

ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย :
การวิจัยแบบผสวนวิธี

นางสาวจิระสุข สุขสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

COLLECTIVE VIOLENCE DUE TO INSURGENCY, COPING, AND HAPPINESS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS LIVING IN THE FIVE SOUTHERN BORDER
PROVINCES OF THAILAND: A MIXED METHODS RESEARCH

Miss Jirasuk Suksawat

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Psychology

Faculty of Psychology

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์
ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย : การวิจัยแบบผสมวิธี
นางสาวจิระสุข สุขสวัสดิ์

โดย

จิตวิทยา

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์ วชิรี ทรัพย์มี

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎับัณฑิต

..... คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันนงค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ วชิรี ทรัพย์มี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวรรณิการ์ นลราชสุวัจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต้พันธ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์)

จิระสุข สุขสวัสดิ์ : ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย : การวิจัยแบบผสมวิธี.

(COLLECTIVE VIOLENCE DUE TO INSURGENCY, COPING, AND HAPPINESS OF UNDERGRADUATE STUDENTS LIVING IN THE FIVE SOUTHERN BORDER PROVINCES OF THAILAND: A MIXED METHODS).

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร.อรัญญา ต้อยคำภีร์, อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : รศ. วิษวี ทรัพย์มี, 248 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและมีความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน (2) ศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน และ (3) ศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1,240 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขในระดับมาก จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มาตราวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มาตราวัดการเผชิญปัญหา มาตราวัดความสุข และแนวคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โมเดลสมการโครงสร้าง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบปรากฏการณ์นิยม ผลการวิจัยพบว่า

1) โมเดลเชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ส่งผลต่อความสุขโดยมีการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 66 (Chi-square = 0.26 , $df = 1$, $p = 0.608$, $GFI=1.00$, $AGFI= .99$)

2) โมเดลเชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ส่งผลต่อความสุขโดยมีการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน ในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มสูงและต่ำ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยในกลุ่มที่มีจำนวนปริมาณเหตุการณ์สูงนั้นตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 69 (Chi-square = 1.290, $df = 1$, $p = 0.260$, $GFI=1.00$, $AGFI= .98$) และกลุ่มที่มีจำนวนปริมาณเหตุการณ์ต่ำนั้นตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 65 (Chi-square = 0.00, $df = 1$, $p = 0.98$, $RMSEA = .00$) ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนพบว่าปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเป็นตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ส่งผลต่อความสุขโดยมีการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ เป็นตัวแปรส่งผ่าน

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบประสบการณ์ด้านจิตใจที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ ผลกระทบจากการประสบเหตุ การปรับตัวปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล่อม และการเติบโตมีวุฒิภาวะภายหลังประสบเหตุ

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา.....จิตวิทยา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา.....2554..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5178133238: MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS : COLLECTIVE VIOLENCE / COPING / HAPPNIESS / A MIXED METHODS / RESEARCH

JIRASUK SUKSAWAT: COLLECTIVE VIOLENCE DUE TO INSURGENCY, COPING, AND HAPPINESS OF UNDERGRADUATE STUDENTS LIVING IN THE FIVE SOUTHERN BORDER PROVINCES OF THAILAND: A MIXED METHODS REAEARCH. ADVISOR: ASST.PROF. ARUNYA TUICOMEPEE, Ph.D., CO-ADVISOR: ASSOC.PROF. WATCHAREE SUPMEE, M.A., 248 pp.

The purposes of this research study were to: (1) propose a causal model explaining the relationships among perceived collective violence experience, coping, and happiness in young people living in the Southern border provinces of Thailand, (2) test the model invariance across those with high-and low-violence experiences, (3) explore the experience of collective violence among the students. The sequential explanatory mixed methods design was employed. Participants in quantitative method were 1,240 undergraduate students from the Prince of Songkha University, Pattani campus. Fourteen participants in qualitative method were purposively selected by the set criteria (i.e., high collective violent experiences scale and high happiness scale). Instruments included demographic questionnaire, *Happiness Scale*, *Coping Scale*, *Collective Violent Experiences Scale*, and an interview protocol. Quantitative data were analyzed using Structure Equation Modeling whereas the Phenomenological analysis was selected for qualitative data. Findings were as follows: 1) The causal model of perceived collective violence experience, coping, and happiness best fitted to the empirical data (Chi-square = 0.26; *df* = 1; *p* = .608; GFI = 1.00; AGFI = .99; RMR = .00; RMSEA = .00). Of all independent variables affects happiness (*p* < .01).

2) The causal model of perceived collective violence experience, coping, and happiness for high violence group best fitted to the empirical data (Chi-square = 1.29; *df* = 1; *p* = .260; GFI = 1.00; AGFI = .98) and low violence group best fitted to the empirical data (Chi-square = 0.00; *df* = 1; *p* = .98). The models of perceived collective violence experience, coping, and happiness for both high-and low-violence groups were significantly different across the groups.

3) Qualitative findings revealed 4 themes of psychological experiences due to insurgency: (1) perceived the unrest situations, (2) impact of collective violence experiences, (3) coping with violence experiences, and (4) attaining growth following the experiences.

Student's Signature .....
Field of Study : ..... Psychology ..... Advisor's Signature .....
Academic Year : ..... 2011 ..... Co-advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถญา ตัญคำภีร์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ วชิรี ทรัพย์มี ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด ขอขอบพระคุณสำหรับการต่อเติมพลังกายและพลังใจ ทุกช่วงเวลาที่กรุณาสละเพื่อผลงานของผู้วิจัย ตลอดจนขอขอบพระคุณสำหรับมิตรภาพที่ดีที่ทำให้บรรยากาศในการทำงานขึ้นนี้เป็นไปอย่างอบอุ่นและมีความสุขยิ่ง จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 2 ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภาพพรรณ โคตรจรัส รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กวรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ อาจารย์ ดร.ณัฐสุดา เต้พันธ์ และอาจารย์ ดร.กุลยา พิธิษฐ์สังฆการ ผู้ประสิทธิประสาทวิชาให้ศิษย์จนเกิดความรู้ความเข้าใจ ในศาสตร์และศิลป์ทางจิตวิทยาการปรึกษา เกิดการเรียนรู้ทักษะทางจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนตามความเป็นจริง ตลอดจนให้ความห่วงใยและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอบคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้การสนับสนุนทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช

ขอบคุณ อาจารย์อุบล วุฒินุญสิทธิ์ คุณคุณเดือน ชินเจริญทรัพย์ คุณอุไรวรรณ พัฒนัสดีตยวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดใจ ส่วนไพโรจน์ คุณบุญโรม สุวรรณพาทู คณาจารย์ เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และคอยอำนวยความสะดวกต่างๆ และขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล

ขอขอบคุณ คุณณณิกนันต์ ศรีวัลลภ คุณจรัสเดช เกียรติเดชปัญญา อาจารย์ธนวัต ปุณยกนก ที่คอยให้ความกระจ่างและช่วยเหลือทางด้านสถิติ ขอขอบคุณ คุณบัลลังค์ เหลืองวราพันธ์ คุณเรวดี สกุลอาริยะ คุณสิทธิพร ครามานนท์ คุณจุริรัตน์ สิงห์กุล คุณมัทธนา วรนิมมานนท์ คุณนภชนก สุขประเสริฐ และคุณนิศากร ปงรังษี ที่คอยให้ความกระจ่างและช่วยเหลือทางการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขอบคุณมิตรรุ่นพี่ เพื่อนๆ รุ่นน้องจิตวิทยาการปรึกษาทุกท่าน และเพื่อนๆ ลูกแม่โดมทุกคนที่มอบกำลังใจและมีมิตรภาพอันงดงามแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะจิตวิทยาทุกท่านสำหรับความเอื้อเฟื้อ หน้าที่ ความห่วงใย และความช่วยเหลือต่างๆ แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณพ่อและคุณแม่ของผู้วิจัย ผู้ให้ชีวิต ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้การดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้โอกาส ให้การสนับสนุนในทุกๆ ด้านด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณคุณศิริสุข ศรีสุข และคุณธนตร ศรีสุข ที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือเสมอมา ขอขอบคุณทุกท่านผู้ที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลให้วิทยานิพนธ์ชุดนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
ตัวแปรในการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
ขอบเขตในการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
จริยธรรมในงานวิจัยเชิงปริมาณ.....	83

	หน้า
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	84
ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล.....	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	89
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	135
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	162
สรุปผลการวิจัย.....	162
อภิปรายผลการวิจัย.....	168
ข้อเสนอแนะ.....	186
รายการอ้างอิง.....	189
ภาคผนวก.....	205
ภาคผนวก ก.....	206
ภาคผนวก ข.....	208
ภาคผนวก ค.....	210
ภาคผนวก ง.....	216
ภาคผนวก จ.....	238
ภาคผนวก ฉ.....	243
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	248

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม (N= 300).....	75
2	การเปรียบเทียบรายคู่ (Post-Hoc Comparison) ของค่าเฉลี่ยคะแนนปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม (N= 300).....	75
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรง ระดับกลุ่ม และมาตรวัดความวิตกกังวล (STAI form Y) โดยใช้สถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient).....	76
4	ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ชั้นปี ศาสนา และภูมิลำเนา (N=1,240).....	91
5	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัย (N = 1,240).....	94
6	ผลการเปรียบเทียบของตัวแปรในการวิจัยระหว่างกลุ่มของตัวแปรปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ (N _{สูง} =343, N _{ต่ำ} =410).....	95
7	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ (N=1,240).....	97
8	เมตริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ (N=1,240).....	99
9	ค่าประมาณพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลสมมติฐานวิจัย (N = 1,240).....	103
10	ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของ นักศึกษา (N=1,240).....	104
11	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343).....	106

ตารางที่		หน้า
12	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (N=410).....	107
13	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความทุกข์ของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343).....	109
14	ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวม อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความทุกข์ในกลุ่ม นักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) (N _{สูง} =343).....	113
15	เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความทุกข์ของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (N=410).....	115
16	ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวม อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความทุกข์ ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) (N=410).....	120
17	ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยระหว่าง กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และระดับต่ำ (กลุ่ม 2).....	127
18	ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) (N=343) ที่มีรูปแบบ โมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม แตกต่างกัน.....	132

ตารางที่		หน้า
19	ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) (N=410) ที่มีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน.....	133
20	ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก (N=14).....	136

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ศึกษา.....	8
3 การจัดประเภทของความรุนแรง (Typology of violence).....	12
4 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555.....	15
5 จำนวนของความรุนแรงระดับกลุ่มด้วยระเบิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2554.....	16
6 รูปแบบกระบวนการของความเครียดตามทฤษฎีความเครียดของ Lazarus.....	20
7 โมเดลและทิศทางความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรจากสมมติฐานการวิจัย.....	63
8 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม (N=1,240).....	105
9 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง.....	114
10 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ.....	121
11 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ทั้ง 3 กลุ่ม.....	122
12 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง ระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขซึ่งมีรูปแบบโมเดล ไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ที่แตกต่างกัน.....	134

ภาพที่	หน้า
13	138
ประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขต พื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีปริมาณเหตุการณ์ความ รุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขในระดับมาก.....	
14	139
ประเด็นหลักที่ 1 การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ.....	
15	142
ประเด็นหลักที่ 2 ผลกระทบจากการประสบเหตุ.....	
16	149
ประเด็นหลักที่ 3 การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล้อม.....	
17	156
ประเด็นหลักที่ 4 การเติบโตมีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุ.....	

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อคนจำนวนมากพร้อมกัน หรือที่เรียกว่าเป็นความรุนแรงระดับกลุ่ม (collective violence) นับเป็นปัญหาที่สำคัญและได้รับความสนใจจากนักจิตวิทยาและนักวิชาการทั่วโลก โดยความรุนแรงระดับกลุ่ม หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลซึ่งจงใจใช้กำลัง หรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคน หรือสังคม ทำให้ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต รวมทั้งเป็นการทำร้ายจิตใจ ยับยั้ง และปิดกั้นการเจริญงอกงาม สูญเสียหรือ ถูกจำกัดสิทธิบางประการ ตัวอย่างความรุนแรงระดับกลุ่ม ได้แก่ ความรุนแรงทางสังคม (social violence) ความรุนแรงทางการเมือง (political violence) และความรุนแรงทางเศรษฐกิจ (economic violence) (WHO, 2002) งานวิจัยในต่างประเทศหลายเรื่องระบุว่าความรุนแรงระดับกลุ่มก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจของผู้ประสบเหตุ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า (Hobfoll, Canetti-Nisim, & Johnson, 2006; Jensen, 1996)

งานวิจัยของ Hobfoll, Canetti-Nisim และ Johnson (2006) ที่ศึกษาประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากเหตุการณ์ก่อการร้ายในประเทศอิสราเอล พบว่า ผู้ประสบเหตุการณ์ก่อการร้ายชาวอิสราเอลมีอาการของโรคเครียดจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Posttraumatic Stress Disorder; PTSD) และอาการซึมเศร้า ทั้งนี้ผู้ประสบเหตุที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียรายได้และทรัพย์สิน สูญเสียแหล่งช่วยเหลือทางสังคมต่างๆ ที่เคยมี ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบมักเป็นผู้ที่ประสบเหตุโดยตรง พวกเขาจะมีอาการของโรคเครียดจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญ และอาการซึมเศร้าที่มากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jensen (1996) ที่ระบุว่าเด็กและวัยรุ่นที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม เช่น ภาวะสงครามและการก่อการร้าย เช่น การถูกฆ่าหรือการได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย ตลอดจนผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น มีภาวะซึมเศร้า และ Jensen ยังย้ำว่าการขาดเสถียรภาพทางด้านอาหาร การขาดการขัดเกลาทางสังคม และการขาดมนุษยธรรม ซึ่งการกระทำต่างๆ เหล่านี้ได้

ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทางด้านจิตใจ ด้านความพึงพอใจ ด้านสุขภาวะทางจิตที่ดี และด้านคุณภาพเชิงบวกต่างๆ ในชีวิต

นอกจากนี้ประเด็นที่สำคัญคือ ผลกระทบด้านจิตใจที่เกิดจากสถานการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหลังจากผ่านความรุนแรงระดับกลุ่ม และส่งผลต่อเนื่องนานนับสิบปี ดังบทความของ Watts (2000) กล่าวถึงผลกระทบด้านจิตใจจากเหตุระเบิดของผู้ที่ผ่านสงครามโลกครั้งที่สองในเมืองฮิโรชิมาและนางาซากิ พบว่า ผู้ประสบเหตุยังคงฝันร้ายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแม้ว่าเวลาผ่านไป 55 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yamada และ Izumi (2002) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลทางด้านจิตใจของผู้รอดชีวิตจากเหตุระเบิดปรมาณูในเมืองฮิโรชิมา และนางาซากิ ระยะเวลาหลังจากเกิดเหตุการณ์เป็นเวลา 20 ปี โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้ประสบภัยที่อาศัยอยู่ในเมืองในขณะเกิดเหตุระเบิด กับผู้ที่ไม่อาศัยอยู่ในเมือง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประสบเหตุที่อาศัยอยู่ในเมืองในขณะเกิดเหตุระเบิด ยังคงมีอาการวิตกกังวลและมีความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย ที่เกิดจากสาเหตุของผลกระทบทางด้านจิตใจในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาการเจ็บป่วยที่ปรากฏขึ้นกับปัจจัยด้านอายุ เพศ และที่อยู่อาศัยด้วย ทั้งนี้ความวิตกกังวลและความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายเพิ่มสูงขึ้น แม้เหตุระเบิดผ่านไปนานกว่า 20 ปี และการศึกษาของ Norris และคณะ (2002) ที่ศึกษาผลกระทบของเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากการก่อการร้ายในกลุ่มผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรง และอาศัยในศูนย์พักพิงชั่วคราวในประเทศปากีสถาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2544 จำนวน 60,000 ราย ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 77 ของผู้หญิงที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงดังกล่าว มีปัญหาด้านจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า

งานวิจัยเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ผ่านมาได้ระบุตัวแปรสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ การเผชิญปัญหา (coping) กล่าวคือ ในผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และมีการเผชิญปัญหาที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะมีความเครียดสูงตลอดจนมีปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ทั้งนี้การเผชิญปัญหา หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลพยายามจัดการกับปัญหา หรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้ความเครียด หรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นคลี่คลายลง โดยมีรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ คือ แบบมุ่งจัดการกับปัญหา แบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และแบบการหลีกเลี่ยง (Cook & Heppner, 1997) นอกจากนี้งานวิจัยที่ผ่านมายังพบว่า การเผชิญปัญหาของผู้ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมักเป็นการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ดังตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Cairns และ Wilson (1989) ที่ศึกษาการเผชิญปัญหาของเยาวชนกับความรุนแรง

ทางการเมืองในไอร์แลนด์เหนือ จำนวน 430 คน ผลการวิจัยพบว่า ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา 2 รูปแบบ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง จะมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด ทั้งนี้เยาวชนที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง จะมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มน้อยกว่า

สำหรับตัวแปรผลลัพธ์จากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มนั้น งานวิจัยที่ผ่านมาได้ระบุว่า เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของผู้ประสบเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม ดังเช่น Punamaeki (1996) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของสุขภาพจิต ซึ่งประเมินด้วยระดับความเครียด และความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากความไม่สงบทางการเมืองของวัยรุ่นชาวอิสราเอล ผลการวิจัยพบว่า การดูแลสุขภาพจิตที่ดีเป็นตัวลดผลกระทบจากประสบการณ์ความไม่สงบทางการเมืองที่มีต่อระดับความเครียดของวัยรุ่นชาวอิสราเอล กล่าวคือ วัยรุ่นที่มีการดูแลสุขภาพจิตที่ดี แม้ว่าจะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความไม่สงบทางการเมืองในระดับสูง หรือเคยผ่านความทุกข์ยากทางการเมืองในระดับสูง จะมีระดับความเครียดต่ำกว่าวัยรุ่นที่ขาดการดูแลสุขภาพจิตที่ดี และมีประสบการณ์เกี่ยวกับความไม่สงบทางการเมืองในระดับสูง นอกจากนี้งานวิจัยในประเทศไทยโดย อภิพร อิศระเสนีย์ (2549) ที่ศึกษาเรื่องความสุขและความสามารถในการเผชิญปัญหา ของกลุ่มครูอาสาสมัคร ที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงจากภัยพิบัติสึนามิ จำนวน 130 ราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีคะแนนความสุขในระดับสูง มีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไป เมื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ปกติของกรมสุขภาพจิต และมีคะแนนความสามารถการเผชิญปัญหาในระดับสูง อยู่ที่ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม โดยความสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหา 3 ด้านคือ ด้านการนับถือตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และด้านความสามารถในการตัดสินใจเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสอดคล้องกลมกลืน เป็นต้น

จะเห็นว่าความรุนแรงระดับกลุ่มนี้เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกไม่เว้นแม้ในประเทศไทย ดังเช่น เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเริ่มต้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา เช่น การลอบยิง การวางระเบิด การวางเพลิง การโจมตี และการสร้างสถานการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ เช่นเดียวกับการศึกษาในต่างประเทศที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สถานการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจต่อผู้ที่ประสบเหตุ และผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ จากการทบทวนวรรณกรรมในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์

ในประเทศไทยเรื่องความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาจำนวนมากกว่า 500 เรื่อง ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2550 โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นบริบทเชิงนโยบาย การเผชิญกับสถานการณ์ ความขัดแย้งโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างความสมานฉันท์ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งนี้ การศึกษาผลกระทบด้านจิตใจของความรุนแรงระดับกลุ่มดังกล่าวต่อบุคคลมีค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่เป็นบทความสั้นๆ ในหนังสือรวมเล่ม (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552) ดังเช่น บุญยราศรี ช่างเหล็ก (2549) พบว่าเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดสงขลา ประเมินสถานการณ์ความไม่สงบว่าเป็นอันตราย ต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยร้อยละ 4.4 ถึง 42.5 ประเมินเหตุการณ์ความไม่สงบว่าเป็นเหตุการณ์ ที่ถูกคุกคาม เป็นต้น และงานวิจัยของอรอุมา อุดมเศรษฐ์ (2550) พบว่าวัยรุ่นในสถานศึกษา จากสถานการณ์ความไม่สงบมีความเครียดด้านการดำเนินชีวิตประจำวันสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และด้านการเรียน ตามลำดับ

นอกจากนี้กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข (2550) รายงานว่าผู้ที่ประสบกับ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีปัญหาสุขภาพจิต เช่น มีความกลัว ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ (ไม่ระบุปีที่พิมพ์) รายงานว่า ครุในพื้นที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบได้รับผลกระทบต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านจิตใจ จนเกิดความเครียดสะสมมาเป็นเวลานาน เช่น รู้สึกช็อค สับสน โกรธ หวาดระแวง หดหู่ เป็นห่วงบุคคลอันเป็นที่รัก และอยากหลีกเลี่ยงไม่ไปในสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง เป็นต้น และรายงาน การพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตในสถานบริการสาธารณสุข 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 4 อำเภอ ในจังหวัดสงขลาของโรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ (2552) รายงานถึงผลกระทบทางด้าน จิตใจของผู้ประสบเหตุการณ์ความไม่สงบว่าจากการประเมินสถานการณ์แนวโน้มการเกิดปัญหา สุขภาพจิตในปี พ.ศ. 2551 พบว่า ร้อยละ 36 ยังคงฝันร้ายและเห็นเหตุการณ์ซ้ำๆ ร้อยละ 25 นอนไม่หลับ ร้อยละ 20 มีอาการสับสน หวาดกลัว และโกรธแค้นคิดทำร้ายผู้อื่น และร้อยละ 19 มีอาการสะดุ้งผวาและตกใจง่าย เป็นต้น จากเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าว โรงพยาบาลปัตตานี ได้ตั้งศูนย์วิกฤติสุขภาพจิตเพื่อช่วยเยียวยาจิตใจของครอบครัวและญาติผู้สูญเสียตลอด 24 ชั่วโมง ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านความเครียดและวิตกกังวล (สมชาย จักรพันธ์, 2551)

เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นยาวนานกว่า 8 ปี โดยมีระดับความรุนแรงที่แตกต่างกันไปในแต่ละช่วงเวลาและสถานที่เกิดเหตุ นับตั้งแต่ต้นปี 2547 จนถึงปัจจุบัน ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อบุคคลในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เรื่องความรุนแรงระดับกลุ่มของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ นักศึกษาเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศต่อไปในอนาคต และถือเป็นกลุ่มเสี่ยงในลำดับต้นๆ ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นและก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และสภาพจิตใจค่อนข้างรวดเร็ว หากพวกเขาต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความรุนแรงดังสถานการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นักศึกษาเหล่านี้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและสุขภาพจิต อันจะส่งผลต่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่สมบูรณ์และมีคุณภาพ

การศึกษานำร่อง โดย จิระสุข สุขสวัสดิ์ และอรัญญา ดุษฎีคำภีร์ (2553) พบว่า ประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของนักศึกษาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา 3 อันดับแรกเป็นเรื่องของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่าความรู้สึกของนักศึกษาต่อประสพการณ์ความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาและการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงกับความสุขมีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณที่ว่าประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของนักศึกษาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาเป็นเรื่องของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับความรุนแรงระดับกลุ่มมากที่สุด โดยมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งรายงานว่าเขาหรือบุคคลในครอบครัวมีประสพการณ์ตรงจากสถานการณ์ความไม่สงบซึ่งส่งผลทำให้ระดับความสุขลดลง

แม้การศึกษานำร่องดังกล่าวจะให้ภาพของความสัมพันธ์และข้อมูลเกี่ยวกับประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาในสถานการณ์ความไม่สงบดังกล่าว แต่ผลการศึกษานำร่องยังไม่ได้นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว อีกทั้งยังไม่ได้นำเสนอผลกระทบของความมากมายของปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และการเผชิญปัญหา ว่ามีอิทธิพลต่อการรับรู้ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุขของนักศึกษาอย่างไรบ้าง สำหรับปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงที่บุคคลประสบ (violence exposure) มีงานวิจัยที่ระบุว่า ปริมาณความรุนแรงระดับกลุ่มที่บุคคลประสบเป็นตัวแปรกำกับ (moderator) ในความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และปัญหาด้านจิตใจ ดังเช่นงานวิจัยของ Sagy (1998) ที่ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีกรณีพิพาทระหว่างสามประเทศ คือ อิสราเอล ซีเรียและเลบานอน พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีกรณีพิพาทมีความวิตกกังวลสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

อีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่ที่มีกรณีพิพาท และงานวิจัยของ Slone และ Shoshani (2006) ที่พบว่า อิทธิพลของประสบการณ์ความรุนแรงจากสื่อมีอิทธิพลต่อความวิตกกังวล โดยกลุ่มทดลองที่มีประสบการณ์ความรุนแรงและไม่ได้รับการบำบัดใดๆ และกลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้านอารมณ์ มีระดับความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดด้านการรู้คิด (cognitive therapy) นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมีระดับความวิตกกังวลมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยดังกล่าว มีปริมาณความรุนแรงที่ประสบแตกต่างกันจึงส่งผลกระทบต่อจิตใจแตกต่างกันด้วย ในความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความรุนแรงระดับกลุ่มที่บุคคลประสบ และการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม กล่าวคือ ในกลุ่มของผู้ที่มีปริมาณความรุนแรงระดับกลุ่มที่บุคคลประสบสูง ทำให้บุคคลรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มสูงเช่นกัน และส่งผลต่อการลดระดับความสุข ดังเช่นงานวิจัยของมารีนี สแลม (2551) ที่พบว่า ผู้ที่สูญเสียบุคคลในครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบในอำเภอกะพ้อ จังหวัดปัตตานี มีปัญหาทางจิตใจสูงถึงร้อยละ 100 โดยพบอาการวิตกกังวล และอาการนอนไม่หลับ เป็นต้น

สำหรับอิทธิพลของการเผชิญปัญหาที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และปัญหาด้านจิตใจ หรือความสุข มีงานวิจัยหลายเรื่องรายงานว่าการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediator) กล่าวคือ ผู้ที่รับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง เมื่อมีการเลือกใช้การเผชิญปัญหาที่มีประสิทธิภาพจะมีปัญหาด้านจิตใจลดลง ดังเช่นงานวิจัยของ Desmonod และ Maclachlan (2006) ที่พบว่า การเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายการเยียวยาผลกระทบด้านจิตใจของผู้สูงอายุที่เป็นทหารผ่านศึกในสหราชอาณาจักร โดยทหารผ่านศึกที่เผชิญเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงจะมีความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความก้าวร้าวสูง และงานวิจัยของกันตพร ยอดไชย และคณะ (2550) ที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการจัดการกับผลกระทบเกี่ยวกับประสบการณ์การบาดเจ็บทางจิตใจจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เช่น การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และการบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น เป็นต้น ทั้งนี้มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเผชิญปัญหา (นันทินิ ศุภมงคล, 2547) ที่ชี้ให้เห็นว่าหากบุคคลเลือกใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วนั้น จะสามารถเผชิญกับภาวะความเครียดและช่วยขจัดความเครียดที่เข้ามาจนนำไปสู่สภาวะสมดุลทางจิตใจได้เร็วขึ้น

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และความสุข โดยมีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเป็นตัวแปรกำกับ และการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ เป็นตัวแปรส่งผ่าน นอกจากนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขในระดับมาก เพื่อขยายความรู้ความเข้าใจถึงรูปแบบการเผชิญปัญหา ซึ่งเป็นตัวแปรที่ช่วยลดผลกระทบทางจิตใจ ทำให้นักศึกษาสามารถคงความสุขไว้ได้ และสามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางสำหรับนักจิตวิทยาการปรึกษาในการให้ความช่วยเหลือ และเยียวยาจิตใจของนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาที่มีปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ความไม่สบายใจ ความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า มีความสุขลดลงอย่างเรื้อรัง และเพื่อพัฒนาผู้ที่มีการเผชิญปัญหาที่ไม่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การยกระดับความสุขที่ดียิ่งขึ้น ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

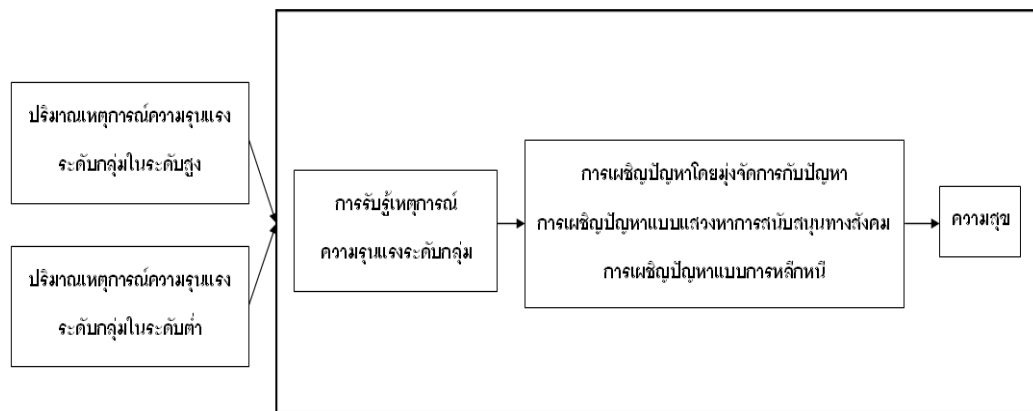
1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและมีความสุขโดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน
2. เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมากที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ตัวแปรในการวิจัย

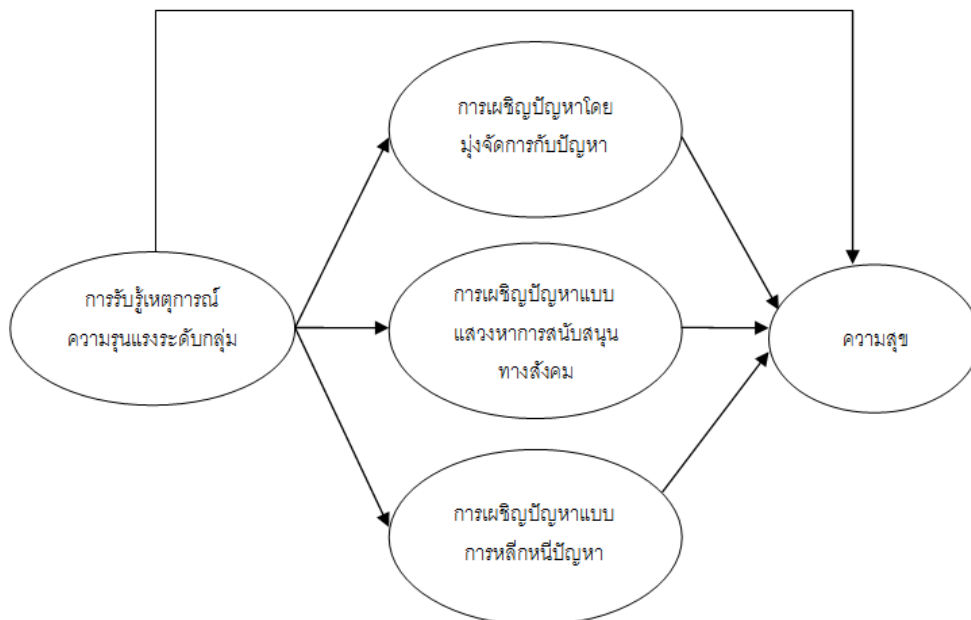
<u>ตัวแปรอิสระ</u>	มี 1 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม
<u>ตัวแปรตาม</u>	มี 1 ตัวแปร ได้แก่ ความสุข
<u>ตัวแปรส่งผ่าน</u>	มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง
<u>ตัวแปรกำกับ</u>	มี 1 ตัวแปร ได้แก่ ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Hollifield, Eckert, Warner, Jenkins, Krakow, Ruiz, & Westermeyer, 2005) การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ (สุภาพรพรณ โคตรจรัส, 2545) และความสุข (Argyle & Peter, 2001) โดยเน้นศึกษาอิทธิพลของปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ และการเผชิญปัญหาที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และความสุข ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรที่ศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และความทุกข์ โดยมีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเป็นตัวแปรกำกับ และการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน และในส่วนของกรวิจัยเชิงคุณภาพสนใจศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมาก ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลซึ่งจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคนหรือสังคม ทำให้บาดเจ็บ เสียชีวิตรวมทั้งเป็นการทำร้ายจิตใจ ยับยั้งและปิดกั้นการเจริญงอกงาม สูญเสีย หรือจำกัดสิทธิบางประการ (WHO, 2002) ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้หมายถึงความรุนแรงที่เกิดจากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence exposure) หมายถึง ปริมาณความรุนแรงระดับกลุ่มที่นักศึกษาประสบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การบาดเจ็บ การสูญเสียของบุคคล หรือเป็นการรับรู้ชีวิตและทรัพย์สินของตนและครอบครัวตกอยู่ในอันตราย ถูกคุกคาม หรือเกิดความสูญเสีย ทั้งด้านร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สินอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำหรับในงานวิจัย หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ที่พัฒนาโดยผู้วิจัยจากมาตรวัด The Comprehensive Trauma Inventory (CTI: Hollifield, Eckert, Warner, Jenkins, Krakow, Ruiz, & Westermeyer, 2005) ซึ่งเป็นคะแนนที่ได้จากจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงที่บุคคลประสบ

การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Perceived collective violence experience) หมายถึง การรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ เช่น ความเครียด ความกลัว ความวิตกกังวล และปัญหาสุขภาพจิตในด้านต่างๆ อันเนื่องมาจากปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้นักศึกษาประสบทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับในงานวิจัย หมายถึง ค่าคะแนนที่ได้จากมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ที่พัฒนา

โดยผู้วิจัยจากมาตรวัด The Comprehensive Trauma Inventory (CTI: Hollifield, et al, 2005) ซึ่งเป็นคะแนนที่ได้จากคะแนนความรู้สึกกลัวต่อปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่บุคคลประสบ

การเผชิญปัญหา (Coping) หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลพยายามที่จะจัดการกับปัญหา หรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิต ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้ความเครียดหรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นคลี่คลายลง โดยมีรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงค่าคะแนนที่ได้จากมาตรวัดการเผชิญปัญหาที่พัฒนามาจากมาตรวัดกลวิธีการเผชิญปัญหาของ สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2545)

ความสุข (Happiness) หมายถึง การประเมินความรู้สึกภายในของบุคคล โดยเป็นการประเมินชีวิตส่วนที่น่าพึงพอใจ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ การมีความพึงพอใจในชีวิต การมีระดับของอารมณ์ทางบวก และการไม่มีระดับของอารมณ์ทางลบในขณะนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงค่าคะแนนที่ได้จากมาตรวัดความสุขที่พัฒนาโดยผู้วิจัยจากมาตรวัด The Oxford Happiness Questionnaire (OHQ; Argyle & Peter, 2001)

พื้นที่น้ำจืดชายแดนภาคใต้ หมายถึง พื้นที่ที่เกิดความรุนแรงระดับกลุ่ม อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่น้ำจืดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย
2. แหล่งข้อมูลอ้างอิงสำหรับนักวิชาการ นักจิตวิทยา นิสิต นักศึกษา และผู้ที่สนใจความรู้เรื่องความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่น้ำจืดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา เรื่องความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยผู้วิจัยทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ดังต่อไปนี้

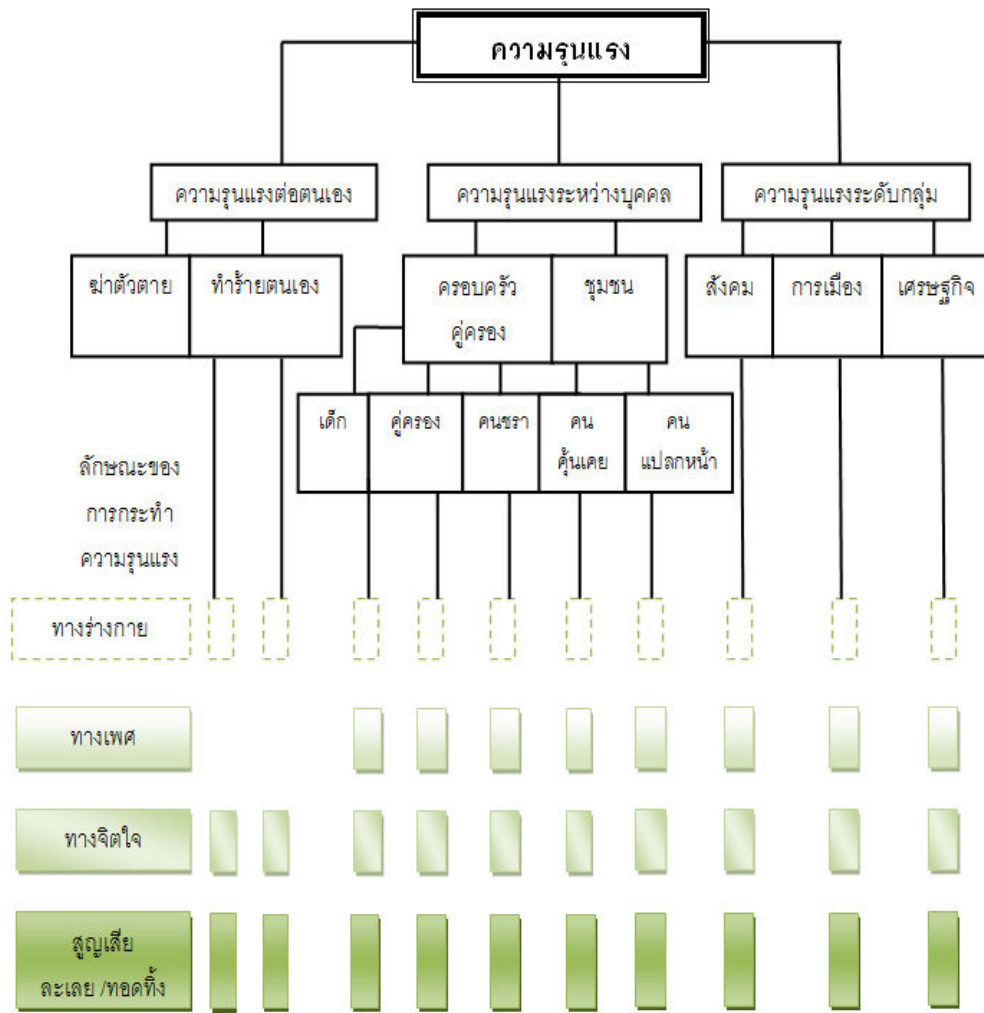
1. ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence)
2. การเผชิญปัญหา (Coping)
3. ความสุข (Happiness)
4. การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research)
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence)

1.1 นิยามและขอบเขต

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2002) ให้ความหมายความรุนแรง (Violence) ไว้ว่าเป็นความตั้งใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคนหรือสังคม ทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิต ทำร้ายจิตใจ ยับยั้ง ปิดกั้นการเจริญงอกงาม สูญเสียหรือถูกจำกัดสิทธิบางประการ โดยองค์การอนามัยโลกได้อธิบายประเภทของความรุนแรง และลักษณะของการกระทำความรุนแรง ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การจัดประเภทของความรุนแรง (Typology of violence)

ที่มา : องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 2002)

จากภาพที่ 3 แสดงชนิดของความรุนแรงโดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal violence) และความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดจากการที่บุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย (Suicidal behavior) และพฤติกรรมการทำร้ายตนเอง (Self-abuse)

2. ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงในครอบครัวและคู่อุปถัมภ์ (Family and intimate partner violence) และความรุนแรงในชุมชน (Community violence)

3. ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Collective violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลซึ่งจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายข่มขู่ คุกคาม ทำร้ายตนเอง ผู้อื่น กลุ่มคนหรือสังคม ทำให้บาดเจ็บ เสียชีวิตรวมทั้งเป็นการทำร้ายจิตใจ ยับยั้งและปิดกั้นการเจริญงอกงาม สูญเสีย หรือจำกัดสิทธิบางประการ ความรุนแรงประเภทนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ความรุนแรงทางสังคม (Social violence) ความรุนแรงทางการเมือง (Political violence) และความรุนแรงทางเศรษฐกิจ (Economic violence)

สำหรับลักษณะของการกระทำความรุนแรง (The nature of violence acts) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกถึงความรุนแรง ได้แก่

1. ความรุนแรงทางร่างกาย (physical violence) หมายถึง การได้รับบาดเจ็บโดยผู้กระทำ ความรุนแรงต่อผู้ถูกกระทำ เช่น การทะเลาะวิวาท เตะ ต่อย และเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ

2. ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) หมายถึง การกระทำต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผู้ถูกกระทำเป็นเครื่องตอบสนองความต้องการทางเพศของผู้กระทำ โดยอาจใช้กำลังบังคับ หลอกลวง ข่มขู่ ชักชวนให้สิ่งตอบแทน หรือตกลงยินยอมร่วมกัน เป็นต้น

3. ความรุนแรงทางจิตใจ (psychological violence) หมายถึง การถูกทำร้ายจิตใจ และควบคุมบังคับจิตใจทำให้รู้สึกอับอาย รู้สึกด้อยค่า หรือลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลง

4. ความรุนแรงจากความสูญเสียหรือการถูกละเลยทอดทิ้ง (deprivation or neglect violence) หมายถึง การไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และคุ้มครองอย่างเหมาะสม การถูกละเลยทอดทิ้งในเรื่องปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต หรือสุขภาพอนามัย จนเกิดอันตรายต่อร่างกายและจิตใจ

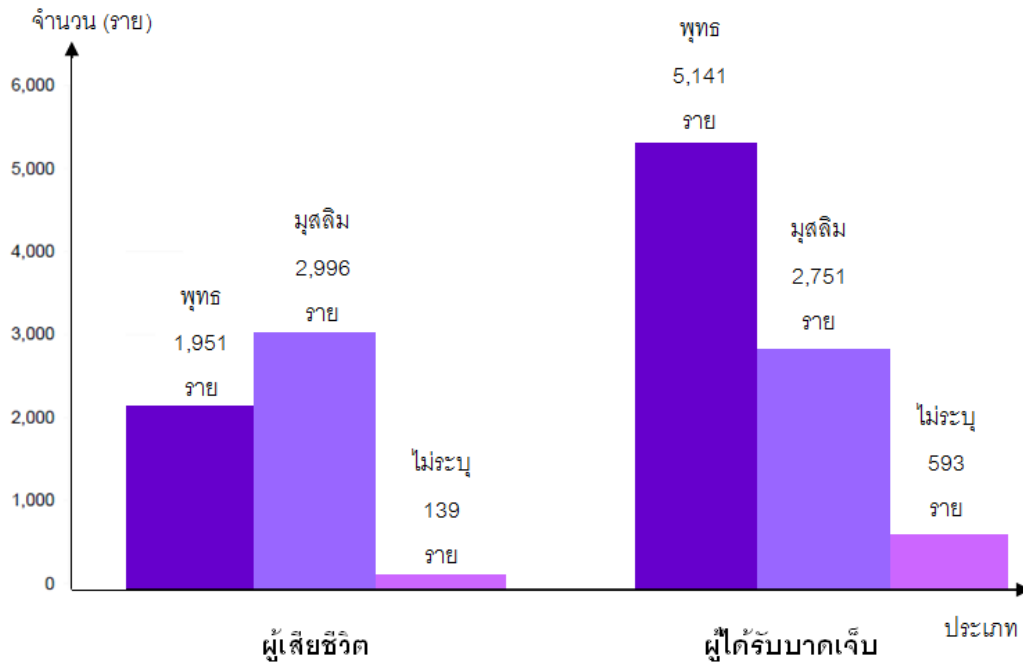
1.2 เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มต้นมาอย่างยาวนานและต่อเนื่องจนมีระดับความรุนแรงลดลง จนเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 เริ่มมีระดับความรุนแรงเพิ่มขึ้นด้วยคดีปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ หลังจากนั้นความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่ดังกล่าวได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องยาวนานจนถึงปัจจุบันทั้งนี้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มไม่ได้อยู่เพียง 3 จังหวัดชายแดนใต้ คือ ปัตตานี

ยะลา นราธิวาส แต่กลับลูกกลมไปยังจังหวัดสงขลาใน 4 อำเภอ คือ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอสะบ้าย้อย และจังหวัดสตูลซึ่งเป็นภาคใต้ตอนล่างและเป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2555 - 2557 (แผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2555-2557, 2555)

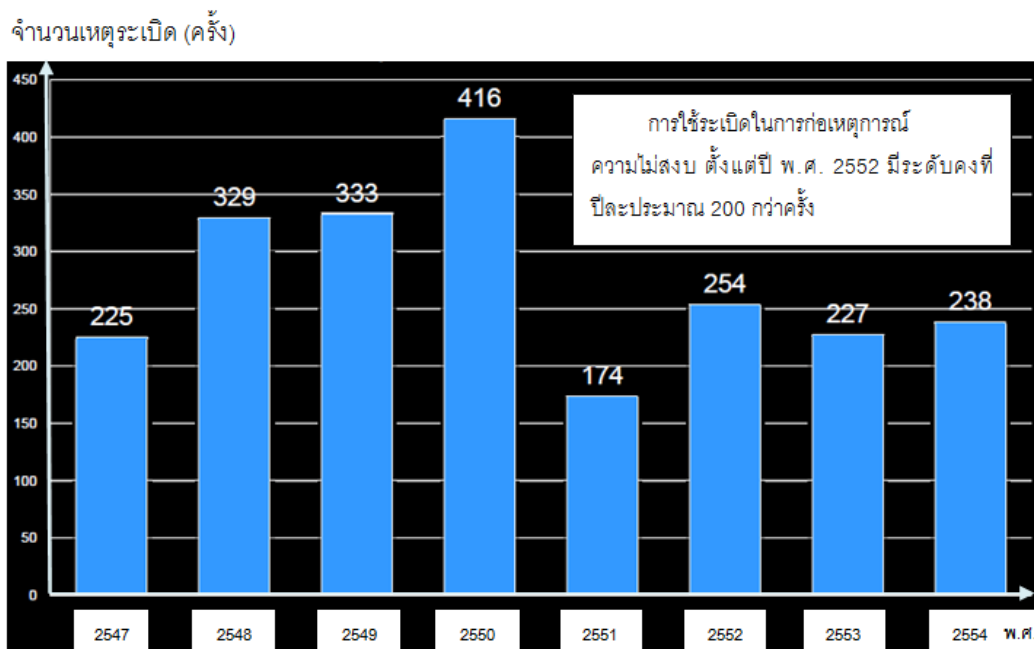
จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2554) ระบุว่า ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 จนถึงสิ้นปี พ.ศ. 2554 มีเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 12,604 ครั้ง โดยเป็นการก่อการร้าย และการก่อความไม่สงบ จำนวน 8,094 ครั้ง ทั้งนี้แยกเป็นการก่อเหตุในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ เหตุยิงด้วยอาวุธปืน จำนวน 6,834 เหตุการณ์ วางระเบิด จำนวน 2,265 เหตุการณ์ วางเพลิง จำนวน 1,489 เหตุการณ์และอื่นๆ เช่น การทำร้าย การปล้น การฆ่าตัดคอ การประท้วง การก่อกวน การทำลายธงชาติ และการจับตัวประกันรวม 2,016 เหตุการณ์ ทั้งนี้จากจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบกว่า 12,604 ครั้ง ก่อให้เกิดความสูญเสียต่างๆ มากมาย จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2554) ระบุว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2554 มีผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น จำนวน 5,243 ราย เป็นประชาชน จำนวน 4,215 ราย ทหาร จำนวน 351 นาย ตำรวจ จำนวน 280 นาย ครูและบุคลากรการศึกษา จำนวน 148 ราย พระ จำนวน 7 รูป และคนร้าย จำนวน 242 ราย มีผู้ได้รับบาดเจ็บรวมทั้งหมดจำนวน 8,941 ราย เป็นประชาชน จำนวน 5,855 ราย ทหาร จำนวน 1,712 นาย ตำรวจ จำนวน 1,173 นาย ครูและบุคลากรการศึกษา จำนวน 144 ราย พระ จำนวน 23 รูป และคนร้าย จำนวน 34 ราย จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินต่างๆ มากมาย จากข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2554 พบว่ามีเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบทั้งสิ้น จำนวน 4,455 คน และสตรีหม้าย จำนวน 2,295 คน ทั้งนี้ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2555) รายงานถึงแนวโน้มความรุนแรงในปี พ.ศ. 2555 อาจจะสูงขึ้น เพราะเป็นการตอบโต้และแสดงสัญลักษณ์กดดันรัฐบาล การสร้างกระแสว่าสถานการณ์ยังไม่ยุติและยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ หากรัฐบาลยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน

จากรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (2555) รายงานเกี่ยวกับการสรุปสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 พบว่า มีเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งหมด จำนวน 11,542 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บรวมทั้งสิ้น จำนวน 13,571 ราย โดยมีผู้เสียชีวิต จำนวน 5,086 ราย และผู้บาดเจ็บ จำนวน 8,485 ราย ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2555)

เมื่อพิจารณาความถี่ของความรุนแรงระดับกลุ่มด้วยระเบิดโดยเฉลี่ยเป็นรายปีในช่วง 8 ปีที่ผ่านมา นั่นคือเหตุระเบิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2554 ความรุนแรงระดับกลุ่มของสถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ในปี พ.ศ. 2547 เกิดเหตุระเบิด จำนวน 225 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2548 เกิดเหตุระเบิด จำนวน 329 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2549 เกิดเหตุระเบิด จำนวน 333 ครั้ง แต่ปี พ.ศ. 2550 เกิดเหตุระเบิดสูงถึง 416 ครั้ง แต่หลังจากปีพ.ศ. 2551 เกิดเหตุระเบิด จำนวน 174 ครั้ง และในปี พ.ศ. 2552 เกิดเหตุระเบิดสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยมีจำนวน 254 ครั้ง ปี พ.ศ. 2553 เกิดเหตุระเบิด จำนวน 227 ครั้ง และ ปี พ.ศ. 2554 เกิดระเบิด จำนวน 238 ครั้ง เมื่อพิจารณาการใช้ระเบิดในการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 มีระดับคงที่ปีละประมาณ 200 กว่าครั้ง (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2555) โดยมีรายละเอียดจำนวนของความรุนแรงระดับกลุ่มด้วยระเบิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2554 ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 จำนวนของความรุนแรงระดับกลุ่มด้วยระเบิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ถึง ปี พ.ศ. 2554 (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2555)

จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นสามารถสรุปความรุนแรงระดับกลุ่มในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ โดยจังหวัดนราธิวาสมีสถิติสูงสุดถึง 3,449 ครั้ง รองลงมาคือ จังหวัดยะลา จำนวน 2,993 ครั้ง จังหวัดปัตตานี จำนวน 2,935 ครั้ง และจังหวัดสงขลามีจำนวนเพียง 242 ครั้ง จากจำนวนเหตุการณ์เปรียบเทียบ 6 ปี (2547-2553) (ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้, 2553) ทั้งนี้เมื่อเทียบสถิติเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มระหว่างปี พ.ศ. 2553 และปี พ.ศ. 2554 พบว่า ทั้งจำนวนเหตุการณ์และความสูญเสียเพิ่มขึ้น โดยปี พ.ศ. 2553 มีเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จำนวน 625 เหตุการณ์ มีผู้สูญเสียชีวิต จำนวน 521 ราย และบาดเจ็บ จำนวน 941 ราย ในขณะที่ปี พ.ศ. 2554 มีเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จำนวน 671 เหตุการณ์ มีผู้สูญเสียชีวิต จำนวน 535 ราย และบาดเจ็บสูงถึง 1,049 ราย (ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้, 2555)

1.3 สาเหตุของความรุนแรง

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา (American Psychological Association: APA, 2008) รายงานว่าสาเหตุของความรุนแรงมาจากสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายสาเหตุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การแสดงออก (Expression) บุคคลใช้ความรุนแรงเพื่อเป็นการปลดปล่อยความรู้สึกโกรธหรือหงุดหงิด การที่บุคคลคิดว่าตัวเองไม่มีคำตอบสำหรับปัญหาจึงกลายเป็นความรุนแรงในการแสดงอารมณ์ที่ปราศจากการควบคุม

2. ความต้องการควบคุมจัดการ (Manipulation) ความรุนแรงเกิดจากการเลือกใช้วิธีการควบคุมให้ผู้อื่นทำตามสิ่งที่ตนต้องการ รวมทั้งการแก้แค้นผู้อื่นหรือบุคคลที่เขารักที่ทำให้เขาเจ็บปวด

3. ความรุนแรงเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Violence is a learned behavior) และเช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่นๆ ความรุนแรงสามารถเปลี่ยนแปลงได้แต่ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากความรุนแรงนั้นไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว การใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาจึงทำได้ยาก สิ่งที่ดีที่สุดคือการสังเกตสิ่งที่เป็นสัญญาณเตือนถึงความรุนแรงแล้วรีบดำเนินการช่วยเหลือ

1.4 ประสบการณ์ความรุนแรง (Violence experience)

ประสบการณ์ความรุนแรง หมายถึง ประสบการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความรุนแรง โดยครอบคลุมประสบการณ์การบาดเจ็บ การสูญเสีย หรือเป็นการรับรู้ชีวิตและทรัพย์สินของตนเองและครอบครัวตกอยู่ในอันตราย ถูกคุกคาม หรือเกิดความสูญเสียในด้านร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน และจิตใจ (Hollifield, et al., 2005) ซึ่งนับเป็นการประเมินจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่บุคคลประสบ (Objective violence experiences) นอกจากนี้ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ยังรวมถึงความคิด ความรู้สึกที่มีต่อประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (Subjective violence experiences) ที่เป็นการรับรู้ว่าประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มดังกล่าวรบกวนการใช้ชีวิตประจำวัน หรือก่อให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจในด้านอื่นๆ เช่น ความวิตกกังวล ความกลัว ภาวะซึมเศร้า อันเนื่องมาจากเกิดจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

2. การเผชิญปัญหา (Coping)

2.1 นิยามและขอบเขต

การเผชิญปัญหา (Coping) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการจัดการกับสิ่งที่รบกวนจิตใจ ความกดดัน หรือความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งจำกัดความของการเผชิญปัญหานั้นได้มีการกล่าวถึงดังต่อไปนี้

Lazarus (1976) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามที่จะทำให้ภาวะเครียดลดลง หรือเป็นการพยายามขจัดความเครียด และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับปัญหาที่ท้าทาย และพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อความเครียดนี้ เราเรียกว่า การเผชิญปัญหา

แปดปีต่อมา Lazarus และ Folkman (1984) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่าเป็นความพยายามทางความคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่ใช้ในการจัดการกับความต้องการของร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อจัดการกับปัญหาและความต้องการทั้งจากภายในและภายนอกตัวบุคคล

Garland และ Bush (1979) ให้คำจำกัดความ การเผชิญปัญหาว่า เป็นกลไกที่บุคคลใช้เพื่อรักษาภาวะสมดุลของจิตใจที่ถูกรบกวนเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบุคคลใช้วิธีการต่างๆ ในการบรรเทาหรือขจัดภาวะที่เข้ามาคุกคามด้วยการแสดงพฤติกรรมหรือรูปแบบต่างๆ ซึ่งแต่ละพฤติกรรมจะประกอบไปด้วยการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยให้บุคคลควบคุมภาวะตึงเครียดได้

วีณา มิ่งเมือง (2540) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่า เป็นความพยายามของบุคคลอย่างไม่หยุดยั้งในการจัดการกับปัญหาหรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคล โดยการแสดงออกมาของพฤติกรรมต่างๆ เพื่อทำให้ความเครียด หรือสิ่งที่มาคุกคามคลี่คลายลง

รัชนิย์ แก้วคำศรี (2545) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามที่จะจัดการกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ประเมินว่าคุกคามและทำให้เกิดความเครียด โดยการมีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อควบคุม ลด หรือเรียนรู้ที่จะทนต่อภาวะคุกคามอันนำมาซึ่งความเครียดนั้น และผลที่ตามมาอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ

พัชรินทร์ อรุณเรือง (2545) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่าเป็นกระบวนการทางปัญญาและพฤติกรรมที่บุคคลแสดงปฏิกิริยาสนองตอบต่อสภาวะหรือสิ่งที่บุคคลประเมินว่าเป็นปัญหาของชีวิต และความเป็นอยู่ของตนเองเพื่อบรรเทา ขจัดปัญหาหรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นๆ

นันท์นิจ ศุภมงคล (2547) ให้คำจำกัดความการเผชิญปัญหาว่า เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด โดยเป็นกระบวนการทางความคิด และการแสดงออกเป็นพฤติกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อขจัดหรือบรรเทาภาวะที่คุกคามตัวบุคคล

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กลุ่มคนเหล่านี้ ใช้แนวคิดพื้นฐานของการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของ Lazarus และ Folkman (1984) ทั้งนี้ในงานวิจัยชิ้นนี้ก็เช่นกัน ดังนั้นกล่าวโดยสรุป การเผชิญปัญหา หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลพยายามจัดการกับปัญหา หรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้ความเครียดหรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นคลี่คลายลง โดยมีการเผชิญปัญหา 3 แบบ ตามการวิเคราะห์โครงสร้างทางจิตมิติของมาตรวัดการเผชิญปัญหา โดย Cook และ Heppners (1997) คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง

2.2 รูปแบบของกระบวนการของความเครียดและการเผชิญปัญหา

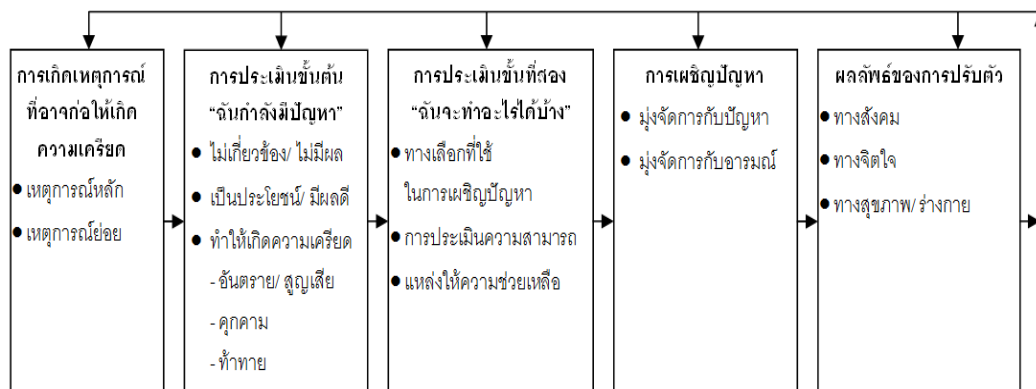
Lazarus และ Folkman (1984 อ้างถึงใน สุภาพรพรณ โคตรจรัส, 2552) ได้เสนอทฤษฎีกระบวนการของความเครียด โดยได้อธิบายความเครียดในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการของความเครียดซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) การเกิดเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเครียด
- 2) การประเมินขั้นต้น
- 3) การประเมินขั้นที่สอง
- 4) การเผชิญปัญหา
- 5) ผลลัพธ์ของการปรับตัวที่เกิดขึ้น

ความเครียดและการเผชิญปัญหาเป็นกระบวนการที่เกิดจากการประเมินทางปัญญาต่อเหตุการณ์ Slavin, Rainer, McCreary และ Gowda (1991) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการของความเครียดและการเผชิญปัญหาของ Lazarus และ Folkman (1984) เสนอแผนภาพรูปแบบกระบวนการของความเครียด 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

A Transactional Model of the Stress Process

ภาพที่ 6 รูปแบบกระบวนการของความเครียดตามทฤษฎีความเครียดของ Lazarus
ที่มา: Slavin, Rainer, McCreary และ Gowda (1991) สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2539)

Lazarus และ Folkman (1984) พบว่าความเครียดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการของความเครียด โดยมี 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การเกิดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด (Occurrence of a potential stressful event)

ความเครียดเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมรวมถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นให้เกิดความเครียด ขัดขวางการดำเนินชีวิตตามปกติ เป็นเหตุการณ์ที่เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิต เช่น การสูญเสียหรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในชีวิต เช่น ความสูญเสีย บุคคลผู้นั้นจะมีระดับความเครียดมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประเมินสถานการณ์และการประเมินความสามารถของคนๆ นั้น

2. การประเมินขั้นต้น (Primary appraisal)

การประเมินขั้นพื้นฐาน คือ การประเมินเหตุการณ์ที่ประสบโดยบุคคลใช้สติปัญญา ความรู้ และประสบการณ์เพื่อตัดสินเหตุการณ์นั้นๆ ว่ามีผลกระทบต่อตนเองหรือไม่ โดยบุคคลจะประเมินเหตุการณ์ออกมาใน 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1 ไม่เกี่ยวข้องกับตนเอง (Irrelevant) คือ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วบุคคลประเมินว่าสถานการณ์นั้นไม่เกี่ยวข้องกับตน จึงไม่เกิดความเครียด

2.2 มีผลดีกับตน (Being-positive) คือ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วบุคคลประเมินว่าเกิดผลทางบวก มีความสุขมากขึ้น

2.3 เต็มไปด้วยความเครียด (Stressful) คือ เมื่อบุคคลเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ แล้วบุคคลประเมินว่าเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 อย่างคือ

2.3.1 การเป็นอันตรายหรือการสูญเสีย (Harm or loss) เป็นการประเมินผลของเหตุการณ์ที่ผ่านไปแล้วในด้านลบ ผลของเหตุการณ์ก่อให้เกิดความรู้สึกสูญเสีย หรือเป็นอันตรายต่อบุคคลนั้นๆ

2.3.2 การคุกคาม (Threat) เป็นการประเมินเหตุการณ์นั้นๆ ที่บุคคลคาดคะเนผลของเหตุการณ์ว่าทำให้เกิดอันตราย เกิดการสูญเสีย เกิดความกลัว ความวิตกกังวล และความโกรธ

2.3.3 การท้าทาย (Challenge) เป็นการประเมินเหตุการณ์ด้านลบหรือมีความซับซ้อนที่เกิดขึ้นโดยการคาดคะเนผลของเหตุการณ์ว่าตนเองน่าจะได้รับประโยชน์หรือเกิดผลดีกับตนเอง ทำให้เกิดขวัญกำลังใจมากขึ้น ในเหตุการณ์เดียวกันบุคคลประเมินผลออกมาได้มากกว่าหนึ่งลักษณะ เช่น เหตุการณ์นั้นๆ บุคคลประเมินทั้งทางลบ ทางบวก และเกิดระดับความเครียดในระดับต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล

3. การประเมินขั้นที่สอง (Secondary appraisal)

การประเมินขั้นที่สองเกิดขึ้นหลังจากบุคคลประเมินขั้นต้นแล้วว่าตนกำลังมีปัญหาและต้องการจัดการกับปัญหานี้ การประเมินในขั้นนี้บุคคลต้องใช้สติปัญญา ความฉลาด และความพยายามในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถในการแก้ไขปัญหาของบุคคลและแหล่งช่วยเหลือต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หากบุคคลใดสามารถใช้สติปัญญา ความฉลาด และความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหา และมีแหล่งช่วยเหลือที่เหมาะสม ความเครียดจะมีระดับน้อย แต่หากบุคคลใดไม่สามารถใช้สติปัญญา ความฉลาด ความพยายามเพื่อแก้ไขปัญหา และขาดแหล่งช่วยเหลือที่เหมาะสม จะมีระดับความเครียดสูง การประเมินในขั้นนี้จึงเป็นการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลและแหล่งช่วยเหลือต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคล

4. การเผชิญปัญหา (Coping efforts)

บุคคลแสดงรูปแบบการเผชิญปัญหาต่างๆ โดยมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกนึกคิด จิตใจ อารมณ์ในขณะนั้น ด้วยการลงมือจัดการกับปัญหาต่างๆ เช่น ควบคุม ลด ความเครียดที่เกิด

จากเหตุการณ์ Lazarus และ Folkman (1984) แบ่งวิธีการจัดการกับความเครียดได้ 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

4.1 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา (Problem-focused coping)

เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามจัดการกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เป็นสาเหตุของความเครียดให้คลี่คลายลงด้วยการพยายามคิด ทำความเข้าใจสาเหตุของปัญหา หาทางออก หรือวิธีการแก้ไขที่เป็นไปได้พร้อมทั้งลงมือจัดการกับปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยใช้มาประกอบการพิจารณาแก้ปัญหา คำนึงผลดีและผลเสียของทางเลือกที่เหมาะสม เช่น การวางแผนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา การลงมือแก้ปัญหาโดยตรง หรือมุ่งปรับเปลี่ยนแก้ไข ที่ตัวบุคคล เช่น การปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองใหม่ เป็นต้น

4.2 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการทางอารมณ์ (Emotion-focused coping)

เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามที่จะควบคุมความเครียดทางอารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากปัญหา หรือสถานการณ์ที่ตึงเครียดเพื่อให้ความเครียดทางอารมณ์ หรือความทุกข์คลี่คลายลง วิธีการนี้ มักจะใช้ในสถานการณ์ที่บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ เช่น ความกลัว ความโกรธ ความเศร้า ความคับข้องใจ รูปแบบที่ใช้ อาจเป็นการระบายออกทางอารมณ์ การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อได้รับกำลังใจ การมองปัญหาในแง่มุมใหม่

5. ผลลัพธ์ของการปรับตัว (Adaptational outcomes)

Lazarus และ Folkman (1984) จำแนกผลการปรับตัวต่อความเครียดที่เกิดจากการเผชิญความเครียดที่เป็นผลระยะสั้นหรือระยะยาว ไว้ 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

5.1 ผลด้านบทบาททางสังคม (Social functioning) เป็นผลของการปรับตัวต่อความเครียด ที่บุคคลตอบสนองต่อบทบาทต่างๆ ของตนในสังคม การที่บุคคลมีสัมพันธภาพที่พึงพอใจกับบุคคลอื่น สามารถเผชิญกับเหตุการณ์ประจำวันต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ผลการปรับตัวทางสังคมของบุคคลนั้นมีประสิทธิภาพ

5.2 ผลด้านจิตใจ (Morale) เป็นผลของการรับรู้ของบุคคลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน เช่น ความพึงพอใจ ความสุข หรือความหวาดกลัว สิ่งเหล่านี้เป็นผลทางด้านจิตใจที่เกิดจากการปรับตัวต่อความเครียด เป็นต้น

5.3 ผลด้านสุขภาพร่างกาย (Somatic illness) เป็นผลของความสามารถในการตอบสนองความต้องการของสุขภาพร่างกายเมื่อบุคคลเผชิญกับความเครียด

ในกระบวนการของความเครียด ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบหลักทั้ง 5 ประการ (Lazarus & Folkman, 1984; Carver, Scheier, & Weintraub, 1989) ไม่ได้เกิดขึ้นตามลำดับ จากการเกิดเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเครียดไปสู่การประเมินขั้นต้น การประเมินขั้นที่สอง การเผชิญปัญหา และผลลัพธ์ของการปรับตัวที่เกิดขึ้นซึ่งจะนำไปสู่การประเมินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอีกครั้ง (Reappraisal) เพื่อหาวิธีการเผชิญปัญหาใหม่ที่ดีขึ้น เพื่อลดความเครียด ทำให้ผลของการปรับตัวมีประสิทธิภาพ การประเมินที่ย้อนกลับไปกลับมาเป็นวงจรที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก ในกระบวนการของความเครียด

2.3 วิธีการเผชิญปัญหา

2.3.1 วิธีการเผชิญปัญหาของ Lazarus และ Folkman

Lazarus และ Folkman (1984) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง โดยแบ่งรูปแบบของการเผชิญปัญหาเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

2.3.1 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหา (Problem focused coping)

เป็นกระบวนการทางปัญญาในการตัดสินใจเลือกวิธีที่จะจัดการกับสถานการณ์ โดยการเผชิญหน้ากับปัญหาโดยตรง ยอมรับและเผชิญกับสถานการณ์อย่างเข้าใจในสภาพที่เป็นจริง และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอน มีการวิเคราะห์ วางแผน การหาข้อมูลเพิ่มเติม ตั้งเป้าหมาย และหาวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ วิธี แล้วเลือกวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขสาเหตุของปัญหา โดยเริ่มแก้ไขที่ตนเองหรือเริ่มปรับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งนำประสบการณ์ในอดีตที่เคยใช้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา แล้วประเมินคุณค่า และผลตอบแทนที่จะได้รับ เพื่อที่จะเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด แต่จะแตกต่างจากการแก้ปัญหาโดยทั่วไป คือ การแก้ไขปัญหามุ่งเน้นที่สิ่งแวดล้อมอย่างเดียว แต่รูปแบบการเผชิญปัญหานี้จะมุ่งเน้นที่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและตนเองโดยตรง เช่น การปรับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ค้นหาทางเลือกที่พอใจ พัฒนาพฤติกรรมใหม่ หรือเรียนรู้ทักษะการปฏิบัติตนใหม่ ๆ ซึ่งพฤติกรรมการเผชิญปัญหารูปแบบนี้จะแตกต่างกันไปตามชนิดของปัญหาที่ได้รับ

2.3.2 การเผชิญปัญหาแบบมุ่งปรับอารมณ์ (Emotion focused coping) คือ พยายามของบุคคลที่จะจัดการกับสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด โดยใช้การควบคุมอารมณ์และความรู้สึกที่เกิดขึ้น ไม่มีการแก้ไขปัญหหรือสาเหตุของความเครียดโดยตรง Lazarus และ Folkman (1984) เรียกวิธีนี้ว่า "การบรรเทา" เพื่อเป็นการลดความกดดันที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ทำให้สบายใจขึ้นเมื่อบุคคลรู้สึกว่ตนเองไม่สามารถจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บุคคลจะ

มุ่งจัดการกับอารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ รวมทั้งความไม่สบายใจที่เกิดขึ้นเพื่อลดหรือบรรเทาให้เบาบางลง เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของจิตใจไว้ โดยปัญหา ยังไม่ได้รับการแก้ไข ได้แก่

(1) การเปลี่ยน แปลงความหมายของสถานการณ์ใหม่ (cognitive reappraisal) (2) การค้นหาข้อดีจากสถานการณ์นั้นใหม่ หรือใช้กลไกทางจิต (defensive reappraisal) เช่น การปฏิเสธความจริง ซึ่งบิดเบือนความจริง และหลอกตัวเอง การไม่ได้เปลี่ยนแปลงความหมายของสถานการณ์ เช่น เลิกให้ความสนใจ และ (3) การหลีกเลี่ยงไม่คิดถึงกลยุทธ์ทางพฤติกรรม เช่น การออกกำลังกาย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การระบายอารมณ์โกรธการแสวงหาการสนับสนุนทางอารมณ์จากผู้อื่น

นอกจากนี้บุคคลอาจใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหามากกว่าหนึ่งวิธีในเวลาเดียวกัน หรือเมื่อเผชิญปัญหาเรื่องเดียวกันในเวลาหรือสถานการณ์ที่ต่างกันอาจมีการใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาแตกต่างกัน นอกจากนี้ความแตกต่างของการประเมินสถานการณ์ ก็มีผลต่อพฤติกรรมการเผชิญปัญหา นั่นคือสถานการณ์ใดที่บุคคลประเมินว่าตนเองไม่สามารถจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ บุคคลจะใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบจัดการกับอารมณ์มากขึ้น ส่วนสถานการณ์ที่บุคคลประเมินว่าสามารถแก้ไขได้ โดยอาจต้องมีการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาแก้ไขปัญหานั้น บุคคลจะใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหามากขึ้น

จากการศึกษารูปแบบการเผชิญปัญหาของ Lazarus และ Folkman (1984) ที่แบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาเป็น 2 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญห (Problem focused coping) และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งปรับอารมณ์ (Emotion focused coping) เป็นที่นิยมมากแต่หลังจากนั้น Lazarus และ Folkman รวมถึงนักวิจัยหลายท่านค้นพบข้อดีของการจำแนกประเภท โดยขาดความครอบคลุมและความสมบูรณ์ที่บ่งบอกถึงกระบวนการเผชิญปัญหาอย่างครบถ้วน ดังนั้นรูปแบบการเผชิญปัญหาของ Lazarus และ Folkman ทั้ง 2 รูปแบบ จึงลดความนิยมลง (Lazarus & Folkman 1984) หลังจากนั้น Coyne, Aldwin และ Lazarus (1981) ปรับเปลี่ยนแบบวัดกลวิธีการเผชิญปัญหาใหม่ โดยศึกษาและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่แต่งงาน โดยเน้นเรื่องใช้การเผชิญปัญหาในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และกลุ่มตัวอย่างอีกกลุ่มหนึ่ง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัย โดยเน้นเรื่องใช้การเผชิญปัญหาเมื่อต้องอยู่ภายใต้การสอบ และทำการตรวจสอบคุณสมบัติเชิงจิตมิติของแบบวัดการเผชิญหลังจากทดลองใช้กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบร่วมกัน (Factor analysis) พบว่า มีองค์ประกอบของการเผชิญปัญหา 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การเผชิญหน้ากับปัญหา (Confrontive coping) คือ การที่บุคคลพยายามเผชิญกับปัญหา ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้ดีขึ้น โดยใช้วิธีที่แม้จะก้าวร้าวหรือเสี่ยง

2. การถอยห่างจากปัญหา หรือการควบคุมระยะห่างของปัญหา (Distancing) คือ การที่บุคคลพยายามไม่ใส่ใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็สถานการณ์เล็ก ๆ หรือสถานการณ์ที่มีความสำคัญก็ตาม โดยที่บุคคลนั้นจะไม่เข้าไปใกล้หรือถอยห่างจากปัญหาที่กำลังเผชิญ

3. การควบคุมตนเอง (Self-controlling) คือ การที่บุคคลใช้ความพยายามในการควบคุมความรู้สึกและการกระทำของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น

4. การหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม (Seeking social support) คือ การที่บุคคลพยายามหาความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร รวมไปถึงการช่วยเหลือด้านอารมณ์ การให้กำลังใจจากบุคคลในเครือข่ายทางสังคม อันนำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวหรือเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

5. การยอมรับว่าตนเป็นต้นเหตุของปัญหา (Accepting responsibility) คือ การที่บุคคลยอมรับว่าตนเป็นสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น หรือ การโทษตนเอง รวมถึงรับผิดชอบในปัญหาที่เกิดขึ้น กับตนเอง และจะพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

6. การหลีกเลี่ยงปัญหา (Escape-avoidance) คือ การที่บุคคลเชื่อว่าปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขแล้ว การฝันกลางวันว่าปัญหาไม่ได้เกิดขึ้น หรือแม้แต่การหลีกเลี่ยงหรือไม่รู้เกี่ยวกับปัญหา ซึ่งข้อคำถามในองค์ประกอบนี้จะมีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับองค์ประกอบในด้าน การถอยห่างจากปัญหา หรือการควบคุมระยะห่างของปัญหา (Distancing)

7. การวางแผนแก้ไขปัญหา (Planful problem solving) คือ การที่บุคคลศึกษาสภาพ ของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของปัญหา พร้อมทั้งค้นหาแนวคิดวิธีการในการแก้ไขปัญหา เพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

8. การพิจารณาปัญหาใหม่ในทางบวก (Positive reappraisal) คือ การที่บุคคลมองสถานการณ์ในแง่ดี หรือการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น โดยอาจนำมิติทางด้านศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการมองปัญหาในแงุ่มใหม่

2.3.2 วิธีการเผชิญปัญหาของ Endler และ Parker

Endler และ Parker (1990) ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาและพัฒนาแบบวัดการเผชิญปัญหาหลายมิติ (Multidimensional Coping Inventory : MCI) ซึ่งพัฒนามาจากการประเมินและรวบรวมมาตรวัดต่างๆ รวมทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดด้านการเผชิญปัญหา

ที่หลากหลาย (Billings & Moo, 1981; Folkman & Lazarus, 1980, 1985; McCrae, 1984; McCrae & Costa, 1986; Pearlin & Schooler, 1978; Stone & Neal, 1984) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับรูปแบบการเผชิญปัญหาทั้ง 2 รูปแบบของ Lazarus และ Folkman (1984) คือ รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่อารมณ์ และรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่ปัญหา แต่อย่างไรก็ตาม Endler และ Parker (1990) เสนอว่าควรจะมีรูปแบบในการเผชิญปัญหารูปแบบอื่นๆ เพิ่มขึ้น คือ รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบที่มีเป้าหมายที่การหลีกเลี่ยง (Avoidance orientation) ซึ่งจะรวมถึงรูปแบบการเผชิญปัญหาทั้งแบบที่มีเป้าหมายที่ตัวบุคคล (Person orientation) หรือการเผชิญปัญหาแบบมีเป้าหมายที่ตัวปัญหา (Task orientation) โดยที่แต่ละบุคคลนั้นสามารถหลีกเลี่ยงความเครียดในแต่ละเหตุการณ์ได้ จากการไปพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่นหรือหลีกเลี่ยงไปทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง กับงานที่ก่อให้เกิดความเครียดนั้นๆ โดยแบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหาออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การเผชิญปัญหาที่มีเป้าหมายที่ตัวปัญหา (Task-orientation coping)

คือ การกระทำโดยตรงเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองเพื่อทำให้ความเครียดลดน้อยลง โดยใช้วิธีการกำหนดตารางเวลาในการแก้ปัญหาที่ละขั้นตอน การพยายามนึกถึงกับสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกันที่จะนำมาใช้ในการประยุกต์วิธีการแก้ไขปัญหาหรือวิเคราะห์ปัญหาก่อนลงมือแก้ไขปัญหาในหลากหลายวิธีที่นำไปสู่ทางออกของการจัดการกับปัญหาได้ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ พิจารณาเรียนรู้จากปัญหา

2. การเผชิญกับปัญหาที่มีเป้าหมายที่อารมณ์ (Emotion-orientation coping)

คือ ความพยายามโดยตรงที่จะเปลี่ยนแปลงอารมณ์เพื่อตอบสนองต่อความเครียดที่เกิดขึ้น โดยพยายามลดปัญหาที่เกิดขึ้นในจิตใจโดยการหมกมุ่นอยู่กับความทุกข์ ปฏิเสธความจริงที่เกิดขึ้น การตำหนิตัวเอง การคาดหวังว่าจะพบกับสิ่งที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ และการกังวลใจอยู่กับปัญหาอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามถ้าใช้วิธีการนี้ในระยะเวลายาวนั้นจะเป็นผลในทางลบ และช่วยลดความเครียดได้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. การเผชิญกับปัญหาที่มีเป้าหมายที่การหลีกเลี่ยง (Avoidance-orientation coping)

คือ การพยายามหลีกเลี่ยงสถานการณ์ การปฏิเสธไม่ยอมรับความจริง โดยบุคคลมักแสดงพฤติกรรมอื่น เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาแทนที่จะเผชิญกับปัญหา เช่น การใช้สิ่งบันเทิงใจและการหาความบันเทิงทางสังคมอื่น ๆ เข้ามาชดเชย เช่น การรับประทานอาหาร การดูโทรทัศน์ การพูดโทรศัพท์ เป็นต้น

2.3.3 วิธีการเผชิญปัญหาของ Carver, Scheier และ Weintraub

วิธีการเผชิญปัญหาของ Carver, Scheier และ Weintraub (1989) ที่ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาโดยใช้ทฤษฎีความเครียดของ Lazarus (1978) และรูปแบบของการกำกับตนเองเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย และได้เสนอวิธีการเผชิญปัญหาทั้งหมด 14 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การลงมือกระทำการเผชิญปัญหา (Active coping) ซึ่งเป็นกระบวนการในการ ลงมือแก้ไขปัญหา เพื่อขจัดสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียด รวมทั้งการแก้ไขปัญหาโดยตรง การใช้ความพยายามมากขึ้นในการแก้ไขปัญหา การดำเนินการ และการวางแผนสู่การปฏิบัติ
2. การวางแผน (Planning) เป็นการคิดหาวิธีการในการเผชิญปัญหากับสิ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดรวมถึงการหาวิธีการเผชิญปัญหา การคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในการกระทำ และวางแผน และหาทางที่จะจัดการกับปัญหาให้ได้อย่างดีที่สุด
3. การระงับกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง (Suppression of competing activities) เป็นการระงับความสนใจในเรื่องอื่นที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เราสนใจที่จะเผชิญปัญหาอย่างเต็มที่
4. การชะลอการเผชิญปัญหา (Restrain coping) คือการรอโอกาสที่เหมาะสมเพื่อลงมือกระทำและต้องมีความมั่นใจว่าจะไม่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้นแล้วร้ายยิ่งขึ้นหากมีการลงมือกระทำก่อน
5. การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อหาสิ่งช่วยเหลือ (Seeking social support for instrumental reasons) คือการขอคำปรึกษาเพื่อต้องการช่วยเหลือเกี่ยวกับรายละเอียดข้อมูลของเหตุการณ์เพิ่มเติม และทราบถึงแนวทางในการเผชิญปัญหาจากผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์เช่นเดียวกัน
6. การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อได้รับกำลังใจ (Seeking social support for emotional reasons) เป็นการพูดระบายความรู้สึก ความทุกข์ เพื่อขอกำลังใจ ความเห็นใจ คำปลอบโยน และความเข้าใจจากบุคคลอื่น
7. การตีความหมายใหม่ในทางบวก และการเติบโต (Positive reinterpretation and growth) เป็นการจัดการกับความกดดันทางการเมืองมากกว่าเป็นการเผชิญปัญหากับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด หรือปรับเปลี่ยนสถานการณ์ด้วยการมองสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียดในทางที่ดี หรือเกิดการเติบโตในด้านบวกเพื่อนำบุคคลสู่การแก้ไขปัญหาโดยตรง และเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้รับ

8. การยอมรับ (Acceptance) เป็นการยอมรับความจริงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นสัญญาณบอกให้ทราบว่าบุคคลนั้นพร้อมที่จะเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ

9. การพึ่งศาสนา (Turning to religion) คือการใช้แหล่งศาสนาเพื่อช่วยเหลือทางด้านจิตใจในขณะที่เผชิญกับความเครียด เช่น การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ เป็นต้น

10. การปฏิเสธ (Denial) คือการปฏิเสธต่อสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด ปฏิเสธความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และไม่สนใจต่อเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด

11. การระบายออกทางอารมณ์ (Focus on venting of emotions) คือการให้ความสนใจต่ออารมณ์ ความรู้สึกที่มี และระบายความรู้สึกเหล่านั้น

12. การไม่แสดงออกทางพฤติกรรม (Behavioral disengagement) คือการลดความพยายามในการเผชิญกับปัญหาหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงการช่วยตนเองไม่ได้

13. การไม่เกี่ยวข้องทางความคิด (Mental disengagement) คือการลดความกดดันทางอารมณ์ด้วยการไม่คิดถึงวิธีการเผชิญปัญหา ไม่คิดถึงเป้าหมายที่มีอุปสรรคขัดขวาง โดยใช้กิจกรรมอื่นเพื่อที่จะไม่คิดถึงปัญหา เช่น การนอน การดูโทรทัศน์ เป็นต้น

14. การใช้สุรา หรือยา (Alcohol or drug use) คือการใช้อยาและสุราเพื่อให้ลืมเหตุการณ์และทำให้รู้สึกดีขึ้น

2.3.4 วิธีการเผชิญปัญหาของ Frydenberg และ Lewis

Frydenberg และ Lewis (1993) ศึกษาวิธีการเผชิญปัญหาของวัยรุ่น โดยยึดทฤษฎีของ Lazarus และคณะ (Lazarus, Averil & Option, 1974; Lazarus & Launier, 1978) ร่วมกับลักษณะพัฒนาการของวัยรุ่นตามทฤษฎีของ Erikson (1963, 1985) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของวัยรุ่นของ Hauser และ Bowlds (1990) และของ Collins (1990) เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย โดยเสนอการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นทั้งหมด 18 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การแสวงหาความเพลิดเพลินเพื่อการผ่อนคลาย คือการแสวงหาวิธีการต่างๆ ที่กระทำแล้วทำให้บุคคลรู้สึกเพลิดเพลิน หรือผ่อนคลายในปัญหาและความเครียดได้ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ไม่เป็นโทษต่อร่างกาย ไม่เกี่ยวกับการพึ่งเพลง การเล่นเกม และการเล่นดนตรี

2. การทำงานและสัมฤทธิ์ผล คือวิธีการจัดการกับปัญหาโดยแสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความบากบั่นในการทำงานเพื่อประสบความสำเร็จ เช่น การขยันทำงานเพิ่มมากขึ้น

3. การแก้ปัญหา คือกระบวนการคิด การทำความเข้าใจกับปัญหา สาเหตุเพื่อหาวิธีการในการแก้ปัญหาแล้วดำเนินการแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ

4. การผ่อนคลายทางด้านร่างกาย คือการปฏิบัติด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ร่างกายได้รับการผ่อนคลาย และมีสุขภาพแข็งแรง เช่น ออกกำลังกาย
5. การคบหาเพื่อนสนิท คือการสร้างสัมพันธภาพ ความใกล้ชิด สนับสนุนกับเพื่อนๆ เช่น การนัดพบปะสังสรรค์ การพูดคุย
6. การมุ่งเน้นในด้านบวก คือการมองสถานการณ์หรือปัญหาในทางที่ดี โดยมีทัศนคติในทางบวกต่อชีวิต เช่น การเห็นข้อดีของปัญหาที่เกิดขึ้น การทำชีวิตให้สดใส
7. การแสวงหาการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คือการแสวงหาวิธีการต่างๆ ที่ทำให้ตนเองได้รับการยอมรับ เช่น การทำให้คนอื่นประทับใจ การทำตัวให้เข้ากับเพื่อน
8. การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม คือวิธีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งเน้นการจัดการกับปัญหา และอาศัยความช่วยเหลือ เช่น การขอความช่วยเหลือ หรือขอคำแนะนำจากบุคคลอื่น
9. การแสวงหาการสนับสนุนทางด้านจิตใจ คือวิธีการจัดการกับปัญหา โดยการนำเอาความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาใช้จัดการกับปัญหา เช่น การสวดมนต์ การอ่านหนังสือธรรมะ
10. การแสวงหาความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ คือ วิธีการจัดการกับปัญหา โดยมุ่งจัดการที่สาเหตุ และอาศัยความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น การรับบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
11. การรวมกลุ่มจัดการกับปัญหา คือ วิธีการจัดการกับปัญหาโดยการรวมกลุ่มจัดการกับปัญหา
12. การมีความคิดที่เติมเต็มความปรารถนา คือการจัดการกับปัญหาโดยการใช้ความคิด ความหวัง ที่จะให้ปัญหานั้นคลี่คลายลง เช่น การหวังปาฏิหาริย์ การจินตนาการว่าร้ายจะกลายเป็นดี
13. การเก็บปัญหาไว้คนเดียว คือการเกิดความคิด ความทุกข์ ความกดดันต่างๆ ไว้คนเดียว หลีกเลี้ยงพบปะคนอื่น
14. การตำหนิตนเอง คือการโทษตนเอง การตำหนิตนเองว่าเป็นตัวการทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากต่างๆ
15. การมีความกังวล คือการลดความคับข้องใจ ความกดดันทางอารมณ์ด้วยการคิดเกี่ยวกับปัญหามากขึ้น แต่ไม่ช่วยให้ปัญหาลดลง เนื่องจากเป็นความคิดในแง่ลบ
16. การไม่รับรู้ปัญหา คือการตัดปัญหา หลีกหนีปัญหา ไม่ยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ตนเองรู้สึกดี

17. การไม่เผชิญกับปัญหา คือวิธีการแสดงความสามารถในการจัดการกับปัญหา หรือความทุกข์ และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปสู่อาการทางกายที่มีสาเหตุมาจากจิตใจ

18. การลดความตึงเครียด คือการแสวงหาวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยให้ความเครียดลดลง เช่น ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ใช้ยาเสพติด

Frydenberg และ Lewis (1993) ศึกษารวบรวมวิธีการเผชิญปัญหาของวัยรุ่น โดยเสนอรูปแบบการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นทั้งหมด 18 วิธี ที่ครอบคลุมกรอบแนวความคิดวิธีการเผชิญปัญหาของ Lazarus และ Folkman (1984) ซึ่งแบ่งกลวิธีการเผชิญปัญหาใหญ่ๆ เป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการเผชิญปัญหาที่จัดอยู่ในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นที่ปัญหา (Problem-focused coping) เช่น การแก้ปัญหา การผ่อนคลายทางด้านร่างกาย การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การรวมกลุ่มจัดการกับปัญหา และการมีความวิตกกังวล เป็นต้น

2. กลวิธีการเผชิญปัญหาที่จัดอยู่ในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งเน้นอารมณ์ (Emotion-focused coping) เช่น การมีความคิดที่เป็นความปรารถนา การมุ่งเน้นในด้านบวก การตำหนิตัวเอง และการลดความเครียด เป็นต้น

หลังจากนั้น Frydenberg และ Lewis (1993) ศึกษาและจัดแบ่งกลุ่มวิธีการเผชิญปัญหาทั้ง 18 วิธี ออกเป็น 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาโดยใช้ความสามารถของตนเอง (Solving the problem or problem-focused) เช่น การแก้ปัญหา การทำงาน การมุ่งเน้นในด้านบวก การแสวงหาการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เป็นต้น

2. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาโดยอาศัยแหล่งสนับสนุนอื่นๆ (Reference to others) เช่น การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การแสวงหาการสนับสนุนทางจิตใจ และการรวมกลุ่มจัดการกับปัญหา เป็นต้น

3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหา (Avoidance) เช่น ความวิตกกังวล การไม่รับรู้ปัญหา การไม่เผชิญปัญหา และการตำหนิตนเอง เป็นต้น

เมื่อพิจารณากลวิธีการเผชิญปัญหาทั้ง 18 วิธีของ Frydenberg และ Lewis (1993) ในเรื่องประสิทธิภาพการทำงานของวิธีการเผชิญปัญหาใน 2 ลักษณะ คือวิธีการเผชิญปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหา หรือความเครียด ที่มีโดยตรงโดยใช้ความสามารถของตนเอง หรืออาศัยแหล่งสนับสนุนอื่นๆ

และวิธีเผชิญปัญหาที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความไม่สามารถจัดการกับปัญหาหรือเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหา

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่ามีนักวิจัยหลายท่านได้พัฒนาและแบ่งรูปแบบวิธีการเผชิญปัญหาออกเป็นรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายทั้งงานวิจัยของ Lazarus และ Folkman (1984) Carver, Scheier และ Weintraub (1989) และ Frydenbegr และ Lewis (1993) ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบวิธีการเผชิญปัญหาของ สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2545) เนื่องจากมีความครอบคลุมและมีความชัดเจนในการแบ่งรูปแบบวิธีการเผชิญปัญหา ประกอบกับมีพื้นฐานในการพัฒนาจากทฤษฎีตามแนวทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของ Lazarus และใช้กรอบอ้างอิงในการพัฒนารูปแบบการเผชิญปัญหาจากการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือของ Carver, Scheier และ Weintraub (1989) และ Frydenbegr และ Lewis (1993) โดยได้แบ่งรูปแบบรูปแบบการเผชิญปัญหาเป็น 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ตามการวิเคราะห์โครงสร้างทางจิตมิติของมาตรวัดการเผชิญปัญหา (Cook & Heppner, 1997)

2.3.5 วิธีการเผชิญปัญหาของ สุภาพรพรณ โคตรจรัส

สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2545) ศึกษาการเผชิญปัญหาโดยมีพื้นฐานในการพัฒนาจากทฤษฎีตามแนวทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของ Lazarus (1966; Lazarus & Folkman, 1984; Folkman & Lazarus, 1988) และใช้กรอบอ้างอิงในการพัฒนารูปแบบการเผชิญปัญหาจากการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือของ Carver, Scheier และ Weintraub (1989) และ Frydenbegr และ Lewis (1993; Frydenbegr, 1997) และการวิเคราะห์โครงสร้างทางจิตมิติของแบบวัดโดย Cook และ Heppner (1997) ซึ่งแบ่งรูปแบบการเผชิญปัญหา เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการปัญหา (Problem focused coping) คือ ความพยายามในการจัดการกับปัญหาโดยตรง ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ในการเผชิญปัญหา 9 ด้าน ได้แก่ 1) การลงมือดำเนินการแก้ปัญหา (Active coping) 2) การวางแผน (Planning) 3) การทำงานหนักและความสำเร็จในงาน (Work hard and achieve) 4) การระงับกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง (Suppression of competing activities) 5) การชะลอการเผชิญปัญหา (Restraint coping) 6) การตีความหมายใหม่ในทางบวกและการเติบโต (Positive reinterpretation and growth) 7) การยอมรับ (Acceptance) 8) การหาทางผ่อนคลาย (Relaxation) และ 9) การแสวงหาการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Seek to belong)

2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (Seek social support) คือความพยายามในการจัดการกับปัญหา โดยอาศัยแหล่งทรัพยากรต่างๆ ประกอบด้วยวิธีการในการเผชิญปัญหา 2 ด้าน ได้แก่ 1) การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ปัญหา (Seeking instrumental social support) และ 2) การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อกำลังใจ (Seeking emotion social support)

3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (Avoidance) คือ การแสดงถึงการไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ โดยการหลีกเลี่ยงปัญหาประกอบด้วยวิธีการต่างๆ ในการหลีกเลี่ยงปัญหา 7 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิเสธ (Denial) 2) การไม่แสดงออกทางพฤติกรรม (Behavioral disengagement) 3) การไม่เกี่ยวข้องทางความคิด (Mental Disengagement) 4) การเก็บความรู้สึกไว้คนเดียว (Keep to self) 5) การตำหนิตนเอง (Self blame) 6) การเป็นกังวล (Worry) และ 7) การระบายออกทางอารมณ์ (Focus on venting of emotion)

2.4 การตรวจสอบคุณสมบัติเชิงจิตมิติของแบบวัดการเผชิญปัญหา

Cook และ Heppner (1997) ตรวจสอบคุณสมบัติ เชิงจิตมิติของแบบวัดการเผชิญปัญหา 3 แบบวัด ได้แก่ แบบวัด COPE ของ Carver และคณะ (1989) วัดองค์ประกอบการเผชิญปัญหา 4 ด้าน แบบวัด CISS ของ Endler และ Parker (1990,1994) วัดองค์ประกอบการเผชิญปัญหา 4 ด้าน แบบวัด CSI ของ Tobin และคณะ (1989) วัดองค์ประกอบการเผชิญปัญหา 8 ด้าน โดยนำแบบวัดทั้งสามไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 329 คน แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบร่วมกัน (Factor analysis) พบว่า ได้องค์ประกอบของการเผชิญปัญหา 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา ประกอบด้วยกลวิธีการเผชิญปัญหา 9 ด้าน คือ การลงมือดำเนินการแก้ไขปัญหา (COPE) การวางแผน (COPE) การจัดการกับปัญหา (CISS) การแก้ปัญหา (CIS) การตีความหมายใหม่ในทางบวก และการเติบโต (COPE) การปรับเปลี่ยนความคิด (CSI) การระงับกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง (COPE) การชะลอการเผชิญปัญหา (COPE) การยอมรับ (COPE)

2. องค์ประกอบด้านการแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วยกลวิธีการเผชิญปัญหา 7 ด้าน คือ การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อกำลังใจ (COPE) การสนับสนุนทางสังคม (CSI) การหาความเพลิดเพลินทางสังคม (CISS) การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหา (COPE) การถอยหนีจากสังคม (CSI) การแสดงออกทางอารมณ์ (CSI) และการเบี่ยงเบนความสนใจ (CISS)

3. องค์ประกอบด้านการหลีกเลี่ยงนี้ ประกอบด้วยกลวิธีการเผชิญปัญหา 10 ด้าน คือ การหลีกเลี่ยงปัญหา (CSI) การจัดการกับอารมณ์ (CISS) การคิดเพื่อเติมเต็มความปรารถนา (CSI) การตำหนิตนเอง (CSI) การปฏิเสธ (COPE) การไม่แสดงออกทางพฤติกรรม (COPE) การถอยหนีจากสังคม (CSI) การไม่เกี่ยวข้องทางความคิด (COPE) การเบี่ยงเบนความสนใจ (CSSI) การใช้สุรา หรือสารเสพติด (COPE)

จากการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันของแบบวัดการเผชิญปัญหา ซึ่งมีรูปแบบการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ รวมกับกลวิธีการเผชิญปัญหาจากแบบวัดการเผชิญปัญหาของ Carver และคณะ (Carver et al., 1989) Frydenberg และ Lewis (1993) และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานของรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 แบบ โดยมีวิธีการเผชิญปัญหา 18 ด้าน ที่พัฒนาโดย สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2544; 2545) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยชิ้นนี้ด้วย

สำหรับในประเทศไทย สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2539) พัฒนาแบบวัดการเผชิญปัญหาฉบับสั้น ตามแนวทฤษฎีความเครียดของ Lazarus (1996; Lazarus & Folkman, 1984) และแบบวัดการเผชิญปัญหาของ Carver, Scheier และ Weintraub (1989) วัดกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา ประกอบด้วยวิธีการเผชิญปัญหา 15 ด้าน มีข้อคำถาม 30 ข้อ ซึ่งได้มีผู้นำแบบวัดดังกล่าวไปใช้กับตำรวจจราจร นักศึกษา เยาวชนผู้กระทำผิดในสถานพินิจและผู้ถูกคุมประพฤติ โดยได้พัฒนาแบบวัดดังกล่าวเพื่อใช้กับนิสิต นักศึกษา จำนวน 56 ข้อ สุภาพรพรณ โคตรจรัส (2544; 2545) และได้นำแบบวัดการเผชิญปัญหาดังกล่าวมาปรับปรุงเพื่อนำไปศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรม เลี้ยงดู และรูปแบบการเผชิญปัญหานักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม 40 ข้อ (สุภาพรพรณ โคตรจรัส และชุมพร ยงกิตติกุล, 2545) วัดรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (Problem-focused coping) คือ การแสดงถึงความพยายามในการลงมือแก้ไขปัญหาด้วยการจัดการโดยตรงกับปัญหา ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ การลงมือดำเนินการแก้ปัญหา การวางแผน การทำงานหนักและความสำเร็จในงาน การระงับกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง การชะลอการเผชิญปัญหา การตีความหมายใหม่ทางบวก การยอมรับ การหาทางผ่อนคลาย และการแสวงหาการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม

2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (Seeking social support) คือการแสดงถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหาโดยอาศัยแหล่งทรัพยากรต่างๆ

ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อการแก้ไขปัญหา และการแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อกำลังใจ

3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (Avoidance) คือการแสดงถึงการไม่สามารถเผชิญปัญหาได้ ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงปัญหา ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การปฏิเสธ การไม่แสดงออกทางพฤติกรรม การไม่เกี่ยวข้องกับทางความคิด การเก็บความรู้สึกไว้คนเดียว การตำหนิตนเอง การเป็นกังวล และการสังเกตอารมณ์ที่เกิดขึ้น

2.6 ปัจจัยที่มีผลต่อวิธีการเผชิญปัญหา

บุคคลแต่ละคนมีวิธีการเผชิญปัญหาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของบุคคลโดย Lazarus และ Folkman (1984) รายงานถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเผชิญปัญหา ดังต่อไปนี้

1. ภาวะสุขภาพและพลังกำลังของบุคคล (Health and energy) มีผลกระทบต่อวิธีการเผชิญปัญหาของบุคคลการที่บุคคลมีสุขภาพดี มีความแข็งแรงย่อมมีความเข้มแข็งต่อภาวะความเครียดได้มากกว่าบุคคลที่เจ็บป่วย

2. ความเชื่อทางบวก (Positive believe) ทำให้บุคคลมีความหวัง และสามารถปรับตัวเข้ากับเหตุการณ์ที่เลวร้ายได้ เช่น การเชื่อในความสามารถของตนเอง การเชื่อในอำนาจภายในและภายนอกของตนเอง

3. ทักษะในการแก้ไขปัญหา (Problem-solving skills) คือความสามารถของบุคคลในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลต่างๆ เพื่อวิเคราะห์แยกแยะปัญหา ค้นหาปัญหา และความสามารถเผชิญปัญหาได้ดียิ่งขึ้น โดยมีทักษะต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ทักษะทางสังคม (Social skills) คือการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น เพื่อส่งเสริมให้บุคคลสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้

3.2 การสนับสนุนทางสังคม (Social support) คือ การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือและจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น

3.3 แหล่งทรัพยากรทางด้านวัตถุ (Material resource) เช่น ทรัพย์สิน สิ่งของ ซึ่งสามารถใช้เป็นทางเลือกในการจัดการกับปัญหาได้มากขึ้น

3. ความสุข (Happiness)

3.1 นิยามและขอบเขต

นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของความสุขไว้ดังเช่น Argyle (1987) กล่าวว่า ความสุข คือการประเมินของบุคคลให้ขณะนั้นว่ามีความพึงพอใจในชีวิต มีความรู้สึกทางบวก เช่น ความยินดี อารมณ์ดี และการไม่มีความรู้สึกทางลบในขณะนั้น เช่น ความซึมเศร้า วิตกกังวล ซึ่งสอดคล้องกับ Veenhoven (1995) รายงานถึงการประเมินคุณภาพชีวิตในส่วนที่น่าพึงพอใจ เช่น บุคคลที่มีประสบการณ์ที่ดี มีความสนุกสนาน มักมีแนวโน้มการรับรู้เกี่ยวกับชีวิตของตนเองว่ามีความพึงพอใจ ซึ่งเป็นสภาวะที่ทำให้บุคคลประเมินว่ามีความสุข บุคคลที่ไม่มีความสุขจะประเมินองค์ประกอบในชีวิตส่วนใหญ่ว่าไม่พึงพอใจ

Diener (1984) ให้ความหมายและขอบเขตของความสุข 3 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกที่ดีเรียกว่า สุขภาวะ (well being) โดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก เช่น ความดี (virtue) หรือความศักดิ์สิทธิ์ (holiness) ซึ่งถือเป็นการให้คำจำกัดความโดยไม่ได้พิจารณาถึงความรู้สึกส่วนบุคคลแต่กล่าวถึงลักษณะอันพึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น
2. มีความพึงพอใจในชีวิต เกิดจากการพิจารณาตัดสินทางความคิด และประเมินคุณภาพชีวิตโดยรวมทั้งหมดของตัวบุคคลตามเกณฑ์ที่บุคคลกำหนดเอง
3. การเน้นอารมณ์ที่เป็นสุข หมายถึง การมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ซึ่งอารมณ์ทั้งสองนี้มีความสืบเนื่องกันอยู่

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2550) ให้ความหมายของคำว่า “ความสุข” หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข อันเป็นผลจากการมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาในการดำเนินชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวโดยสรุป ความสุข หมายถึง การประเมินของบุคคลให้ขณะนั้นว่ามีความรู้สึกทางบวก เช่น ความยินดี อารมณ์ดี ปราศจากความรู้สึกทางลบ เช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล และการมีแนวโน้มการรับรู้เกี่ยวกับชีวิตของตนเองว่ามีความพึงพอใจซึ่งเป็นผลจากการมีความสามารถในการเผชิญปัญหาต่างๆ ในชีวิต มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจภายใต้สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.2 องค์ประกอบของความสุข

Argyle และ Martin (1991) กล่าวว่าความสุขเป็นการประเมินของบุคคลใน 2 มิติหลัก ดังต่อไปนี้

1. มิติด้านความคิด (Cognitive components) หมายถึง ความคิดในการตัดสินใจหรือประเมินในรูปของความพึงพอใจในชีวิตซึ่งถือเป็นการประเมินแบบสรุปรวมชีวิตของบุคคล เช่น เหตุการณ์ในชีวิต กิจกรรม สภาพแวดล้อม แล้วมาตัดสินใจว่ามีความพึงพอใจในชีวิตหรือไม่

2. มิติด้านอารมณ์ (Affective components) หมายถึง ประสบการณ์ความรู้สึกในแง่ อารมณ์ทางบวก และอารมณ์ทางลบ เช่น ในสถานการณ์แต่ละสถานการณ์บุคคลมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ความรู้สึกตอบสนองออกมาอย่างไร ดังนั้นองค์ประกอบของความสุตามแนวนี้ จึงประกอบด้วย 3 ด้าน คือ มีความพึงพอใจในชีวิต ระดับอารมณ์ทางบวกหรือความเบิกบานใจ ระดับอารมณ์ทางลบในขณะนั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 มีความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) คือ การประเมินคุณภาพชีวิตของบุคคลตามมาตรฐานที่ตนกำหนด และเป็นการรับรู้ถึงการพิจารณาตัดสินใจโดยองค์ประกอบทางความคิดในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของแต่และคนที่ เป็นไปตามมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดเอง ซึ่ง Diener (1984) กล่าวว่า การมีความพึงพอใจในชีวิตเป็นการพิจารณาตัดสินใจทางความคิดของชีวิตของตนเอง ความพึงพอใจในชีวิตทั่วไปแบ่งเป็นแง่มุมต่างๆ เช่น ความพึงพอใจในงาน ความพึงพอใจในชีวิตสมรส เป็นต้น

2.2 มีอารมณ์ทางบวก (Positive affect) คือ ความรู้สึกที่เกี่ยวกับอารมณ์ทางบวกและอารมณ์ทางลบ อารมณ์ทางบวกเป็นอารมณ์ที่เป็นสุขที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมภายนอก เช่น สนุก ร่าเริง ยินดี เป็นต้น และสภาวะภายในที่ก่อให้เกิดความสุขแบบลึกซึ้ง (Peak experiences)

Argyle และ Crossland (1987) รายงานมิติของอารมณ์ทางบวก โดยแบ่งเป็น 4 มิติ ดังต่อไปนี้

2.2.1 มิติการซึมซับ (Absorption) หมายถึง ประสบการณ์ภายในอันลึกซึ้งที่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งเป็นมิติทางอารมณ์ที่มีระดับความเข้มข้นมาก เช่น การฟังดนตรี การอ่านหนังสือ การชมธรรมชาติ การทุ่มเทให้กับงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำไปสู่ความรู้สึกผ่อนคลายและสบายใจขึ้น เป็นต้น

2.2.2 มิติด้านพลังอำนาจ (Potency) หมายถึง ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ ทำให้ตนเองรู้สึกมีพลังอำนาจ เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง

2.2.3 มิติการช่วยเหลือ หรือความไม่เห็นแก่ตัว (Altruism) หมายถึง ประสบการณ์ทางความรู้สึกที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกเบิกบาน รู้สึกดูแลห่วงใย ใส่ใจ เป็นต้น

2.2.4 มิติด้านจิตวิญญาณ (Spirituality) เป็นประสบการณ์อารมณ์ที่เข้มข้นมาจากความรู้สึกของจิตใจ ทำให้เกิดความรัก ความพึงพอใจ ความรู้สึกทางอารมณ์ที่ลึกซึ้ง อารมณ์ทางบวกจะส่งผลต่อพฤติกรรมและกระบวนการคิดของบุคคล เมื่อบุคคลมีความสุข บุคคลนั้นจะมีความคิดไปในทางบวก การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ มีความรู้สึกมั่นใจในตนเอง มีความพึงพอใจในชีวิต แก้ปัญหาได้ มีพฤติกรรมในการช่วยเหลือผู้อื่นและมองผู้อื่นในด้านบวก

2.3 การไม่มีอารมณ์ทางลบในขณะนั้น (Less negative affect) อารมณ์ทางลบในที่นี้หมายถึง ความซึมเศร้า ความเสียใจ ความกลัว ความโกรธ ความวิตกกังวล และอาการทางกาย เช่น เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ หงุดหงิดง่าย เหงื่อออกตามมือ เท้า ปวดศีรษะ และส่งผลต่อการรับรู้และความคิด (cognition) เช่น ไม่มีสมาธิ แปลความหมายผิด เป็นต้น

4. การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research)

4.1 นิยามและขอบเขต

การวิจัยแบบผสมวิธี หมายถึง การวิจัยที่วิเคราะห์และเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพทั้งนี้อาจเกิดขึ้นพร้อมกัน เกิดขึ้นก่อนหรือหลังก็ได้ทั้งนี้ขึ้นกับผู้วิจัยว่าจะให้ความสำคัญกับข้อมูลใดมากกว่ากันและเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการข้อมูล ณ จุดหนึ่งจุดใดในกระบวนการวิจัย (Creswell, 2003)

การวิจัยแบบผสมวิธี หมายถึง การนำเทคนิควิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพมาผสมผสานกันในการทำวิจัยเรื่องเดียวกัน เพื่อที่จะตอบคำถามการวิจัยได้ สมบูรณ์ขึ้นกว่าในอดีต มีพื้นฐานแนวคิด จากการหลอมรวม ปรัชญาของกลุ่มปฏิฐานนิยม และกลุ่มปรากฏการณ์นิยมเข้าด้วยกันอาจเรียกว่าเป็นกลุ่มแนวคิดของกลุ่มปฏิบัตินิยม (Pragmatist) ซึ่งมีความเชื่อว่าการยอมรับธรรมชาติของความจริงนั้นมีทั้งสองแบบตามแนวคิดของนักปรัชญาทั้งสองกลุ่ม (วิโรจน์ สารรัตน์, 2545)

การวิจัยแบบผสมวิธี เป็นแบบของการวิจัยประเภทหนึ่งที่ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่องเดียวกัน เป็นการวิจัยที่ผสมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิธีการแบบนี้ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจในผลการวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในปัญหาวิจัยหนึ่ง ซึ่งอาจให้คำตอบที่เหมาะสมกว่าการใช้เพียงวิธีใดวิธีหนึ่ง (สุวิมล ว่องวานิช และดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2553)

กล่าวโดยสรุป การวิจัยแบบผสมวิธี หมายถึง การวิจัยที่นำเทคนิคทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพเข้ามาผสมกันในการทำวิจัยโดยมีการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เริ่มจากวิธีการใดก่อนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อลดข้อจำกัดของการวิจัย ทั้งสองแบบ เห็นภาพของความสัมพันธ์ของตัวแปร ได้ข้อมูลเชิงลึกจากการศึกษา ได้ข้อมูลมาเสริม ผลการวิจัยเชิงปริมาณ และค้นหาความขัดแย้งของข้อค้นพบหรือค้นพบประเด็นใหม่ที่น่าสนใจทำให้เกิดการขยายความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น

4.2 แนวคิดพื้นฐานของการวิจัยแบบผสมวิธี

ก่อนทศวรรษที่ 60 Campbell และ Fiske (1959) ริเริ่มงานวิจัยผสมวิธีเป็นชิ้นแรกซึ่งเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่ศึกษาลักษณะ (Traits) ของบุคคล โดยนำวิธี Triangulation มาใช้ผสมกับการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บข้อมูลหลากหลายวิธี เพื่อยืนยันความถูกต้องซึ่งกันและกัน โดยใช้วิธีการสำรวจกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ต่อมาในระหว่างทศวรรษที่ 60 ถึง 70 การวิจัยเชิงคุณภาพได้รับความนิยมมากและมีการยึดแนวคิดปฏิฐานนิยมและการวิจัยที่ยึดแนวคิดธรรมชาตินิยม Guba และ Lincoln (1988) ซึ่งความแตกต่างทางกระบวนทัศน์ระหว่างแนวคิดปฏิฐานนิยม และแนวคิดธรรมชาตินิยมในแง่ญาณวิทยา (Epistemology) ภาววิทยา (Ontology) อรรถวิทยา (Axiology) และวิธีวิทยา (Methodology) ซึ่งนำไปสู่ความแตกต่างของกระบวนทัศน์

ทั้งนี้ สิทธิธีร์สรณ์ (2553) รายงานว่าการวิจัยแบบผสมวิธีเป็นแนวคิดของปราชญ์กลุ่มหนึ่งตั้งแต่อดีต โดย Rossman และ Wilson สร้างความแตกต่างระหว่างนักวิจัยที่เคร่งครัดในเรื่องระเบียบวิธี (Methodological Purists) นักวิจัยที่เน้นสภาพการณ์ (Situationalists) และนักปฏิบัตินิยม (Pragmatists) นักวิจัยที่เคร่งครัดเชื่อว่า วิธีทางคุณภาพและวิธีทางปริมาณมาจากข้อสันนิษฐานทางภาววิทยาและญาณวิทยาที่ต่างกันจึงต้องแยกกัน แต่นักวิจัยที่เน้นสภาพการณ์เชื่อว่าวิธีวิจัยทั้งสองแบบมีคุณค่าในตัวมันแต่ความเหมาะสมในการใช้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การวิจัยส่วนนักปฏิบัตินิยมเชื่อว่าในงานวิจัยหนึ่งๆ ผู้วิจัยสามารถใช้ได้ทั้งสองวิธี เป็นต้น

4.3 วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการวิจัยผสมวิธีกันในเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ คือมีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม เมื่อได้ข้อมูลสรุปแล้วตามด้วย

การวิจัยเชิงคุณลักษณะ โดยมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเฉพาะในกลุ่มที่สนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการสรุปเพื่อรายงานผลการวิจัย

2. วิธีการวิจัยผสมผสานวิธีในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล สืบเนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการตามแบบของการวิจัยแต่ละแบบคือ การวิจัยเชิงปริมาณจะมีการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการวิจัยเชิงคุณลักษณะจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การพรรณนาความ และการสรุปเชิงเหตุผล โดยการวิเคราะห์ทั้งสองส่วนจะเสริมจุดอ่อนของการวิจัยแต่ละแบบ ทำให้ข้อสรุปที่ได้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้นำผลการวิจัยไปใช้

4.4 ประเภทการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

Creswell (2003) แบ่งประเภทหรือรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การวิจัยแบบผสมผสานวิธีแบบการออกแบบการวิจัยเป็นลำดับ (Sequential designs) มี 3 รูปแบบย่อย ได้แก่

1.1 การวิจัยแบบผสมผสานวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential explanatory mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณก่อน แล้วต่อยอดด้วยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยให้ความสำคัญของข้อมูลเชิงปริมาณมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้เสริมหรือสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกัน และการบูรณาการจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการตีความข้อมูลและการอภิปรายผล วิธีนี้เหมาะที่จะใช้เพื่ออธิบายความสัมพันธ์และศึกษาผลการวิจัยที่ผู้วิจัยไม่ได้คาดว่า จะเกิด ทำให้ค้นพบประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ

1.2 การวิจัยแบบผสมผสานวิธีประเภทเชิงสำรวจเป็นลำดับ (Sequential exploratory mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยจะเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก่อน แล้วต่อยอดด้วยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยให้ความสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพมากกว่าข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งใช้เสริมหรือสนับสนุนข้อมูลเชิงคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกัน และการบูรณาการจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการตีความข้อมูลและการอภิปรายผล เช่นเดียวกับการวิจัยเชิงอธิบายเป็นลำดับ วิธีนี้เหมาะที่จะใช้เพื่อค้นหาความสัมพันธ์เมื่อผู้วิจัยยังไม่รู้ตัวแปร ชัดเจนและทดสอบทฤษฎีที่กำลังเกิดขึ้น สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบ โดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และใช้ผลที่ได้อ้างอิงไปสู่ประชากร

1.3 การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงปริวรรตเป็นลำดับ (Sequential transformative mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลประเภทใดก่อนก็ได้ตามความต้องการและความชอบของผู้วิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจให้ความสำคัญของข้อมูลแต่ละประเภทเท่ากัน หรือไม่เท่ากันก็ได้ จากนั้นผู้วิจัยก็นำการวิเคราะห์ข้อมูลมาเชื่อมกันในขั้นตอนการตีความและอภิปราย ผลวิธีวิจัยผสมแบบนี้เหมาะสำหรับกระบวนทัศน์แบบ Advocacy เช่น อิตถีนิยม ทฤษฎีวิพากษ์ เป็นต้น

2. การวิจัยแบบผสมวิธีแบบการออกแบบการวิจัยแบบเกิดพร้อมกัน (Concurrent designs) มี 3 รูปแบบย่อย ได้แก่

2.1 การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงสามเส้าแบบเกิดพร้อมกัน (Concurrent triangulation mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภทพร้อมกัน ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับข้อมูลทั้งสองประเภทเท่ากันการวิเคราะห์ข้อมูลอาจแยกกัน และการบูรณาการจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการตีความข้อมูล การตีความเป็นการอภิปรายว่าข้อมูลมาบรรจบกันมากน้อยเพียงใด รูปแบบการวิจัยนี้เหมาะที่จะใช้เพื่อยืนยันความถูกต้องหรือตรวจสอบผลการวิจัยที่ได้จากแต่ละประเภท

2.2 การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงฝังตัวแบบเกิดพร้อมกัน (Concurrent nested mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีเดียวกับเชิงสามเส้าแบบเกิดพร้อมกันข้างต้น แต่ต่างกันตรงที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับข้อมูลทั้งสองประเภทไม่เท่ากัน อาจเป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ ข้อมูลประเภทที่ฝังอยู่ข้างใน (Nested หรือ Embedded) จะมีความสำคัญน้อยกว่า ซึ่งข้อมูลฝังตัวจะใช้เพื่อตอบคำถามการวิจัยที่ต่างออกไป การวิเคราะห์ข้อมูลมักเป็นการแปรรูปข้อมูลและผู้วิจัยบูรณาการข้อมูลในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3 การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงปริวรรตแบบเกิดพร้อมกัน (Concurrent transformative mixed methods research) การวิจัยวิธีนี้ ผู้วิจัยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภทพร้อมกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจให้ความสำคัญของข้อมูลแต่ละประเภทเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ แต่การวิเคราะห์ข้อมูลมักเกิดแยกกัน และการบูรณาการจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการตีความข้อมูล

การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับเป็นรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมกับการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมี การเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุข

ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน และเพื่อศึกษา ประสพการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับ กลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมาก ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยให้ความสำคัญของข้อมูลเชิงปริมาณมากกว่า ข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากต้องการนำเสนอภาพของลักษณะทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสนใจใน ภาพรวม แล้วจึงใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายขยายความประเด็นเฉพาะ ศึกษาแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาเสริมผลการวิจัยเชิงปริมาณในภาพรวม และค้นพบประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ ทำให้เกิดการขยายความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษากว้างขวางยิ่งขึ้น รูปแบบการวิจัยแบบนี้ยัง เหมาะกับวิจัยในสถานการณ์ที่ซับซ้อน การมองประเด็นเดียวอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นการใช้วิธีวิจัย มากกว่าหนึ่งวิธีจะช่วยให้การสรุปผลเกิดความมั่นใจมากขึ้น และสามารถเข้าใจปัญหา การวิจัยดีขึ้น สำหรับขั้นตอนวิจัยแบบผสมผสานวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับนั้น แบ่งเป็นสองระยะ คือ ระยะแรก ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการเก็บและรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณก่อน ต่อจากนั้น เป็นระยะที่สอง คือ ผู้วิจัยเริ่มต้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 คน จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสัมภาษณ์รายบุคคล และวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะแยกส่วน วิเคราะห์กันอย่างชัดเจน ส่วนการบูรณาการทั้งสองส่วนจะเกิดขึ้นในขั้นตอนการอภิปราย ผลการวิจัยในลำดับต่อไป

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางจิตใจจากความรุนแรงระดับกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศไทยได้มีการศึกษาถึงผลกระทบของความรุนแรงระดับกลุ่ม พบว่า มีความสัมพันธ์กับสภาวะสุขภาพจิตของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย พรทิพย์ พันธุ์นรา (2548) ศึกษาความเครียดและการเผชิญความเครียดของหญิงม่ายที่สามีเสียชีวิต จากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ กรณีศึกษาหญิงม่ายที่อาศัยอยู่ในศูนย์ รอดันบาตู จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเครียดด้านร่างกายมีคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความเครียดด้านจิตอารมณ์และสังคม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง การเผชิญความเครียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ในระดับสูง โดยใช้วิธีการกล้าเผชิญกับปัญหาที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงกว่าการวางแผน

แก้ปัญหา ส่วนวิธีการเผชิญความเครียดแบบจัดการกับอารมณ์ พบว่า วิธีการควบคุมตนเอง เป็นวิธีการที่ใช้กันมากที่สุด และการหลีกเลี่ยงปัญหาใช้น้อยที่สุด เป็นต้น

สุวรรณี เนตรศรีทอง และปฐมมามาศ โชติบัณฑิต (2548) ศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพและกำลังขวัญของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในภาวะวิกฤต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีนอามัย 15 อำเภอ ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 458 คน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาปฏิบัติงานที่ทำปัจจุบันโดยจับฉลาก ได้รับการจัดสรร ร้อยละ 57.1 ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่รู้สึกไม่ปลอดภัย ร้อยละ 89.9 และมีความกังวลใจของบุคคลในครอบครัว ร้อยละ 80.3 กระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ร้อยละ 68.5 เห็นว่ามาตรการทางด้านความปลอดภัยที่ทางราชการดำเนินการยังไม่เพียงพอ ร้อยละ 67.6 และการจัดสรรเงินตอบแทนบุคลากรในพื้นที่เสี่ยงภัยยังไม่เหมาะสม ร้อยละ 66.4 โดยได้ให้เหตุผลว่าควรพิจารณาเงินเสี่ยงภัยและค่าตอบแทนให้เหมาะสมตามสภาพการเสี่ยงภัยในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาภาพรวมรายด้านพบว่า กำลังขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3.18 ในด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน รองลงมาในด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.96 ระดับกำลังขวัญในการปฏิบัติงานไม่ดี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ค่าเฉลี่ย 1.32 ส่วนใหญ่เห็นว่า ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน และเงินสวัสดิการอื่นๆยังไม่เพียงพอ และเหมาะสม ด้านความมั่นคงปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.96 และความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12

บุญยราศรี ช่างเหล็ก (2549) ศึกษาการประเมินความเครียด และการเผชิญความเครียดของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยจากสถานการณ์ไม่สงบในภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า การประเมินความเครียดพบ 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ร้อยละ 8.0 ถึง 56.6 ประเมินสถานการณ์ความไม่สงบว่าเป็นอันตราย รองลงมาคือการวางระเบิดในที่ต่างๆ ร้อยละ 54.0 และการที่ตำรวจ ครู ทหาร และข้าราชการถูกฆ่าตาย ร้อยละ 51.3 2) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยร้อยละ 4.4 ถึง 42.5 ประเมินเหตุการณ์ความไม่สงบว่าเป็นเหตุการณ์คุกคาม เช่น ร้อยละ 42.5 ประเมินเกี่ยวกับการมีข่าวแผ่นดินไหว ชูฆ่า วางระเบิด และวางเพลิง รองลงมา ประเมินการแพร่ระบาดของทหาร ชาวบ้าน เผาทำลายสวนยาง สวนผลไม้ ของตำรวจ และชาวบ้าน ร้อยละ 33.6 เป็นต้น 3) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยร้อยละ 4.4 ถึง 26.5 ประเมินเหตุการณ์ความไม่สงบว่าเป็นเหตุการณ์ทำหาย เช่น ร้อยละ 26.5 ประเมินการประกาศเป็นพื้นที่ใช้กฎอัยการศึกของทางราชการ รองลงมาประเมินการมีตำรวจ ทหารกระจายอยู่ตามสถานที่ต่างๆ

ร้อยละ 22.1 4) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยร้อยละ 3.5 ถึง 56.6 ประเมินเหตุการณ์ความไม่สงบว่าไม่เครียด เช่น ร้อยละ 56.6 ประเมินเกี่ยวกับการแต่งกายที่คล้ายคลึงกับประชาชนทั่วไป รองลงมาคือ การไปตลาดเพื่อซื้อ อาหารและของใช้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ร้อยละ 43.4 เป็นต้น ส่วนวิธีการเผชิญความเครียด ผลการการวิจัยพบ 2 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ร้อยละ 26.5 ถึง 59.3 ใช้วิธีเผชิญความเครียดด้านมุ่งแก้ปัญหาบ่อยครั้งถึงทุกครั้ง โดยร้อยละ 59.3 ใช้วิธีการมีสติรู้เท่าทันความรู้สึกนึกคิด นอกจากนี้พบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ใช้การค้นหาสาเหตุ กำหนดเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาเป็นเรื่องๆ และหลีกเลี่ยงการเดินทางผ่านพื้นที่เสี่ยงภัยในระดับบางครั้งถึงปานกลาง (ร้อยละ 57.6 ร้อยละ 55.7 และร้อยละ 53.1 ตามลำดับ) 2) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยร้อยละ 15.0 ถึง 69.0 ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ อารมณ์บ่อยครั้งถึงทุกครั้ง โดยร้อยละ 69.0 คิดว่าสักวันเหตุการณ์คงดีขึ้น รองลงมา ร้อยละ 67.3 ให้กำลังใจตนเองว่าไม่เบียดเบียนใครไม่มีใครคิดทำร้าย นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 69.0 ไม่เคยพกพาอาวุธไปทำงาน และร้อยละ 63.7 ไม่เคยร้องไห้เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบ เป็นต้น

อรอุมา อุดมเศรษฐี (2549) ศึกษาความเครียดและการจัดการความเครียดของวัยรุ่นในสถานศึกษาต่อสถานการณ์ความไม่สงบ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 6 จำนวน 300 ราย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเครียดโดยรวมและความเครียดรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยวัยรุ่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเครียดด้านการดำเนินชีวิตประจำวันสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และด้านการเรียน ส่วนการจัดการความเครียด พบว่า วัยรุ่นในสถานศึกษามีพฤติกรรมการจัดการความเครียดโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านการเพิ่มความต้านทานต่อความเครียดสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการลดความถี่ของสถานการณ์ และด้านการสร้างเงื่อนไขเพื่อหลีกเลี่ยงการกระตุ้นทางสรีระวิทยาที่เกิดความเครียด และวัยรุ่นในสถานศึกษามีความเครียดในการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าด้านการเรียน เป็นต้น

กันตพร ยอดไชยและคณะ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การบาดเจ็บ ผลกระทบจากความรุนแรง และการจัดการการบาดเจ็บของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความหมายของการได้รับบาดเจ็บจากเหตุระเบิดสะท้อนออกมาใน 4 ลักษณะ คือ 1) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่ก่อความไม่สงบ 2) เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ที่รุนแรง 3) เป็นเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อคนจำนวนมาก และ 4) เป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเคราะห์กรรม สำหรับผลกระทบที่ได้รับจากเหตุการณ์ระเบิดแบ่งเป็น

3 ด้าน คือ 1) ผลกระทบทางกาย 2) ผลกระทบทางจิตใจ และ 3) ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม สำหรับผลกระทบทางกายแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) บาดเจ็บและสูญเสียอวัยวะ 2) เคลื่อนไหวลำบากและปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ลดลง ผลกระทบทางจิตใจสามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) โกรธ 2) กลัวและหวาดระแวง และ 3) ยอมรับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และ ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เปลี่ยนแปลงบทบาททางครอบครัว 2) รายได้ลดลง 3) กิจกรรมด้านสังคมน้อยลง ชีวิตขาดความรื่นเริง นอกจากนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีกระบวนการจัดการการบาดเจ็บแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ 1) การแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และ 2) การบอกเรื่องราวกับบุคคลอื่น เป็นต้น

จันทนา รุ่งกลิ่น (2550) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ เหตุการณ์ความไม่สงบ ทศนคติ ความเครียดและความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อยู่ในภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมีความแตกต่างกันตามสถานภาพสมรสและศาสนา 2) ความเครียดของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับอายุ งาน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปัตตานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากร มีความสัมพันธ์กับ อายุ งานและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความเครียดของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6) ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นต้น

สุนีย์ เครานวล (2550) ศึกษาประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในสถานการณ์ ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างคือ พยาบาลระดับต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ พยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่พยาบาลจาก เหตุการณ์ความไม่สงบจำนวน 11 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความหมายของ การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในสถานการณ์ความไม่สงบใน 4 ลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นชีวิต ที่มีแต่อันตรายเสมือนปฏิบัติงานในสงคราม 2) เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลที่ต้อง ยืนหยัดให้การช่วยเหลือดูแลผู้ป่วย 3) เป็นความภูมิใจที่ได้ทำงานที่ท้าทาย และ 4) เป็นการปฏิบัติงานด้วยความหวาดระแวงในสถานการณ์ที่ขัดแย้งและไม่แน่นอน ส่วนความรู้สึก

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล พบ 3 ลักษณะ คือ 1) เครียด 2) กลัวความไม่ปลอดภัย การพิการ และสูญเสียชีวิต และ 3) เสียใจ สลดใจ และหดหู่ ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาล พบ 5 ลักษณะคือ 1) การใช้ชีวิตส่วนตัวเกี่ยวกับการกินอยู่ลำบากขึ้น 2) ไม่สะดวก แออัด และความไม่เป็นส่วนตัวในการใช้ชีวิตในโรงพยาบาล เนื่องจากไม่สามารถกลับบ้านได้ 3) การเดินทางมาปฏิบัติงานลำบากเนื่องจากความไม่ปลอดภัยในการใช้รถโดยสารประจำทาง และมีการปิดถนนสายหลัก 4) มีเวลาอยู่กับครอบครัวและพบปะเพื่อนน้อยลง และ 5) กระทบต่อการใช้สิทธิราชการของพยาบาล ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลโดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในโรงพยาบาลคือพยาบาลทำงานหนักขึ้นเนื่องจากมีผู้ป่วยเจ็บมากขึ้น และ 2) ผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลนอกโรงพยาบาล คือ เผชิญความเสี่ยงในการส่งต่อผู้ป่วยเวลากลางคืน เผชิญความเสี่ยงในการออกรับผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ และการชันสูตรในเวลากลางคืน และการทำงานเชิงรุกร่วมกับชุมชนลดลง การแก้ปัญหาและการปรับตัวในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลสะท้อน 8 ลักษณะ คือ

- 1) ปรับระบบการส่งต่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ 2) งดออกชันสูตรนอกโรงพยาบาล
- 3) มีมาตรการคัดกรองและตรวจสอบก่อนการรับผู้ป่วย ณ จุดเกิดเหตุ 4) มีแนวปฏิบัติในการเดินทางเพื่อความปลอดภัย 5) ไม่ควรแต่งกายชุดเครื่องแบบในขณะที่เดินทางไปปฏิบัติงาน
- 6) เพิ่มระบบรักษาความปลอดภัย 7) สำรองเครื่องมือให้พร้อมใช้ตลอดเวลา และ
- 8) เตรียมความพร้อมฉุกเฉินตลอดเวลาและการประกาศใช้แผนอุบัติเหตุหมู่ เป็นต้น

วัฒนธรรม พรหมเพชร และสุวิมล นราองอาจ (2551) ศึกษาเรื่องภาวะสุขภาพจิตของครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 26 อำเภอ 60 โรงเรียน 685 คน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีภาวะสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป ร้อยละ 43.29 ในขณะที่ภาวะสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป ร้อยละ 26.04 หรือคิดเป็น 1 ใน 4 ของจำนวนทั้งหมด แต่ครูที่นับถือศาสนาพุทธและอิสลามมีภาวะสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้พบว่า สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อครูร้อยละ 95.93 โดยมีความรุนแรงของผลกระทบเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเป็นผลกระทบต่อตัวครูเองร้อยละ 97.2 ผลกระทบต่อครอบครัวครูร้อยละ 96.4 ผลกระทบต่อหน้าที่การงานในโรงเรียนร้อยละ 95.3 และผลกระทบต่อการเข้าร่วมกิจกรรมหรือบริการในสถานที่สาธารณะและการติดต่อบุคคลทั่วไป ร้อยละ 95.1 ดังนั้นสรุปได้ว่า หากครูได้รับผลกระทบจากสถานการณ์มากขึ้นภาวะสุขภาพจิตจะต่ำลง แต่มีสิ่งที่ทำให้ครูยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสามจังหวัดได้ คือ อุดมการณ์ความเป็นครู มีภูมิปัญญาและครอบครัวอยู่ในพื้นที่ ความ รักและผูกพันกับท้องถิ่นที่อยู่ปฏิบัติงาน

เสวตาภรณ์ เพชรบุญวรรณ (2551) ศึกษาเรื่องการดูแลตนเองด้านจิตใจของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ : กรณีศึกษาอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนภายในเขตพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำนวน 210 ราย มีการดูแลตนเองด้านจิตใจโดยรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการดูแลตนเองด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง 6 ด้านจาก 7 ด้าน คือ ด้านการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเผชิญปัญหา ด้านการดูแลตนเองโดยทั่วไป ด้านการพัฒนาการรู้จักตนเอง ด้านการพัฒนาระบบสนับสนุนทางสังคม และด้านการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ส่วนด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การใช้เวลาในแต่ละวันให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เวลาอยู่กับนักเรียนอย่างมีคุณค่าแม้ว่าจะมีความรุนแรงระดับกลุ่มเกิดขึ้น และหลีกเลี่ยงการดื่มสุราและสารเสพติดต่างๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดสองข้อและอยู่ในระดับปานกลาง คือ การออกกำลังกายด้วยการวิ่ง เดิน แอโรบิค หรือเล่นกีฬาอย่างต่อเนื่องครั้งละ 30 นาที และการยอมรับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นและพยายามวางเฉย

ลดาวัลย์ แก้วสีนวล (2553) ศึกษาเรื่องการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างแรก เป็นประชาชนในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดยะลา จำนวน 100 ราย จังหวัดปัตตานี จำนวน 150 ราย และจังหวัดนราธิวาส จำนวน 150 ราย กลุ่มตัวอย่างที่สอง เป็นกลุ่มแกนนำในท้องถิ่น เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำสตรี และผู้นำเยาวชน จำนวน 30 ราย และกลุ่มตัวอย่างสุดท้าย คือนักวิชาการด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ราย ผลการวิจัยพบว่ามีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21-23 ปี นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 90.5 ส่วนใหญ่ยังเป็นโสด มีสมาชิกในครอบครัวระหว่าง 4-6 คน และมีสถานภาพเป็นบุตรสาวมากที่สุด ด้านการศึกษา พบว่ามีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ยังเป็นนักเรียน นักศึกษา รองลงมาคือรับจ้างทั่วไป ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอยู่ระหว่าง 21-30 ปี กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 82 โดยมีความถี่ในการเปิดรับสัปดาห์ละ 2-3 วัน ระยะเวลาที่เปิดรับ ประมาณ 1 ชั่วโมง ต่อวัน สำหรับรายการวิทยุกระจายเสียงที่เปิดรับ ได้แก่ รายการประเภทรายงานข่าว การวิเคราะห์ข่าว พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ

โทรทัศน์คิดเป็น ร้อยละ 92.8 โดยมีความถี่ในการเปิดรับ รับทุกวัน ระยะเวลาที่เปิดรับมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน รายการโทรทัศน์ที่เปิดรับคือรายการประเภทรายงานข่าว การวิเคราะห์ข่าว นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ โดยมีความถี่ในการเปิดรับ สัปดาห์ละ 2-3 วัน ระยะเวลาที่เปิดรับประมาณ 1 ชั่วโมงต่อวัน คอลัมน์หรือประเภทเนื้อหา เช่น รายงานข่าว การวิเคราะห์ข่าว ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากบุคคลในครอบครัว รองลงมาคือเพื่อน บ้านที่นับถือศาสนาเดียวกันและญาติ โดยความถี่และเนื้อหาในการพูดคุย ได้แก่ ข่าวสารทั่วไป มีความถี่ในการพูดคุยมากที่สุด ความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการนำเสนอข่าวสาร จากสื่อมวลชน ความถี่ในการพูดคุยกับคนต่างศาสนาส่วนใหญ่มีการพูดคุยกันทุกวัน โดยลักษณะ ความสัมพันธ์ของบุคคลต่างศาสนาที่พูดคุยด้วยส่วนใหญ่มักเป็นเพื่อนบ้านมากที่สุด เนื้อหาที่ พูดคุย เช่น สถานการณ์ทั่วไปในหมู่บ้าน และสถานที่ที่พบปะพูดคุยกันส่วนใหญ่ คือ ในศาสนสถาน (มัสยิด) รองลงมา คือ ร้านน้ำชาและในบริเวณหมู่บ้าน โดยมีช่องทาง ในการแพร่กระจายข่าวสารมาจากมัสยิด และร้านน้ำชา ความแตกต่างทางศาสนาไม่ใช่อุปสรรค ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ประชาชน ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยประชาชนให้ความสนใจ ข่าวสารประเภทรายงานข่าว และสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีการติดตามข้อมูลที่มีความถี่สูง แต่ในแง่ของความน่าเชื่อถือที่มีต่อข่าวสารที่นำเสนอโดยสื่อมวลชนนั้นยังไม่มั่นใจใน ด้านความถูกต้องของข้อมูลและความเป็นกลาง ทั้งนี้ผลจากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น มีการพบปะกันน้อย และสื่อสารกันเฉพาะในกรณี ที่จำเป็นเท่านั้น

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศ มีการศึกษาวิจัยเรื่องผลกระทบด้านจิตวิทยาของเหตุการณ์ ความรุนแรง ดังเช่น Cairns และ Wilson (1989) ที่ศึกษาการเผชิญปัญหากับความรุนแรงทาง การเมืองในไอร์แลนด์เหนือพบว่าความรุนแรงทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การรับรู้ ประสบการณ์ความรุนแรง และปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง กลุ่มตัวอย่างคือ เยาวชนไอร์แลนด์เหนืออายุประมาณ 18 ปี จำนวน 430 คน แบ่งเป็นเยาวชนมาจากเมือง Hightown ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง จำนวน 191 คน และเมือง Lowtown ซึ่งเป็น พื้นที่ห่างไกลจากบริเวณที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรง จำนวน 239 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางการเมืองในปริมาณต่ำถึงสูง การทำวิจัย ครั้งนี้มีสมมติฐานคือ (1) การเผชิญปัญหามีความสัมพันธ์กับการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง และ ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง (2) การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง มีความสัมพันธ์กับ

ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (Trait neuroticism) เช่น ความกดดัน ความเครียด ผลการวิจัยพบว่า การเผชิญปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงมากกว่าปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง สำหรับปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรง กับ การเผชิญปัญหา ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับการเผชิญ ปัญหาสองรูปแบบ กล่าวคือ ผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงสูงจะมีการเผชิญปัญหาแบบ การหลีกเลี่ยงปัญหา และหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด ด้านเพศพบว่าเพศหญิงมีวิธีการ แสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าเพศชาย ส่วนผู้ที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความรุนแรงสูงจะมีกลวิธี การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงน้อยกว่า ซึ่งจากผลการวิจัยนี้ เป็นข้อสนับสนุนเกี่ยวกับรูปแบบของการปฏิเสธที่เป็นรูปแบบหลักของการ เผชิญปัญหาในไอร์แลนด์เหนือ

นอกจากนี้ ปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประชาชนคือสื่อ (Media) เพราะในปัจจุบัน สื่อมีอิทธิพลต่อประชาชนเป็นอย่างมาก อันเป็นผลให้การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการก่อการร้าย ความไม่สงบโดยตรงจากสื่อโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนทุกคนที่อยู่ในพื้นที่เองและคนที่อยู่นอกพื้นที่ด้วย เช่น ความกลัว ความวิตกกังวล ความซึมเศร้า เป็นต้น ผลการวิจัยของ Slone และ Shoshani (2006) นักจิตวิทยาของ มหาวิทยาลัย Tel Aviv ได้สำรวจผลกระทบจากการรายงานข่าวความรุนแรงต่อความวิตกกังวล และสภาพอารมณ์ด้านลบของเยาวชนชาวอิสราเอลจำนวน 120 คน ที่มีอายุระหว่าง 19-26 ปี ($M = 22.7$, $SD = 2.83$) มีจำนวนเพศใกล้เคียงกัน โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม ทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองประกอบด้วย 3 เงื่อนไข ได้แก่ การดูหนังสือเกี่ยวกับ เหตุการณ์ก่อการร้ายและมีการบำบัดด้านอารมณ์ จำนวน 17 คน การดูหนังสือเกี่ยวกับเหตุการณ์ ก่อการร้ายและมีการบำบัดด้านความรู้คิด จำนวน 21 คน และการดูหนังสือเกี่ยวกับเหตุการณ์ ก่อการร้ายและไม่ได้รับการบำบัด จำนวน 19 คน สำหรับกลุ่มควบคุม ประกอบด้วย 3 เงื่อนไข เช่นกัน ได้แก่ การดูหนังสือเกี่ยวกับเรื่องการเมืองทั่วไปและมีการบำบัดด้านอารมณ์ จำนวน 18 คน การดูหนังสือเกี่ยวกับเรื่องการเมืองทั่วไปและมีการบำบัดด้านความรู้คิด จำนวน 21 คน และการดูหนังสือเกี่ยวกับเรื่องการเมืองทั่วไปและไม่ได้รับการบำบัด จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความวิตกกังวล State-Trait Anxiety Inventory (STAI; Spielberger, Gorsuch, & Lushene, 1970) และหนังสือความยาวประมาณ 7 นาทีเกี่ยวกับ เหตุการณ์ก่อการร้าย เช่น การจู่โจมของผู้ก่อการร้าย (การจู่โจมในเมือง การระเบิดรถบัสในเมือง

Tel Aviv ระเบิดทางเดินเข้า Jerusalem และการจู่โจมใน Ashkelan และ VDO อีกขึ้นประมาณ 7 นาที ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับข่าวทางการเมืองซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กับการก่อการร้าย เช่น การอภิปรายทางการเมือง การพบปะของผู้นำทางการเมืองในที่สาธารณะ และรายงานข่าวเกี่ยวกับหัวข้อการขัดแย้งทางการเมือง เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของประสบการณ์ ความรุนแรงจากสื่อมีผลต่อความวิตกกังวลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยกลุ่มทดลองที่มีประสบการณ์ความรุนแรงและไม่ได้รับการบำบัดใดๆ และกลุ่มที่ได้รับการบำบัดด้านอารมณ์ มีระดับความวิตกกังวลสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดด้านารรู้คิด สำหรับกลุ่มควบคุมที่ไม่มีประสบการณ์ความรุนแรง พบว่าไม่มีความแตกต่างของระดับความวิตกกังวลหลังการทดลองใน 3 เดือนไข นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองที่มีประสบการณ์ความรุนแรงมีระดับความวิตกกังวลมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์ความรุนแรง

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผชิญปัญหา

วีณา มิ่งเมือง (2540) ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริง ต่อกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่สาม ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์จำนวน 16 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่มีคะแนนวิธีการเผชิญปัญหาด้านมุ่งเน้นการจัดการกับปัญหาโดยใช้ความสามารถของตนเองและการเผชิญปัญหาด้านการจัดการกับปัญหาโดยอาศัยแหล่งสนับสนุนอื่นๆ ต่ำกว่าค่ากลาง และมีคะแนนวิธีการเผชิญปัญหาด้านหลีกเลี่ยงปัญหาสูงกว่าค่ากลาง จากนั้นสุ่มกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 8 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาโดยใช้ความสามารถของตนเองและการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาโดยอาศัยแหล่งการสนับสนุนอื่นๆ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่มและสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ากลุ่มหลักการทดลองนักเรียนที่เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคะแนนการเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงปัญหาลดต่ำกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้ากลุ่ม

สมบุญ จารุเกษมทวี (2544) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน ความวิตกกังวล และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความวิตกกังวล และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน เป็นเพศชาย 183 คนและเพศหญิง 187 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความ

ผูกพันแบบกังวลมีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงและทะนงตน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบกังวลและหวาดกลัว นอกจากนี้ นักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงมีกลวิธีการเผชิญปัญหาแบบจัดการกับปัญหาสูงกว่านักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบกังวล และทะนงตน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบมั่นคงและหวาดกลัว นักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบกังวลมีกลวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียดสูงกว่านักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันมั่นคง และทะนงตน แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแบบกังวลและหวาดกลัว ส่วนนักศึกษาที่มีรูปแบบความผูกพันแตกต่างกันมีกลวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาทางอ้อมไม่แตกต่างกัน

เปรมพร มั่นเสมอ และสุภาพวรรณ โคตรจรัส (2546) ศึกษาการปรับตัวในมหาวิทยาลัยและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และเปรียบเทียบการปรับตัวในมหาวิทยาลัยและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิหลังแตกต่างกันในเรื่องเพศ สาขาวิชา ประเภทของสถานศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปรับตัวได้ดีในด้านความผูกพันกับสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในเป้าหมาย นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่วนใหญ่ใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหามาก และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมค่อนข้างมาก และใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหาค่อนข้างน้อย นักศึกษาหญิงมีการปรับตัวด้านสังคมได้ดีกว่า และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่าเพศชาย นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนมีการปรับตัวในเรื่องการเรียนได้ดีกว่า แต่มีการปรับตัวในด้านอารมณ์และเรื่องส่วนตัวได้น้อยกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและปานกลางปรับตัวด้านความผูกพันกับสถาบัน และความมั่นคงในเป้าหมายได้ดีกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางปรับตัวด้านส่วนตัวและอารมณ์ได้ดีกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

พรวัฒนา ศรีคำภา นิตยา แก้วเขียว และประวิทย์ รัตนสมบัติ (2547) ศึกษาเรื่องการเผชิญปัญหากับความเครียดของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 364 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามภาคปกติมีวิธีการเผชิญปัญหาความเครียดในแต่ละวิธีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพบว่านักศึกษาชั้นปีที่สอง และปีดามารดาอยู่ด้วยกันใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ปัญหาด้วย

ตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาเพศหญิงและกำลังศึกษาในชั้นปีที่ 2 ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบพึ่งพิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษาที่มีอายุ 19-22 ปี ใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบพึ่งพิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาที่สังกัดคณะเทคโนโลยีการเกษตร บิดามารดาแยกกันอยู่ มีภูมิลำเนาในสุขาภิบาลหรือในเขตเทศบาล และพักอยู่บ้านญาติใช้วิธีการเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ นันทินี ศุภมมงคล และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2548) ศึกษาเรื่องความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคมและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 679 คน พบว่านิสิตชั้นปีที่ 4 มีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ และความวิตกกังวลประจำตัวน้อย และใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมาก และใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ค่อนข้างน้อย นิสิตชั้นปีที่ 4 ได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมและในด้านอารมณ์ และด้านข้อมูลข่าวสารเป็นอย่างมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านการประเมิน และด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงินในระดับค่อนข้างมาก โดยได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากแม่ พ่อและเพื่อนๆ เป็นอย่างมาก นิสิตนักศึกษาหญิงได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ ด้านการประเมิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมมากกว่าใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่า และใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้น้อยกว่านิสิตชาย นิสิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์มากกว่านิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และมนุษยศาสตร์ นิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์น้อยกว่า และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่านิสิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านสิ่งของ แรงงาน และการเงินน้อยกว่านิสิตนักศึกษาสาขาวิชามนุษยศาสตร์ นิสิตที่พักอาศัยที่หอพักมีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์และความวิตกกังวลประจำตัวน้อยกว่าและใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา มากกว่านิสิตที่พักอาศัยที่บ้าน และใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมน้อยกว่านิสิตนักศึกษาที่พักอาศัยที่อื่นๆ นิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดมีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์น้อยกว่า และได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ และด้านสิ่งของ แรงงานการเงิน และใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา มากกว่านิสิตที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ทางลบกับ

การสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกลวิธีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงไม่มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กันทางบวก เป็นต้น

การที่เยาวชนซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ความไม่สงบเป็นกลุ่มบุคคลหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม อันเป็นผลให้เขาเหล่านั้นสามารถเผชิญกับวิกฤตการณ์ และสามารถเผชิญกับปัญหาเหล่านั้นได้ พวกเขาเหล่านั้นต้องมีความเข้มแข็ง และมีความสามารถในการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และบุคคลใดที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาได้ในระดับสูง ย่อมส่งผลให้บุคคลนั้นผ่านพ้นวิกฤตการณ์ได้อย่างเข้มแข็ง และมีความสุขในลำดับต่อไป

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุข

ชาญชัย พีรมธากุล (2548) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มพัฒนาตนต่อความวิตกกังวลทางสังคม และความสุขในเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ และใช้กรอบแนวคิดของ Argyle (1987) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 50 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มพัฒนาตนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความวิตกกังวลทางสังคมต่ำกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยของความวิตกกังวลหลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสุขหลังการทดลองระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิพร อิศระเสณีย์ (2549) ศึกษาเรื่องความสุขและความสามารถในการเผชิญปัญหาของกลุ่มครูอาสาสมัครในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ และใช้กรอบแนวคิดของ กรมสุขภาพจิต (2545) โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่แสดงความจำนงเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการเรือการศึกษาของมูลนิธิพัฒนารักษ์จำนวน 130 คน พบว่า กลุ่มครูมีคะแนนความสุขในระดับสูง มีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ปกติของกรมสุขภาพจิต และมีคะแนนความสามารถในการเผชิญปัญหาในระดับสูงอยู่ที่ร้อยละ 75 ของคะแนนเต็ม โดยความสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

รอฮานี เจอะอาแซ และคณะ (2551) ศึกษาความสุขและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุข ของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบกับเหตุความไม่สงบ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 500 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสุขเท่ากับคนทั่วไป ปัจจัยทุกตัวยกเว้นลักษณะพื้นที่ทั้งสามลักษณะ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุขของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยพฤติกรรม การจัดการความเครียด ความสามารถในการฟื้นตัว การสนับสนุนทางสังคม อิทธิพลสื่อสารมวลชน ความเข้มแข็งในการมองโลก ความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานของรัฐบาลปฏิบัติศาสนกิจ และเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข ส่วนการได้ผลกระทบมีความสัมพันธ์ทางลบกับความสุข และปัจจัย 6 ด้าน ที่ร่วมกันทำนายความสุขของประชาชน คือ พฤติกรรมจัดการความเครียด ความสามารถในการฟื้นตัว การสนับสนุนทางสังคม การได้รับผลกระทบ การปฏิบัติศาสนกิจ และ อิทธิพลของสื่อสารมวลชน โดยร่วมทำนายได้ ร้อยละ 35 ทั้งนี้พฤติกรรมจัดการความเครียด ทำนายความสุขได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 22 รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการฟื้นตัว การสนับสนุนทางสังคม การได้รับผลกระทบการปฏิบัติศาสนกิจ และอิทธิพลสื่อสารมวลชน โดยทำนายได้ร้อยละ 7, 2, 2, 1 และ 1 ตามลำดับ ทั้งนี้ พฤติกรรมจัดการความเครียด ความสามารถในการฟื้นตัว การสนับสนุนทางสังคม และอิทธิพลสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลทางลบ ต่อความสุข ส่วนการได้รับผลกระทบและการปฏิบัติศาสนกิจมีอิทธิพลทางลบต่อความสุขของ ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในบุคคลเป็นสิ่งที่ สำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสุข

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และปัญหาด้านจิตใจหรือความสุข

งานวิจัยในเรื่องความรุนแรงระดับกลุ่มจำนวนหนึ่งได้ศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงระดับกลุ่มด้วยสถิติอ้างอิงวิเคราะห์แบบสมการเชิง โครงสร้างและสมการถดถอยเชิงพหุเพื่อศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร และค่าอิทธิพลที่ แต่ละตัวแปรส่งผลต่อกัน

ตัวอย่างเช่น การศึกษาเกี่ยวกับความรุนแรงระดับกลุ่มในแถบประเทศตะวันออกกลาง ในปี ค.ศ. 2000 มีการถอนกำลังของทหารอิสราเอลออกจากพื้นที่พิพาทของเลบานอน และซีเรีย ทำให้เกิดการขาดเสถียรภาพทางการเมืองจนนำไปสู่ความหวาดกลัว และส่งผลกระทบต่อจิตใจทำให้เกิดความเครียด และส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพทางจิต ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์

เกี่ยวกับความรุนแรงทางการเมืองซึ่งถือเป็นประสบการณ์เฉพาะ โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกิดสงครามและเกิดความรุนแรงทางการเมืองถือเป็นพื้นที่อันตราย เช่น Israel Ireland South America และ Bosnia เป็นต้น Shamai และ Kimhi (2006) เป็นนักวิชาการด้านสังคมสงเคราะห์ชาวอิสราเอล ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับของการถูกคุกคาม ทำศนคติด้านการเมืองเรื่องความเต็มใจที่จะประนีประนอมในเรื่องการเมือง และสุขภาพ (ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องความเครียด และมีความพึงพอใจในชีวิตแทนภาพรวมของสุขภาพ) โดยทำการศึกษาในเยาวชนอิสราเอลที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่อาศัยในพื้นที่เกิดความรุนแรงตรงเขตชายแดนจำนวน 353 คน และเยาวชนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลความรุนแรง จำนวน 65 คน รวมทั้งหมด 418 คน โดยทีมผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้จำนวน 3 ข้อ คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความรุนแรงมีทัศนคติต่อการเมืองต่ำ มีความเครียดสูง และมีความพึงพอใจในชีวิตต่ำ 2) ทำศนคติต่อการเมืองมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความเครียด และทัศนคติต่อการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อมีความพึงพอใจในชีวิต และ 3) ทำศนคติต่อการเมืองสามารถลดผลกระทบต่อประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของความเครียด มีความพึงพอใจในชีวิต

สำหรับเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเมินตนเอง ได้แก่ 1) แบบวัดทัศนคติต่อการเมือง ประกอบด้วย 3 ด้านคือ ทำศนคติต่อการประนีประนอมถอนกำลังทหารของเลบานอน ทำศนคติที่มีต่อพื้นที่พิพาท คือ Golan Heights และ ทำศนคติที่มีต่อชาวปาเลสไตน์ในอิสราเอล 2) แบบวัดความเครียดซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แบบวัดความเครียดที่เกิดจากสถานการณ์ทางการเมืองเจาะจงเฉพาะกรณีที่ยิวอิสราเอลถอนกำลังออกจากเลบานอน ซึ่งเป็นการวัดอาการของความเครียดโดยแบบทดสอบ Brief Symptom Inventory (BSI) วัดความเครียดที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ และวัดความเครียดด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อคนสำคัญในครอบครัว และแบบวัดสุดท้ายคือ แบบวัดมีความพึงพอใจในชีวิต เป็นต้น

จากผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่อาศัยในพื้นที่ห่างไกลความรุนแรง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านทัศนคติด้านการเมืองเรื่องความเต็มใจที่จะประนีประนอมเรื่องการเมือง ความเครียด และมีความพึงพอใจในชีวิต และเป็นที่น่าสังเกตว่า เยาวชนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในระดับความเครียดที่วัดด้วย BSI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มเยาวชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความรุนแรง มีทัศนคติด้านการเมืองสัมพันธ์ทางลบกับความเครียด และทัศนคติด้านการเมืองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับมีความพึงพอใจในชีวิต

นอกจากนี้ทีมผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของทัศนคติด้านการเมืองในฐานะที่เป็นตัวลดผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติด้านการเมือง ความเครียด มีความพึงพอใจในชีวิต

และทีมผู้วิจัยรายงานว่า เยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมาก จะมีความพึงพอใจในชีวิต มีทัศนคติด้านการเมืองสูง และความเครียดต่ำ ถึงอย่างไรก็ตามไม่มีความชัดเจนในแง่การวัดในเรื่องของประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในพื้นที่ห่างไกลและพื้นที่ อยู่ใกล้กับจุดเกิดเหตุอย่างชัดเจนนัก

งานวิจัยต่อมา โดย Sharansky, King, Wolfe, Erickson, และ Strokes (2000) ศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์ของความเครียดจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย (Gulf war) และผลกระทบด้านจิตใจ เช่น โรคเครียดจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญและอาการซึมเศร้า โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรลดผลกระทบดังกล่าว งานวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาแบบ Longitudinal study ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งแรกห่างจากครั้งที่สองประมาณปีครึ่ง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นทหารที่กลับจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย จำนวน 1,058 คน ในระยะที่ 1 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 2,949 คน และจากระยะที่ 2 จำนวน 845 คน มีเกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นทหารที่ได้รับผลกระทบจากประสบการณ์สงครามอ่าวเช่น มีความเครียด เคยถูกระเบิด มีเพื่อนเสียชีวิต เป็นต้น โดยร้อยละ 90 เป็นผู้ชาย และอีกร้อยละ 10 เป็นผู้หญิง มีช่วงอายุระหว่าง 19-65 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเชื้อชาติ Caucasian สูงถึงร้อยละ 84 ซึ่งส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว ร้อยละ 48 และเหตุผลที่เข้าร่วมสงครามคือ เป็นทหารเกณฑ์สูงถึงร้อยละ 91 เป็นต้น

สำหรับเครื่องมือทีมผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเมินตนเอง ได้แก่ 1) แบบวัดประสบการณ์การสู้รบ โดยใช้แบบวัด The Laufer Combat scale (Gallop, Laufer & Yager, 1981) เพื่อให้วัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ตนเองประสบมาจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย มีจำนวน 33 ข้อ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.74 2) แบบวัดการเผชิญปัญหา ใช้แบบวัด Coping Responses Inventory (Moos, 1990) เพื่อให้วัดกระบวนการเผชิญปัญหา การแสวงหาคำแนะนำ แหล่งสนับสนุน และเหตุการณ์ด้านบวกที่เกิดขึ้น เป็นต้น โดยมีจำนวน 48 ข้อ 3) แบบวัด PTSD ใช้แบบวัด Mississippi scale for Combat-Related PTSD มีจำนวน 35 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคสูงถึง 0.94 4) แบบวัดอาการซึมเศร้า ใช้แบบวัดของ Brief Symptom Inventory (BSI; Derogatis & Spencer, 1982) มี 6 ข้อ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.82 5) Intersurvey interval เป็นจำนวนวันระหว่างการเก็บข้อมูลในระยะแรกและระยะที่สองเพื่อควบคุมเวลาของประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด 6) Intervening life stressors เป็นจำนวนเหตุการณ์ร้ายแรง

ที่เกิดขึ้นระหว่างการเก็บข้อมูลในระยะแรกและระยะที่สองเพื่อเป็นการสำรวจเกี่ยวกับการยอมรับในเหตุการณ์ร้ายแรงที่เคยเกิดขึ้น เป็นต้น

ในการเก็บข้อมูลครั้งที่หนึ่ง ทีมผู้วิจัยมีสมมติฐานคือ 1) ความเชื่อมั่นในรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบ approach-base ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการกับความเครียด โดยการลดสิ่งเร้าหรือการรับรู้เกี่ยวกับการคุกคาม กล่าวคือ การใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาแบบ approach-base มากขึ้นเท่าไรยิ่งส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นเกิดขึ้น (มีระดับ PTSD และกลุ่มอาการซึมเศร้าที่ต่ำลง) 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเผชิญปัญหาและกลุ่มอาการที่แสดงออกถึงความเครียดในระดับต่างๆ จึงมีสมมติฐานที่ว่าระยะเวลาที่ต้องเผชิญสงครามส่งผลให้สามารถลดการเผชิญปัญหาแบบ approach-base ลง 3) การเผชิญปัญหาแบบ approach-base จะส่งผลต่อผลลัพธ์ (outcome) มากกว่าในภาวะที่มีการเผชิญความเครียดที่ระดับสูงกว่า และ 4) ผู้วิจัยคาดหวังว่าความเป็นทหารจะส่งเสริมความสามารถในการเผชิญปัญหาและเพิ่มการควบคุม ซึ่งเป็นสิ่งที่ทหารมักจะมีในเขตสงคราม จึงกล่าวได้ว่าระดับของความเชื่อมั่นในการเผชิญปัญหาแบบ approach-base จะเป็นสิ่งที่ลดความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งของการเผชิญปัญหาและผลที่เกิดขึ้นสำหรับผลที่คาดว่าจะได้รับ (ระดับ PTSD และกลุ่มอาการซึมเศร้า)

สำหรับการเก็บข้อมูลระยะที่สอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลและการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์บุคคลทางโทรศัพท์หรือทางอีเมล โดยผลการวิจัยพบว่า 1) บุคคลที่มีรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบ approach-base ในการจัดการกับความเครียด จะมีคะแนนกลุ่มอาการทางจิต เช่น PTSD และซึมเศร้าที่ต่ำกว่า ในระยะของการเก็บข้อมูลครั้งที่สองซึ่งห่างจากระยะแรก 18 ถึง 24 เดือน 2) ระยะเวลาที่ต้องเผชิญสงครามไม่มีอิทธิพลต่อการลดการเผชิญปัญหาในกลุ่มอาการ ในการเก็บข้อมูลระยะแรก และในเวลาที่ย้อนกลับไปเมื่อเก็บข้อมูลระยะที่สอง และ 3) ยิ่งมีระดับของแหล่งช่วยเหลือในการเผชิญปัญหามากเท่าไร ยิ่งส่งผลให้เกิดความสามารถในการเผชิญปัญหาแบบ approach-base ซึ่งก่อให้เกิดการลดลงของทั้งระดับ PTSD และกลุ่มอาการซึมเศร้า ซึ่งระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นในสนามรบมีความสัมพันธ์ทางลบกับรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบ approach-base และกลุ่มอาการ PTSD

นอกจากนี้ Hobfoll, Canetti-Nisim และ Johnson (2006) ที่ศึกษาประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับ และความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งตัวแปรทั้งสี่ตัวมีความสัมพันธ์กับอาการซึมเศร้าและ PTSD ส่วนตัวแปรตามคือ การถูกขับไล่ของชนกลุ่มน้อย ระบบเผด็จการและการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทาง

การเมืองของเยาวชนชาวยิวและปาเลสไตน์ จำนวน 905 คน ผู้ชาย 420 คน ผู้หญิง 485 คน มีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มจากหมายเลขโทรศัพท์ จากจำนวนทั้งหมด 3,940 คน ทั้งนี้งานวิจัยชิ้นนี้มีสมมติฐาน 3 ข้อ ดังนี้ 1) ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความสัมพันธ์กับตัวแปรส่งผ่านทั้งสี่ตัวคือ การสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับ และความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือ 2) ตัวแปรส่งผ่านทั้งสี่ตัวคือ การสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับ และความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับ PTSD และ อาการซึมเศร้าในระดับต่ำ 3) PTSD มีความสัมพันธ์กับตัวแปร 3 ตัว คือ การถูกขบไล่ของชนกลุ่มน้อย ระบบเผด็จการ และแหล่งสนับสนุนจากความรุนแรงของการเมือง โดยควบคุมตัวแปรอายุ เพศ การศึกษา และความศรัทธาในศาสนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 10 ชุด ซึ่งเป็นแบบทดสอบประเมินตนเอง ได้แก่ แบบวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเพื่อวัดจำนวนประสบการณ์การถูกก่อการร้ายตั้งแต่เริ่มต้นสงคราม A1 Aqfa Intifada มีจำนวน 4 ข้อ แบบวัดการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจจำนวน 2 ข้อ แบบวัดการสูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม มีจำนวน 8 ข้อ แบบวัดการสูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับมีจำนวน 7 ข้อ แบบวัดความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือพัฒนามาจากแบบวัดการสนับสนุนทางสังคม (Sarason, Sarsaon, Shearin, & Pierce, 1987) มีจำนวน 3 ข้อ แบบวัดซึมเศร้า มีจำนวน 5 ข้อ วัดอาการซึมเศร้ามากกว่าสองสัปดาห์ โดยนำมาจากแบบวัด Public Health Questionnaire (Spitzer, Kroenke, & Williams, 1999) แบบวัด PTSD มีจำนวน 10 ข้อ จากแบบวัด PTSD Symptom Scale (Fao, Riggs, Dancu, & Rothbaum, 1993) เพื่อสำรวจความรู้สึกภายหลังจากผ่านประสบการณ์รุนแรง มีจำนวน 10 ข้อ แบบวัดการถูกขบไล่ของชนกลุ่มน้อยจำนวน 4 ข้อ แบบวัดระบบเผด็จการเป็นแบบวัดเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในระบบเผด็จการมีจำนวน 10 ข้อ และแบบวัดการสนับสนุนจากความรุนแรงของการเมือง มีจำนวน 3 ข้อ

ทีมผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์โดยมีผู้สัมภาษณ์จำนวน 15 คนที่ผ่านประสบการณ์การฝึกอบรบและใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อติดต่อถามถึงความยินยอมในการให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์โดยใช้ภาษาฮีบรู ภาษาอาหรับ และภาษารัฐเซีย ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การถูกก่อการร้ายของชาวยิวและชาวปาเลสไตน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปร 4 ตัวคือ การสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ

ที่ได้รับ และประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือ PTSD และอาการซึมเศร้าในระดับต่ำ และตัวแปรส่งผ่านทั้งสี่ตัวคือ การสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับ และ ความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับ PTSD และอาการซึมเศร้าในระดับสูง ตัวแปรการสูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับ และ ความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือมีความสัมพันธ์กับ PTSD อาการซึมเศร้า การถูกข่มขู่ของ ชนกลุ่มน้อย ระบบเผด็จการ และการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับ กลุ่มทางการเมือง ทั้งนี้ความพึงพอใจในการได้รับการสนับสนุนทางสังคมสามารถลดความเครียด และลดระดับของการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทางการเมือง ได้ ทั้งนี้ PTSD มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการถูกข่มขู่ของชนกลุ่มน้อย และระบบเผด็จการ อาการซึมเศร้ามีความสัมพันธ์ทางลบกับการถูกข่มขู่ของชนกลุ่มน้อย

นอกจากนี้ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของชาวยิวและชาวปาเลสไตน์ส่งผล ทางอ้อมต่อ PTSDs อาการซึมเศร้า การถูกข่มขู่ของชนกลุ่มน้อย ระบบเผด็จการ และการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทางการเมือง ผลกระทบจาก ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทำให้เกิดความเครียด นอกจากนี้ความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือของชาวปาเลสไตน์ส่งผลทางอ้อมต่อการถูกข่มขู่ของชนกลุ่มน้อย และการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทางการเมืองแต่ไม่ส่งผลทางอ้อมต่อ ระบบเผด็จการ ซึ่งการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียแหล่งช่วยเหลือสนับสนุนทางสังคม และ สูญเสียผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับของชาวยิวและชาวปาเลสไตน์ส่งผลต่อระบบ เผด็จการและการได้รับความช่วยเหลือจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทางการเมือง ทั้งนี้ ความพึงพอใจในการได้รับการช่วยเหลือส่งผลทางอ้อมต่อการได้รับความช่วยเหลือจาก ประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทางการเมืองของชาวปาเลสไตน์และชาวยิว ทั้งนี้เยาวชน ชาวปาเลสไตน์มีความแตกต่างระดับสูงในตัวแปร PTSD และอาการซึมเศร้ามากกว่าเยาวชน ชาวยิว นอกจากนี้ PTSD มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามสองตัวคือ การถูกข่มขู่ของชนกลุ่มน้อย และระบบเผด็จการ แหล่งสนับสนุนจากความรุนแรงของการเมือง ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่า PTSD อาจทำให้เกิดกลไกป้องกันตนเองหรือการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง

จากงานวิจัยในเรื่องความรุนแรงระดับกลุ่มของประเทศไทย เป็นการศึกษาสำรวจ โดยจิระสุข สุขสวัสดิ์ และอรุณญา ตัญคำภีร์ (2553) เพื่อศึกษาประสบการณ์ความรุนแรง การเผชิญปัญหา และความสุขในนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2552 ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 172 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มาตรฐานประสพการณ์ความรุนแรง มาตรฐานการเผชิญปัญหา มาตรฐานวัดความสุข และชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

1) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 172 คน อายุระหว่าง 18 – 24 ปี ($M = 20.22$, $SD = 1.48$) เป็นเพศชายร้อยละ 20.9 และเพศหญิงร้อยละ 78.5 เชื้อชาติไทยร้อยละ 97.1 นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด (96.5%) รองลงมาคือ ศาสนาพุทธจำนวน 3 คน (1.7%) และศาสนาคริสต์มีจำนวน 1 คนเท่านั้น (0.6%) กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานี (37.2%) รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส (35.5%) จังหวัดยะลา (19.2%) และจังหวัดสงขลาและสตูล (4.1%) ปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา 51.7% รองลงมาคืออาศัยอยู่กับเพื่อน (หอพัก หรือบ้านเช่า) 36.6% สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักศึกษาประมาณ 3,000 บาท ($SD = 1,550.52$) กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 9 คน ทั้งหมดเป็นผู้ที่ตอบแบบสอบถามและมีคะแนนประสพการณ์ความรุนแรงสูง เป็นเพศชาย 2 คน และหญิงจำนวน 7 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีจำนวน 4 คน จังหวัดนราธิวาสจำนวน 3 คน และจังหวัดยะลาจำนวน 2 คน

2) ด้านประสพการณ์ความรุนแรง นักศึกษา 172 คน มีจำนวนประสพการณ์ความรุนแรงในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยเฉลี่ยเท่ากับ 15.04 ($SD = 11.20$) ทั้งนี้จำนวนประสพการณ์ทั้งหมดเท่ากับ 71 เหตุการณ์ ซึ่งค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประสพการณ์ความรุนแรง 5 อันดับสูงสุดที่นักศึกษาประสบ คือ ฉันได้ยินข่าวเกี่ยวกับการลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง หรือลอบยิง (90.7%) ฉันได้ยินข่าวเกี่ยวกับการสลายการชุมนุมที่มีผู้คนบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต (89.5%) ฉันได้ยินข่าวประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนมากเสียชีวิตเนื่องมาจากการสลายการชุมนุม (85.5%) ฉันสะเทือนใจเมื่อเห็นเหตุการณ์สลายการชุมนุมจากโทรทัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ (85.5%) ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัวหรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บรุนแรงหรือพิการเนื่องจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือ วางเพลิง (84.9%) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคล นักศึกษาจำนวน 9 คน พบว่า ประสพการณ์ความรุนแรงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ประสบมักเกิดขึ้นในลักษณะเป็นผู้เห็นเหตุการณ์หรือพยานในเหตุการณ์ ทั้งนี้ประสพการณ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษาหรือคนใกล้ชิด เช่น คนในครอบครัว ญาติ แต่ได้รับรู้ข่าวสาร

ข้อมูลต่างๆ และมีผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางรายเล่าว่ามีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น เช่น เมาโรงเรียน ซ้ำตัดคอ ลอบยิง และบางรายกลายเป็นผู้ต้องสงสัย ซึ่งเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลบางรายฝันร้าย หรือมีความกลัว หวาดระแวงมากยิ่งขึ้น

3) การเผชิญปัญหา นักศึกษาพยายามจัดการกับผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัด เพื่อทำให้ความกลัวความเครียด ความหวาดระแวง ความวิตกกังวล หรือสิ่งที่มาคุกคามต่อตนเองนั้นคลี่คลายลง ใน 3 รูปแบบ โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหามากที่สุดโดยนำหลักคำสอนของศาสนามาเป็นหลัก ในการจัดการกับปัญหา ถึงแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ความรุนแรงมากและอาจส่งผลกระทบต่อด้าน สภาวะจิตใจ แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ก็สามารถเผชิญปัญหาด้วยการนำหลักคำสอนมาเป็น แบบอย่างในการมุ่งจัดการกับปัญหาของสภาวะจิตของตนเองได้เช่นกัน รองลงมา นักศึกษาที่ใช้ การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหาซึ่งจะเกิดขึ้นในช่วงแรกๆ ที่นักศึกษาเจอกับเหตุการณ์ ความรุนแรง เช่น ไม่กล้าออกจากบ้าน หากิจกรรมอย่างอื่นทำเพื่อให้ลืมความเครียดจากเรื่องราว เหล่านั้น การย้ายโรงเรียน และไม่กลับไปในพื้นที่เสี่ยง เป็นต้น เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตราย ที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเอง เป็นที่น่าสังเกตว่านักศึกษาที่ประสบกับความรุนแรงสูงใช้การเผชิญ ปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนค่อนข้างน้อยเนื่องจากไม่กล้าที่จะปรึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองต่อเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่ไว้ใจและบุคคลแปลกหน้า เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตรายกับตนเองและคนใกล้ชิด แต่ยังมีนักศึกษาบางรายเลือกที่จะ ปรึกษากับบุคคลไว้ใจ หรือบุคคลที่ประสบเหตุการณ์คล้ายตนเอง เช่น การปรึกษาเพื่อน ปรึกษาพ่อแม่

4) ความสุข ในที่นี้หมายถึง ความพึงพอใจในชีวิต อารมณ์ทางบวก และการไม่มีอารมณ์ ทางลบ จากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา จำนวน 172 ราย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความสุขในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา มีค่าเท่ากับ 137.17 (SD=17.19) ค่าคะแนน ซึ่งเป็นคะแนนในระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง โดยจำนวนช่วงค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 34 ถึง 204 คะแนน นอกจากนี้ผลการวิจัยระบุว่า นักศึกษาที่ประสบกับความสูญเสียโดยตรงมีความสุขลดลงเนื่องจากต้องสูญเสียเสาหลักของ ครอบครัว มีการทดแทนบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในครอบครัว ส่วนตัวนักศึกษาเองต้องมีหน้าที่ ความรับผิดชอบมากขึ้น ทำให้ขาดความสุขที่เกิดจากการได้อยู่กันพร้อมหน้าของคนในครอบครัว ไป สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ได้ประสบกับความสูญเสียโดยตรง เล่าเกี่ยวกับความสุขว่า ความสุข คือ การได้อยู่ร่วมกับครอบครัว มีอารมณ์ดี มีเวลาว่างเพื่อทำในสิ่งต่างๆ ที่เราพอใจ เช่นการไป

พบปะเพื่อน การเอาชนะใจตนเองได้ การรู้จักคำว่าพอเพียง การยอมรับซึ่งกันและกัน การไม่ขัดแย้งและไม่ระแวงซึ่งกันและกัน เป็นต้น

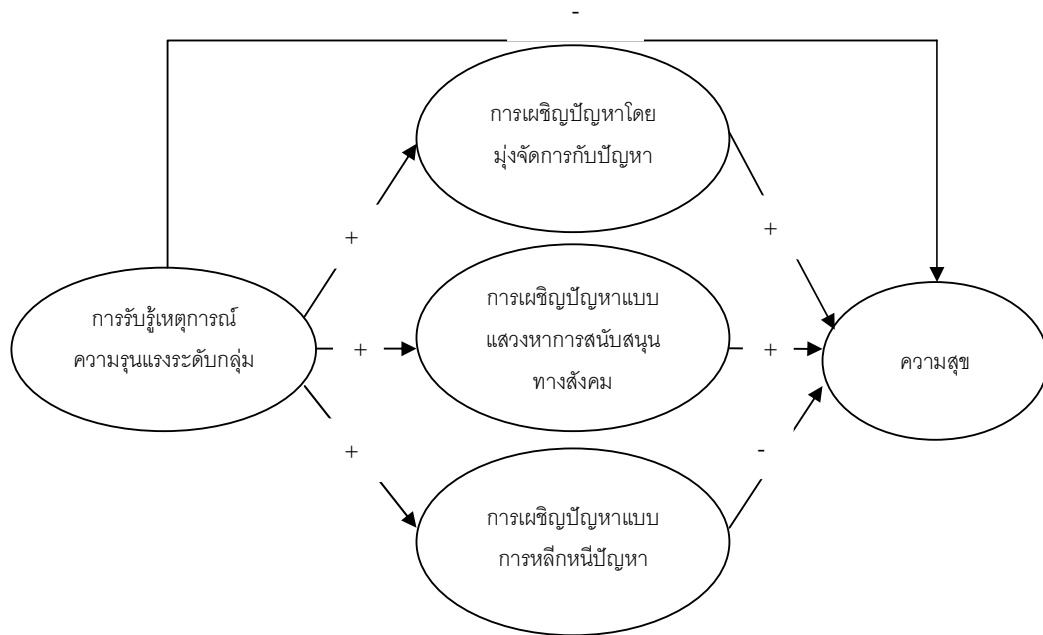
อย่างไรก็ตามการวิจัยนำร่องมีข้อจำกัดในการวิจัย กล่าวคือ ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะทาง (กรุงเทพฯ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี) และข้อจำกัดด้านงบประมาณ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกทางโทรศัพท์ แม้ว่าจากการศึกษานำร่องการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเห็นหน้าเปรียบเทียบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกทางโทรศัพท์พบว่า ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทางโทรศัพท์ที่มีรายละเอียดครอบคลุมประสบการณ์ของนักศึกษาในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจไม่แตกต่างจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเห็นหน้า อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีการพิจารณาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเห็นหน้าเพื่อให้เก็บข้อมูลด้านภาษาท่าทางและบริบทในการสัมภาษณ์เชิงลึกมากขึ้น และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งนักศึกษากลุ่มนี้ใช้ภาษาอาหรับเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ดังนั้นจึงเกิดอุปสรรคในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยเฉพาะการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น ซึ่งการวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาการใช้ผู้ช่วยวิจัยที่พูดภาษาอาหรับเข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วย

6. สรุปผลจากการทบทวนวรรณกรรม และสมมุติฐานในการวิจัย

งานวิจัยในเรื่องประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา ปัญหาสุขภาพและความสุข พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงส่งอิทธิพลให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตมากขึ้น และทำให้มีความสุขลดลง นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับมากมักใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงหนีมากที่สุด รองลงมาคือการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม และใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ นอกจากนี้จากการทบทวนวรรณกรรมยังพบประเด็นที่น่าสนใจคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาส่งผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดี นั่นคือทำให้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงหนีส่งผลต่อปัญหาสุขภาพจิต นั่นคือทำให้มีความสุขลดลง ดังนั้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่ผ่านมายังไม่มีการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3

รูปแบบ และความสุข ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้มีสมมติฐานการวิจัยดังภาพที่ 7 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา โดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง
2. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข
3. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลต่อความสุข โดยการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสุข ส่วนการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข
4. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน
5. อิทธิพลของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่ส่งอิทธิพลต่อความสุข จะมีความแตกต่างกันระหว่างปริมาณประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ

ภาพที่ 7 โมเดลและทิศทางความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรจากสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน และเพื่อศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมาก ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential explanatory mixed methods design) รูปแบบการวิจัยให้ความสำคัญของข้อมูลเชิงปริมาณมากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากต้องการนำเสนอภาพของลักษณะทางจิตวิทยาที่ผู้วิจัยสนใจในภาพรวม แล้วจึงใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายขยายความประเด็นเฉพาะในลำดับต่อไปซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ (1) การวิจัยเชิงปริมาณ และ (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน ในนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2553 ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ ฉะนระ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) โดยนักศึกษาทั้งหมด มีจำนวน 7,616 คน (งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2553) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การลอบวางเพลิง การวางระเบิด และการสร้างสถานการณ์ในสถานที่ต่างๆ เช่น วัด มัสยิด ร้านค้า ถนน ด้านตรวจและหน่วยงานราชการ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 จำนวน 1,240 คน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามคำแนะนำของ Hair และคณะ (2006) ที่กล่าวว่าในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างควรกำหนดจากขนาดของโมเดลในการวิจัย โดยกำหนดให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมีประมาณ 10 ถึง 20 คนต่อหนึ่งค่าพารามิเตอร์ ซึ่งโมเดลในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่าทั้งหมด 22 พารามิเตอร์ต่อหนึ่งโมเดล และในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการสำรวจความแตกต่างของโมเดลระหว่างปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ จึงทำให้มีโมเดลที่ต้องวิเคราะห์ทั้งหมด 2 โมเดล ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดให้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างมี 20 คนต่อหนึ่งพารามิเตอร์ ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 440 คน ต่อหนึ่งโมเดล และเมื่อรวมทั้งสองโมเดล จึงต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอย่างน้อยเท่ากับ 880 คน เนื่องจากความอ่อนไหวในพื้นที่ทั้งในด้านความรู้สึกสะเทือนใจต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น และความไว้วางใจต่อความปลอดภัยในการเปิดเผยข้อมูล ถึงแม้ว่าผู้วิจัยใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์ในการประชาสัมพันธ์และเก็บข้อมูลจากคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (จำนวน 7 คณะ ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคณะวิทยาการสื่อสาร คณะรัฐศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์) เพื่ออำนวยความสะดวกในการประชาสัมพันธ์และดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยเข้าไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในชั้นเรียน และขอความสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่ายังมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สมัครใจให้ข้อมูล เนื่องจาก

ความอ่อนไหวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ประจำคณะต่างๆ เก็บข้อมูล และขอให้ผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล มาตรฐานวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มาตรฐานวัดการเผชิญปัญหา มาตรฐานวัดความสุข และชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี คณะ ศาสนา ภูมิภาคเดิม เป็นต้น

2.2 มาตรฐานวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (*The Collective Violence Experiences Scale*) เป็นมาตรฐานวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาจากมาตรฐานวัด *The Comprehensive Trauma Inventory* (CTI: Hollifield, et al., 2005) เพื่อประเมินทั้งความถี่ของปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม และการรับรู้และประเมินผลกระทบของความรุนแรงระดับกลุ่มเกี่ยวกับความรู้สึกกลัวโดยมาตรฐานวัดนี้มีข้อกระทบทั้งหมด 104 ข้อ ครอบคลุมประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ทั้งหมด 12 ด้าน ผู้วิจัยได้นำมาตรฐานวัดดังกล่าวมาพัฒนาเพื่อใช้วัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การพัฒนามาตรฐานวัดแบ่งเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของมาตรฐานวัด ครั้งที่ 1

ในการพัฒนามาตรฐานวัดครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยมาตรฐานวัดที่ได้รับการพัฒนาแล้วจากต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานวัด ทั้งนี้สาเหตุที่ผู้วิจัยต้องพัฒนามาตรฐานวัดขึ้นมาใหม่แทนการแปลมาตรฐานวัดที่พัฒนามาแล้วจากต่างประเทศ เนื่องจากมาตรฐานวัด *Comprehensive Trauma Inventory-104* (CTI-104) (Hollifield, et al., 2005) เป็นมาตรฐานวัดรายงานตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จากสงครามของผู้ลี้ภัย โดยในมาตรฐานวัด มีข้อคำถามที่กล่าวถึงปริมาณเหตุการณ์ที่เป็นประสบการณ์ความรุนแรงความรุนแรงระดับกลุ่มจากภัยสงครามจำนวน 104 ข้อ ประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 ความกระทบกระเทือนด้านจิตใจ (Psychological injury) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “บ้านของท่านเคยถูกตรวจค้นหรือถูกปล้น”

ด้านที่ 2 ความกระทบกระทั่งเอนด้านร่างกาย (Physical injury) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านเคยได้รับบาดเจ็บระหว่างการสู้รบ”

ด้านที่ 3 การถูกกักขังหน่วงเหนี่ยวและถูกทำร้าย (Detention and Intentional Abuse) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านเคยถูกลักพาตัวและกักขังในสถานที่ที่ไม่รู้จัก”

ด้านที่ 4 การถูกล่วงละเมิดทางเพศ (Sexual trauma or abuse) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านเคยมีประสบการณ์การถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยไม่ยินยอม”

ด้านที่ 5 การเห็นเหตุการณ์ที่มีการทารุณ บาดเจ็บ หรือเสียชีวิต (Witnessing abuse, injury, or death) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านเคยเห็นคนในครอบครัวหรือเพื่อนของท่านเสียชีวิต”

ด้านที่ 6 การได้รับรู้ข่าวผู้อื่นบาดเจ็บหรือเสียชีวิต (Hearing about injury and death) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านเคยได้ยินเกี่ยวกับประชาชนถูกทำร้ายด้วยวิธีการที่รุนแรง”

ด้านที่ 7 การขาดแคลนและการเลือกปฏิบัติ การแบ่งแยก (Deprivation and discrimination) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านขาดแคลนอาหาร น้ำ หรือเสื้อผ้าเพราะการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ”

ด้านที่ 8 การถูกหักหลัง (Betrayal) ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ท่านเคยถูกทอดทิ้งจากเพื่อนสนิทระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรง”

ด้านที่ 9 ความรุนแรงและความขัดแย้งในพื้นที่ (Domestic discord and violence) ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ท่านเคยมีประสบการณ์ความขัดแย้งเพราะผลจากการสู้รบ”

ด้านที่ 10 การย้ายออกจากพื้นที่ (Displacement) ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ท่านเคยหลบหนีออกจากบ้านหรือชุมชนเพราะอันตรายของเหตุการณ์ความรุนแรง”

ด้านที่ 11 การถูกกักบริเวณ (Separation and isolation) ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ท่านเคยถูกลักพาตัวจากผู้ก่อการร้ายหรือถูกแยกจากครอบครัว”

ด้านที่ 12 ความลำบากระหว่างการอพยพ (Difficulties during migration) ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ท่านรู้สึกเสียใจเนื่องจากท่านต้องถูกส่งตัวกลับประเทศระหว่างอยู่ในที่พักของผู้ลี้ภัย”

ทั้งนี้ข้อคำถามหลายข้อในมาตรวัด CTI-104 มีบริบทที่แตกต่างจากประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มอื่นเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยและมีกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่

การประเมินเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจะต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมและลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความรุนแรง และสรุปเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการของประสบการณ์ความรุนแรง (Violent experiences) ว่าหมายถึง ประสบการณ์ที่บุคคลประสบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นการได้รับบาดเจ็บ การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน การรู้เห็นเหตุการณ์ การเป็นเหยื่อและรอดชีวิตจากเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มที่กระทำโดยกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง หรือเป็นการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจ และด้านสังคมอันเนื่องมาจากความรุนแรงระดับกลุ่ม

1.2 ผู้วิจัยแปลข้อกระทงจำนวน 104 ข้อของมาตรวัด CTI จากภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาไทย

1.3 ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก พิจารณาข้อกระทงมาตรวัด CTI ฉบับภาษาไทย และได้ตัดข้อกระทงในมาตรวัด CTI ฉบับแปลออกจำนวน 61 ข้อ เนื่องจากข้อกระทงดังกล่าวไม่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น “สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความก้าวร้าวอย่างรุนแรงต่อกันเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” “ฉันอาศัยอยู่ในที่ที่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” และ “สมาชิกในครอบครัวของฉันเคยถูกผู้ร้ายลักพาตัวโดยผู้ก่อความไม่สงบ” จนเหลือข้อกระทง จำนวน 43 ข้อ เป็นภาษาไทย

1.4 ผู้วิจัยนำมาตรวัด CTI ฉบับแปลจำนวน 43 ข้อ มาพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถาม กับบริบทเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเรื่องความรุนแรงระดับกลุ่มในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ จิตแพทย์โรงพยาบาลศูนย์ยะลา (นายแพทย์ดำรงค์ แวอารี) อาจารย์ประจำหน่วยระบบาติวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ (พญ. ดร. รัศมี สังข์ทอง) และนักจิตวิทยา โรงเรียนพะตงประธาณคีรีวัฒน์ (อาจารย์อุบล วุฒิภูวนาธิ) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมพิจารณาประเมินข้อคำถามให้สอดคล้องกับองค์ประกอบประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มทั้ง 7 ด้าน รวมทั้งพิจารณาขอบเขตของเนื้อหา และความเหมาะสมของมาตรวัดในบริบทของวัฒนธรรมไทยในเขตพื้นที่ความไม่สงบ ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาข้อกระทงในมาตรวัดและมีข้อเสนอแนะต่างๆ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุง และเพิ่มข้อคำถามจาก 43 ข้อ เป็น 71 ข้อ ครอบคลุม 7 ด้าน ตัวอย่างข้อคำถามที่เพิ่ม เช่น

“มีคนในชุมชนของฉันถูกกล่าวหาว่าเป็นโจรก่อการร้ายและไม่มีใครกล้าคุยด้วย” และ “ฉันเคยเห็นการปะทะกันของเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ก่อการร้าย” เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ

(*Hearing about injury and death*) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 1, 2, 3, 4, และ 5 รวม 5 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันได้ยินข่าวเกี่ยวกับการลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง หรือ ลอบยิง” และ “ฉันได้ยินข่าวเกี่ยวกับการสลายการชุมนุมที่มีผู้คนบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต” เป็นต้น

1.4.2 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะผู้รู้เห็นหรือพยาน

(*Witnessing abuse, injury, or death*) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 และ 19 รวม 14 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัวหรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บรุนแรงหรือพิการอันเนื่องมาจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือ วางเพลิง” และ “ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัวหรือญาติสนิทของฉันเสียชีวิตจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือวางเพลิง” เป็นต้น

1.4.3 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงในฐานะเหยื่อหรือผู้รอดชีวิต

(*Psychological injury*) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 และ 42 รวม 23 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ชุมชนของฉัน (ตลาด โรงเรียน โรงพยาบาล วัด มัสยิด) ถูกลอบวางระเบิด หรือ ลอบวางเพลิง” และ “ฉันจำใจเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อเอาชีวิตรอด” เป็นต้น

1.4.4 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งภายใน

ครอบครัวและระหว่างบุคคล (Domestic discord and violence) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49 และ 50 รวม 8 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ในครอบครัวของฉันเกิดความขัดแย้งทางด้านมุมมองและความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ” และ “สมาชิกในครอบครัวของฉันมีความก้าวร้าวอย่างรุนแรงต่อกัน เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” เป็นต้น

1.4.5 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการถูกทอดทิ้ง และการเลือกปฏิบัติ

(*Deprivation and discrimination*) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61 และ 62 รวม 12 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น “ฉันขาดแคลนยา อาหาร น้ำ หรือเสื้อผ้า เพราะความยากจนหรือการถูกเลือกปฏิบัติเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” และ “ฉันจำเป็นต้องหยุดเรียนหนังสือเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” เป็นต้น

1.4.6 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการย้ายออกจากพื้นที่

(*Displacement*) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 63, 64 และ 65 รวม 3 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น

“ฉันทย้ายออกจากที่พักอาศัยหรือชุมชน เพื่อหนีอันตรายเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” และ “ฉันทย้ายออกจากที่พักอาศัยหรือชุมชนเนื่องจากความจำเป็นด้านการศึกษา” เป็นต้น

1.4.7 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับการถูกกักบริเวณ

(Separation and isolation) ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 66, 67, 68, 69, 70 และ 71

รวม 6 ข้อ ตัวอย่างข้อคำถาม เช่น “ฉันทพลัดพรากจากครอบครัวเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” และ “ฉันทถูกผู้ก่อความไม่สงบลักพาตัวเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” เป็นต้น

1.5 ผู้วิจัยนำมาตรวจวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จำนวน 71 ข้อ ที่ได้แก้ไข สำนวนภาษา ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 172 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความถี่ และปรับปรุงมาตรวัดอีกครั้งโดยข้อคำถามที่เลือกไว้จะต้องผ่านเกณฑ์ ดังนี้

1.5.1 ความถี่ของการตอบว่า “มีประสบการณ์” เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่าคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20 ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด โดยผู้วิจัยตัดข้อคำถามที่ไม่เข้าเกณฑ์ดังกล่าวออกจำนวน 34 ข้อ คงเหลือข้อคำถาม 37 ข้อ ทั้งนี้ข้อคำถามในด้านที่ 4 ถึงด้านที่ 7 เหลือข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยจึงได้ จัดรวมข้อคำถามไว้เป็นด้านเดียวกัน

1.5.2 ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้น มาคัดเพิ่มเติมโดยพิจารณา คัดข้อกระทงในแต่ละด้าน โดยการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ (Item analysis) เช่น ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item discrimination) โดยการหาค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t -test) คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (CITC) และวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อยืนยันว่าแต่ละองค์ประกอบวัดมิติที่ต้องการเพียงด้านเดียว

1.5.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ราย ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้มีค่าคะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ยบวก 0.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($M+0.5 SD$) ของมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ตลอดจนกลุ่มตัวอย่างสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในการให้ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อคำถามในแต่ละด้าน และได้มาตรวัดฉบับปรับปรุงมีทั้งหมด 42 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้รับรู้ว่าข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บ และการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสื่อ

ต่างๆ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, และ 10 รวม 10 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “ฉันเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงจากโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เช่น การวางระเบิดในตลาด ลอบยิง หรือลอบวางเพลิง” และ “ฉันได้ยินข่าวจากเพื่อน หรือคนอื่นๆ เกี่ยวกับการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือลอบวางเพลิง” เป็นต้น

2) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้รู้เห็นเกี่ยวกับ เหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากความไม่สงบ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, และ 20 รวม 10 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิก ในครอบครัว หรือญาติสนิท ได้รับบาดเจ็บจนต้องพบแพทย์ เนื่องจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือวางเพลิง” และ “ฉันเห็นควันไฟ ซากปรักหักพังภายหลังการเผาไหม้จากการลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง” เป็นต้น

3) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะเหยื่อ หรือ ผู้ประสบเหตุ ที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากความ ไม่สงบ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 และ 35 รวม 15 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “ฉันได้รับผลกระทบด้านจิตใจเมื่อเป็นบ้าน หรือชุมชน ของฉัน (ตลาด โรงเรียน โรงพยาบาล วัด มัสยิด) ถูกลอบวางระเบิด หรือ ลอบวางเพลิง” และ “ฉันนอนไม่หลับเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง หรือลอบยิง” เป็นต้น

4) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้ได้รับ ผลกระทบทางสังคม เช่น ความขัดแย้งต่างๆ ในชุมชน การกีดกันและเลือกปฏิบัติ เนื่องมาจาก เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 36, 37, 38, 39, 40, 41 และ 42 รวม 7 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉัน สมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือคนในชุมชนของฉันเกิด ความขัดแย้งกับผู้อื่นทางด้านมุมมอง และความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรง” และ “ฉัน สมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือคนในชุมชนของฉันเกิดความความขัดแย้งกับผู้อื่น ทางด้านความแตกต่างของศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม” เป็นต้น

2) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัด ครั้งที่ 2

2.1 ผู้วิจัยนำมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มฉบับปรับปรุง (42 ข้อ) และมาตรวัดความวิตกกังวล (STAI form Y) ของสปีลเบอร์กเกอร์ (1983) ซึ่งแปลเป็นไทยโดย ธาตรี นนทศักดิ์ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และดาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา (2534) ไปทดลองใช้กับ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ที่ลงทะเบียนเรียน

ปีการศึกษา 2553 และมีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้แก่ สงขลา 4 อำเภอ สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส) จำนวน 100 คน ตอบมาตรงตัวทั้งสอง ชุดพร้อมกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างอีกสองกลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีที่ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2553 จำนวน 100 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู และตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส จำนวน 100 คน ตอบเฉพาะมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเพียงมาตรวัดเดียว โดยจับเวลาในการทำ เพื่อนำมากำหนดเวลาที่เหมาะสม และนำคะแนนที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสามกลุ่มตัวอย่างมาหาคุณภาพของเครื่องมือในลำดับต่อไป

2.2 จากนั้นผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพของข้อกระทงรายข้อซ้ำอีกครั้งหนึ่ง และพิจารณาตัดข้อคำถามออก 5 ข้อ ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (CITC) ต่ำกว่าค่าวิกฤต ซึ่งได้แก่ ข้อที่ 21, 22, 26, 27, และ 29 โดยมาตรวัดประสบการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มฉบับสมบูรณ์มีจำนวนข้อกระทง 37 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้รับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสื่อ ต่างๆ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, และ 10 รวม 10 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “ฉันเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงจากโทรทัศน์สิ่งพิมพ์ เช่น การวางระเบิดในตลาด ลอบยิง หรือลอบวางเพลิง” และ “ฉันได้ยินข่าวจากเพื่อน หรือคนอื่นๆ เกี่ยวกับการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือลอบวางเพลิง” เป็นต้น

2.2.2 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะเห็นเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากความไม่สงบ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, และ 20 รวม 10 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิก ในครอบครัว หรือญาติสนิท ได้รับบาดเจ็บจนต้องพบแพทย์เนื่องจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือวางเพลิง” และ “ฉันเห็นควันไฟ ซากปรักหักพังภายหลังการเผาไหม้จากการลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง” เป็นต้น

2.2.3 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะเหยื่อหรือ ผู้ประสบเหตุที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากความ ไม่สงบ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 และ 30 รวม 10 ข้อ

ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันและสมาชิกในครอบครัวได้รับผลกระทบด้านจิตใจเมื่อได้รับบาดเจ็บจนต้องพบแพทย์ หรือเกือบเสียชีวิต เนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงและการปะทะกัน” เป็นต้น

2.2.4 ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้ได้รับผลกระทบทางสังคม เช่น ความขัดแย้งต่างๆ ในชุมชน การกีดกันและเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 31, 32, 33, 34, 35, 36 และ 37 รวม 7 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉัน สมาชิกครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือคนในชุมชนของฉันถูกกีดกันการเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ” เป็นต้น

มาตรวัดนี้แบ่งเป็นสองส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก เป็นความถี่ในการมีประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มใน 5 จังหวัดภาคใต้ในด้านต่างๆ โดยผู้ตอบจะสำรวจประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงใน 5 จังหวัดภาคใต้ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา มีค่า 2 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบได้ตั้งแต่เลข 0 ถึง 1 โดยค่า 0 หมายถึง ไม่เคยมีประสบการณ์ และค่า 1 หมายถึง มีประสบการณ์ คะแนนรวมของมาตรวัดแต่ละส่วนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 37 คะแนน คะแนนยิ่งมากแสดงว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงใน 5 จังหวัดภาคใต้ในด้านต่างๆ มาก

ส่วนที่สอง เป็นระดับการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มใน 5 จังหวัดภาคใต้ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยค่า 1 หมายถึง รู้สึกกลัวเล็กน้อย ค่า 2 หมายถึง รู้สึกกลัวปานกลาง ค่า 3 หมายถึง รู้สึกกลัวมาก และค่า 4 หมายถึง รู้สึกกลัวมากที่สุด คะแนนรวมของมาตรวัดแต่ละส่วนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 148 คะแนน คะแนนยิ่งมากแสดงว่านักศึกษามีความรู้สึกกลัวเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงใน 5 จังหวัดภาคใต้ในด้านต่างๆ มากสำหรับเขา

2.3 การตรวจสอบความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานด้วยเทคนิคกลุ่มรู้จัก (known group) ระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูและตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่และมีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนราธิวาส กลุ่มตัวอย่างที่ 2 คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ที่ลงทะเบียนเรียนปีการศึกษา 2553 มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หน้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม คือ นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปี ที่ลงทะเบียนเรียน ปีการศึกษา 2553 ด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์

ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของทั้งสามกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม (N= 300)

ส่วนที่ 1 ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p value
ระหว่างกลุ่ม	8382.85	2	4191.42	79.51***	.000
ภายในกลุ่ม	15656.70	297	52.72		
รวม	24039.55	299			

ส่วนที่ 2 การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p value
ระหว่างกลุ่ม	35173.73	2	17586.86	25.21***	.000
ภายในกลุ่ม	207234.26	297	697.76		
รวม	242407.99	299			

*** $p < .001$

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ Post-Hoc โดยเลือกใช้สถิติ Scheffe ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

การเปรียบเทียบรายคู่ (Post-Hoc Comparison) ของค่าเฉลี่ยคะแนนประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม (N= 300)

ส่วนที่ 1 ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

คะแนนเฉลี่ย	M	SD	ความรุนแรงระดับกลุ่ม		
			กลุ่มตัวอย่าง		
			1	2	3
1.นักศึกษาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดน	27.12	8.84	-		
2.นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	14.19	5.26	1>2*	-	
3.ครูและตำรวจจากจังหวัดนราธิวาส	21.25	7.34	1>3*	3>2*	-

ส่วนที่ 2 การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

คะแนนเฉลี่ย	M	SD	ความรุนแรงระดับกลุ่ม		
			กลุ่มตัวอย่าง		
			1	2	3
1.นักศึกษาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดน	119.78	27.10	-		
2.นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	94.13	24.30	1>2*	-	
3.ครูและตำรวจจากจังหวัดนราธิวาส	101.11	27.72	1>3*	3>2	-

* $p < .05$

สรุปได้ว่ามาตรวัดนี้มีความตรงเชิงภาวะสันนิษฐานในการจำแนกกลุ่มผู้ชัด เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของการตอบมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์แบบลู่อัด โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และมาตรวัดความวิตกกังวล (STAI form Y) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และมาตรวัดความวิตกกังวล (STAI form Y) โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

มาตรวัด	1	2	3	4
1. ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม	-	.32**	.46**	.34**
2. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม		-	.38**	.31**
3. STAI Form Y-1 (state anxiety)			-	.60**
4. STAI Form Y-2 (trait anxiety)				-

* $p < .05$, ** $p < .01$

จากงานวิจัยที่ผ่านมา ดังเช่น Hollifield และคณะ (2006) พบว่าคะแนนมาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม CTI-104 ของกลุ่มตัวอย่างผู้ลี้ภัยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกกับคะแนนความวิตกกังวล ซึ่งมาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มฉบับภาษาไทยที่ปรับปรุงขึ้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ มาตรวัดความวิตกกังวล ทั้งแบบ state และ trait อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน

สรุปได้ว่ามาตรวัดนี้มีความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์แบบลู่เข้าเนื่องจากคะแนนของมาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มฉบับภาษาไทยความสัมพันธ์ทางบวกกับมาตรวัดความวิตกกังวล ทั้งแบบ state และ trait อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 การตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัด ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (internal consistency) รายด้านของด้านทั้ง 4 ด้าน

2.5.1 ส่วนที่ 1 (ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม) ผลการวิเคราะห์พบว่า มาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของรายด้านทั้ง 4 ด้าน และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .52, .85, .86, .87 และ .91 ตามลำดับ

2.5.2 ส่วนที่ 2 (การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม) ผลการวิเคราะห์พบว่า มาตรวัดประสพการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ของรายด้านทั้ง 4 ด้าน และรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .93, .94, .96, .94 และ .98 ตามลำดับ

สำหรับคุณสมบัติด้านความตรงและความเที่ยงของมาตรวัด

The Comprehensive Trauma Inventory (CTI: Hollifield, et al., 2005) ได้ตรวจสอบความตรงของมาตรวัด โดยนำมาตรวัดนี้ไปใช้กับผู้ลี้ภัยชาวเวียดนาม จำนวน 31 คน และชาว Kurdish จำนวน 36 ราย โดยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.95

2.3 มาตรวัดความสุข (Happiness Scale) เป็นมาตรวัดที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากมาตรวัด

The Oxford Happiness Questionnaire (OHQ) โดย Argyle และ Peter (2001) ใช้วัดระดับความสุขครอบคลุม 3 องค์ประกอบ คือ (1) การมีความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) (2) การมีอารมณ์ทางบวก (Positive affect) และ (3) การไม่มีอารมณ์ทางลบในขณะนั้น (Less negative affect) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ลักษณะของมาตรวัดความสุข

มาตรวัดความสุข เป็นแบบสำรวจตนเอง (Self-report) เกี่ยวกับความสุข โดยผู้ตอบจะพิจารณาถึงความสุขของตนเองในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา มีลักษณะมาตรวัดแบบมาตรประมาณค่า (Likert scale) 6 ระดับ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ (6) เห็นด้วยมากที่สุด ไปจนถึง (1) ไม่เห็นด้วยมากที่สุด โดยข้อคำถามทางบวก ค่า 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ค่า 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย ค่า 3 หมายถึง ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ค่า 4 หมายถึง ค่อนข้างเห็นด้วย ค่า 5 หมายถึง เห็นด้วย และค่า 6 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด ส่วนข้อคำถามทางลบจะกลับค่าคะแนน ค่าคะแนนที่ได้จะอยู่ระหว่าง 34 - 204 คะแนน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 29 ข้อ และเพิ่มข้อคำถามอีก 5 ข้อ รวมเป็น 34 ข้อ โดยมีโครงสร้าง 3 ด้าน ดังนี้

- 1) การมีความพึงพอใจในชีวิต คือ การพิจารณาประเมินคุณภาพชีวิตของบุคคลตามมาตรฐานที่ตนเองเป็นผู้กำหนด และเปรียบเทียบกับรับรู้สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปในชีวิตของบุคคลกับการกำหนดมาตรฐานโดยตนเองหรือตนเองเป็นผู้ตั้งมาตรฐานประกอบด้วยข้อคำถาม คือ ข้อ 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 24 และ 26 รวม 15 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันไม่พอใจสภาพที่ฉันเป็นอยู่ และฉันไม่แน่ใจในอนาคตของตัวเอง” เป็นต้น
- 2) การมีอารมณ์ทางบวก คือ อารมณ์เป็นสุขที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมภายนอก เช่น ไร่เริง ยินดี และความสุขที่เกิดจากแรงจูงใจภายใน โดย Argyle และ Crossland (1991) พบว่า อารมณ์ทางบวกแบ่งออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 คือ ความรู้สึกสุข (Joy) และความยินดี (Elation)

มิติที่ 2 คือ ความรู้สึกตื่นเต้น (Excitement) ความสนใจ (Interest)

มิติที่ 3 คือ มิติทางอารมณ์ที่มีระดับความเข้มสูงซึ่งเป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ที่ลึกซึ้ง (Intensity or depth of experience)

โดยประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 2, 4, 11, 15, 16, 17, 21, 22, 25 และ 34 รวม 10 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันใส่ใจผู้อื่นอย่างจริงจัง และฉันเบิกบานใจอยู่ตลอดเวลา” เป็นต้น

3) การไม่มีอารมณ์ทางลบในขณะนั้น คือ ภาวะซึมเศร้าซึ่งถือเป็นอาการหลักของอารมณ์ทางลบ ตลอดจนความเสียใจ ความกลัว ความโกรธ ความวิตกกังวล ความเครียด ประกอบด้วยข้อคำถาม คือ ข้อ 5, 23, 28, 29, 30, 31, 32 และ 33 รวม 9 ข้อ ตัวอย่างคำถาม เช่น “บางครั้งฉันรู้สึกเศร้าโดยไม่ทราบสาเหตุ และฉันรู้สึกโมโหและหวั่นไหวง่าย” เป็นต้น

2.3.2 ขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัด

1) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสุขและการพัฒนาเครื่องมือวัดความสุขจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษามาตรวัด The Oxford Happiness Questionnaire (OHQ, Argyle & Peter, 2001) เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

2) ผู้วิจัยแปลและปรับปรุงข้อคำถามจากมาตรวัด The Oxford Happiness Questionnaire จำนวน 29 ข้อ จากภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาไทยและเพิ่มข้อคำถามอีก 5 ข้อ ในด้านการมีอารมณ์ทางบวก เช่น “ท่านมีความสุขเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น” และด้านการไม่มีอารมณ์ทางลบในขณะนั้น เช่น “ท่านรู้สึกโมโหและหวั่นไหวง่าย” รวมข้อกระทงของมาตรวัดทั้งหมด 34 ข้อ

3) ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของมาตรวัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ พยาบาลจิตเวชจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก) เป็นผู้ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อกระทงและความตรงเชิงโครงสร้างของมาตรวัดความสุขทั้ง 3 ด้าน โดยทรงคุณวุฒิได้แก้ไขเฉพาะประเด็นของภาษาที่ใช้ และผู้วิจัยได้ปรับและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เช่น จาก “ชีวิตนี้มีแต่เรื่องสนุก” เป็น “ฉันพบว่าชีวิตนี้มีแต่เรื่องสนุก”

4) ผู้วิจัยนำมาตรวัดความสุขนี้ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน

200 คน ในจำนวนนี้มีมาตรวัดสมบูรณที่ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์หาค่าคุณภาพรายข้อ (Item analysis) ได้ จำนวน 172 คน

โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงกับกลุ่มคะแนนต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (*t*-test) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง คือ มีค่าที่ มากกว่า 1.97 ขึ้นไปที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งค่าทีของมาตรวัดฉบับนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 2.00 ถึง 7.66 ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถามทั้ง 34 ข้อ สามารถจำแนกกลุ่มสูงและต่ำได้ และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (CITC) คำนวณค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน (internal consistency reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' alpha coefficients) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่ใกล้เคียงกับงานของ Argyle และ Peter (2001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91

2.4 มาตรวัดการเผชิญปัญหา (Coping Scale) เป็นมาตรวัดที่พัฒนาโดย สุภาพรณ โคตรจรัส (2545) ตามทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของ Lazarus และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเผชิญปัญหาของ Carver, Scheier, และ Weintraub (1989), Frydenbegr และ Lewis (1993), Cook และ Heppner (1997) เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลพยายามที่จะจัดการกับปัญหาหรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิต แบบวัดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้ความเครียด หรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นคลี่คลายลง โดยมีรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบการแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ มาตรวัดการเผชิญปัญหาที่พัฒนาโดย สุภาพรณ โคตรจรัส (2545) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 ลักษณะของมาตรวัดการเผชิญปัญหา

มาตรวัดการเผชิญปัญหาเป็นมาตรวัดที่ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self-report) ถึงรูปแบบโดยทั่วไปที่ใช้เมื่อประสบปัญหาหรือมีความเครียด มีลักษณะมาตรวัดแบบมาตราประมาณค่า (Likert scale) 5 ระดับโดยเริ่มตั้งแต่ (5) ทำบ่อยมาก ไปจนถึงไม่ทำเลย (1) โดยค่า 1 หมายถึง ไม่เคยทำเลย ค่า 2 หมายถึง ไม่ค่อยได้ทำ ค่า 3 หมายถึง ทำและไม่ทำพอๆ กัน ค่า 4 หมายถึง ทำค่อนข้างบ่อย และค่า 5 หมายถึง ทำบ่อยมาก ซึ่งจากมาตรวัดของสุภาพรณ โคตรจรัส (2545) ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนา ปรับให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับบริบท และความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 39 ข้อ ซึ่งจากเดิม

ที่สุภาพรรณ โคตรจรัส (2545) พัฒนาไว้จำนวนทั้งหมด 56 ข้อมาตรวัดนี้จะวัดรูปแบบการเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ ประกอบด้วย มาตรการย่อย (Subscale) วัดรูปแบบการเผชิญปัญหา 18 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา (Problem-focused coping) เป็นองค์ประกอบในการเผชิญปัญหาในด้านที่แสดงถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหา โดยตรง ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และ 16 รวม 16 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันลงมือแก้ไขที่สาเหตุของปัญหา” และ “ฉันทำอะไรเพื่อให้แน่ใจว่า จะไม่ทำอะไรที่เลวร้ายเพราะการกระทำที่เร็วเกินไป” เป็นต้น

2) ด้านการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (Seeking social support) เป็นองค์ประกอบในการเผชิญปัญหาในด้านที่แสดงถึงความพยายามในการจัดการกับปัญหา โดยอาศัยแหล่งทรัพยากรต่างๆ ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 และ 24 รวม 8 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันเล่าปัญหาให้เพื่อนที่มีปัญหาเช่นเดียวกันฟัง” และ “ฉันขอคำปรึกษาจากผู้มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ” เป็นต้น

3) ด้านการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (Avoidance) มีองค์ประกอบในการเผชิญปัญหาในด้านที่แสดงถึงการไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ เป็นการหลีกเลี่ยงปัญหา ประกอบด้วยข้อคำถามคือ ข้อ 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 และ 39 รวม 15 ข้อ ตัวอย่างคำถามเช่น “ฉันเลี้ยงที่จะพบปะผู้คน” และ “ฉันเก็บความรู้สึกต่างๆ เอาไว้คนเดียว” เป็นต้น

2.4.2 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดการเผชิญปัญหา

1) ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดการเผชิญปัญหาที่พัฒนาโดยสุภาพรรณ โคตรจรัส (2545) ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 200 คน ในจำนวนนี้มีมาตรวัดสมบูรณ์ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์หาค่าคุณภาพรายข้อ (Item analysis) ได้ จำนวน 172 คน

โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงกับกลุ่มคะแนนต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อคัดเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง คือ มีค่าที มากกว่า 1.97 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิเคราะห์พบว่าข้อคำถาม จำนวน 39 ข้อ จากข้อคำถามทั้งหมด 56 ข้อ สามารถจำแนกกลุ่มสูงและต่ำได้ และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตรวัด (CITC) คำนวณค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้อง

ภายใน (internal consistency reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคในแต่ละด้านพบว่า มีค่าเท่ากับ 0.84, 0.81 และ 0.83 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าความเที่ยงที่ใกล้เคียงกับงานของกรกวรรณ สุพรรณวรราช และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2545) ร่วมกับเปรมพร มันเสมอ และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2546) ที่ศึกษาในกลุ่มนิสิต นักศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาของครอนบาคในแต่ละด้าน เท่ากับ 0.85, 0.84 และ 0.75 ตามลำดับและงานของพัชรินทร์ อรุณเรือง และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2546) ที่ศึกษาในวัยรุ่นตอนต้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาของครอนบาค ในแต่ละด้าน พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.85, 0.76 และ 0.84 ตามลำดับ

2.4.3 การแปลผล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ยรวมแต่ละด้านในการแปลผลซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1.00 – 5.00 โดยคะแนนแต่ละช่วงแสดงถึงการใช้รูปแบบการเผชิญปัญหานั้นๆ มากหรือน้อยตามเกณฑ์ โดยมีคะแนนรวมของกลวิธีการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบได้แก่

1. การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 16 – 80 คะแนน
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 8 – 40 คะแนน
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 15 – 75 คะแนน

วิธีคำนวณค่าคะแนนมาตรฐานวัดการเผชิญปัญหาโดยเริ่มต้นนำคะแนนรวมการเผชิญปัญหาในแต่ละด้านมาหารด้วยจำนวนข้อของด้านนั้นๆ เพื่อปรับเป็นคะแนนที่มีช่วงระหว่าง 1-5 ทั้งสามรูปแบบ ส่วนการแปลผล จะดูว่าคะแนนที่สูงกว่า หมายถึง มีการใช้วิธีการเผชิญปัญหา แบบนั้นมากกว่าโดยใช้เกณฑ์ค่ากลาง (Midpoint) ของคะแนนเฉลี่ยที่รวมในแต่ละด้าน ค่ากลางในที่นี้คือ 3 หากคะแนนที่ได้จากมาตรวัดสูงกว่าค่ากลางของแต่ละด้านแสดงว่าผู้ตอบมีแนวโน้มที่จะใช้การเผชิญปัญหาแบบนั้นมาก โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ช่วงคะแนนระดับการเผชิญปัญหา

- 4.50-5.00 ใช้เป็นประจำ
- 3.50-4.49 ใช้มาก
- 3.00-3.49 ใช้ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก
- 2.50-2.99 ใช้ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างน้อย
- 1.50-2.49 ใช้น้อย
- 1.00-1.49 ใช้น้อยมาก

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมในการวิจัยจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนกลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการฯ โดยมีรหัสโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติคือ 070.1/53 (เอกสาร รับรองคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยแสดงไว้ในภาคผนวก ข)

3.2 ผู้วิจัยติดต่อ และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอรายชื่อ และจำนวน นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดน ภาคใต้ จากทางฝ่ายทะเบียนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3.3 ผู้วิจัยติดต่อ และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บข้อมูล วิจัยไปยังคณะและภาควิชาที่นักศึกษาสังกัดอยู่ เพื่อผู้วิจัยจะได้เข้าไปดำเนินการเก็บข้อมูล ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ และรับสมัครนักศึกษาที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย ในครั้งนี้ลงทะเบียนรับแบบสอบถาม สำหรับคณะที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้นั้น ทางคณะได้อนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยและพัฒนา เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการช่วยเก็บข้อมูลให้

3.4 เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้กล่าวแนะนำตัวและ วัตถุประสงค์ของการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างทุกคน พร้อมใช้เวลาพูดคุยและทักทายเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มตัวอย่าง

3.5 ผู้วิจัยขอความร่วมมือและสอบถามถึงความสมัครใจกับกลุ่มตัวอย่างในการตอบ มาตรการต่างๆ โดยได้ชี้แจง ให้คำแนะนำในการตอบมาตรการวัด และการรักษาความลับ เป็นต้น

3.6 เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนที่จะรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญ ปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เป็นตัวแปร

ส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น ได้แก่ การแจกแจงความถี่ จำนวน ร้อยละ การวิเคราะห์สถิติบรรยายเพื่อนำเสนอค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง (continuous data) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เพื่อดูลักษณะการกระจาย และการแจกแจงของตัวแปร สถิติทดสอบที่ ค่าความสอดคล้องภายใน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

5. จริยธรรมในงานวิจัยเชิงปริมาณ

เนื่องด้วยประเด็นในการวิจัยครั้งนี้เป็นประเด็นที่อ่อนไหวต่อความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างทั้งในด้านความรู้สึกสะเทือนใจต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น และความไว้วางใจต่อความปลอดภัยในการเปิดเผยข้อมูล และอาจส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจ เช่น ความสะเทือนใจ ความเศร้าใจ เนื่องจากการย้อนถึงประสบการณ์และการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบที่นักศึกษาประสบทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมในงานวิจัย โดยก่อนเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมในการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการฯ โดยมีรหัสโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติคือ 070.1/53 (เอกสารรับรองคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย แสดงไว้ในภาคผนวก ข) หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ประจำคณะต่างๆ อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ และรับสมัครนักศึกษาที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ลงทะเบียนรับแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการกล่าวแนะนำตัว สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และรายละเอียดในการตอบมาตรวัด พร้อมกับการไม่ระบุชื่อของผู้ตอบแบบสอบถามในมาตรวัด เป็นต้น สำหรับคณะที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้นั้น ทางคณะได้อนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิจัยและพัฒนาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการประชาสัมพันธ์ และรับสมัครนักศึกษาที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ลงทะเบียนรับแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมาก ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2553 ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 14 คน ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 343 คน ที่ตอบแบบสอบถาม และมีคะแนนประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มสูงรวมทั้งมีคะแนนความสุขมาก โดยอาศัยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่มีคะแนนจากมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มสูงกว่าหรือเท่ากับ คะแนนเฉลี่ย ($M+0.5\text{ SD}$) ของกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ผู้ที่มีคะแนนจากมาตรวัดความสุขสูงกว่าหรือเท่ากับคะแนนเฉลี่ย ($M+0.5\text{ SD}$) ของกลุ่มตัวอย่าง
- 3) มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยเพื่อให้ข้อมูล
- 4) เป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ตัวผู้วิจัย ซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้พื้นฐาน ความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ระเบียบวิธีวิจัยรวมถึง การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ และผ่านการเรียนรายวิชาการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 ชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล (Interview protocol) พัฒนาโดยตัวผู้วิจัย จากงานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตที่ใช้ในการสัมภาษณ์รายบุคคล คือ ความรุนแรง ระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยชุดคำถามจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1) คำถามในขั้นเริ่มการสนทนา โดยผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์รายบุคคล กระบวนการสัมภาษณ์รายบุคคลและสิทธิของผู้ให้ข้อมูล สร้างสัมพันธภาพ พูดคุยด้วยความเป็นกันเอง ชักถามเรื่องทั่วไปเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ พร้อมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงและจดบันทึกอย่างย่อ ตัวอย่างข้อคำถามเช่น

- ปัจจุบันนักศึกษาเรียนคณะอะไร สาขาอะไร เอกอะไร เป็นต้น

2) ส่วนที่สองเป็นคำถามในการเข้าสู่ประเด็นที่ศึกษา ตัวอย่างข้อคำถามเช่น

- นักศึกษามองว่าเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นอย่างไรบ้าง

- นักศึกษาเคยประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบบ้างหรือไม่ อย่างไรบ้าง

- ในระหว่างเหตุการณ์ความไม่สงบนักศึกษาได้รับผลกระทบหรือไม่ อย่างไร

- นักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ

- นักศึกษาจัดการกับสิ่งที่เกิดขึ้นหลังประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบอย่างไร

- นักศึกษาเรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น เป็นต้น

3) ส่วนที่สามเป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและขั้นยุติการสนทนา ตัวอย่างคำถามเช่น

- นักศึกษามีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่นๆ อีกหรือไม่ อย่างไร” เป็นต้น

2.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ นอกจากการสัมภาษณ์รายบุคคลผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและจดบันทึกขณะสัมภาษณ์ ด้วยการสังเกตและจดบันทึกลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นขณะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก เช่น ลักษณะน้ำเสียง การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

2.4 เครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับบันทึกเสียงสนทนา ในระหว่างการสัมภาษณ์

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยนำมาตรวจวัดที่ได้มาตรวจให้คะแนน คำนวณหาค่าทางสถิติ เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุข เป็นต้น หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจให้คะแนนในมาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลและสัมภาษณ์รายบุคคลในลำดับต่อไป โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยมีเกณฑ์คือ เป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับในระดัสูง กล่าวคือ มีค่าคะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย ($M+0.5 SD$) และเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความสุข

ในระดับสูง กล่าวคือ มีค่าคะแนนสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย ($M+0.5$ SD) เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

3.2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์รายบุคคลแล้ว ผู้วิจัยได้พูดคุยโดยตรงแบบตัวต่อตัว หรือโทรศัพท์เพื่อติดต่อขอความร่วมมือและขออนุญาตสัมภาษณ์ และนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์ภายหลัง ทั้งนี้ในกระบวนการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลบางรายเมื่อพูดถึงประสบการณ์ด้านจิตใจ หรือประสบการณ์ที่เป็นเรื่องส่วนตัวจะใช้ภาษาถิ่น หรือภาษาชาวยุโรปกลาง เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลบอกว่าไม่สามารถนึกคำภาษาไทยกลางที่แทนประสบการณ์นี้ได้ ดังตัวอย่างเช่น ดูอาห์ ซูเป๊ะ อูสตาซ เป็นต้น ทั้งนี้ตัวผู้วิจัยมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและสามารถสื่อสารภาษาถิ่นได้ ดังนั้นขณะสัมภาษณ์ในกรณีที่ใช้ภาษาถิ่นได้ ผู้วิจัยจะใช้ภาษาถิ่นกับผู้ให้ข้อมูลรายนั้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถสื่อสารได้เต็มที่ ส่วนในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลพูดภาษาชาวยุโรป ผู้วิจัยจะสอบถามถึงความหมายที่แท้จริงด้วยการทวนความเข้าใจเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้ผู้ให้ข้อมูลอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อขยายความเข้าใจและความชัดเจนของประเด็นที่ต้องการจะศึกษามากยิ่งขึ้น เป็นต้น

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการก่อนการทำการสัมภาษณ์รายบุคคล เริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยในช่วง 2-5 นาทีแรก จากนั้นได้อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะการสนทนาแบบรายบุคคล ขออนุญาตบันทึกเสียง การเก็บรักษาความลับ การทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย และการวิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูลจะทำในภาพรวมผู้วิจัยจะใช้นามสมมติแทนชื่อจริง เป็นต้น หลังจากได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลแล้วผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 2 ชั่วโมง

3.4 หลังจากได้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยทำการถอดความบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์เป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรแล้วจึงทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้พร้อมกับการฟังเทปบันทึกการสัมภาษณ์ซ้ำแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลถอดรหัสข้อความ (coding) และจัดกลุ่มข้อมูลตามลักษณะที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน ให้เป็นหมวดหมู่ (categories) จากนั้นจัดเป็นประเด็นย่อย (sub themes) และสรุปเป็นประเด็นหลักด้วยการรวมประเด็นย่อยที่มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันไว้ด้วยกัน ในประเด็นหลัก (themes) โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์รายบุคคลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ให้เวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคลประมาณ 2 ชั่วโมง ข้อมูลที่ถอดข้อความจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นบทสนทนา

ที่เป็นตัวอักษร นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อค้นพบประเด็นใหม่ๆ และประเด็นที่ไม่ชัดเจนแล้วต้องการสัมภาษณ์รายบุคคลเพิ่มเติม หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลสิ้นสุด ผู้วิจัยถอดความแบบคำต่อคำ (verbatim) จากเทปบันทึกเสียงและตรวจสอบความถูกต้องด้วยการอ่านบทสัมภาษณ์อย่างละเอียด เมื่อพบข้อสงสัยในบทสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะฟังเทปบันทึกเสียงอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความชัดเจนและความถูกต้องของบทสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บริบทและเนื้อหา (context & content analysis) ตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะศึกษามาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของข้อมูลในประเด็นหรือคำสำคัญที่เกิดขึ้นจากข้อมูล จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยถอดรหัสข้อความ (coding) ด้วยการดึงกลุ่มคำหรือประโยคที่สำคัญในประเด็นที่ศึกษา และจัดกลุ่มข้อมูลตามลักษณะที่มีความหมายคล้ายคลึงกันให้เป็นหมวดหมู่ (categories) จากนั้นจัดเป็นประเด็นย่อย (sub themes) และสรุปเป็นประเด็นหลักด้วยการรวมประเด็นย่อยที่มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันไว้ด้วยกันในประเด็นหลัก (themes) ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเรียงร้อยเรื่องราวตามประเด็นหลัก ที่ค้นพบร่วมกับการนำบริบทที่ศึกษาเข้ามาอธิบาย

ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness) ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเ้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากการสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการจดบันทึกภาคสนามตลอดระยะเวลาการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 3 ราย ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมาทบทวน และมีประสบการณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตลอดกระบวนการวิเคราะห์ (peer debriefing) และขยายมุมมองเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

5. ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล

เนื่องด้วยประเด็นที่ศึกษาเป็นประเด็นที่อ่อนไหวต่อความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในด้านความรู้สึกสะท้อนใจต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น และความไว้วางใจต่อความปลอดภัยในการเปิดเผยข้อมูล เนื่องจากการยื่นถึงประสบการณ์และการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบที่นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาตรี ดังนั้นตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้คำนึงถึงจริยธรรมในงานวิจัย โดยผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล ตั้งแต่เริ่มกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลจนกระทั่งนำเสนอผลการวิจัย ขึ้นก่อนเก็บข้อมูลการวิจัย

เชิงปริมาณผู้วิจัยได้เสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมในการวิจัยจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม การวิจัยในคนกลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการฯ โดยมีรหัสโครงการวิจัยที่ได้รับอนุมัติคือ 070.1/53 หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการให้อิสระในการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย โดยสมัครใจ จากนั้นจึงแนะนำตัวและชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ลักษณะการสนทนา แบบรายบุคคล สิทธิการไม่สะดวกใจในการตอบคำถามในบางคำถามที่ทำให้ตนเองสะเทือนใจ และไม่สะดวกใจในการตอบคำถาม สิทธิการถอนตัวทั้งขณะสัมภาษณ์และหลังการสัมภาษณ์ และประโยชน์จากการเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งขออนุญาตบันทึกเสียงก่อนสัมภาษณ์ ด้านการคัดกรองผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย หากผู้วิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความสะเทือนใจ ทุกข์ใจสมควรได้รับความช่วยเหลือเยียวยา ผู้วิจัยจะส่งผู้ให้ข้อมูลให้กับนักจิตวิทยาการปรึกษาประจำ มหาวิทยาลัยเพื่อรับความช่วยเหลือต่อไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ไม่ผู้ให้ข้อมูลรายใดที่เกิดความ สะเทือนใจจนต้องส่งต่อ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียงจะนำไปถอดข้อความ เก็บรักษาไว้เป็น ความลับ และจะถูกทำลายเมื่อสิ้นสุดการวิจัย ส่วนการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลจะทำใน ภาพรวม แลใช้นามสมมติแทนชื่อจริง เป็นต้น

สำหรับข้อควรพิจารณาในการลดอคติ และความลำเอียงของผู้วิจัยในการ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธีประเภท เชิงอธิบายเป็นลำดับที่มีผลวิจัยเชิงปริมาณก่อนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งอาจทำให้ผู้วิจัย มีการยึดกรอบแนวคิดนี้ไว้จนทำให้ไม่สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้อย่าง ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้มีการตระหนักถึงประเด็นดังกล่าวและพยายามลดอคติที่อาจเกิดขึ้นใน ประเด็นนี้เพื่อที่จะเข้าใจข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างเต็มที่ และนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาพิจารณา ร่วมกันว่าข้อมูลเชิงคุณภาพจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในข้อมูลเชิงปริมาณเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักในอคติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลและพยายามควบคุมโดยผ่านการเรียน วิทยาวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมทั้งได้ฝึกปฏิบัติการวิจัยเชิงคุณภาพในขณะที่เรียน และก่อนที่ผู้วิจัย จะไปเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเข้าสู่สนามการวิจัยล่วงหน้าเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักศึกษา สังเกต สภาพความเป็นอยู่ บริบทแวดล้อม และกิจกรรมต่างๆ เพื่อลดความลำเอียง ลดอคติส่วนตัวจนเกิด ความเป็นกลางของข้อมูลและให้ได้ข้อมูลที่มาจากผู้ให้ข้อมูลอย่างแท้จริง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธีประเภทเชิงอธิบายเป็นลำดับ (Sequential explanatory mixed methods design) ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณก่อน แล้วจึงเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับถัดไป โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงปริมาณ มากกว่าข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการพัฒนาและตรวจสอบ ความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและ ความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และ ความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน ส่วนผล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมาก ที่มีภูมิลำเนา ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยมี รายละเอียดแบ่งเป็น 2 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1: ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละเพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลขาดหาย (missing value analysis) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัย ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของ ตัวแปรสังเกตได้ และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ระหว่างกลุ่มนักศึกษา

ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multi-sample analysis)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

PCVE	คือ	ตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม
C ₁	คือ	ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา
C ₂	คือ	ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม
C ₃	คือ	ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง
HA	คือ	ตัวแปรแฝงความสุข
PCVE_f	คือ	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม
C _{1_f}	คือ	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา
C _{2_f}	คือ	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม
C _{3_f}	คือ	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง
HA_f	คือ	ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความสุข

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำนวน 1,240 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 72.6 เพศชายร้อยละ 27.4 มีอายุระหว่าง 18 ถึง 25 ปี อายุเฉลี่ยเท่ากับ 20.40 ปี (SD = 1.30) นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามร้อยละ 19.1 กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ลำดับรองลงมาคือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 18.5 และน้อยที่สุดคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์ร้อยละ 1.8 โดยส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 (M=57.9) นักศึกษาร้อยละ 87.9 นับถือศาสนาอิสลาม สำหรับภูมิลำเนาของนักศึกษา ร้อยละ 40.2 มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานี รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส ร้อยละ 26.2 จังหวัดยะลา ร้อยละ 19.8 จังหวัดสตูล ร้อยละ 7.8 และจังหวัดสงขลา (4 อำเภอ) ร้อยละ 6.0 รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลส่วนบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ อายุ คณะ ชั้นปี ศาสนา และภูมิลำเนา (N=1,240)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	900	72.6
ชาย	340	27.4
2. อายุ (ปี)		
18	56	4.5
19	292	23.5
20	331	26.7
21	304	24.5
22	191	15.4
23	57	4.6
24	7	0.6
25	2	0.2
3. คณะ		
ศึกษาศาสตร์	237	19.1
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	229	18.5
วิทยาการสื่อสาร	219	17.7
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	209	16.9
รัฐศาสตร์	187	15.1
วิทยาลัยอิสลามศึกษา	137	11.0
ศิลปกรรมศาสตร์	22	1.8
4. ชั้นปี		
นักศึกษาชั้นปีที่ 1	373	30.1
นักศึกษาชั้นปีที่ 2	345	27.8
นักศึกษาชั้นปีที่ 3	308	24.8
นักศึกษาชั้นปีที่ 4	214	17.3

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลส่วนบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ ช่วงอายุ ชั้นปี ศาสนา และภูมิลำเนา (N=1,240)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ศาสนา		
อิสลาม	1,090	87.9
พุทธ	121	9.8
อื่นๆ (คริสต์)	29	2.3
6. ภูมิลำเนา		
ปัตตานี	497	40.2
นราธิวาส	325	26.2
ยะลา	246	19.8
สตูล	97	7.8
สงขลา 4 อำเภอ (ได้แก่ อำเภอจะนะ, เทพา, สะบ้าย้อย และนาทวี)	75	6.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลขาดหาย ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัย ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลขาดหาย

การตรวจสอบข้อมูลขาดหายด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลขาดหาย (Missing value analysis) ในโปรแกรม SPSS พบว่าการขาดหายของข้อมูลในตัวแปรต่างๆ มีเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น เมื่อพิจารณาตามข้อเสนอแนะของ Hair และคณะ (2006) ถือว่ามีจำนวนข้อมูลขาดหายอยู่ในระดับต่ำมาก และสามารถใช่วิธีใดก็ได้ในการทดแทนข้อมูลขาดหาย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการทดแทนข้อมูลขาดหายด้วยค่าเฉลี่ยก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในขั้นต่อไป

2.2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัยทั้ง 6 ตัว ได้แก่ ปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการ กับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการ หลีกหนี และความสุข มีค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) สัมประสิทธิ์การกระจาย ($C.V.$) ค่าความเบ้ ($Skewness$) ค่าความโด่ง ($Kurtosis$) และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรในการวิจัยระหว่างกลุ่ม ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ ด้วยสถิติทดสอบทีแบบ เป็นอิสระจากกัน ($Independent\ t\text{-test}$)

ผลที่ได้พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ และความสุข พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.39 ($SD=7.68$) สำหรับการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.57 ($SD=24.32$) ส่วนการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ พบว่านักศึกษาใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการ กับปัญหา ($M=3.84, SD=0.42$) และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ($M=3.94, SD=0.60$) ในระดับมาก การเผชิญปัญหาแบบการหลีกหนีในระดับปานกลาง ถึงค่อนข้างมาก ($M=3.04, SD=0.56$) ส่วนด้านความสุข พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2553 ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัว อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความสุขเฉลี่ยเท่ากับ 135.66 ($SD=16.50$)

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (SK) ของแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีลักษณะเบ้ ขวาและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีความเบ้สูงที่สุดคือ ตัวแปรการรับรู้ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.79) รองลงมาคือตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับ กลุ่ม (0.35) ตัวแปรการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (-0.27) ตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบ การหลีกหนี ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับตัวแปรความสุข (0.09 และ 0.07) และตัวแปรที่มีค่าความเบ้น้อย สุดคือตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (0.01) และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (KU) พบว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงโค้งสูงกว่าปกติ โดยตัวแปรที่มีความโด่งสูงที่สุด คือ ตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.53) รองลงมาคือตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับตัวแปรการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และ

ตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (-0.26, 0.24 และ -0.17 ตามลำดับ) ตัวแปรความสุข (0.08) และตัวแปรที่มีค่าความโด่งน้อยที่สุดคือตัวแปรเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรในการวิจัย ($N = 1,240$)

ตัวแปร	Min	Max	M	SD	C.V	SK	KU
1. ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม	2	37	17.39	7.68	0.44	0.35*	-0.26
2. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม	3	139	44.57	24.32	0.55	0.79*	0.53*
3. การเผชิญปัญหา							
3.1 การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา	36	80	61.38	6.70	0.11	-0.27*	0.24
3.2 การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม	13	40	28.07	4.84	0.17	0.01	-0.17
3.3 การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้	19	71	45.83	8.35	0.18	0.09	0.03
4. ความสุข	74	185	135.66	16.50	0.12	0.07	0.08

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ

$$Z_{sk} = SK/SE_{sk} \text{ และ } Z_{ku} = Ku/SE_{ku}; SE \text{ for skewness} = .07; SE \text{ for kurtosis} = .14$$

* $p < .05$, ** $p < .01$.

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรในการวิจัยระหว่างกลุ่มของตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ ด้วยสถิติทดสอบที่แบบอิสระจากกัน พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวแปรการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ และตัวแปรความสุขแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำและระดับสูง มีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา รวมไปถึงมีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำและระดับสูง มีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ และมีความสุขแตกต่างกัน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

ผลการเปรียบเทียบของตัวแปรในการวิจัยระหว่างกลุ่มของตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ ($N_{สูง}=343$, $N_{ต่ำ}=410$)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น	M	SD	t	P-value
ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม					
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม	ต่ำ	22.43	10.19	38.81**	.00
	สูง	71.43	21.44		
การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา	ต่ำ	60.72	6.63	1.66	.10
	สูง	61.55	7.01		
การเผชิญปัญหาแบบแสวงหา	ต่ำ	27.64	4.68	1.42	.16
	สูง	28.14	4.98		
การสนับสนุนทางสังคม	ต่ำ	44.15	8.33	5.61**	.00
	สูง	47.56	8.29		
ความสุข	ต่ำ	138.10	16.33	-4.49**	.00
	สูง	132.81	15.90		

**p < .01

2.3 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่

ตัวแปร PCVE_f เป็นตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) ตัวแปร C₁_f เป็นตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C₁) ตัวแปร C₂_f เป็นตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C₂) ตัวแปร C₃_f เป็นตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C₃) และตัวแปร HA_f เป็นตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงความสุข (HA)

โดยมีค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) คะแนนต่ำสุด (Min) คะแนนสูงสุด (Max) ค่าความเบ้ (SK) ค่าความโด่ง (KU) ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ และความสุข พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ของความสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 (SD=0.49) ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปร

การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ($SD=0.6$)
 ตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบมุ่งจัดการกับปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ($SD= 0.42$)
 ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.04 ($SD=0.56$)
 และตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.20 ($SD=0.66$) และ
 ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.11

เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (SK) ของแต่ละตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีลักษณะเบ้ขวาและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีความเบ้สูงที่สุดคือ ตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.79) รองลงมาคือ ตัวแปรสังเกตได้ของความสุข (0.69) ตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ (-0.44) ตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (-0.27) ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมซึ่งมีค่าความเบ้น้อยสุด(0.09) และเมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (KU) พบว่าตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีค่าเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ส่วนใหญ่มีการแจกแจงโค้งสูงกว่าปกติโดยตัวแปรสังเกตได้ที่มีความโด่งสูงที่สุดคือตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.53) รองลงมาคือตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (0.24) ตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (-0.12) ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรความสุข (0.08) และตัวแปรที่มีค่าความโด่งน้อยที่สุดคือตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้ (0.03) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ (N=1,240)

ตัวแปรสังเกตได้	Min	Max	M	SD	C.V.	SK	KU
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม							
PCVE_f	1.00	3.76	1.20	0.66	0.55	0.79*	0.53*
การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา							
C ₁ _f	2.25	5.00	3.84	0.42	0.11	-0.27*	0.24
การเผชิญปัญหาแบบแสวงหา							
การสนับสนุนทางสังคม							
C ₂ _f	1.86	5.00	4.01	0.69	0.15	-0.01	-0.17
การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง							
C ₃ _f	1.27	4.73	3.04	0.56	0.18	0.09	0.03
ความสุข							
HA_f	2.18	5.44	3.99	0.49	0.12	0.07	0.08

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ

$$Z_{sk} = Sk/SE_{sk} \text{ และ } Z_{ku} = Ku/SE_{ku}; SE \text{ for skewness} = .07; SE \text{ for kurtosis} = .14$$

$$*p < .05. ** p < .01$$

2.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปรนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น เพื่อตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ของข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลสมมติฐานวิจัยต่อไป ทั้งนี้งานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรแฝงทั้งหมด 5 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงความสุข ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือตัวแปร HA_f และเป็นตัวแปรต้น 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือตัวแปร PCVE_f ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือตัวแปร C₁_f ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือตัวแปร C₂_f และตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงซึ่งประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้คือตัวแปร C₃_f

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $-.148$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจะแปรผกผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหากับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $.321$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาจะแปรผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $.041$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $-.419$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงจะแปรผกผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรต้นทั้งหมดในโมเดลเพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุโดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้ง 4 คู่ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-.419$ ถึง $.07$ ซึ่งไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใดที่มีค่ามากกว่า $.80$ ดังนั้นจึงไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติของภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) (Hair, et al., 2006) รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ (N=1,240)

ตัวแปรสังเกตได้	1	2	3	4	5
1. PCVE_f	(.919)				
2. C ₁ _f	.070 [*]	(.853)			
3. C ₂ _f	.100 ^{**}	.378 ^{**}	(.786)		
4. C ₃ _f	.153 ^{**}	.026	.213 ^{**}	(.850)	
5. HA_f	-.148 ^{**}	.321 ^{**}	.041	-.419 ^{**}	(.865)
<i>M</i>	1.20	3.84	4.00	3.04	3.99
<i>SD</i>	0.66	0.42	0.69	0.56	0.49

หมายเหตุ ตัวเลขแนวทแยง คือ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

**p<.01, *p<.05

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 แบบ และความสุข

ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างนั้น มีข้อตกลงเบื้องต้นว่าตัวแปรแฝงแต่ละตัวแปรควรประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตได้อย่างน้อย 3 ตัว (Joreskog & Sorbom, 1996; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ทั้งนี้ตัวแปรทุกตัวในการวิจัยครั้งนี้มีโครงสร้างแบบองค์ประกอบเดียวทั้งหมด ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง สำหรับโมเดลความสุขที่ตัวแปรแฝงมีโครงสร้างแบบองค์ประกอบเดียว ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดเดิมของผู้พัฒนามาตรวัด และเพื่อแก้ปัญหาค่าองศาอิสระเป็นลบ ผู้วิจัยได้แทนค่าในเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (LX) และเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (LY) ด้วยค่าที่ได้จากผลการหารากที่สองของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแต่ละมาตรวัด และแทนค่าบางค่าในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (TD) และเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (TE) ด้วยค่า 1-(รากที่สองของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแต่ละมาตรวัด)

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ในนักศึกษาผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมไปถึงการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล ทั้งนี้โมเดลสมมติฐานวิจัยประกอบไปด้วยตัวแปรแฝงทั้งหมด 5 ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรแฝงภายนอก (exogeneous variable) 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) ตัวแปรแฝงภายใน (endogeneous variable) ที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediating variables) 3 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C_1) การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C_2) การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C_3) และมีตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรแฝงความสุข (HA)

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดล (model validation) โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น (Structural Equation Model หรือ SEM) โดยวิเคราะห์ข้อมูลดิบ (raw data) ซึ่งเป็นข้อมูลของตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร หรือวิเคราะห์ด้วยเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร มีการปรับเส้นทางอิทธิพลในโมเดลเฉพาะส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) ให้ได้โมเดลที่มีความสอดคล้อง (fit) กับข้อมูลเชิงประจักษ์ และประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปร

3.1 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดล พบว่าภายหลังจากการปรับโมเดลประมาณ 3 ครั้งเพื่อผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 0.26 , $df = 1$ $p = .608$) มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .00 ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการสร้างโมเดลสมการโครงสร้าง

ในเบื้องต้นและพบว่าแนวทแยงของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมไม่มีค่าติดลบ และไม่พบค่าอิทธิพลในรูปแบบมาตรฐานมีค่ามากกว่า 1.00

3.2 การวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรต้นทั้ง 4 ตัวแปรในโมเดลที่มีต่อความสุข พบว่าตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 66 โดยผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา โดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.12 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ - 0.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางอ้อมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ - 0.04 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบ

แสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และความสุขมีค่าอิทธิพลสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.19 และ -0.19 ตามลำดับ ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.12 ซึ่งมีค่าอิทธิพลรวมใกล้เคียงกับ ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.10 ซึ่งมีค่าอิทธิพลรวมน้อยที่สุด โดยค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข มีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นบวก ซึ่งค่าอิทธิพลรวมทั้งหมดยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา มีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.55 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.08 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง มีอิทธิทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ที่มีต่อความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง มีค่าอิทธิพลสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.58 รองลงมา คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.55 และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม มีค่าอิทธิพลน้อยที่สุด เท่ากับ 0.08 โดยค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม มีค่าเป็นบวก

และค่าอิทธิพลรวมทั้งหมด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9

ค่าประมาณพารามิเตอร์ ค่าสถิติในการทดสอบโมเดลสมมติฐานวิจัย ($N = 1,240$)

ตัวแปรเหตุ → ตัวแปรผล	ค่าประมาณพารามิเตอร์	SE_b	t		
Matrix GA (Gamma)					
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) → การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C_1)	0.05	0.02	2.49**		
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) → การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C_2)	0.13	0.04	3.54**		
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) → การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C_3)	0.15	0.03	5.46**		
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE) → ความสุข (HA)	-0.10	0.02	-4.23**		
Matrix BE (Beta)					
การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C_1) → ความสุข (HA)	0.70	0.05	13.00***		
การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C_2) → ความสุข (HA)	0.05	0.03	2.09**		
การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C_3) → ความสุข (HA)	-0.48	0.03	-16.47***		
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง	1	2	3	4	5
1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C_1)	1.00				
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C_2)	.01	1.00			
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C_3)	.02	.02	1.00		
4. ความสุข (HA)	.52	.06	-.59	1.00	
5. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE)	.10	.12	.19	-.19	1.00
Chi-square = 0.26, $df = 1$, $p = .608$, GFI = 1.00, AGFI = .99, RMR = .00, RMSEA = .00					

*** $p < .001$, ** $p < .01$, * $p < .05$

ตารางที่ 10

ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝง
ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา
3 รูปแบบ และความสุขของนักศึกษา (N=1,240)

ตัวแปร ผล	สถิติ	ตัวแปรสาเหตุ												R ²
		PCVE			C ₁			C ₂			C ₃			
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
C ₁	b	0.05**	-	0.05**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	SE	0.02	-	0.02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	2.49	-	2.49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.10	-	0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₂	b	0.13**	-	0.13**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15
	SE	0.04	-	0.04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	3.54	-	3.54	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.12	-	0.12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₃	b	0.15**	-	1.50**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35
	SE	0.03	-	0.03	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	5.46	-	5.46	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.19	-	0.19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
HA	b	-0.10**	-0.03	-0.13**	0.70**	-	0.70**	0.05**	-	0.05**	-0.48**	-	-0.48**	66
	SE	0.02	0.02	0.02	0.05	-	0.05	0.03	-	0.03	0.03	-	0.03	
	t	-4.23	-1.39	-5.25	13.01	-	13.01	2.09	-	2.09	-16.48	-	-16.48	
	SC	-0.14	-0.05	-0.19	0.55	-	0.55	0.08	-	0.08	-0.58	-	-0.58	

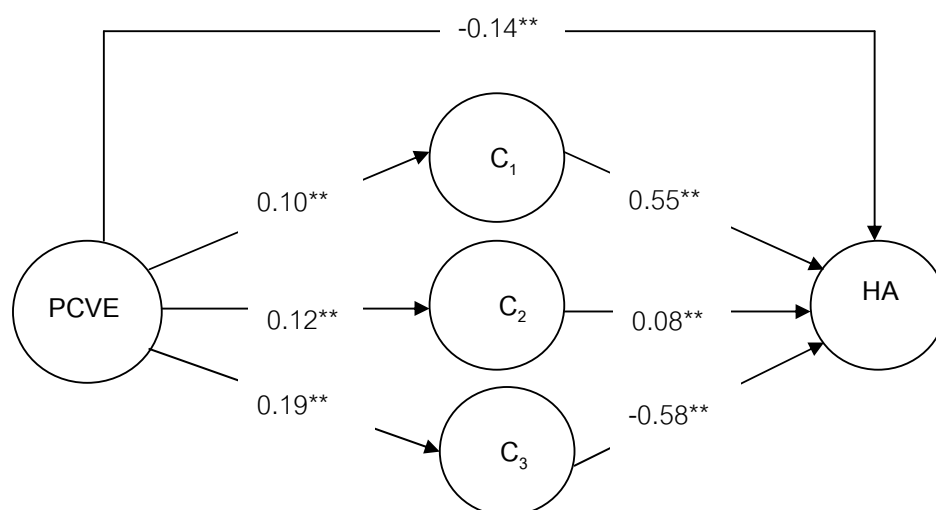
Chi-square = 0.26, *df* = 1, *p* = .608, GFI = 1.00, AGFI = .99, RMR = .00, RMSEA = .00

หมายเหตุ: DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, *b* = ค่าสัมประสิทธิ์ (*b*),

SE = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, *t* = ค่าสถิติที, SC = ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Beta),

R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

**p < .01, *p < .05

Chi-square = 0.26, $df = 1$, $p = .608$, GFI = 1.00, AGFI = .99, RMR = .00, RMSEA = .00

** $p < .01$, * $p < .05$

ภาพที่ 8 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (N=1,240)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ

สำหรับผลการวิเคราะห์ตอนที่ 4 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล โดยวิธีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (multi-group analysis)

เบื้องต้นผู้วิจัยใช้หลักการแบ่งกลุ่มโดยคำนวณประมาณค่า $M \pm 0.5 SD$ (17.39 ± 3.84) ของมาตรวัดปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสูง คือ ผู้ที่มีคะแนนปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง ซึ่งมีคะแนนของมาตรวัดปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมากกว่าหรือเท่ากับ 21.23 คะแนน และกลุ่มต่ำ คือ ผู้ที่มีคะแนนปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ ซึ่งมีคะแนนของมาตรวัดปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มน้อยกว่าหรือเท่ากับ 13.55 คะแนน แล้วจึงแยกวิเคราะห์

ระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 343 คน และกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำมีขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 410 คน รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343)

ตัวแปร	Min	Max	M	SD	C.V.	Sk	Ku
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม							
PCVE_f	0.63	3.76	1.93	0.58	0.30	0.45*	-0.07
การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา							
C ₁ _f	2.63	5.00	3.85	0.44	0.11	-0.24	0.06
การเผชิญปัญหาแบบแสวงหา							
การสนับสนุนทางสังคม							
C ₂ _f	1.63	5.00	3.52	0.62	0.18	-0.06	-0.23
การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง							
C ₃ _f	1.27	4.60	3.17	0.55	0.17	0.01	-0.08
ความสุข							
HA_f	2.38	5.29	3.91	0.48	0.12	0.09	0.12

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ

$$Z_{sk} = Sk/SE_{sk} \text{ และ } Z_{ku} = Ku/SE_{ku}; SE \text{ for skewness} = .13; SE \text{ for kurtosis} = .26$$

* $p < .05$. ** $p < .01$

ตารางที่ 12

ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (N=410)

ตัวแปร	Min	Max	M	SD	C.V.	SK	KU
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม							
PCVE_f	1.00	1.55	0.64	0.29	0.71	0.07	-0.16
การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา							
C ₁ _f	2.25	4.94	3.80	0.41	0.11	-0.29*	0.66*
การเผชิญปัญหาแบบแสวงหา							
การสนับสนุนทางสังคม							
C ₂ _f	1.63	5.00	3.45	0.59	0.17	-0.13	-0.09
การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง							
C ₃ _f	1.27	4.60	2.94	0.56	0.06	0.02	0.23
ความสุข							
HA_f	2.71	5.44	4.06	0.47	0.12	0.18	0.17

หมายเหตุ การทดสอบนัยสำคัญความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) คำนวณจากสถิติ

$$Z_{sk} = Sk/SE_{sk} \text{ และ } Z_{ku} = Ku/SE_{ku}; SE \text{ for skewness} = .12; SE \text{ for kurtosis} = .24$$

$$*p < .05. ** p < .01$$

ผู้วิจัยขอเสนอการรายงานผลการวิจัยทั้งหมด 3 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ และผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น เพื่อตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ของข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดล ในกลุ่มของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง ทั้งนี้โมเดลของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง มีจำนวนตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้เหมือนกันกับโมเดลสมมติฐานวิจัยทุกประการ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $-.160$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจะแปรผกผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาเกี่ยวกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $.334$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาจะแปรผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $.041$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ $-.312$ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงจะแปรผกผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรต้นทั้งหมดในโมเดลเพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้ง 4 คู่ พบว่า

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง $-.312$ ถึง $.074$ จึงถือว่าข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ (Hair, et al., 2006) รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล

ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ

และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343)

ตัวแปรสังเกตได้	1	2	3	4	5
1. PCVE_f	1.000				
2. C ₁ _f	.074	1.000			
3. C ₂ _f	.173**	.394**	1.000		
4. C ₃ _f	.132*	.073	.187**	1.000	
5. HA_f	-.160**	.334**	.103	-.312**	1.000
M	1.93	3.85	3.52	3.17	3.91
SD	0.58	0.44	0.62	0.55	0.48

**p<.01, *p<.05

2) ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงรวมไปถึงการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล ทั้งนี้โมเดลของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีจำนวนตัวแปรแฝง และมีรูปแบบของโมเดลเหมือนกันกับโมเดลสมมติฐานวิจัยทุกประการ

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสุข พบว่าภายหลังจากการปรับโมเดลประมาณ 5 ครั้งเพื่อผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) โมเดลมีความสอดคล้อง

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 1.29 , $df = 1$, $p = .26$) มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .98 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .0048 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .029 ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการสร้างโมเดลสมการโครงสร้างในเบื้องต้นและพบว่าแนวทแยงของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมไม่มีค่าติดลบ และไม่พบค่าอิทธิพลในรูปแบบมาตรฐานมีค่ามากกว่า 1.00

3) การวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรต้น 4 ตัวแปร ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข พบว่าตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 69 โดยผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา โดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.12 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.23 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง พบว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ - 0.26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางอ้อมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.04 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขมีค่าอิทธิพลสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.26 รองลงมาคือ ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.23 ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.17 และค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่มีค่าอิทธิพลรวมน้อยที่สุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.12 โดยค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขมีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นบวก ซึ่งค่าอิทธิพลรวมทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.64 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.45 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาทางด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีค่าอิทธิพลสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.64 รองลงมาคือ การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.45 และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีค่าอิทธิพลน้อยที่สุดเท่ากับ 0.21 โดยค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีค่าเป็นบวก และค่าอิทธิพลรวมทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14

ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง
ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา
3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง
(กลุ่ม 1), ($N_{สูง}=343$)

ตัวแปร ผล	สถิติ	ตัวแปรสาเหตุ												R ²	
		PCVE			C ₁			C ₂			C ₃				
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE		
C ₁	b	0.07	-	0.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	SE	0.05	-	0.05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	1.40	-	1.40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.12	-	0.12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₂	b	0.24**	-	0.24**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	SE	0.07	-	0.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	3.27	-	3.27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.23	-	0.23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₃	b	0.16**	-	0.16**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	SE	0.06	-	0.06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	2.49	-	2.49	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.17	-	0.17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
HA	b	-0.20**	0.03	-0.17**	0.78**	-	0.78**	0.15**	-	0.15**	-0.38**	-	-0.38**	-	69
	SE	0.06	0.06	0.06	0.11	-	0.11	0.06	-	0.06	0.06	-	0.06	-	
	t	-3.34	0.61	-2.96	6.83	-	6.83	2.69	-	2.69	-6.51	-	-6.51	-	
	SC	-0.26	0.04	-0.22	0.64	-	0.64	0.21	-	0.21	-0.45	-	-0.45	-	
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง								1	2	3	4	5			
1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C ₁)								1.00							
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C ₂)								.03	1.00						
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C ₃)								.02	.04	1.00					
4. ความสุข (HA)								.60	.15	-.48	1.00				
5. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE)								.17	.23	.17	-.22	1.00			

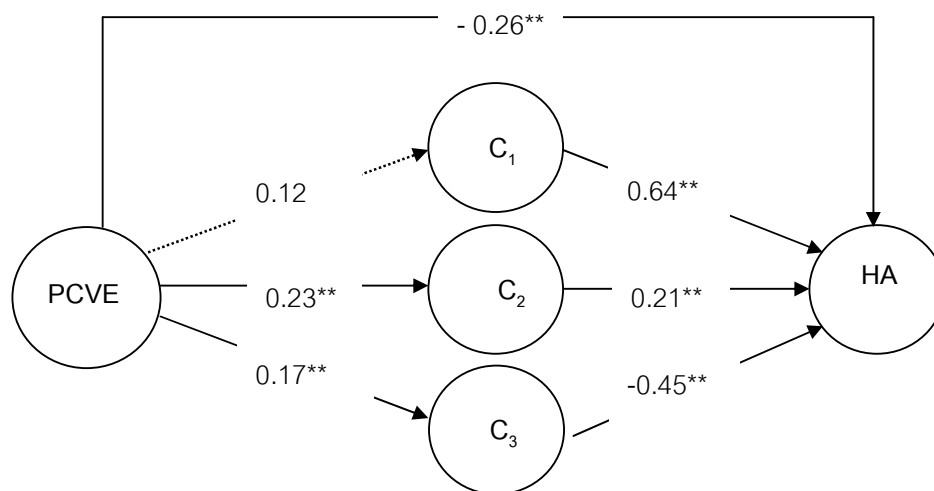
Chi-square = 1.29, $df = 1$, $p = .26$, GFI = 1.00, AGFI = .98, RMR = .00, RMSEA = .03

หมายเหตุ DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, b = ค่าสัมประสิทธิ์ (b),

SE = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t = ค่าสถิติที, SC = ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Beta),

R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

** $p < .01$, * $p < .05$

Chi-square = 1.29 , df = 1, p = .29, GFI = 1.00, AGFI = .98, RMR = .0048,
RMSEA = .029; ***p < .001, **p < .001, p* < .05

ภาพที่ 9 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม
การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรง
ระดับกลุ่มในระดับสูง

หมายเหตุ เส้นทึบ (————>) หมายถึง ค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติ
เส้นประ (.....>) หมายถึง ค่าอิทธิพลไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต้นเพื่อตรวจสอบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ของข้อมูลที่จะนำไปใช้ ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสุขในกลุ่มของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง ทั้งนี้โมเดลของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง มีจำนวนตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้เหมือนกันกับโมเดลสมมติฐานวิจัยทุกประการ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .010 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มไม่สัมพันธ์กับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่ตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .255 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาจะแปรผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .022 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงกับตัวแปรสังเกตได้ของความสุข พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.459 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงจะแปรผกผันกับความสุข

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรต้นทั้งหมดในโมเดล เพื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้ง 4 คู่ พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -.459 ถึง .010 จึงถือว่าข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ไม่ฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นทางสถิติ (Hair, et al., 2006) รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (N=410)

ตัวแปรสังเกตได้	1	2	3	4	5
1. PCVE_f	1.000				
2. C ₁ _f	.127**	1.000			
3. C ₂ _f	.056	.359**	1.000		
4. C ₃ _f	-.064	-.018	.204**	1.000	
5. HA_f	.010	.255**	.022	-.459**	1.000
M	0.64	3.80	3.45	2.94	4.06
SD	0.29	0.41	0.59	0.56	0.47

**p<.01, *p<.05

2) ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ รวมไปถึงการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล ทั้งนี้โมเดลของผู้มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ มีจำนวนตัวแปรแฝงและมีรูปแบบของโมเดลเหมือนกันกับโมเดลสมมติฐานวิจัยทุกประการ

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดล พบว่าภายหลังจากการปรับโมเดลประมาณ 4 ครั้งเพื่อผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 0.00, $df = 1$, $p = .98$) และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .00 ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลในขั้นตอนต่อไป ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการสร้างโมเดลสมการโครงสร้างในเบื้องต้นและพบว่าแนวทแยงของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมไม่มีค่าติดลบ และไม่พบค่าอิทธิพลในรูปแบบมาตรฐานมีค่ามากกว่า 1.00

3) การวิเคราะห์ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ

ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรต้น 4 ตัวแปร ในโมเดลที่มีต่อความสุข พบว่า ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 65 โดยผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหา โดยมุ่งจัดการกับปัญหา พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.26 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางอ้อมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีค่าอิทธิพลสูงสุดโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.26 รองลงมาคือค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.10 และ 0.10 ตามลำดับ และค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขมีค่าน้อยที่สุด โดยมียค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.02 โดยค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และความสุขมีค่าเป็นบวก ซึ่งค่าอิทธิพลรวมทั้งหมดไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.48 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.03 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข พบว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.66 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาทางด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าอิทธิพลสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.66 รองลงมาคือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.48 และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีค่าอิทธิพลน้อยที่สุดเท่ากับ 0.03 โดยค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีค่าเป็นลบ และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีค่าเป็นบวก และค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16

ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง ในโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2), (N=410)

ตัวแปร ผล	สถิติ	ตัวแปรสาเหตุ												R ²	
		PCVE			C ₁			C ₂			C ₃				
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE		
C ₁	b	0.39**	-	0.39**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
	SE	0.15	-	0.15	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	t	2.56	-	2.56	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	SC	0.26	-	0.26	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
C ₂	b	0.25	-	0.25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
	SE	0.22	-	0.22	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	t	1.13	-	1.13	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	SC	0.10	-	0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
C ₃	b	-0.26	-	-0.26	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
	SE	0.20	-	0.20	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	t	-1.30	-	-1.30	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	SC	-0.10	-	-0.10	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
HA	b	-0.34**	0.38**	0.03	0.62**	-	0.62**	0.02	-	0.02	-0.52**	-	-0.52**	65	
	SE	0.17	0.15	0.17	0.12	-	0.12	0.06	-	0.06	0.05	-	0.05		
	t	-2.00	2.46	0.21	5.32	-	5.32	0.41	-	0.41	-10.48	-	-10.48		
	SC	-0.18	0.20	0.02	0.48	-	0.48	0.03	-	0.03	-0.66	-	-0.66		
1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C ₁)								1.00							
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหากการสนับสนุนทางสังคม (C ₂)								.03				1.00			
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C ₃)								-.03				-.01	1.00		
4. ความสุข (HA)								.45				.03	-.66	1.00	
5. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE)								.26				.10	-.10	.02	1.00

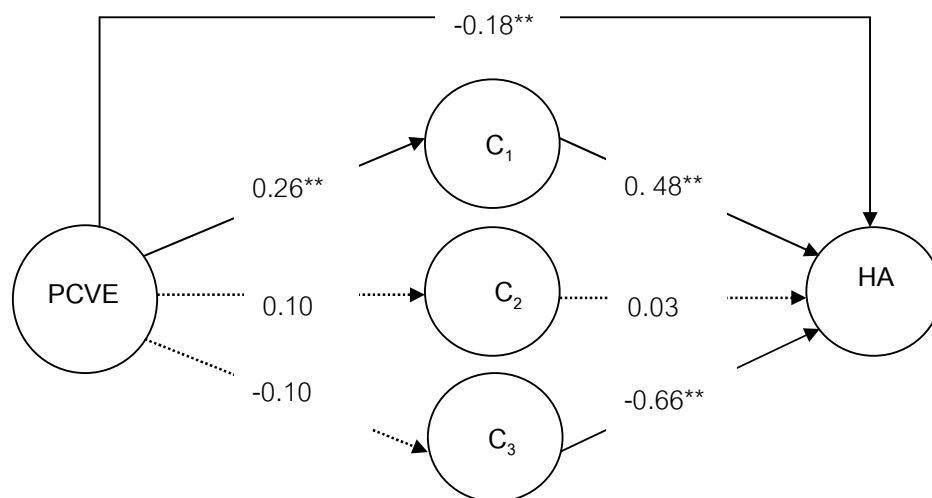
Chi-square = 0.00, df = 1, p = .98, RMSEA = .00

หมายเหตุ DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, b = ค่าสัมประสิทธิ์ (b),

SE = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t = ค่าสถิติ, SC = ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Beta),

R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

**p < .01, *p < .05

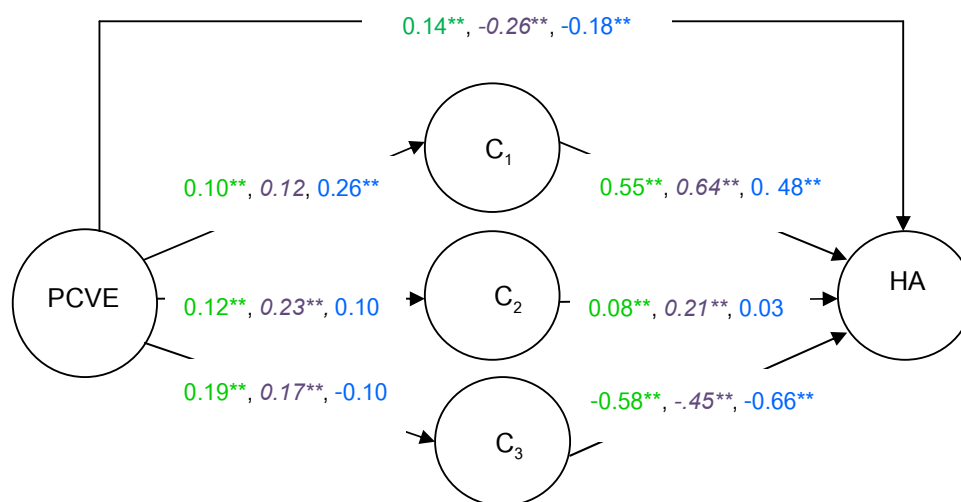
Chi-square = 0.00, $df = 1$, $p = .98$, RMSEA = .00

** $p < .01$, $p^* < .05$

ภาพที่ 10 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ

หมายเหตุ เส้นทึบ (————) หมายถึง ค่าอิทธิพลมีนัยสำคัญทางสถิติ

เส้นประ (-----) หมายถึง ค่าอิทธิพลไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาพที่ 11 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ทั้ง 3 กลุ่ม

หมายเหตุ ตัวเลขอันดับแรก คือ ค่าพารามิเตอร์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

ตัวเลขอันดับสอง คือ ค่าพารามิเตอร์ของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

ตัวเลขอันดับสาม คือ ค่าพารามิเตอร์ของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

4.3 ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้

เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ

จากการทดสอบโมเดลในข้อ 4.1 และ 4.2 พบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ทั้งกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343) และระดับต่ำ (N=410) ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และ

ความสุขของทั้งสองกลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multi-group analysis) ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างปริมาณเหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ

การวิเคราะห์ประกอบด้วยการทดสอบรูปแบบโมเดล (model form) ซึ่งเป็นการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล เพื่อทดสอบว่าโมเดลตามทฤษฎีที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มนั้น ประกอบด้วยจำนวนตัวแปรในโมเดลเท่ากัน มีลักษณะรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบเดียวกันหมดทุกกลุ่ม เมทริกซ์พารามิเตอร์ทั้ง 8 เมทริกซ์ ในการวิเคราะห์โมเดลอิสระมีขนาดที่เท่ากัน มีรูปแบบเมทริกซ์ (matrix form) และสถานะเมทริกซ์ (matrix mode) เป็นแบบเดียวกันทุกกลุ่ม และการทดสอบค่าพารามิเตอร์ในแต่ละเมทริกซ์ว่ามีค่าเท่ากันทุกกลุ่มประชากร โดยใช้หลักการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของเมทริกซ์พารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุด (least restriction) ไปจนถึงการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของเมทริกซ์พารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดมากที่สุด (most restriction) โดยการกำหนดสมมติฐานให้มีลักษณะซ้อนกันเป็นระดับลดหลั่น (hierarchical nested hypothesis) ทั้งนี้การทดสอบสมมติฐานต้องทดสอบนัยสำคัญของสมมติฐาน และทดสอบความแตกต่างระหว่างสมมติฐานแต่ละข้อด้วย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดสมมติฐานในการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำในแต่ละครั้ง ดังนี้

1. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล เพื่อทดสอบว่าโมเดลตามสมมติฐานวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำมีรูปแบบของเมทริกซ์ทั้ง 8 เมทริกซ์เหมือนกัน แต่ค่าพารามิเตอร์ไม่จำเป็นต้องเท่ากัน

2. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (ตัวแปรแฝงภายนอก) ที่มีต่อความสุข (ตัวแปรแฝงภายใน) (GA (4,1)) กับสมมติฐานข้อที่ 1

3. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงภายนอก (GA) กับสมมติฐานข้อที่ 2

4. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (BE) กับสมมติฐานข้อที่ 3
5. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (LX) กับสมมติฐานข้อที่ 4
6. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (LY) กับสมมติฐานข้อที่ 5
7. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (TD) กับสมมติฐานข้อที่ 6
8. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (TE) กับสมมติฐานข้อที่ 7
9. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรแฝงภายนอก (PH) กับสมมติฐานข้อที่ 8
10. การทดสอบสมมติฐานความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรแฝงภายใน (PS) กับสมมติฐานข้อที่ 9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากปรับโมเดลในส่วนที่เป็นการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้น (relax assumption) 2 ครั้ง พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ ที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับตามสมมติฐานข้อที่ 1 มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 **โดยโมเดลสมมติฐานข้อที่ 1** มีค่าไค-สแควร์รวม (overall chi-square) เท่ากับ 9.33 ที่องศาอิสระเท่ากับ 4 ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .053 โดยค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 2.33 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ .001 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .059 แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและ

ระดับต่ำ มีรูปแบบลักษณะโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกันหรือก็คือ รูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข (GA (4,1)) ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) ให้มีค่าเท่ากัน โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ต่อจากโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่าโมเดลไม่สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 2 มีค่าไค-สแควร์รวมเท่ากับ 23.62 ที่องศาอิสระเท่ากับ 5 ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์เท่ากับ 4.72 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) เท่ากับ .00 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .10 เมื่อเปรียบเทียบโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 1 กับโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่าโมเดลทั้งสองโมเดลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลต่างของค่าไค - สแควร์มีค่าเท่ากับ 14.29 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\Delta\chi^2 = 14.29$, $\Delta df = 1$, $p < .001$) แปลความหมายได้ว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข เมื่อกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข (GA(4,1)) ให้มีค่าเท่ากันในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) ไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือ รูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์มีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ จึงสรุปได้ว่า ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลกำกับต่ออิทธิพลของความสุข

สำหรับการทดสอบ โมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 3 ถึง โมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 10 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่า โมเดลไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกโมเดล แสดงว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ในระดับสูงและระดับต่ำที่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ต่างๆ ดังนี้ให้มีค่าเท่ากัน ได้แก่ ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพล

เชิงสาเหตุของตัวแปรแฝงภายนอก (GA) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงภายใน (BE) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (LX) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (LY) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายนอก (TD) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตได้ภายใน (TE) ค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรแฝงภายนอก (PH) และค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรแฝงภายใน (PS) ไม่มี

ความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นั่นคือโมเดลตามสมมติฐานทั้ง 8 โมเดล มีความแปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและต่ำ เมื่อพิจารณาอัตราส่วน ของค่าไค-สแควร์ ต่อองศาความเป็นอิสระ หรือค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) พบว่า โมเดลสมมติฐานข้อที่ 2 มีค่าต่ำสุด ดังนั้นโมเดลตามสมมติฐานข้อที่ 1 น่าจะเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนดีที่สุด

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุหระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ สรุปได้ว่า โมเดลมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ ในด้านรูปแบบโมเดล แต่มีความแปรเปลี่ยนในค่าพารามิเตอร์ของเมทริกซ์ทั้ง 8 เมทริกซ์ โดยโมเดลที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ดีที่สุด คือ โมเดลตามสมมติฐานที่ 1 ซึ่งเป็นโมเดลที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับให้ค่าพารามิเตอร์ของโมเดลเท่ากันในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุหระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมมติฐานการวิจัยระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และระดับต่ำ (กลุ่ม 2)

โมเดลตามสมมติฐาน	χ^2	df	χ^2/df	p	GFI	$\Delta\chi^2$	Δdf
1. รูปแบบโมเดลเดียวกัน	9.33	4	2.33	.053	.944	-	-
2. GA (การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม→ ความสุข)	23.62	5	4.72	.000	.000	14.29***	1
3. GA	29.60	8	3.70	.000	.987	โมเดลไม่กลมกลืน	
3. GA BE	37.81	11	3.44	.000	.984	โมเดลไม่กลมกลืน	
4. GA BE LX	37.81	11	3.44	.000	.984	โมเดลไม่กลมกลืน	
5. GA BE LX LY	37.81	11	3.44	.000	.984	โมเดลไม่กลมกลืน	
6. GA BE LX LY TD	37.81	11	3.44	.000	.984	โมเดลไม่กลมกลืน	
7. GA BE LX LY TD TE	38.16	12	3.18	.000	.983	โมเดลไม่กลมกลืน	
8. GA BE LX LY TD TE PH	172.24	13	13.25	.000	.868	โมเดลไม่กลมกลืน	
9. GA BE LX LY TD TE PH PS	175.87	17	10.35	.000	.859	โมเดลไม่กลมกลืน	
โมเดลตามสมมติฐาน	$\Delta\chi^2$	Δdf					
สมมติฐาน 2 เทียบสมมติฐาน 1	14.29***	1					
สมมติฐาน 3 เทียบสมมติฐาน 2	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 4 เทียบสมมติฐาน 3	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 5 เทียบสมมติฐาน 4	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 6 เทียบสมมติฐาน 5	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 7 เทียบสมมติฐาน 6	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 8 เทียบสมมติฐาน 7	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						
สมมติฐาน 9 เทียบสมมติฐาน 8	ไม่ทดสอบ / โมเดลไม่กลมกลืน						

หมายเหตุ: Critical value of Chi-square .001=6.64, ผู้วิจัยกำหนดค่าพารามิเตอร์ของโมเดลตามสมมติฐานแต่ละโมเดลต่อเนื่อกัน

*** $p < .001$

2) ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำที่มีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน

ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนแสดงให้เห็นว่าปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดล ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำที่มีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีประสบการณ์ความรุนแรงแตกต่างกัน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่าตัวแปรแฝงความสุข มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาทั้งในกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) และกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) โดยมีขนาดความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) มีขนาดความสัมพันธ์สูงกว่าเท่ากับ 0.60 และกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) มีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.44 เป็นที่น่าสังเกตว่าตัวแปรแฝงความสุขมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง แต่มีขนาดความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) มีขนาดความสัมพันธ์ต่ำกว่าเท่ากับ -0.49 และกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) มีขนาดความสัมพันธ์สูงกว่าเท่ากับ -0.65

นอกจากนี้ตัวแปรแฝงความสุข และตัวแปรแฝงการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ทั้งสองกลุ่มแต่กลับพบว่า มีขนาดความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันมาก กล่าวคือ กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) มีขนาดความสัมพันธ์เท่ากับ 0.22 และ 0.23 แต่กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) มีขนาดความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อย คือมีขนาดความสัมพันธ์เพียง 0.03 และ 0.02 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อความมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางอ้อมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่ากลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มไม่มีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.05 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางอ้อมในทิศทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ - 0.38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และความสุข ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) พบว่าค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุน ทางสังคมมีค่าอิทธิพลรวมสูงสุดโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.23 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) พบว่าค่าอิทธิพลรวมของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีค่าอิทธิพลรวมสูงสุดโดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.55 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาที่มีต่อความสุขของทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.63 และ 0.42 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์หือทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความสุขของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) พบว่า การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.28 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่กลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) พบว่า การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิทางบวกต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.03 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุข ทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้มีอิทธิพลทางลบต่อความสุข โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.46 และ -0.65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหารายด้านทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่มีต่อความสุขของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.63 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) พบว่า ค่าอิทธิพลรวมของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงนี้มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด โดยมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.65 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงไว้ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18

ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1), (N=343) ที่มีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน

ตัวแปร	สถิติ	ตัวแปรสาเหตุ												R ²
		PCVE			C ₁			C ₂			C ₃			
ผล		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
C ₁	b	0.07	-	0.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	SE	0.05	-	0.05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	1.40	-	1.40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.12	-	0.12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₂	b	0.24**	-	0.24**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	SE	0.07	-	0.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	3.34	-	3.34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.23	-	0.23	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₃	b	0.17**	-	0.17**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	SE	0.06	-	0.06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	2.59	-	2.59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.18	-	0.18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
HA	b	-0.21**	0.04	-0.17**	0.78**	-	0.78**	0.21**	-	0.21**	-0.38**	-	-0.38**	72
	SE	0.06	0.06	0.06	0.11	-	0.11	0.05	-	0.05	0.06	-	0.06	
	t	-3.45	0.74	-2.98	6.84	-	6.84	3.81	-	3.81	-6.66	-	-6.66	
	SC	-0.27	0.05	-0.22	0.63	-	0.63	0.28	-	0.28	-0.46	-	-0.46	
เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (N=343)									1	2	3	4	5	
1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C ₁)									1.00					
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C ₂)									.03	1.00				
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C ₃)									.02	.04	1.00			
4. ความสุข (HA)									.60	.22	-.49	1.00		
5. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE)									.12	.23	.18	-.22	1.00	

Chi-square = 9.17, df = 1, p = .98, RMSEA = .00

หมายเหตุ DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, b = ค่าสัมประสิทธิ์ (b),

SE = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t = ค่าสถิติ, SC = ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Beta),

R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

**p < .01, *p < .05

ตารางที่ 19

ผลการประมาณค่าขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม ผลรวมอิทธิพล และเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2), (N=410) ที่มีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน

ตัวแปร	สถิติ	ตัวแปรสาเหตุ												R ²
		PCVE			C ₁			C ₂			C ₃			
ผล		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
C ₁	b	-0.18**	-	-0.18**	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	SE	0.07	-	0.05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	-2.40	-	-3.41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	-0.55	-	-0.55	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₂	b	-0.12	-	-0.12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	SE	0.10	-	0.07	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	-1.13	-	-1.59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	-0.22	-	-0.22	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
C ₃	b	0.11*	-	0.11*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	SE	0.09	-	0.06	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	t	1.9	-	1.68	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	SC	0.21	-	0.21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
HA	b	0.14**	-0.15**	-0.1	0.54**	-	0.54**	0.02	-	0.02	-0.51**	-	-0.51**	61
	SE	0.07	0.05	0.7	0.11	-	0.11	0.05	-	0.05	0.05	-	0.06	
	t	2.05	-3.15	-0.15	5.16	-	4.76	0.43	-	0.42	-10.36	-	-8.78	
	SC	0.35	-0.38	-0.03	0.42	-	0.42	0.03	-	0.03	-0.65	-	-0.65	

เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (N=410)

	1	2	3	4	5
1. การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (C ₁)	1.00				
2. การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (C ₂)	-0.01	1.00			
3. การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง (C ₃)	.01	.01	1.00		
4. ความสุข (HA)	.44	.03	-.65	1.00	
5. การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (PCVE)	.06	.02	-.02	.00	1.00

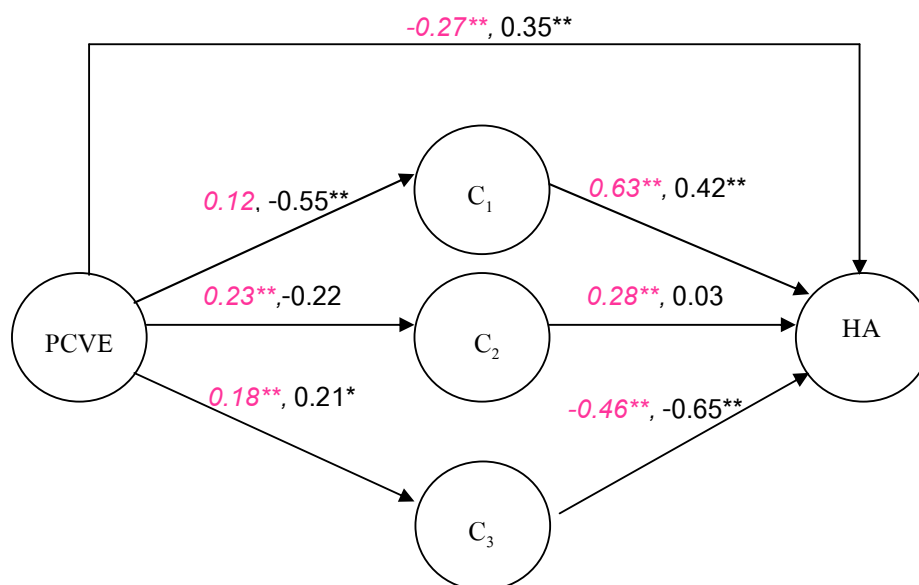
Chi-square = 9.334, df = 4, p = .053, RMSEA = .06

หมายเหตุ DE = อิทธิพลทางตรง, IE = อิทธิพลทางอ้อม, TE = อิทธิพลรวม, b = ค่าสัมประสิทธิ์ (b),

SE = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน, t = ค่าสถิติที, SC = ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน (Beta),

R² = ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

**p < .01, *p < .05

Chi-square = 9.33, $df = 4$, $p = .053$, RMSEA = .00; ** $p < .001$, $p^* < .05$

ภาพที่ 12 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง ความรู้ดีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุขซึ่งมีรูปแบบโมเดลไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่แตกต่างกัน

หมายเหตุ ตัวเลขอันดับแรกคือค่าพารามิเตอร์ของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่ม 1) ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
ตัวเลขอันดับสองคือค่าพารามิเตอร์ของกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่ม 2) ซึ่งเป็นค่าอิทธิพลหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามแนวปรากฏการณ์วิทยา ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง กล่าวคือเป็นนักศึกษาที่มีค่าคะแนนปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย ($M+0.5 SD$) คือ ค่าคะแนนที่ $17.39 + 0.5 (7.68)$ เท่ากับ 21.23 คะแนน และมีค่าคะแนนความสุขสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย ($M+0.5 SD$) คือ ค่าคะแนนที่ $135.66 + 0.5 (16.50)$ เท่ากับ 143.91 คะแนน เป็นต้น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพออกเป็น 2 ตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีคะแนนปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงทั้งชายและหญิง จำนวน 14 คน (เพศหญิง 11 ราย และเพศชาย 3 ราย) มีอายุอยู่ระหว่าง 20 ถึง 22 ปี ($M = 20.21$, $SD = 0.97$) นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปี 2 ในคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้แก่ คณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา รองลงมาคือ คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะรัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการสื่อสารตามลำดับ สำหรับภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนราธิวาส รองลงมาคือ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดสตูลตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก (N=14)

ID	เพศ	อายุ (ปี)	คณะ	ชั้นปี	เวลาที่ใช้ สัมภาษณ์ (ชั่วโมง/นาที)	คะแนนปริมาณ เหตุการณ์ความ รุนแรงระดับกลุ่ม	คะแนน ความสุข	ภูมิลำเนา ของนักศึกษา	
								อำเภอ	จังหวัด
ID1	หญิง	21	วิทยาลัยอิสลามศึกษา	2	52 นาที	27	138	เมือง	ยะลา
ID2	หญิง	19	ศึกษาศาสตร์	1	1 ชั่วโมง 29 นาที	26	144	สุโขทัย	นราธิวาส
ID3	หญิง	21	วิทยาลัยอิสลามศึกษา	2	1 ชั่วโมง 21 นาที	27	141	ยี่งอ	นราธิวาส
ID4	ชาย	21	มนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์	3	1 ชั่วโมง 6 นาที	32	141	เมือง	ยะลา
ID5	หญิง	19	ศึกษาศาสตร์	1	33 นาที	20	140	เมือง	สตูล
ID6	หญิง	19	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	1	1 ชั่วโมง 2 นาที	20	153	เมือง	นราธิวาส
ID7	หญิง	22	ศึกษาศาสตร์	4	1 ชั่วโมง 14 นาที	20	144	เมือง	ปัตตานี
ID8	หญิง	20	วิทยาลัยอิสลามศึกษา	2	49 นาที	30	157	เมือง	ยะลา
ID9	หญิง	20	วิทยาลัยอิสลามศึกษา	2	1 ชั่วโมง	21	156	เมือง	ยะลา
ID10	หญิง	21	ศึกษาศาสตร์	3	55 นาที	25	150	เจาะไอร้อง	นราธิวาส
ID11	ชาย	21	วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	3	51 นาที	26	154	ระแงะ	นราธิวาส
ID12	ชาย	20	รัฐศาสตร์	2	38 นาที	26	144	ยี่งอ	นราธิวาส
ID13	หญิง	19	วิทยาการสื่อสาร	1	59 นาที	29	153	เมือง	นราธิวาส
ID14	ชาย	20	รัฐศาสตร์	2	1 ชั่วโมง 55 นาที	31	143	ทุ่งยางแดง	ปัตตานี

ตอนที่ 2 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

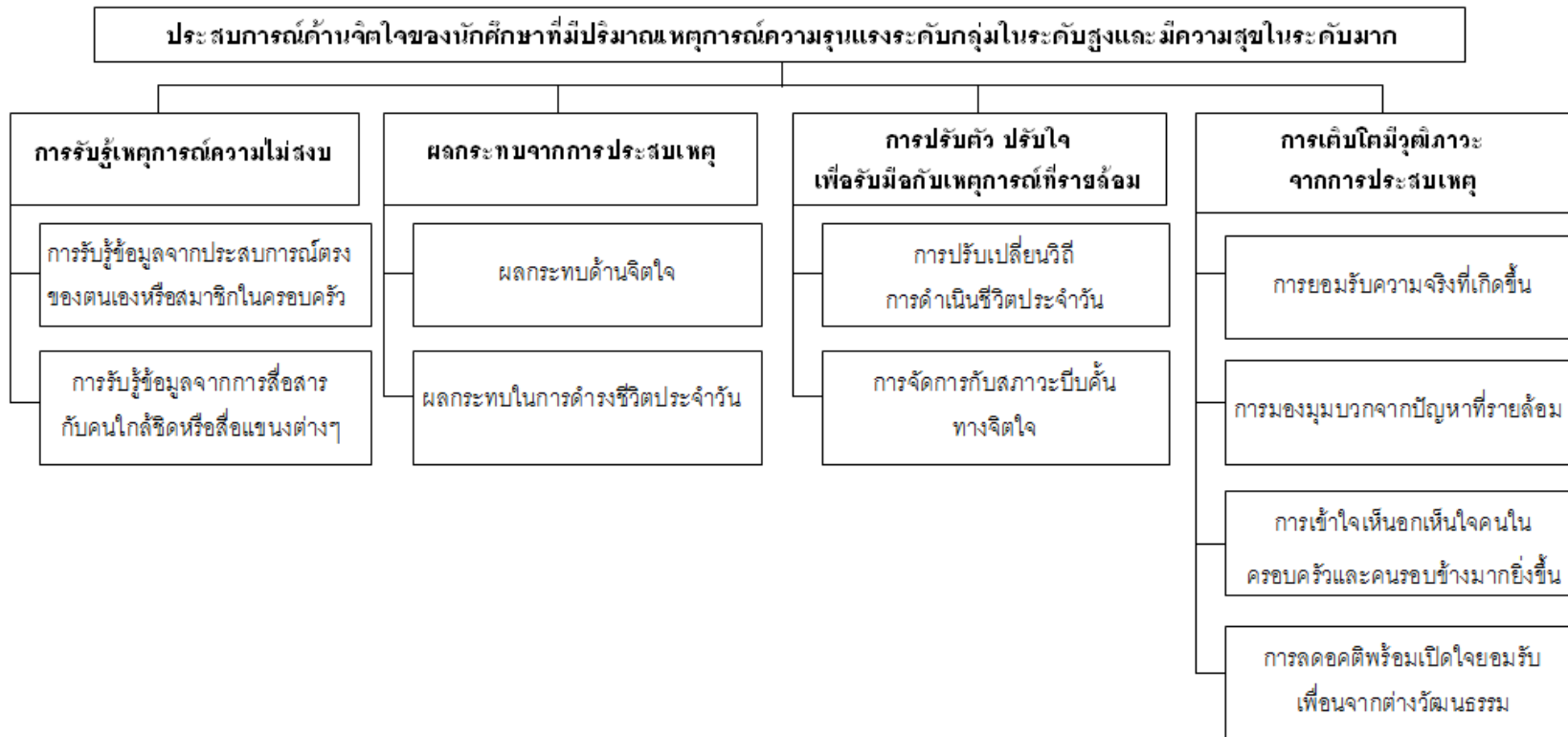
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาและความสุขของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) พบประเด็นหลัก 4 ประเด็น ได้แก่

1. การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ การรับรู้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว และการรับรู้ข้อมูลจากการสื่อสารกับคนใกล้ชิดหรือสื่อแขนงต่างๆ

2. ผลกระทบจากการประสบเหตุ แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ ประสบการณ์ด้านจิตใจ และผลกระทบในการดำรงชีวิตประจำวัน

3. การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล้นม แบ่งออกเป็นประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน และการจัดการกับสภาวะที่บีบคั้นทางจิตใจ

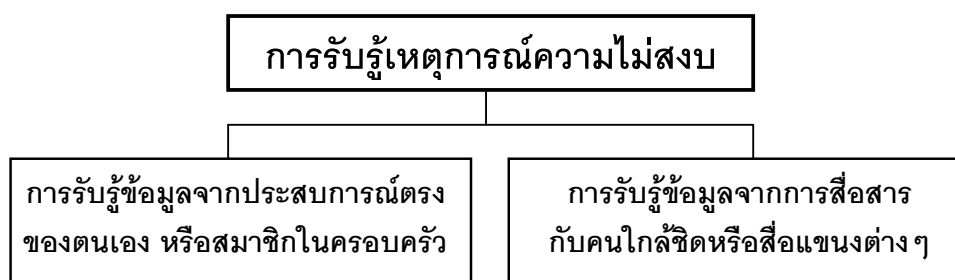
4. การเติบโตมีวุฒิภาวะภายหลังประสบเหตุ แบ่งเป็นประเด็นย่อย 4 ประเด็น คือ การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น การมองมุมบวกจากปัญหาที่ร้ายล้นม การเข้าใจ เห็นอกเห็นใจบุคคลใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น และการลดอคติพร้อมเปิดใจยอมรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม ดังรายละเอียดในภาพที่ 13

ภาพที่ 13 ประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขในระดับมาก

ประเด็นหลักที่ 1 : การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ

การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ หมายถึง การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ บริเวณที่ตนเอง หรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ รวมถึงในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) และเหตุการณ์นั้นมีความรุนแรงถึงขั้นเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การลอบยิง การวางระเบิด การวางเพลิง และการสร้างสถานการณ์ ซึ่งการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบนี้ ประกอบด้วยประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ รับรู้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว และรับรู้ข้อมูลจากการสื่อสารกับคนใกล้ชิดหรือสื่อแขนงต่างๆ ดังรายละเอียดในภาพที่ 14

ภาพที่ 14 ประเด็นหลักที่ 1 : การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ

1.1 การรับรู้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว คือ การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบจากประสบการณ์ตรงของนักศึกษา หรือการที่สมาชิกในครอบครัว และบุคคลใกล้ชิดทางสายเลือดเป็นผู้ประสบเหตุดังกล่าวด้วยตนเอง การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบจากประสบการณ์ตรงของผู้ให้ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ให้ข้อมูลเดินทางออกนอกพื้นที่มหาวิทยาลัย หรือเดินทางกลับบ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย จากการรับรู้ดังกล่าวอันส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจ และการดำรงชีวิตของพวกเขาเป็นอย่างมาก เช่น เกิดความรู้สึกหวาดระแวง ไม่กล้าออกจากบ้านยามค่ำคืน เป็นต้น บ่อยครั้งนักศึกษามักประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบโดยพวกเขาจะระบุว่ามักได้ยินเสียงปืน เสียงระเบิด หรือมีบางรายเคยตกเป็นเหยื่อท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบและรอดชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

“เมื่อหันหลังกลับไปก็ตุ้มขึ้นมาเลย เขาอยู่ในกระท่อม มันเป็นบ้านที่ไม่มีคนอยู่ แล้วก็มีงานด้วย เขาก็ไปนั่งอยู่เฉยๆ หนูเดินผ่านและหันหลังไปก็อยู่ไกลแต่ก็ได้ยินเสียงไทยมุงไปตู่กัน แขนขาด ขึ้นส่วนขาดหมดเลย” (ID2)

“ได้ยินเสียงระเบิด อยู่ที่บ้านดูทีวีกับครอบครัว พอสักพักประมาณสามทุ่ม คนนรา สักสองทุ่มเขาจะไม่ออกไปไหน จะเจียบ ได้ยินเสียงระเบิดก็เปิดม่านดูไม่มีใคร หลังจากนั้น ได้ยินเสียงเหมือนกับผู้ชายคุยโทรศัพท์เสียงดังใกล้ๆ บ้าน” (ID3)

“สัปดาห์ก่อนระเบิด โรงเรียนอยู่กลางเมือง อยู่ดีๆ ตูมขึ้นมาได้ยินก็ระแวงไม่ออกจากโรงเรียน ตอนเช้าได้ยินลูกหนึ่งตอนเที่ยงได้ยินอีกลูกหนึ่งก็ระแวงมาก” (ID7)

“เคยกลับบ้านครั้งหนึ่งเกิดเหตุการณ์พอดี...พอเกิดเหตุแต่ละคนก็จะวิ่งลงไปอยู่ด้านล่าง เพราะเขาจะยิงขึ้นข้างบน” (ID10)

นอกจากการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลหลายรายระบุว่า ตนเองรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านประสบการณ์ตรงของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านสมาชิกในครอบครัวส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของนักศึกษาเป็นอย่างมากเช่นกัน มีสมาชิกในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลบางราย เคยตกเป็นเหยื่อ และเอาชีวิตรอดจากเหตุการณ์ความไม่สงบมาได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความถี่จากเหตุการณ์ความไม่สงบค่อนข้างสูง สมาชิกในครอบครัวบางรายเคยตกเป็นเหยื่อของการสร้างสถานการณ์ การถูกลอบยิง ในบางรายเคยถูกลูกหลงจากเหตุวางระเบิด จนได้รับบาดเจ็บ หรือร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิต ดังตัวอย่างเช่น

“พ่อขับรถแทรกเตอร์ชนรถแม่โคโรนาคิดขึ้นด้านบนรถของพ่อ แถวนั้นจะเป็นทุ่นนา มีผู้ชายคนหนึ่งพ่อเห็นประมาณบ่ายโมง เขาซุ่มอยู่พ่อนึกว่าชาวบ้านธรรมดา แต่ว่าแท้จริงแล้วมันคือคนร้าย เขายังเพื่อนพ่ออยู่บนรถแทรกเตอร์แต่ทำไมโดน โดนแค่กระจก พ่อก็ลงมาอยู่ด้านล่าง แล้วลูกกระสุนเจียดโดนหัวพ่อ” (ID3)

“สวนยางของเรา คือระหว่างที่ไป ก็เคยเกิดเหตุการณ์บ่อย แต่โชคดีที่แม่ผ่านไป สักนิดหนึ่ง ก็ระเบิด... ส่วนใหญ่เขาจะวางระเบิดกันแถวบ้าน มีช่วงหนึ่งที่แม่กรีดยางอยู่และก็มีลูกกระสุน ไม่รู้มาจากไหน ได้ยินเสียง กระสุนมาถึงที่ทำงานเลย” (ID8)

“พ่อเป็นผู้ใหญ่บ้าน วันนั้นขับรถไปคนเดียว แล้วก็ถูกยิงกลางทางคนเดียว ไม่ทราบสาเหตุว่าใครเป็นคนยิง สาเหตุอะไร” (ID9)

“ช่วงเวลาที่ขับออกมา พ่อเล่นอยู่กับผมจังหวะที่เขากลับมา เขาไม่ได้ยิงข้างหลัง คือเขาหันมายิงข้างหน้า แต่พ่อเห็นพอดี ก็ขว้างไม้แบดแล้วก็วิ่ง ส่วนผมก็คือยืนแข็งที่ทำอะไรไม่ถูก” (ID11)

1.2 การรับรู้ข้อมูลจากการสื่อสารกับคนใกล้ชิดหรือสื่อแขนงต่างๆ คือ การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ผ่าน 2 ช่องทางหลัก กล่าวคือ ช่องทางแรกเป็นการบอกเล่าจากสมาชิกในครอบครัว เพื่อน หรือคนในชุมชน และช่องทางที่สอง เป็นการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์

ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลรายงานว่า พวกเขาได้รับรู้ รับฟังเรื่องราวความไม่สงบและความรุนแรงผ่านการบอกเล่าของคนใกล้ชิด เช่น เพื่อนสนิท คนรู้จัก ซึ่งการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านการบอกเล่าของบุคคลใกล้ชิดส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ให้ข้อมูล และอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้พวกเขาเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าการรับรู้จากแหล่งอื่น เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่ผ่านการบอกเล่าของบุคคลใกล้ชิดมักเกิดขึ้นกับบุคคลที่นักศึกษารู้จักหรือเป็นสถานที่ที่นักศึกษาคุ้นเคย ตัวอย่างเช่น

“สองวันก่อนเพื่อนบอกว่าพ่อโดนยิง เพื่อนพ่อเป็นตำรวจวันที่ถูกยิงพ่อเพื่อน
เอนกกรงหัวจุกไปบ้านเพื่อน เขาขับรถไปแล้วก็ถูกยิงเสียชีวิต” (ID3)

“ส่วนใหญ่มีข่าวเรื่องของคนรู้จักกันเสียชีวิต ก็จะพูดต่อๆ กัน” (ID7)

“เพื่อนโทรมาบอกว่าที่บ้านเกิดเหตุการณ์ ยิงกัน” (ID10)

อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า พวกเขาไม่ได้ติดตามข่าวสารสถานการณ์ความไม่สงบผ่านสื่อแขนงต่างๆ มากนัก เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นนักศึกษา และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหอพักภายในมหาวิทยาลัย บางรายเรียนหนัก และบางหอพักไม่มีสื่อ เช่น โทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ จึงทำให้มีโอกาสในการติดตามเรื่องราวผ่านสื่อค่อนข้างน้อยมาก ดังนั้นการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านสื่อแขนงต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ จึงส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจ และการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษาไม่มากนัก ดังตัวอย่างเช่น

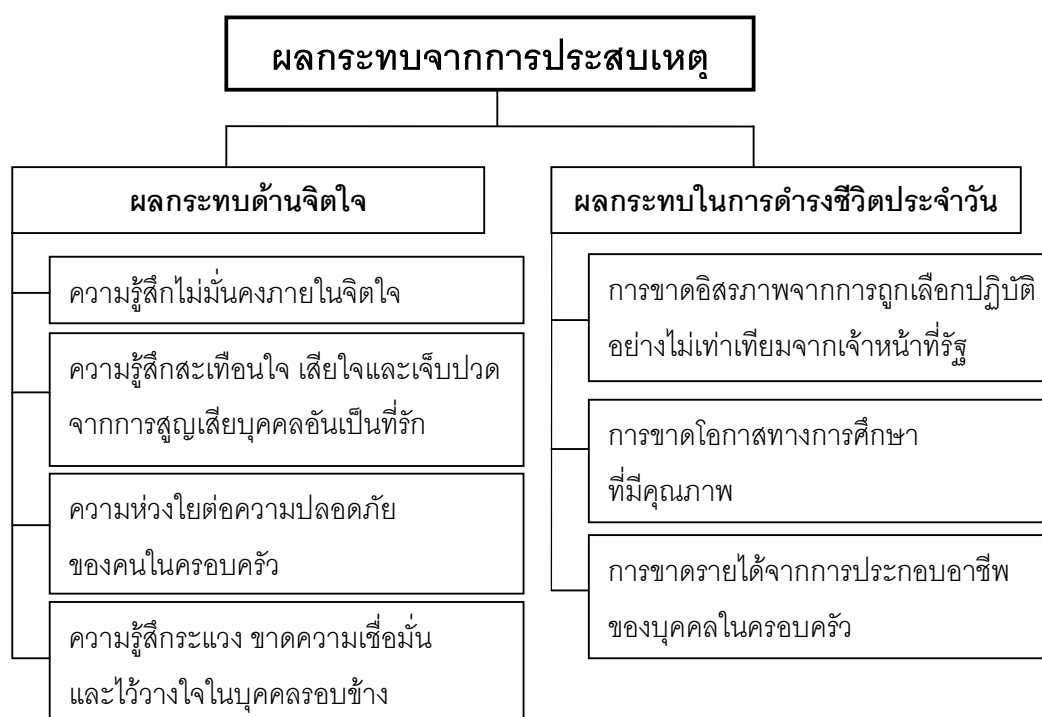
“ส่วนมากจะเป็นสื่อ...สื่อจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์...” (ID2)

“หนูอยู่ในมหาวิทยาลัยไม่ได้ทราบข่าวอะไรเลย ได้แต่เรียนๆ บางครั้งระเบิดที่ปัตตานี หนูยังไม่รู้เลย พอกลับบ้านพ่อถามว่าเป็นไงบ้างระเบิดที่ปัตตานี อ้าวระเบิดหรือได้แต่เรียนอย่างเดียวข่าวไม่รู้เลย” (ID6)

“ก็ถี่เหมือนกัน แต่หนูไม่ค่อยได้ติดตามข่าว ส่วนมากจะดูในหนังสือพิมพ์” (ID9)

ประเด็นหลักที่ 2 : ผลกระทบจากการประสบเหตุ

ผลกระทบจากการประสบเหตุ หมายถึง ผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น เช่น ภาวะบีบคั้นทางจิตใจ ความรู้สึกกระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในบุคคลรอบข้าง และผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในการใช้ชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นต่อตัวนักศึกษาและบุคคลในครอบครัว ไม่ว่าจะผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้ประสบเหตุโดยตรงหรือทางอ้อม ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการประสบเหตุประกอบด้วยประเด็นย่อย 2 ประเด็น คือ ผลกระทบด้านจิตใจ และผลกระทบในการดำรงชีวิตประจำวัน ดังรายละเอียดในภาพที่ 15

ภาพที่ 15 ประเด็นหลักที่ 2 : ผลกระทบจากการประสบเหตุ

2.1 ผลกระทบด้านจิตใจ หมายถึง ผลกระทบทางด้านจิตใจที่เกิดจากการประสพเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ความรู้สึกไม่มั่นคงในใจ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่เกิดจากสภาวะจิตใจที่ถูกบีบคั้น จากการต้องดำรงชีวิตอยู่ในสถานที่เสี่ยงภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น ความรู้สึกไม่มั่นคงภายในจิตใจ ความรู้สึกสะเทือนใจ เสียใจและเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ความห่วงใยต่อความปลอดภัยของคนในครอบครัว และความระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในบุคคลรอบข้าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความรู้สึกไม่มั่นคงภายในจิตใจ เป็นความรู้สึกกลัวและหวาดระแวงอันเกิดจากสภาวะจิตใจที่ถูกบีบคั้นจากการต้องดำรงชีวิตอยู่ในสถานการณ์ความไม่สงบ เช่น รู้สึกกลัวและหวาดระแวงว่าตนเองจะประสบหรือได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยในชีวิต เช่น รู้สึกกลัวและหวาดระแวงถูกลูกหลง ตกเป็นผู้ต้องสงสัย และตกเป็นเหยื่อ ดังตัวอย่างเช่น

“กลัว ถึงแม้ว่ามันเกิดทุกวัน เกิดไม่นาน หรือไม่ได้เกิดขึ้นแฉะๆ บ้านแล้ว แต่ก็ยังกลัวที่ได้ยินข่าว เมื่อหลายปีที่แล้วที่กราดยิงมัสยิด หลังจากเกิดขึ้นแล้ว มีโครงการเที่ยวบ้านเพื่อน ต้องผ่านมัสยิดหลังนั้น รู้สึกว่ามันเจ็บบ วังเวง มันขริ่มผิตปกติ มันเกิดจากอะไรก็ไม่ทราบ เหมือนกันแต่กลัว แล้วระหว่างทางที่ไปบ้านเพื่อนทุกคนก็อ่านคู่มือ¹ให้ตนเองปลอดภัยกันหมดเลยเพราะตรงนั้นเป็นพื้นที่สีแดง น่ากลัวมาก ทุกๆ การเดินทางจะมีทหารให้ลงมาแล้วก็ถ่ายรูป เข้มงวดมาก” (ID3)

“ระแวงไปซะทุกอย่าง ยิ่งเหตุการณ์ที่เกิดในตัวเมืองยะลาเนี่ย มันเหมือนกับเขาใช้ระเบิดมันมีความรุนแรงมาก หากเราไปอยู่แถวนั้นก็อาจโดนได้ แต่ถ้าใช้ปืนก็อาจรอดเหมือนระแวงมากๆ ไม่กล้าไปไหน ยิ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดบ่อยจะไม่ไป” (ID7)

“...คือเวลาจะไปไหนกลางคืน จะออกไปร้านค้า ไปกินข้าว กลับจากมหาวิทยาลัย ก็รู้สึกระแวง กลัวว่าจะยิงเราไหม กลัวมีระเบิด” (ID14)

นอกจากความรู้สึกกลัวและหวาดระแวงในความปลอดภัยของชีวิตอันเกิดจากความรู้สึกไม่มั่นคงภายในจิตใจแล้ว จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกสะเทือนใจ เสียใจ หดหู่ และเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักโดยเฉพาะบุคคลในครอบครัว และญาติสนิท ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ สะเทือนใจ และเจ็บปวด ถึงแม้เหตุการณ์ความไม่สงบบางครั้งเหตุการณ์ผ่านพ้นไปแล้ว แต่ความรู้สึกเสียใจ สะเทือนใจ และเจ็บปวดยังคงค้างอยู่ในใจไม่จางหายตามกาลเวลาและยังคงฝังรากลึกภายในจิตใจ ถึงแม้ผู้ให้ข้อมูลได้พยายามข่มใจและพยายามไม่ให้นึกถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตก็ตาม ดังตัวอย่างเช่น

“ไม่ต้องบอกเลย ร้องไห้ เกิดขึ้นกะทันหัน หากเสียชีวิตแบบปกติเรายังทำใจได้ง่ายหน่อย ทำไม่ต้องมาเสียชีวิตด้วยเหตุการณ์นี้ แล้วดูสภาพศพชิต เขาเพิ่งอายุสิบห้าเอง ตอนนั้น เขายังไม่เสียชีวิต ถูกเหยียบตอนที่ซุลมุนกัน ต้องทรมานขนาดไหน” (ID6)

¹ คู่มือ หมายถึง การขอความช่วยเหลือ การวิงวอนและแสดงความปรารถนา รวมถึงการสรรเสริญ และสวดดีต่ออัลลอฮ์

“มันก็รู้สึกหดหู่ แต่ว่าเหมือนเราอยู่กันมานานจนรู้สึกมันชินมันซาไปแล้ว” (ID7)

“ภาพที่ติดตาเราอยู่ตอนเราเจอ ถึงแม้เวลาผ่านไป ความเจ็บปวดเราเหลือน้อยกว่าที่เราเห็นสดๆ ที่เราเจอตอนแรกๆ... คือเราเคยเห็นนะเห็นเขาตายจริงๆ แล้วไม่ใช่ละครมันเป็นชีวิตจริง เราเจอกับบรรยากาศที่มันไม่เหมือนสมัยก่อนเหมือนที่เราเคยอยู่ตอนเด็กๆ มันเปลี่ยนไปมาก” (ID2)

เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบก่อให้เกิดความกลัว ความหวาดระแวง ความกังวลใจ ความห่วงใยเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตทั้งต่อตนเองและคนในครอบครัว ซึ่งยังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยง เสี่ยงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า พวกเขามีความห่วงใยต่อความปลอดภัยของคนในครอบครัว เนื่องจากคนในครอบครัวของนักศึกษายังคงอาศัยอยู่ในพื้นที่สีแดงและมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง บางครั้งเมื่อได้ยินข่าวว่าเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นบริเวณใกล้บ้านของตน ก็ยิ่งเพิ่มระดับความกังวลใจและความห่วงใยที่มีต่อความปลอดภัยของครอบครัวมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น

“เป็นห่วงพ่อแม่เรื่องเหตุการณ์ พี่สาวก็ต้องไปสอนในพื้นที่น่ากลัว แล้วต้องขับมอเตอร์ไซด์ไป ตอนไปจากนราถึงศรีสาครต้องไปด้วยตัวเอง แล้วจากจุดรับส่งจะมีทหาร” (ID3)

“เป็นห่วงเขามาก กลัว มาอยู่ตรงนี้ก็คิดถึงบ้าน แต่ว่าเรากลัว และทางบ้านบอกว่า ถ้ากลัวไม่ต้องกลับก็ได้.. บางครั้งแม่ พี่ชายมาหา เป็นห่วงแม่เพราะแม่อยู่ร่วมกับพี่สาว” (ID4)

“ช่วงนั้นเกิดที่ปัตตานี ยะลา นรา บางวันก็เกิดขึ้นพร้อมกัน วันนี้อย่างนี้ วันนี้อำเภอนี้ แรกๆ ก็กลัว ตื่นเต้น ทำไงดีทำไมมาเกิดบ้านเรา มีญาติเราใหม่ เพราะตากใบเสียชีวิตไปแล้ว คนหนึ่ง ญาติเราเป็นไงบ้างอำเภอนั้น จังหวัดนั้นใกล้เคียงกับบ้านเรา ญาติเราจะอยู่ได้ไหม กลับกลายเป็นวังวนไปหมด วุ่นวายด้วย” (ID6)

“ในครอบครัว กลัวว่าพี่ชายจะไปยุ่งหรือว่า...มีคนชวนไป แต่ไม่รู้ว่าเขาชวนไปทำอะไร... แม่ก็ได้ห้ามก่อนว่าอย่าไปยุ่งเรื่องแบบนี้ละ” (ID8)

“ระเบิดคาราโอเกะแถวบ้าน มันเป็นโรงพยาบาลแล้วก็มีคาราโอเกะ วันนั้นไปตลาดตอนกลับเขาปิดถนน ที่แรกก็กลัวเพราะมันอยู่ใกล้ๆ บ้านย่า... มีทางลัดอ้อมกลับไปไม่โดนที่บ้าน แต่ตอนเขากันกลัวว่าจะเกิดใกล้บ้าน” (ID13)

นอกจากประสบการณ์ทางด้านจิตใจต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะ เป็นความรู้สึกไม่มั่นคงภายในจิตใจ ความรู้สึกสะเทือนใจ เสียใจและเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคล

อันเป็นที่รัก ความห่วงใยต่อความปลอดภัยของคนในครอบครัว ผู้ให้ข้อมูลหลักยังฉายภาพของความรู้สึกระแวง ขาดความเชื่อมั่น และความไว้วางใจในบุคคลรอบข้าง เช่น คนแปลกหน้า คนต่างศาสนา เจ้าหน้าที่รัฐโดยเฉพาะทหารบางรายที่ขาดการตระหนักในความแตกต่างทางวัฒนธรรมขณะปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ความไม่สงบ เช่น ผู้ให้ข้อมูลและบุคคลใกล้ชิดของผู้ให้ข้อมูลบางรายเคยตกเป็นผู้ต้องสงสัย หรือถูกตรวจค้นบ้าน ดังตัวอย่างเช่น

“หลังจากที่เขาค้นอะไรไม่เจอ ไม่เจอสิ่งที่เขาต้องการ เขาก็ให้เงิน เหมือนกับว่าเหยียดหยาม...แบบตบหัวลูบหลัง ให้เงินปลอบใจแต่มันไม่สามารถที่จะแทนใจเราได้ เราถูกบังคับ ในบ้านปกติเขาจะถอดรองเท้าเพราะเป็นที่ละหมาด เขาเข้าไปทั้งรองเท้า” (ID1)

“...ก็กลัว เรา รู้สึกเสียวสันหลัง ทหารเต็มเลย เจ้าหน้าที่เต็มเลย หนูก็ลองถามดูว่าเขากลัวอะไรมากกว่า เขากลัวทหารเพราะว่าเป็นคนต่างพื้นที่ บางทีคนอิสลามอยู่แล้วมีทหารมาอยู่ มีคนไทยพุทธเข้ามาอยู่แล้วรู้สึกว่าเป็นคนแปลกหน้า สื่อสารกันไม่รู้เรื่องมันทำให้รู้สึกว่าทำให้เกิดความรุนแรงเพิ่มขึ้น บางทีเขามีปืนแล้วมันทำให้รู้สึกกลัว มันก็เพิ่มความหวาดระแวง” (ID2)

“ความรู้สึก ก็กลัว ด้วยรุ่นผู้ชายนี้รู้สึกว่ากลัวหมดเลยไม่ไว้ใจเลย” (ID3)

“เคยมีเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดเหตุการณ์...มีทหารมาเคาะประตู ไม่อยากเปิดก็ต้องเปิด พอเปิดแล้วเขาก็ถามว่าพ่ออยู่ไหม อยู่ในบ้านไหมตอนเกิดเหตุการณ์ เขาคิดว่าพ่อเรามีส่วนร่วม เลยมาถามให้แน่ใจ” (ID10)

“คิดว่าถ้าเกิดทหาร หรือว่าข้าราชการของรัฐที่ส่งลงมา ถ้าเขาลงมาเพื่อที่จะปฏิบัติภารกิจของเขาเพื่อให้สามจังหวัดนี้สงบสุข ก็คิดว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ว่าถ้าเขาลงมาแล้ว เหตุการณ์ยิ่งเพิ่มมากขึ้น เขาไม่ได้ช่วยอะไรเลย หนูคิดว่าปล่อยให้มันอยู่เหมือนเดิม เหมือนตอนที่ไม่มีทหารจะดีกว่าไหม เพราะว่าเหตุการณ์มันเพิ่มมากขึ้น เพราะคนในหมู่บ้านอาจไม่ชอบทหารเลยมีเหตุการณ์เพิ่มมากขึ้น” (ID14)

2.2 ผลกระทบในการดำรงชีวิตประจำวัน หมายถึง ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงและการขาดโอกาสต่างๆ จากการต้องดำรงชีวิตอยู่ในสถานที่เสี่ยงภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น การขาดอิสระภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ การขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การขาดอิสระภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ คือ การต้องดำรงชีวิตอย่างมีข้อจำกัดทั้งอิสระ เสรีภาพและการทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผล

ต่อความยุ่งยากในการใช้ชีวิตของนักศึกษาและบุคคลในครอบครัว เช่น การขาดอิสรภาพ จากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ จากเสียงสะท้อนของผู้ให้ข้อมูล พบว่าบ่อยครั้งที่พวกตนถูกตรวจค้นอย่างเข้มงวดจากด้านตรวจของเจ้าหน้าที่ทหาร ระหว่างการเดินทาง ทั้งนี้ในแต่ละพื้นที่จะมีจำนวนด้านตรวจ และระดับความเข้มของการตรวจที่แตกต่างกัน ขึ้นกับช่วงเวลาและระดับความเสี่ยงของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ เกิดความยุ่งยาก และขาดอิสรภาพในการเดินทาง นักศึกษาบางรายระบุว่าพวกเขารู้สึกโกรธ หงุดหงิดและมีอคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งรู้สึกเบื่อหน่าย และเกิดคำถามถึงสาเหตุการตรวจ ดังตัวอย่างเช่น

“ก็รู้สึกโกรธ ทำความผิดอะไรหรือ บางทีถ้าเรารีบ พอไปแล้วเจอด้านตรวจ ต้องตรวจอีกนาน มันเสียเวลา เราก็หงุดหงิด ตรวจอีกแล้วหรือ คือเบื่อ เหมือนกับว่าตรงด้านตรวจ เขาจะทำถนนต่างระดับ มันคือเป็นเนิน แล้วก็จุดตรวจมันก็เยอะ ซี่ไปมันก็ต้องเบรก เดินทางไม่สะดวก” (ID1)

“มีหลายด้าน สองสามกิโลก็เจอ ตอนนั้นก็ต้องหยุดถ่ายรูป รู้สึกกลัวและระแวง กลัวว่าวันนั้นเราไปเที่ยวบ้านเพื่อนหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีเขาจะว่าพวกนักศึกษามาทำอะไรไหม” (ID3)

“หนูเป็นคนอคติกับคนที่อยู่ในเครื่องแบบ ทหาร ตำรวจ เขาก็จะต้องมีปืน คืออยู่ใกล้ เวลาหนูไปตลาด เขาก็จะมีเป็นจุดๆ ฝั่งนั้นหนูจะไม่ไปเดิน” (ID13)

นอกจากการขาดอิสรภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ผู้ให้ข้อมูลได้รับผลกระทบจากการขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพด้วย กล่าวคือ การได้รับโอกาสทางการศึกษาไม่เต็มที่ เช่น การปิดโรงเรียนกะทันหันอันเนื่องมาจากโรงเรียนถูกลอบวางเพลิง และการเปิดเทอมล่าช้ากว่าปกติ โรงเรียนหรือครูตกเป็นผู้ต้องสงสัย ส่งผลให้ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ เนื่องจากขาดบุคลากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ และระยะเวลาในการเรียนน้อยลงกว่าปกติ ดังตัวอย่างเช่น

“การศึกษาของเด็กสามจังหวัดจะต่ำ และด้อยกว่าในเมือง ถ้าพูดถึงในแง่ของการศึกษาสายสามัญ เด็กสามจังหวัดอ่อนมาก เว้นแต่โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ พูดภาษาไทยก็ไม่ชัดสองไม่มีระเบียบวินัย ถึงแม้ว่าจะได้รับการศึกษา แต่เขาได้รับไม่เต็มที่ เพราะ มีปัจจัยคือการมาเรียน ครูกลัวมาสาย ครูมาแปดโมงสอนเก้าโมงกลับเร็วกว่า ส่วนใหญ่เด็กปอเนาะจะเป็นกลุ่มเป้าหมายหัวรุนแรง...” (ID3)

“เกิดเหตุการณ์ตอนเรียนมัธยม ก็เลยต้องปิดโรงเรียนสองสามเดือน เขามาขู่ผู้จัดการเลยต้องปิด เขาใส่ร้ายโรงเรียนว่ามีผู้ก่อการร้าย เหมือนกับโรงเรียนที่ตากใบที่สั่งปิดไปเลย” (ID4)

“ปกติเราเรียนระยะเวลาที่เท่ากันเราก็คิดว่าเราได้ความรู้มากเท่ากัน แต่นี้เราต้องใช้เวลามากกว่าเขานะ แต่ถ้าอย่างที่ผ่านมาเวลาผ่านไปเรื่อยกับการรอว่าเมื่อไรโรงเรียนเปิด กลับกลายเป็นเรียนได้นิดเดียว ต้องไปช่วยทำความสะอาด มีกิจกรรมแบบสัมผัสภาชนะ ส่วนใหญ่ก็ไม่ค่อยได้เรียน มันวุ่นๆ โรงเรียนมีคนมาดู มาเยี่ยมมีผู้ใหญ่มาดู มันก็ดีนะ แต่ส่วนเล็กๆ แล้วอยากเรียนมากกว่า” (ID6)

การขาดรายได้จากการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว คือ การขาดรายได้และขาดเวลาในการประกอบอาชีพของคนในครอบครัว เนื่องจากไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติทั้งนี้อาชีพหลักของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ คือการประกอบอาชีพทำสวนยางพาราซึ่งมีความจำเป็นต้องเริ่มกรีดยางตั้งแต่เช้ามืดเพื่อให้ได้ปริมาณน้ำยางที่มีคุณภาพ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้ไม่สามารถออกไปกรีดยางได้ตามเวลาปกติ น้ำยางพาราที่ได้จึงมีคุณภาพ และปริมาณน้ำยางพาราลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้ของครอบครัวผู้ให้ข้อมูลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และในบางพื้นที่ที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการของผู้ให้ข้อมูลไม่กล้าออกไปกรีดยาง หรือบางครั้งมีช่วงเวลาในการกรีดยางพาราน้อยลงเนื่องจากกลัวถูกปลอกร้าย และกลัวถูกลูกหลงจากผู้ก่อความไม่สงบ ดังตัวอย่างเช่น

“แต่ก่อนบ้านทำยางแผ่น ไปเข้ามืด แล้วกลับประมาณเที่ยงๆ บ่ายๆ พอมีเหตุการณ์เปลี่ยนจากทำแผ่นมาขายน้ำยาง คือจะเสร็จเร็วกว่า ถ้าไปหลังเข้ามืดประมาณตีห้าถึงเก้าโมงเช้าก็ถึงบ้านแล้ว แต่ว่าน้ำยางจะถูกกว่ายางแผ่น กระทบเกี่ยวกับการใช้ชีวิต กระทบเกี่ยวกับรายได้ ต้องอยู่ในกรอบมากขึ้น ต้องไปสายๆ อยู่ในสวนยางนานๆ ไม่ได้ก็อยู่แบบกอดต้นไม้ บางที่มีทหาร มาเฝ้า ดูแลในสวน ถ้าความคิด ก็คือกอดต้นไม้ไหนมีทหารตรงนั้นก็เกิดเรื่องเป็นจุดที่จะเกิดเรื่อง” (ID1)

“แต่ก่อนแม่จะขายขนมตอนเช้า ซึ่งการขายปาท้องโก๋หลังจากซุ้ปะ² ตอนตีห้า พ่อกับแม่ออกไปขายที่ตลาด...แต่พอเกิดเหตุการณ์ ทำให้รายได้ส่วนหนึ่งหายไป จากวันหนึ่งเจ็ดกิโล แต่ลดไปสามถึงสี่กิโล แล้วลดเวลาการขายด้วย เดิมห้าโมง ตอนนี้ หกโมง เจ็ดโมงครึ่งต้องไป

² ซุ้ปะ (ซุ้ปะ) หมายถึง การละหมาด หรือการนมัสการพระเจ้าซึ่งเป็นกิจที่ต้องทำเป็นประจำในเวลาว่าง เรียกว่า “ละหมาดซุ้ปะ”

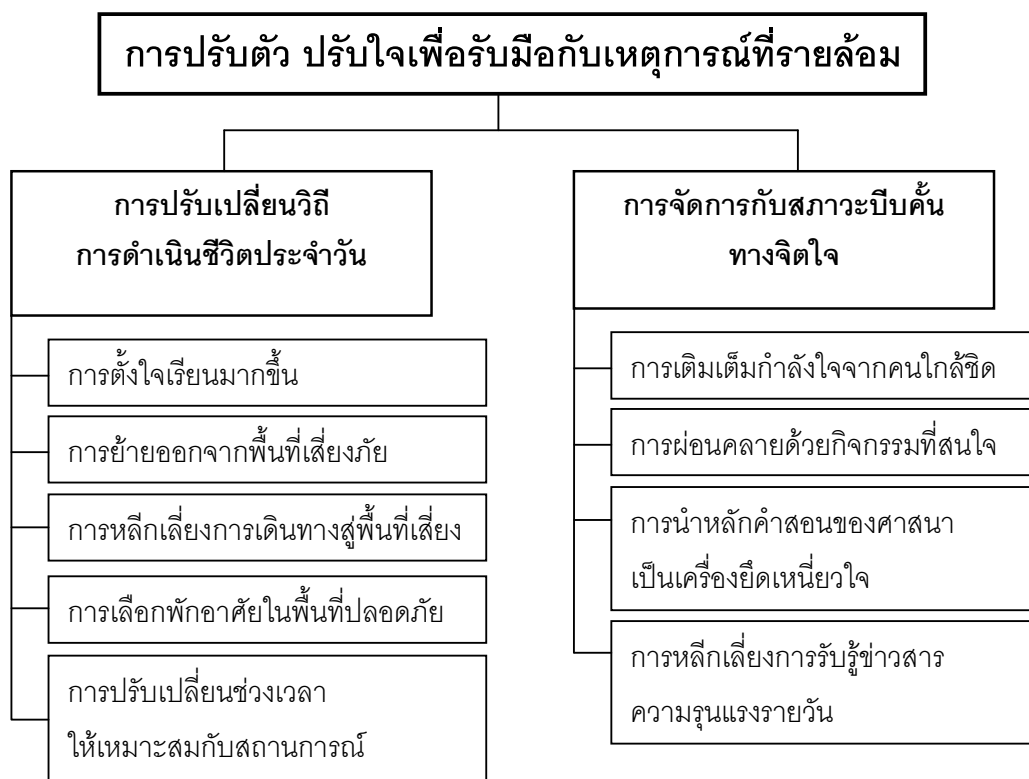

ไม่อย่างนั้นก็อยู่ไม่ได้ บางทีเขาไม่สนับสนุนให้ขาย วันศุกร์เขาห้ามขายเขาไม่ให้ไปไหนมาไหน เหมือนกับเขาสั่งการจากเบื้องบนของเขา” (ID3)

“ปกติหนึ่งดีสองเขากรีดกัน กว่าจะเก็บตอนเช้า ก็จะได้ปริมาณน้ำอย่างมากกว่า ทำให้รายได้มากเวลาสั้นๆ น้ำยางก็หมดแค่นั้นมันน้อยมาก มันต้องใช้เวลามากๆ ถึงจะได้ น้ำยางมาก ถ้าใช้เวลาไม่นานก็จะได้ปริมาณน้อย กรีดยางก็จะโดนพวกเจ้าของที่มาด่า ว่าทำไมได้น้อย ส่วนใหญ่ก็จะเป็นลูกจ้าง แล้วแบ่งเปอร์เซ็นต์กัน ส่วนใหญ่ภาคใต้ก็เป็น แบบนั้น พ่อก็เหมือนกัน” (ID6)

ประเด็นหลักที่ 3 : การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล่อม

การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล่อม หมายถึง การที่นักศึกษาผู้ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต และปรับใจกับสภาวะบีบคั้น เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างยืดหยุ่น และไม่มีที่ท้อว่าจะยุติลงในวัน ความรู้สึกหวาดระแวง เสียใจจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก สูญเสียอิสรภาพในการใช้ชีวิต ขาดรายได้ของคนในครอบครัว และเสียโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ผลกระทบเหล่านี้ ส่งผลให้นักศึกษาผู้ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต้องมีการปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ ความไม่สงบ และความรุนแรงที่เกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อย คือ การปรับเปลี่ยนวิถี การดำเนินชีวิตประจำวัน และการจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจ ดังรายละเอียดในภาพที่ 16

ภาพที่ 16 ประเด็นหลักที่ 3 : การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล่อม

3.1 การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การที่ผู้ให้ข้อมูลมีความพยายามปรับเปลี่ยนลักษณะทางพฤติกรรมต่างๆ ในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้ตนเองสามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบได้อย่างปลอดภัย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นย่อย 5 ประเด็น คือ ตั้งใจเรียนมากขึ้น ย้ายออกจากพื้นที่เสี่ยง หลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยง เลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย และปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการเดินทางให้เหมาะสม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การตั้งใจเรียนมากขึ้นท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งของเสี่ยงสะท้อนจากผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การปรับตัวด้านการเรียนเป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญสำหรับตนเอง เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อการศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ดังนั้นสิ่งหนึ่งที่พวกเขาสามารถทำได้ คือการพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และพัฒนาตนเองให้มีความทัดเทียมในด้านการศึกษากับคนนอกพื้นที่ พร้อมกับมีความอดทน และยึดสู้กับอุปสรรคต่างๆ ที่โอบล้อมเข้ามาจากหลายๆ ด้าน เพื่อเป็นฐานของความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลบางรายเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

และได้รับทุนสนับสนุนด้านการเรียนจากแหล่งต่างๆ ซึ่งมีส่วนช่วยในการปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น
ดังตัวอย่างเช่น

“เราก็อยากเรียน ตอนนั้นได้แรงบันดาลใจว่าเราต้องเรียน ต้องศึกษา ต้องเปิดเผยว่าจริงๆ
อุสตาซ³บางคนไม่ใช่แบบนั้นหมด” (ID1)

“ต้องสู้ เรื่องเรียนสำคัญที่สุด ณ ตอนนี่ที่ต้องทำ เพราะว่าเรียนไปเยอะแล้วขนาด
ปริญญาตรียังไม่พอ เรื่องเรียนน่าจะสำคัญมากกว่า” (ID2)

“เกี่ยวกับการศึกษา เช่นทุนสามจังหวัด ผมก็ได้” (ID4)

“รัฐบาลให้ทุนสนับสนุนด้านการเรียน ได้ทุนปีหนึ่งสองหมื่น เดือนละประมาณ
สองพันสองร้อยจากกรมพัฒนาสังคม” (ID9)

“หลังจากเกิดเหตุ ได้รับความช่วยเหลือ มีองค์กรต่างๆ มอบกระเช้า มีเจ้าหน้าที่
เข้ามาเยี่ยม เข้ามาพูดคุย” (ID12)

นอกจากการตั้งใจเรียนมากขึ้นซึ่งถือว่าสำคัญยิ่งสำหรับผู้ให้ข้อมูลแล้ว ยังมีเสียง
สะท้อนของผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ความไม่สงบเกี่ยวกับการปรับตัวในการใช้ชีวิตประจำวัน
ในพื้นที่เสี่ยง ซึ่งแตกต่างจากการใช้ชีวิตประจำวันของเยาวชนนอกพื้นที่ทั่วไป การเกิดเหตุการณ์
ความไม่สงบนับพันครั้ง และสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ย่อมส่งผลให้เกิดความหวาดระแวง
และการระวังตัวในการใช้ชีวิตประจำวันของนักศึกษา ทั้งนี้ระดับความหวาดระแวงที่เกิดขึ้น
มักแตกต่างกันไปตามระดับของความเสี่ยง และความรุนแรง เนื่องจากความไม่แน่นอนของ
การเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ไม่ว่าจะเป็สถานที่ ระยะเวลา หรือกลุ่มเป้าหมาย

ดังนั้นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยการระวังตัวเพิ่มขึ้น จึงเป็น
การปรับเปลี่ยนลักษณะทางพฤติกรรมอย่างหนึ่งเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ท่ามกลาง
เหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น ย้ายออกจากพื้นที่เสี่ยง คือ การย้ายออกนอกพื้นที่สีแดง เช่น พื้นที่ที่
เคยเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงบ่อยๆ หรือย้ายออกนอกพื้นที่หน้าจังหวัดชายแดนภาคใต้
จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มักย้ายออกนอกพื้นที่เสี่ยงเพื่อการศึกษา
เป็นเหตุผลหลัก และมีคนใกล้ชิดของผู้ให้ข้อมูลบางราย ย้ายออกนอกพื้นที่เสี่ยงเพื่อ
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตน ดังตัวอย่างเช่น

“...คนทีไปชุมนุมที่ตากใบ มีสามีของญาติมีพี่ที่บอกว่าถูกยิง ก็มีลูกพี่ลูกน้องสองสามคน
ไปอยู่มาเลเซีย คือไม่สามารถไปอยู่ในหมู่บ้านได้ เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ก่อการร้าย” (ID1)

³ อุสตาซ หมายถึง ผู้อาวุโส ผู้ทรงความรู้ หรืออาจารย์

“แถวบ้าน บางคนก็ย้าย...ปัญหาที่เกิดโดยตรงมีเพื่อนที่จะโดน เพื่อนที่เรียนด้วยกัน บางคนก็อยู่ที่นั่นไม่ได้” (ID8)

“คนในหมู่บ้าน ผู้ชายส่วนใหญ่หลังจากเกิดเหตุการณ์ก็จะไปมาเลิกกัน” (ID10)

“จากเหตุการณ์นี้ พ่อย้าย ขอย้ายเข้าไปทำงานในเมือง พ่อได้ย้ายเข้าไปในอำเภอเมือง ซึ่งอยู่ได้ปีหนึ่ง ก็ได้เข้าไปศึกษาต่อในโรงเรียนในอำเภอเมือง” (ID11)

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้ให้ข้อมูลใช้เมื่อยังคงอาศัยอยู่ในบริเวณเดิม โดยหลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยงภัย คือ ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มความระมัดระวังตัว และไม่ประมาทในการประกอบกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการหลีกเลี่ยงไม่ไปในบริเวณที่เสี่ยงภัย เพื่อลดความเสี่ยงของการประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบ จากการสัมภาษณ์ พบว่า บริเวณที่เสี่ยงภัย คือสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง เช่น พื้นที่สีแดง สถานที่ที่มีผู้คนพลุกพล่าน ตลาดโต้รุ่ง สถานที่เปลี่ยว และชุมชนไทยพุทธ หรือการหลีกเลี่ยงไม่อยู่ใกล้กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ทหาร เจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น ดังตัวอย่างเช่น

“ระวังตัวมากขึ้น ไม่ประมาทมากขึ้น เวลาขับมอเตอร์ไซด์ไปตามถนน พอเจอรถทหาร พยายามชะลอรถ ไม่เข้าใกล้ กลัวจะโดนลูกหลง ถ้าเป็นกลางคืนไม่ออกไปไหน” (ID1)

“ระแวงโดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นสีแดงนี้จะไม่ไป” (ID2)

“ต้องระวังตัวให้มากขึ้น เช่นพยายามไม่ไปที่มีคนเยอะๆ และในช่วงที่ไม่มีคนอยู่ทางเปลี่ยวๆ ทางหลังมหาวิทยาลัย เป็นป่าน่ากลัว ประมาณสองทุ่มไม่ไปไหน ถ้ามีงานจะมาทำงานในมหาวิทยาลัย” (ID4)

“ส่วนใหญ่ต้องระวังตัว เพราะไม่รู้ว่ามันจะเกิดอะไร ยังไง เช่นบางพื้นที่เราก็กหลีกเลี่ยง ไม่ออกนอกพื้นที่มากเกินไป” (ID5)

“ถ้าหลีกเลี่ยงได้ก็ไปที่อื่นเลย สมมติว่าต้องไปซื้อของตรงนั้นจริงๆ ที่อื่นก็มีแทบจะไม่ไปในพื้นที่เสี่ยง อย่างในปัตตานี ถ้าเป็นพื้นที่เสี่ยงก็หลีกเลี่ยง เหมือนในมหาวิทยาลัยก็ปลอดภัย ทุกคนจะรู้ว่าตั้งแต่หน้ามหาวิทยาลัยปลอดภัย พื้นที่เสี่ยงก็จะเป็นได้รุ่ง ชุมชนของคนไทยพุทธ” (ID7)

“พยายามไม่เข้าไปเจอ จะได้ไม่เจอ พยายามไม่ไปที่น่าจะเสี่ยง เลยไม่เคยเจอ” (ID14)

นอกจากย้ายออก และหลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ว การเลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย ก็ถือเป็นการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้ให้ข้อมูล จากการสัมภาษณ์ พบว่า พื้นที่ปลอดภัยคือ พื้นที่ที่มีระดับความเสี่ยงและมีความถี่ของเหตุการณ์น้อย หรือไม่เคยมี

เหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น เพื่อความปลอดภัย และลดความเสี่ยงของการประสพเหตุ เช่น บริเวณภายในรั้วมหาวิทยาลัย ภายในตัวบ้านของนักศึกษา ดังตัวอย่างเช่น

“มหาวิทยาลัยปลอดภัย ไม่ออกไปไหน เพราะเราออกไปไกลๆ อาจกลัวบ้างเพราะเราไม่ชินกับสภาพแวดล้อม เราก็เลยกลัว” (ID2)

“หนูไม่ออกไปนอกพื้นที่เท่าไร อยู่ในมหาวิทยาลัย” (ID3)

“ถ้าอยู่ตรงนี้จะอยู่แต่ในมหาวิทยาลัย ก็กลัว คิดว่าอยู่ในมหาวิทยาลัยปลอดภัยที่สุด” (ID4)

“บางครั้งเวลามีข่าว บางทีมันใกล้เราเยอะ เราอยู่ในมหาลัย... ตอนนั้นระวังตัว กลางคืนพยายามอยู่ในที่มีคนเยอะ อยู่ในมหาวิทยาลัย” (ID5)

“สัปดาห์ก่อนระเบิด โรงเรียนอยู่กลางเมือง ได้ยินระแวง ไม่ออกจากโรงเรียนเหมือนกัน ตอนเช้าได้ยินลูกหนึ่ง ตอนเที่ยงก็ได้ยินอีกลูกหนึ่ง ก็ระแวงมาก” (ID7)

“พ่อแม่ก็บอกว่าให้ทำตัวเหมือนปกติ...เวลากลางคืนห้ามออกไหนไป อยู่แต่ในบ้าน” (ID10)

การปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการเดินทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ถือเป็น การปรับเปลี่ยนลักษณะทางพฤติกรรมที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องช่วงเวลาในการเดินทาง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ให้ข้อมูลมีการปรับเวลา โดยมีเวลาที่คาดว่าจะปลอดภัย เพื่อลดภาวะเสี่ยงจากความรุนแรง สำหรับการเดินทางนั้น นักศึกษาเลือกใช้วิธีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง เช่น รถเมล์ รถไฟ รถตุ๊ก เพื่อความปลอดภัย และลดภาวะเสี่ยงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ดังตัวอย่างเช่น

“บางที่ขึ้นรถเมล์ ข้างทางเป็นป่า สวนยาง พอถึงแถวเจาะไอร้องจะเป็นเขตที่พื้นที่สีแดงเข้ม ถ้าช่วงนั้นระเบิดบ่อยก็จะไม่ขึ้นรถเมล์ จะขึ้นรถไฟแทน ก็สลับกันไปมา” (ID1)

“กลับรถตู้บ้าง ประหยัดก็กลับรถไฟ รถตู้จะปลอดภัยกว่า จำนวนคนโดยสารน้อย ความเสี่ยงน้อยลง แต่บางที่เป็นรถไฟ พอไปจอดแต่ละสถานีก็เป็นสถานีเล็กๆ แล้วคนจะเยอะมาก วนเวียนเข้าออก ทหารเต็มไปหมด บางทีอาจเป็นเป้าหมาย” (ID2)

“การเดินทางมาเรียน ปกติถ้ามีเวลาว่างจะกลับบ้านไป แต่ก่อนสี่โมงเย็นก็ออกเดินทางได้ แต่เดี๋ยวนี้มันรู้สึกหวั่นๆ ไม่กล้ากลับ แล้วจะมาต้องมาแต่เช้าหกโมงเช้า ต้องปรับวิถีชีวิตหลายอย่าง จะไปตลาดเราก็ต้องมองซ้ายมองขวา มันก็น่ากลัว หลังบ้านจะเป็นมัสยิดที่กำลังสร้างก็มีทหารไปตรวจประจำ แล้วชาวบ้านมักจะกลัวทหารมากกว่า” (ID3)

“ไม่ต้องทำอะไรซ้ำๆ เปลี่ยนเส้นทาง เปลี่ยนเวลา เช่นกลับบ้านก็เปลี่ยน ถ้าถามเพื่อน ส่วนใหญ่ก็เป็นแบบนี้” (ID4)

“กลับบ่อย บางทีก็กลับรถไฟ บางทีก็กลับรถเมย์ ไกลเหมือนกัน ถ้าออกรถไฟป้ายโม่ง ถึงยะลาป้ายสี่แล้วก็มาต่อรถเมย์อีกห้าโมงเย็น เดินทางไกลหลายชั้นตอน” (ID9)

3.2 การจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจ คือ กลวิธีจัดการกับความรู้สึกที่อ่อนล้า สิ้นหวัง หวาดกลัว เบื่อหน่าย ทุกข์ใจ ซึ่งความรู้สึกต่างๆ ดังกล่าวเป็นผลกระทบทางจิตใจ จากการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลรายงานว่า พวกเขาจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจด้วยวิธีการต่างๆ ประกอบด้วยประเด็นย่อย คือ การเติมเต็มกำลังใจ จากคนใกล้ชิด การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ การนำหลักคำสอนของศาสนาเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวใจ และการหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวัน มีรายละเอียดดังนี้

การเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิด คือ การได้รับความรัก ความห่วงใย และกำลังใจ จากบุคคลผู้บุคคล บุคคลผู้ครอบครัว และบุคคลผู้ชุมชน โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดไม่ว่าจะเป็น คนสำคัญในครอบครัว หรือผู้ที่นักศึกษาับถือ เช่น คุณครู ผู้นำศาสนา หรือแม่กระทั่งเพื่อน ที่ตนไว้วางใจ และสนิทสนม เพื่อเป็นพลังผลักดันแรงใจสำคัญที่ช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถ ดำรงตนอยู่ต่อไป ดังตัวอย่างเช่น

“ได้กำลังใจจากครู ถึงแม้ว่าตอนนี้เขาเรียนโท เขาให้กำลังใจตลอด ตั้งใจเรียนนะ อีกไม่กี่ปีก็จะจบแล้ว แล้วก็พ่อแม่ให้ตั้งใจเรียน ถึงแม้ว่าที่บ้านจะเหนื่อยหน่อย แต่ไม่เป็นไร จะส่งเงินให้ ขอให้เกรดสวยๆ ให้มีประสบการณ์ชีวิตเยอะ” (ID3)

“เพื่อนในเอกเรียนโทจิตกันห้าหกคน พอมีปัญหาอะไรก็จะช่วยปลอบเพื่อน” (ID7)

“เรื่องการเรียนของเรา อาจารย์ก็พยายามกระตุ้นให้พวกเรามีความพยายาม อยากให้ตั้งความหวังไว้สูง ทำให้เราพยายามอ่านหนังสือ เราก็ทำให้ได้” (ID9)

“ผมก็คิดถึงที่บ้านครับ กำลังใจจากที่บ้าน ว่าเราคนเดียวที่ออกมา เขาหวังอะไร กับเรามาก เขารอเราอยู่” (ID12)

การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ คือ การผ่อนคลายความไม่สบายใจ ความกังวลใจ ด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลสนใจในยามว่างเพื่อเติมเต็มใจ เช่น การอ่าน

อัลกุรอาน การฟังอานาซีด⁴ ซึ่งเป็นเพลงเกี่ยวกับศาสนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปรึกษากับคนที่นักศึกษาไว้วางใจ หรือระบายเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เป็นที่พักพิง พึ่งพายามอ่อนล้าใจ เช่น พ่อแม่ หรือเพื่อนสนิทที่ตนไว้วางใจ เพื่อช่วยให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจ คลายจากทุกข์และเริ่มต้นยอมรับความเป็นจริงจากเหตุการณ์ ความรุนแรง ดังตัวอย่างเช่น

“อ่านอัลกุรอาน คือ บทบัญญัติของอัลลอฮ์เล่มหนา มันมีหลายขนาด เหมือนกับบางประโยคจะบอกให้เราสบายใจขึ้นเช่น สูเจ้าจงอย่าท้อและสูเจ้าจงอย่าโหยหาและสูเจ้าคือผู้ศรัทธา อย่าให้เราท้อนะคะ...บางทีไปเปิดดูทูปเกี่ยวกับศาสนาฟังเพลงเกี่ยวกับศาสนาที่สอดแทรกด้วยศาสนา” (ID3)

“เลือกที่จะเล่า ความไว้ใจ คือถ้าคนในครอบครัวนี้ถ้าเล่าไปแล้ว เราก็รู้แคในครอบครัวของเรา แต่ถ้าเราไปบอกกับเพื่อนแล้วเพื่อนไปบอกคนอื่น เขาว่ามาจากเราแบบนี้ก็กลัวเหมือนกันนะที่...ถ้าเราพูดกับเพื่อนเยอะๆ เราไม่รู้ว่เพื่อนนั้นยังงัยบ้าง” (ID4)

“เพื่อนช่วยได้เยอะมากๆ เหมือนเรามีอะไรเราก็ปรึกษากัน” (ID5)

“แม่จะสอนเรื่องประสบการณ์ หนูกับแม่ไม่เคยมีความลับจะคุยบอกทุกเรื่อง บางครั้งเขาก็รับฟังหนู แม่เราให้ทุกอย่าง เขาน่าจะรู้เพราะเขาเลี้ยงเรามา” (ID6)

“เพื่อนก็คุยอะไรกันก็ได้ หนูคิดว่าถ้าเราไว้ใจเขา เขาไว้ใจเรา ถ้าเรากลมเกลียวก็ไม่มีใครทำอะไรเราได้ ถ้าเราสนิทกันเหตุการณ์อาจดีขึ้น” (ID7)

“ฟังเกี่ยวกับอานาซีดรู้จักใหม่ เพลงเกี่ยวกับศาสนา ฟังเพลงแบบนี้มากกว่าเพลงไทย การเชิญชวนเกี่ยวกับพระเจ้า” (ID9)

“ก็บางทีเวลาจะทำใจให้สงบ จะอ่านอัลกุรอาน” (ID10)

การนำหลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ คือ การนำบทบัญญัติหลักคำสอน หลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักจริยธรรมเกี่ยวกับศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ เพื่อเพิ่มคลื่นศรัทธา และกำลังใจ ทำให้กลไกสามารถขับเคลื่อนแต่ละฟันเฟืองของชีวิตที่ยากลำบากได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีบทคำสอนที่ลึกซึ้ง เช่น หลักคำสอนของศาสนา อิสลามสอน ให้คิด และวิเคราะห์เหตุการณ์ความไม่สงบในด้านบวก โดยนักศึกษาเชื่อว่าทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นพระประสงค์ของอัลลอฮ์ เพื่อเป็นทดสอบความทุกข์ยาก และทดสอบความศรัทธา ความเชื่อมั่น ในพระเมตตาของพระองค์ ให้มีกำลังใจ อดทน เข้มแข็ง มีความหวัง

⁴ อานาซีด (anasyid) หมายถึง บทเพลงขับร้องที่มีเนื้อสาระเกี่ยวกับการศรัทธา การทำความดี และสอดแทรกคำสอนเกี่ยวกับหลักศาสนา เช่น การสอนให้ทำดี การให้คิดในการดำเนินชีวิตประจำวัน

และน้อมรับบททดสอบ หากผู้ใดอดทนและผ่านพ้นบททดสอบนี้ไปได้ อัลลอฮ์จะอยู่เคียงข้าง และจะประทานสิ่งที่ดีกว่าในวันพรุ่งนี้ ตลอดจนการขอคู่อำลเพื่อให้พระเจ้าคุ้มครองตน และคนที่ตนรัก นับเป็นข้อปฏิบัติที่ช่วยให้หลายชีวิตมีแรงใจดำรงตนต่อไปได้ ดังตัวอย่างเช่น

“ถ้าเรามีอัลลอฮ์เป็นที่พึ่ง ถึงเราจะกลัวอะไรที่เกิดขึ้น อัลลอฮ์จะช่วยเรา คือศาสนา เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของเรา ถ้าเรานึกถึงอัลลอฮ์เสมอ เราก็จะรู้สึกสบายใจเพราะว่า ในทางอิสลาม เขาคิดว่าตัวเราไม่ได้อยู่คนเดียว ถึงแม้ตอนนี้เราอยู่ตัวคนเดียว แต่ก็ยังมีอัลลอฮ์เคียงข้างเรา ถึงแม้เราจะมองไม่เห็น เพียงแค่เรานึกถึง อัลลอฮ์ก็มองเรา แล้วจะช่วยเรา เพียงแค่เราคู่อำลเราก็ขอกับพระองค์” (ID1)

“...ถ้าในแง่ของอิสลาม คือ เป็นบททดสอบของอัลลอฮ์ที่ให้เราอดทน. การอ่าน คู่อำลศ ก็เหมือนกับการขอพรต่ออัลลอฮ์ให้พ่อของเราปลอดภัย เหมือนเป็นสิ่งที่เราต้องทำ เพื่อที่จะ ให้สิ่งที่เราต้องการ...อัลลอฮ์จะให้สิ่งที่ดีเสมอแก่เจ้า หมายถึงว่า ถ้าเราเจอ เหตุการณ์ระเบิด แล้วเราคิดว่าอัลลอฮ์จะให้สิ่งที่ดีกว่า นั่นคือ พรุ่งนี้เราอาจจะได้ไปที่อื่น ที่ไม่เจอระเบิด เจอสิ่งที่ดีกว่า” (ID3)

“ถ้าเรามีอะไรนึกถึงพระเจ้าทำให้เราสบายใจขึ้น เราคิดว่าเขาจะคุ้มครองเราให้พ้น จากสิ่งร้าย” (ID4)

“...คำสอนของศาสนาคือทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นพระประสงค์ของพระเจ้า คือ อัลลอฮ์ คือไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตามทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับเรา แบบพระผู้เป็นเจ้ากำหนดไว้แล้ว ว่าเราต้องเจออะไรบ้าง เป็นบททดสอบ ” (ID5)

“การขอให้เกิดสิ่งที่ดีขึ้น เราจะไม่พูดถึงสิ่งที่ผ่านมาแล้ว แต่ว่าขอให้สิ่งที่จะเกิดขึ้น หลังจากนั้นเป็นสิ่งที่ดีขึ้น” (ID7)

การหลีกเลี่ยงไม่รับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวัน คือ การเลือกที่จะปิดกั้น และหลีกเลี่ยงไม่รับรู้เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งเป็นกลไกที่ช่วยทำให้รู้สึกสบายใจชั่วคราว เช่น หลีกเลี่ยงไม่รับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านสื่อต่างๆ การพยายามไม่นึกถึงเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่เกิดขึ้น การพยายามปลอบใจตนเองว่าสักวันเหตุการณ์จะดีขึ้น รวมถึงการไม่พูดคุยหรือบอกเล่า ถึงเหตุการณ์ที่ตนเองรับรู้กับบุคคลที่ตนไม่ไว้วางใจ ดังตัวอย่างเช่น

“มีทีวีกับหนังสือพิมพ์ บ้างที่ก็ดูบ้างบางทีก็ไม่ดูเลย บางทีเครียดมากเลยเรื่องการเมือง เรื่องโน้นเรื่องนี้ก็เลยไม่ดูเลยดีกว่า...ไม่ดูเลยกลับมีความสุขมากกว่า บางทีเหมือนกับว่า เราไม่ได้ทำอะไร ปัญหานี้คนอื่นเขาทำ แต่เราต้องมานั่งรับปัญหา รู้สึกร่วมไปกับเขามันทำให้เรา รู้สึกเครียด ไม่เอาแล้ว” (ID2)

“เวลามีเหตุพยายามไม่คุย คือทุกคนที่อยู่สามจังหวัดผมคิดว่าน่าจะคิดแบบผม ถ้าเรื่อง แบบนี้เกิดขึ้นเลือกที่จะไม่คุย ไม่คุยเลย ถึงแม้ว่าในใจจะกลัวแค่ไหน รู้สึกยังไงก็ไม่คุยเรื่องแบบนี้ เพราะว่าเรากลัวไง เราคุยแล้วถ้ามีคนเป็นสายสืบให้” (ID4)

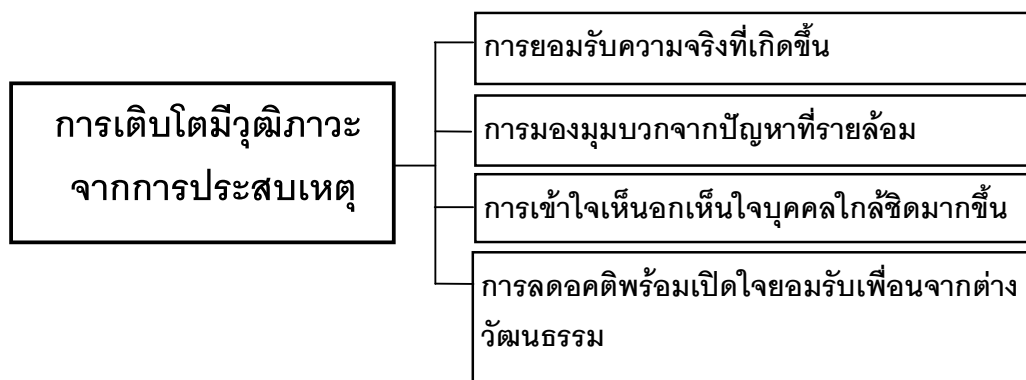
“เหตุการณ์มันเยอะมากไม่รู้จะอะไรเป็นอะไร เหตุการณ์เยอะมากๆ ไม่อยากจะจำแล้ว” (ID6)

“หนูรู้สึกว่ามันชินไปแล้ว สิ่งเดียวที่จะทำคือภาวนาอย่าให้มีคนเจ็บไม่ว่าจะเป็นตำรวจ พอมีเหตุการณ์เกิดขึ้นก็บอกกับตัวเองว่าคงจะไม่มีคนเจ็บแน่นอนก็คงเกิดขึ้นแค่โดนรถ ก็คงไม่อะไรเกิดขึ้นหากมีคนเจ็บก็อย่าให้เกิดอะไรขึ้น” (ID7)

“จนกระทั่งหนูคิดว่า ถ้าสมมติว่าได้ยินเสียงระเบิด เสียงปืน...ก็คิดว่าเรื่องธรรมดา แค่เสียงพลุ ปืนนั่นแหละ...ระเบิด” (ID8)

ประเด็นหลักที่ 4 : การเติบโตมีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุ

การที่นักศึกษาต้องเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง เช่น การได้รับข่าวสาร ความรุนแรงรายวัน การสูญเสียบุคคลในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด และการอยู่ท่ามกลาง เหตุการณ์ความไม่สงบ เสียงสะท้อนของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับ กลุ่มสูงและความสุขมาก นอกจากการปรับตัว ปรับใจให้เข้มแข็งได้แล้วนั้น ยังมีการเติบโต มีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุด้วย เช่น การยอมรับกับความจริงที่เกิดขึ้น การมองมุมบวก จากปัญหาที่ร้ายล้อม การเข้าใจเห็นอกเห็นใจคนในครอบครัวและคนรอบข้างมากยิ่งขึ้น และการลดอคติพร้อมเปิดใจยอมรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็น “ความงอกงาม จากภายในใจสู่การเติบโตมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมจากการประสบเหตุ” ดังรายละเอียดในภาพที่ 17

ภาพที่ 17 ประเด็นหลักที่ 4 : การเติบโตมีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุ

4.1 การยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น หมายถึง การทำใจยอมรับกับความจริงที่เจ็บปวดจากเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นสิ่งที่ไม่ง่ายนัก แต่สำหรับนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มนี้นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี เมื่อการเปลี่ยนผ่านของเวลาบวกกับการปรับตัว ปรับใจ ส่งผลให้พวกเขาสามารถทำใจยอมรับกับความจริงที่ต้องเผชิญในโลกความจริงที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้ว่าต้องผ่านเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวนมาก และมีช่วงเวลาอันยาวนาน แต่ผู้ให้ข้อมูลก็สามารถยอมรับความจริงของชีวิต และสามารถใช้ชีวิตอยู่ท่ามกลางความหวาดระแวงต่อเหตุการณ์ความไม่สงบได้มากขึ้น การปล่อยวางจากทุกข์สู่การยอมรับความจริงของเหตุการณ์ที่ร้ายล้อมส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ ดังตัวอย่างเช่น

“รู้ทั้งรู้ว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นทุกวัน...ถ้าเกิดว่าเราอยู่กับเหตุการณ์นั้นไม่ได้ ยิ่งไงๆ เหตุการณ์มันก็ต้องเกิดขึ้นใหม่ เรายังอยู่กับมันดีกว่า” (ID1)

“ก่อนที่จะมาเรียนคิดไว้แล้วว่าอย่างน้อยการที่เรามาเรียนที่นี้ก็เผื่อใจไว้แล้ว มันจะเกิดอะไรขึ้นมันก็เกิด” (ID5)

“ไม่สบายใจหรือเปล่าหรือ ก็เฉยๆ เพราะว่าไม่รู้จะตอบยังไง หนูก็ทำใจได้ตั้งแต่วันนั้น” (ID9)

“เหตุการณ์ผ่านไปแล้ว ทำใจได้ ในเมื่อบ้านเราอยู่ตรงนี้ เราต้องดำรงชีพต่อไปอย่าไปกลัว” (ID10)

4.2 การมองมุมบวกจากปัญหาที่ร้ายล้อม หมายถึง การปล่อยวางจากทุกข์สู่การยอมรับความจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย นักศึกษาเกิดกระบวนการคิดบวก พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสที่จะทำให้ตนเองมีความอดทนและมุ่งมั่นจนสามารถยืนหยัดต่อสู้กับปัญหา และดำรงชีวิตอยู่เพื่อตนเองและครอบครัวได้อย่างมีความสุข เช่น การตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเพื่อเป็นต้นทุนแก่ชีวิตของตนเองและคนในครอบครัวในอนาคต การพลิกมุมมองวิธีคิดบวก การเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ การได้หยุดคิด สังเกตสิ่งเล็กๆ เกิดการเรียนรู้ และตระหนักเห็นสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางความรุนแรง ดังตัวอย่างเช่น

“เหตุการณ์มันก็แค่เหตุการณ์ มันไม่สามารถจะมาบั่นทอนกับความคิดของเราได้ เรามองว่าอนาคตมันต้องเดินต่อไป เราต้องเรียนเราต้องมีครอบครัว แต่ถ้าเรามาคิดว่าเหตุการณ์มันเป็นแบบนี้ แล้วก็มีมันรุนแรงมากขึ้นไม่เรียนดีกว่า อยู่บ้านดีกว่า มานั่งคิดแบบนี้ทุกอย่างก็จบ ถ้าเหตุการณ์มันรุนแรง เราต้องเรียนนะ เราต้องมีความรู้ เพื่อที่วันหนึ่งเรานำความรู้มาใช้กับบ้านเรา” (ID1)

“ก๊อดทอน...นี่ถึงคนรอบข้างเขาอยู่ได้เราก็ออยู่ได้ พ่อแม่อุทิศสภาระหว่างให้เรา เราก็ต้องมาเรียนให้ได้ จะอยู่บ้านมันเป็นไปได้ ถ้าเราไม่มีการศึกษาเขาจะถูกเราแน่นอน” (ID3)

“คือผมเป็นคนยากจนด้วยไงพี่ แล้วมาเรียนตรงนี้ก็เหมือนกับว่าถ้าเราทำ คือเราเป็นน้องคนสุดท้าย และเรียนอยู่คนเดียวแล้ว ถ้าเรามัวแต่ทำ เราต้องสู้อย่างเดียว” (ID4)

“เราต้องเปลี่ยนวิกฤติให้ได้ ถ้าเราอยู่ในวิกฤติแล้วเราไม่เปลี่ยนวิกฤติ แล้วเราจะอยู่ได้อย่างไร เราต้องพยายาม แล้วคิดว่าเราต้องอยู่ให้ได้เพื่ออนาคต ถ้าเราแยะ อย่างนี้ใครจะทำให้เราดีขึ้น ถ้าเราไม่เปลี่ยนตัวเรา ไม่มีใครเปลี่ยนเราได้” (ID6)

“คิดเสมอว่าเราเองก็ขาดผู้นำครอบครัวไป เราเองก็ต้องเข้มแข็ง คือว่าปัญหาทางจิตใจที่ว่าผู้นำครอบครัวไม่อยู่ก็ยิ่งกว่าเหตุการณ์นี้ คิดว่าเราต้องเข้มแข็ง” (ID8)

“เหตุการณ์ความสงบก็ไม่อยากให้เกิดขึ้นซะใหม่ ทุกคนไม่อยากให้มันเกิดขึ้น แต่พอเกิดแล้ว ก็ต้องแก้ไขปัญหา เพราะเหตุการณ์นี้เราก้ไม่รู้ว่ามีใครเป็นผู้กระทำ ไม่รู้คำตอบรัฐบาลเองไม่รู้ว่ามีหรือเปล่า เราก้ต้องยืนหยัดและสู้ต่อไป” (ID9)

“อุปสรรคเหมือนประสบการณ์ อุปสรรคแต่ละวันของเราที่เราเจอ เราก้เรียกว่าเหมือนประสบการณ์ที่เราต้องผ่านมันให้ได้” (ID10)

4.3 การเข้าใจ เห็นอกเห็นใจบุคคลใกล้ชิดมากขึ้น คือ การทำความเข้าใจ

ในความเป็นจริงของเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งมองว่ายังมีสิ่งดีเกิดขึ้นท่ามกลางประสบการณ์จากเหตุการณ์ความไม่สงบ และประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่ได้มีโอกาสพูดคุยกับเพื่อนต่างศาสนา ได้แก่ การเห็นสายธารของความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน และสามัคคีกันระหว่างคนในครอบครัว และคนรอบข้างมากขึ้น และได้สัมผัสกับมุมมองใหม่ที่พวกเขาไม่เคยพบ เช่น มีความมานะอดทน และสามัคคีระหว่างคนในครอบครัว คนต่างศาสนา และคนในชุมชน ดังตัวอย่างเช่น

“สร้างให้เราอดทน สอนให้เรารักกันมากขึ้น ให้เราเป็นห่วงคนอื่น” (ID3)

“เหตุการณ์มันรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ แต่ก่อนมีแค่บางจุด แต่ตอนนี้ทั่วเลยจนไม่รู้ว่าจะเกิดจุดไหน คนในหมู่บ้านสามัคคีกันมากขึ้น ถ้าเกิดเหตุก็บอกต่อๆ กัน ช่วยเตือนกันที่บ้านโน้นเกิดเหตุการณ์ แต่ก่อนครอบครัวไม่ค่อยมีเวลาให้กัน แต่พอวันศุกร์ก็มีเวลาให้กัน เพราะว่าเขาไม่ได้ไปไหน อยู่บ้าน วันนั้นก็ก็เป็นวันที่มีความสุขวันหนึ่ง เพราะอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา” (ID4)

“คนไทยพุทธถ้าไปอยู่ไทยพุทธด้วยกัน ก็พอไปอยู่ในชุมชนอิสลาม ละแวกบ้านก็สนิทกันมากขึ้น เขาก็ปรับตัวมากก็รู้สึกดีกว่าก็ดี เขาก็อุ่นใจที่มาอยู่กับเรา จากที่อยู่กลุ่มไทยพุทธด้วยกันทั้งหมด เขาก็จะเป็นเป้าหมาย บางทีเขาก็มาอยู่กับเราเขาก็อุ่นใจ บางทีก็เห็นใจกัน” (ID7)

“บางครั้งก็สงสารครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ แล้วก็เห็นใจด้วย ก็ไม่อยากจะให้กระทบกับคนอื่น อืม...อยากให้หยุดแค่นี้แต่ว่าไม่รู้จะบอกใคร เราอยากให้จบ บางครั้งก็สงสารครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ เห็นใจเขา” (ID9)

4.4 การลดอคติพร้อมเปิดใจยอมรับเพื่อนจากต่างวัฒนธรรม หมายถึง การลดอคติและเปิดใจยอมรับผู้ที่มีมาจากต่างถิ่น ต่างศาสนา หรือต่างวัฒนธรรมทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยและภายในชุมชนของนักศึกษา เช่น เพื่อนที่มาจากต่างจังหวัด เพื่อนต่างศาสนา เจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งการลดอคติเป็นการเปิดมุมมองใหม่ เพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญจากข้อดีเล็กๆ ซึ่งแอบซ่อนอยู่ในสถานการณ์ความรุนแรง การได้เห็นถึงความแตกต่างแต่ไม่แตกแยกถือเป็นจุดเริ่มต้นของการลดอคติและเปิดใจยอมรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม ดังตัวอย่างเช่น

“ตอนแรกๆ คิดว่าอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะว่าดูเหตุการณ์เข้ามาล้อมหมู่บ้าน หลังๆ เขาก็เริ่มเข้ากับคนในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมให้คนในหมู่บ้านร่วมกับทหาร มีการมอบอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬาให้กับคนในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมให้คนไทยพุทธ มุสลิมแล้วก็ทหารทำร่วมกัน ก็ฟ้าอบต. ทหารก็จะมีเข้ามามีส่วนร่วม...” (ID1)

“คนนี่มาจากตำบลนี้ นิสัยเขายังไง การเป็นอยู่ บ้านเขา คนนี่มาจากสตูลพูดเร็ว พูดได้ตลอด เราก็อุดนรา ต้องพูดกลาง มลายู มันก็กอดัน ตอนนี้น้ำมันก็รับได้” (ID3)

“ก็ดีถ้าเขามาช่วย เขาเข้ากับชาวบ้านได้ เคยมีแข่งกีฬาร่วมกัน ทหารเป็นคนจัดให้คนในหมู่บ้านมาเจอกัน บางครั้งก็กลัวทหารถือปืน แต่เขาก็มาดูแลเรา ถ้าไม่มีรู้สึกไปอีกอย่างหนึ่ง เขาก็มาอยู่นานแล้ว แต่ก่อนก็กลัวเหมือนกัน แต่ว่าเวลากลับบ้านมีทหารอยู่ข้างนอกก็อุ่นใจ” (ID4)

“พวกเราอยู่ในมหาวิทยาลัยคนไทยพุทธกับอิสลาม ทุกคนเวลามีปัญหาที่มาปรับทุกข์กันเหมือนเราก็เข้าใจเขาเหมือนกัน ว่าเขาก็ไม่ได้ ก็ถูกที่เขาแรงแวะเรา เราก็ถูกที่แรงแวะเขา บางทีมันไม่ใช่ว่าเขาพยายามจะสร้าง ถ้าเรากลมเกลียวกันอยู่มันก็ไม่มีอะไรมาทำให้เราแตกแยกกันก็เหมือนกับอยู่มหาวิทยาลัย เรารู้จักเพื่อนที่มาจากที่ไกลๆ เขาก็เข้าใจว่าไม่ใช่ว่าทุกคนที่เป็นมุสลิมที่รุนแรงเกียจเขา มันเป็นเพียงแค่นคนบางกลุ่ม เขาก็อยู่กันได้ เพื่อนที่เป็นไทยพุทธก็อยู่กันได้ มุสลิมก็อยู่กันได้” (ID7)

“ตอนที่ผมเข้ามาตอนปี 1 ผมพยายามตัดสิ่งนั้นออกไป ก็คือพยายามไม่มองว่า ใครดี ใครไม่ดี พยายามผูกมิตรกับทุกคน กับเพื่อนร่วมหอ” (ID11)

กล่าวโดยสรุปจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นยาวนานกว่า 8 ปี และไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลง แม้ความถี่และจำนวนครั้งของเหตุการณ์จะลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ความรุนแรงกลับสวนทางเพิ่มขึ้นทั้งรูปแบบการก่อเหตุ และกลุ่มเป้าหมายที่ไม่แน่นอน ซึ่งส่วนใหญ่ความไม่สงบรุนแรงถึงขั้นเป็นอันตรายต่อชีวิต เช่น การลอบยิง การวางระเบิด การวางเพลิง และการสร้างสถานการณ์ ทั้งหมดนี้ส่งผลโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อกลุ่มนักศึกษาผู้ซึ่งอาศัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เสี่ยง ทำให้พวกเขาต้องดำรงอยู่ด้วยภาวะจิตใจที่ถูกบีบคั้นจนเกิดความรู้สึกไม่มั่นคง กลัว หวาดระแวง และส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในลักษณะต่างๆ จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข้อมูลของนักศึกษาถึงเหตุการณ์ความไม่สงบจากการสื่อสารกับคนใกล้ชิด และสื่อแขนงต่างๆ รวมทั้งรับรู้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของนักศึกษาเองหรือสมาชิกในครอบครัวย่อมส่งผลให้เกิดความทุกข์จากผลกระทบแก่นักศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผลกระทบของผลกระทบด้านจิตใจ โดยผู้ให้ข้อมูลระบุตรงกันว่า พวกเขามีความรู้สึกไม่มั่นคงในใจ หวาดระแวงและหวาดกลัวว่าจะเกิดเหตุกับตนเองและครอบครัว มีนักศึกษาบางรายเกิดความรู้สึกสะเทือนใจ เสียใจและเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก และเกิดความรู้สึกห่วงใยต่อความปลอดภัยของคนในครอบครัว ตลอดจนรู้สึกระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในบุคคลรอบข้าง นอกจากนี้ นักศึกษายังได้รับผลกระทบในการดำรงชีวิต เช่น การขาดอิสรภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ การขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว

แม้บางเหตุการณ์จะผ่านไปแล้ว แต่ความรู้สึกที่มีต่อผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบยังไม่จางหายตามกาลเวลา แต่ยังคงฝังลึกภายในจิตใจ ถึงกระนั้นชีวิตยังต้องดำเนินต่อไป โดยอาศัยการปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือและอยู่ร่วมกับเหตุการณ์ความไม่สงบ สำหรับการปรับตัวได้แก่ การปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น การย้ายออกจากพื้นที่เสี่ยง การหลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยง การเลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย และการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการเดินทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ซึ่งเป็นการปรับพฤติกรรมเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างกลมกลืนกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นรายวัน นอกจากการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับเหตุการณ์แล้ว การปรับใจก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการดำรงอยู่ สำหรับนักศึกษากลุ่มนี้การจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจในการใช้ชีวิตอยู่

ท่ามกลางเหตุการณ์อันรุนแรง และต่อเนื่องยาวนานถึง 8 ปี ทำให้เกิดกระบวนการเผชิญปัญหา เพื่อจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจจนสามารถยอมรับและอยู่ร่วมกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้ จนสู่สภาวะใจที่สุขสงบ เช่น การเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิด การผ่อนคลายกิจกรรมที่สนใจ การนำหลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ และการหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสาร ความรุนแรงรายวัน

ผลจากการปรับตัว ปรับใจท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่นักศึกษาประสบ มีส่วนในการ ก่อให้เกิดให้นักศึกษาเกิดการคิดใคร่ครวญ คลี่คลายจิตที่ยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ตระหนักรู้ ยอมรับความจริงถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจคนในครอบครัวและคนรอบข้าง มากขึ้น สามารถลดอคติและเปิดใจยอมรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม อันเป็นผลมาจากการการมอง มุมบวกจากปัญหาที่รายล้อมในการเผชิญกับเหตุการณ์ความรุนแรง ตลอดจนนำประโยชน์จาก วิกฤติที่เกิดขึ้นมาใช้ในการปรับตัวปรับใจเพื่อเผชิญกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม จนนำไปสู่คำตอบ ของการดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นท่ามกลางการก่อเกิด สุขสงบ สู่สภาวะใจที่เข้มแข็ง ยืนหยัด ต่อสู้ ปล่อยวางจากทุกข์ จนเกิดความมั่งคั่ง เป็นเมล็ดพันธุ์ ที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีเชิงอธิบายเป็นลำดับโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณก่อนแล้วจึงเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับถัดไป โดยข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลที่ชี้เสริมหรือสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อขยายผลการวิจัยให้มีความชัดเจนมากขึ้น ผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน ส่วนผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นศึกษาประสบการณ์ด้านจิตใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และมีความสุขในระดับมากที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยด้วยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 จำนวน 7,616 คน จาก 7 คณะ (ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคณะวิทยาการสื่อสาร คณะวิทยาลัยอิสลามศึกษา และคณะศิลปกรรมศาสตร์) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2553 มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) (งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2553)

เนื่องจากประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นประเด็นเกี่ยวกับความรุนแรงระดับกลุ่ม อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประเด็นที่อ่อนไหวในพื้นที่ทั้งในด้านความรู้สึกสะเทือนใจต่อเหตุการณ์ และด้านความไว้วางใจต่อความปลอดภัย

ในการเปิดเผยข้อมูล ดังนั้นจึงมีนักศึกษาจำนวน จำนวน 1,240 คน (คิดเป็นร้อยละ 6.14) ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ จำนวน 14 คน ผู้วิจัยใช้การคัดเลือกเจาะจงโดยมีเกณฑ์ คือ (1) เป็นผู้ที่มีความเครียดสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย (บวก 0.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ของมาตรวัดปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (2) เป็นผู้ที่มีความเครียดสูงกว่าหรือเท่ากับค่าคะแนนเฉลี่ย (บวก 0.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ของมาตรวัดความสุขในระดับมาก (3) มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยเพื่อให้ข้อมูล (4) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์ได้ดี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล (เช่น เพศ อายุ การศึกษา ชั้นปี คณะ ศาสนา ภูมิลำเนาเดิม) มาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มาตรวัดการเผชิญปัญหา มาตรวัดความสุข และชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ชั้นปีที่ 1 ถึง 4 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 1,240 คน เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีความเครียดปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และค่าคะแนนความสุขในระดับมาก จำนวน 14 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์รายบุคคลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและมีความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มการเผชิญปัญหา และความสุข ในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์สถิติเบื้องต้น ได้แก่ การแจกแจงความถี่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด สัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง สถิติทดสอบที ค่าความสอดคล้องภายใน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยทำการถอดความบทสัมภาษณ์แบบคำต่อคำจากเทปบันทึกการสัมภาษณ์เป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรแล้วจึงทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้พร้อมกับการฟังเทปบันทึกการสัมภาษณ์ซ้ำแล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลถอดรหัสข้อความ (coding) และจัดกลุ่มข้อมูลตามลักษณะที่มีความหมายคล้ายคลึงกันให้เป็นหมวดหมู่ (categories) จากนั้นจัดเป็นประเด็นย่อย (sub themes) และสรุปเป็นประเด็นหลักด้วยการรวมประเด็นย่อยที่มีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกันไว้ด้วยกัน ในประเด็นหลัก (themes) แล้วจึงนำข้อมูลมาจัดลำดับเชื่อมโยงกัน

ผลการวิจัย

แบ่งเป็นผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ และผลการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 4 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึง 4 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มีภูมิลำเนาและมีครอบครัวอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ) และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 1,240 คน กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 18-25 ปี ($M = 20.40$, $SD = 1.30$) เป็นเพศชาย 340 คน คิดเป็นร้อยละ 27.40 เพศหญิง 900 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ 7 คณะ โดยกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์มากที่สุดจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 19.10 รองลงมาคือคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 กลุ่มตัวอย่างนับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด จำนวน 1,090 คน คิดเป็นร้อยละ 87.90 รองลงมาคือ ศาสนาพุทธ จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80 และศาสนาคริสต์มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 เท่านั้น กลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดปัตตานีมากที่สุด จำนวน 497 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 26.20 จังหวัดยะลา จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 19.80 จังหวัดสตูล จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 และสงขลา 4 อำเภอ (จะนะ, เทพา, สะบ้าย้อย และนาทวี) จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับ 17.39 (SD=7.68) สำหรับการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.57 (SD=24.32) ส่วนการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า นักศึกษาใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา (M=3.84, SD=0.42) และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (M=4.00, SD=0.69) อยู่ในระดับมาก และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก (M=3.04, SD=0.56) ส่วนด้านความสุข พบว่า นักศึกษามีความสุขโดยเฉลี่ยเท่ากับ 135.66 (SD=16.50) และตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 0.55 ถึง 0.11

ตัวแปรส่วนใหญ่มีลักษณะเบ้ขวาและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีความเบ้สูงที่สุดคือ ตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม(0.79) รองลงมาคือตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.35) ตัวแปรที่มีค่าความเบ้ต่ำสุดคือตัวแปรการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (0.01) ตัวแปรส่วนใหญ่มีค่าความโด่งเป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าตัวแปรส่วนใหญ่มีการแจกแจงโค้งสูงกว่าปกติ โดยตัวแปรที่มีความโด่งสูงที่สุด คือตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (0.53) รองลงมาคือตัวแปรปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและตัวแปรที่มีค่าความโด่งน้อยที่สุดคือตัวแปรเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ต่างกัน พบว่า ผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ และปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง มีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหารวมไปถึงมีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ และปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง มีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และมีความสุขแตกต่างกัน

ตอนที่ 3 การตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 0.26, $df = 1$ $p = .608$) มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .00

และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .00 ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 66

อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ส่วนอิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลทางลบต่อความสุข อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสุข แต่ในทางกลับกัน การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข

ตอนที่ 4 การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์กลุ่มพหุ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา 3 รูปแบบ และความสุข ระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน พบว่า ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่แตกต่างกันมีอิทธิพลกำกับต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรแฝงในโมเดลที่ต่างกัน

ผลการวิจัยข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง จำนวน 343 คน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 1.29$, $df = 1$, $p = .26$) มีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ .98 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือ (RMR) เท่ากับ .0048 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .029 ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 69

อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง แต่อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ไม่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา ส่วนอิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลทางลบต่อความสุข การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาและการเผชิญปัญหาแบบ

แสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสุข แต่ในทางกลับกันการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข

ผลการวิจัยข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำจำนวน 410 คน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi-square = 0.00, $df = 1$, $p = .98$) และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือมาตรฐาน (RMSEA) เท่ากับ .00 ตัวแปรทั้งหมดร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสุขได้ร้อยละ 65

อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม มีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาและมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข แต่อิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มไม่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง อิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามีอิทธิพลทางบวกต่อความสุข และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข ส่วนอิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมไม่มีอิทธิพลต่อความสุข

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการสัมภาษณ์นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา สะบ้าย้อย และนาทวี) จำนวน 14 คน พบประเด็นหลัก 4 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบ หมายถึง นักศึกษารับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ บริเวณที่ตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ รวมถึงในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา 4 อำเภอ คือ จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย) และเหตุการณ์นั้นมีความรุนแรงถึงขั้นเป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เช่น การลอบยิง การวางระเบิด การวางเพลิง และการสร้างสถานการณ์ ซึ่งการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบนี้ประกอบด้วยประเด็นย่อย คือ การรับรู้ข้อมูลจากประสบการณ์ตรงของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว และการรับรู้ข้อมูลจากการสื่อสารกับคนใกล้ชิดหรือสื่อแขนงต่างๆ

2.2 ผลกระทบจากการประสบเหตุ หมายถึง ผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบและส่งผลกระทบต่อด้านจิตใจ เช่น ความรู้สึกไม่มั่นคงภายในจิตใจ ความรู้สึกสะเทือนใจเสียใจ และเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ความหวังโยต่อความปลอดภัย

ของคนในครอบครัว และความรู้สึกกระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในบุคคลรอบข้าง ทั้งนี้ นอกจากผลกระทบด้านจิตใจแล้วเหตุการณ์ความไม่สงบยังส่งผลกระทบในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น คือ การขาดอิสรภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ การขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว

2.3 การปรับตัว ปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ร้ายล้นม หมายถึง การที่นักศึกษา ผู้ที่ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต และปรับใจกับสภาวะบีบคั้นเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อ และไม่มีที่ท่าว่าจะยุติลงในวัน ความรู้สึกหวาดระแวง เสียใจจากการสูญเสียทรัพย์สินและบุคคล อันเป็นที่รัก สูญเสียอิสรภาพในการดำรงชีวิต สูญเสียรายได้จากการประกอบอาชีพของคนในครอบครัว และสูญเสียคุณภาพทางการศึกษา ผลกระทบเหล่านี้ย่อมส่งผลให้นักศึกษา ผู้ที่ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต้องมีการปรับตัวปรับใจเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรง ซึ่งประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อย คือ 1) การปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การตั้งใจเรียนมากขึ้น การย้ายออกนอกพื้นที่สีแดง การหลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยงภัย การเลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย และการปรับเปลี่ยนเวลาและการเดินทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และ 2) การจัดการกับสภาวะบีบคั้นทางจิตใจ คือ การเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิด การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ การนำหลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ และการหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสาร ความรุนแรงรายวัน

2.4 การเติบโตมีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุ หมายถึง การที่นักศึกษาเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบจนสามารถปรับตัว ปรับใจให้เข้มแข็งและสามารถยอมรับกับความจริงที่เกิดขึ้น การมองมุมบวกจากปัญหาที่ร้ายล้นม การเข้าใจเห็นอกเห็นใจคนในครอบครัวและคนรอบข้างมากขึ้น และการลดอคติพร้อมเปิดใจต้อนรับเพื่อนต่างวัฒนธรรม เป็นต้น

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมกันโดยมีประเด็นอภิปรายหลัก 4 ประเด็น กล่าวคือ (1) ปริมาณและการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม (2) การเผชิญปัญหา (3) ความสุขของนักศึกษา และ (4) อิทธิพลตัวแปรส่งผ่านของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขของกลุ่มนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม (นักศึกษาทั้งหมด นักศึกษาที่มี

ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปริมาณและการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาความรุนแรงระดับกลุ่มของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2 รูปแบบ กล่าวคือ (1) ความรุนแรงระดับกลุ่มเชิงปริมาณ หรือ Objective collective violence ได้แก่ ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม และ (2) ความรุนแรงระดับกลุ่มเชิงอัตวิสัยที่เป็นการประเมินการรับรู้ผลกระทบของความรุนแรงระดับกลุ่มในนักศึกษา หรือ Subjective collective violence ได้แก่ การรับรู้ที่มีต่อเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม จำนวน 37 เหตุการณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาทั้งหมดจำนวน 1,240 คน รายงานว่าพวกเขาประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มโดยเฉลี่ยเท่ากับ 17.39 (SD=7.68) เหตุการณ์เมื่อแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มตามจำนวนประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (N=343 คน) และระดับต่ำ (N=410 คน) โดยใช้ค่าเฉลี่ยปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ± 0.5 S.D. พบว่ากลุ่มสูงรายงานจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเฉลี่ย เท่ากับ 27.20 (SD=4.30) และกลุ่มต่ำมีค่าเฉลี่ย 9.24 (SD=3.11) กลุ่มนักศึกษาที่รายงานว่าไม่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ มีการรับรู้ปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กล่าวคือในกลุ่มนักศึกษาที่ประสบเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเท่ากับ 22.43 (S.D.= 10.19) และกลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเท่ากับ 71.43 (S.D.= 21.44) จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักศึกษาที่รายงานว่าพวกเขาประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจำนวนมากเป็นกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบมากและมีการรับรู้ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงกว่ากลุ่มที่รายงานตนเองว่าประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ

เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจำนวน 37 เหตุการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสื่อ เช่น “ฉันเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงจากโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ เช่น การวางระเบิดในตลาด ลอบยิง หรือลอบวางเพลิง” และ “ฉันได้ยินข่าวจากเพื่อน หรือคนอื่นๆ เกี่ยวกับการลอบวางระเบิด ลอบยิงหรือลอบวางเพลิง” เป็นต้น (2) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้รู้เห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรง

อันเนื่องมาจากความไม่สงบ เช่น “ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัว หรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บจนต้องพบแพทย์เนื่องจากการลอบวางระเบิด ลอบยิง หรือวางเพลิง” และ “ฉันเห็นควันไฟ ซากปรักหักพังภายหลังการเผาไหม้จากการลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง” เป็นต้น

(3) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะเหยื่อ หรือผู้ประสบเหตุที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากความไม่สงบ เช่น “ฉันได้รับผลกระทบด้านจิตใจเมื่อเป็นบ้าน หรือชุมชนของฉัน (ตลาด โรงเรียน โรงพยาบาล วัด มัสยิด) ถูกลอบวางระเบิด หรือ ลอบวางเพลิง” และ “ฉันนอนไม่หลับเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรง เช่น การลอบวางระเบิด ลอบวางเพลิง หรือลอบยิง” เป็นต้น และ (4) ด้านประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะผู้ได้รับผลกระทบทางสังคม เช่น “ฉัน สมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือคนในชุมชนของฉันเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นทางด้านมุมมอง และความคิดเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม” และ “ฉัน สมาชิกในครอบครัว เพื่อน คนรู้จัก หรือคนในชุมชนของฉันเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่น ทางด้านความแตกต่างของศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม” เป็นต้น ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในด้านประสบการณ์การรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสื่อต่างๆ โดยค่าเฉลี่ยในกลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงเท่ากับ 9.18 (SD=1.15) และค่าเฉลี่ยในกลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำเท่ากับ 6.33 (SD=2.56) จากจำนวนเหตุการณ์ในหมวดนี้ทั้งหมด 10 เหตุการณ์ นั้นแสดงให้เห็นว่าไม่ว่านักศึกษาจะเป็นกลุ่มผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงหรือระดับต่ำล้วนมีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มาจากการรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิตจากสื่อต่างๆ ในปริมาณไม่ต่างกัน

ผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือในกลุ่มตัวอย่างที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในหมวดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในฐานะเหยื่อ หรือผู้ประสบเหตุที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงอันเนื่องมาจากความไม่สงบ แตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับผลกระทบน้อย โดยค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงเท่ากับ 7.54 (SD=1.82) และกลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำเท่ากับ 1.25 (SD=1.32) เมื่อพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง พบประเด็นที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณที่ว่า ผู้ให้ข้อมูลมีการรับรู้

เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองหรือประสบการณ์ตรงของสมาชิกในครอบครัว เช่น การลอบยิง การวางระเบิด การสร้างสถานการณ์ การวางเพลิง เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลเชิงคุณภาพยังช่วยขยายข้อมูลเชิงปริมาณที่พบว่า นอกจากการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองแล้ว กลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบผ่านการสื่อสารกับคนใกล้ชิด หรือสื่อแขนงต่างๆ ด้วย ซึ่งถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อม ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหอพักภายในมหาวิทยาลัยและบริเวณรอบๆ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างปลอดภัย จึงมีโอกาที่จะประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มโดยตรงค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามมีนักศึกษาจำนวนหนึ่งที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มโดยตรงจากการเดินทางกลับบ้านในช่วงวันหยุด ซึ่งบ้านของนักศึกษาบางรายเป็นพื้นที่สีแดง ระยะทางกลับบ้านค่อนข้างไกลและระหว่างการเดินทางกลับบ้านมีความเสี่ยงต่อการประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบค่อนข้างสูง ซึ่งลักษณะของเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ตรงกับผลของการศึกษาของศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2554) ที่ระบุว่า ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2554 มีผู้เสียชีวิตรวมทั้งสิ้น จำนวน 5,243 ราย โดยผู้เสียชีวิตเป็นกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประชากรกลุ่มอื่นๆ มีจำนวนเพียง 148 คน โดยเป็นประชาชนทั่วไปสูงสุด จำนวน 4,215 คน รองลงมาคือ ทหาร จำนวน 351 นาย ตำรวจ จำนวน 280 นาย คนร้าย จำนวน 242 คน และพระ จำนวน 7 รูป ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ พบว่า มีผู้ได้รับ บาดเจ็บรวมทั้งหมด จำนวน 8,941 คน โดยกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับบาดเจ็บมีจำนวนค่อนข้างน้อยเพียง 144 คนเท่านั้น ทั้งนี้เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไปสูงสุด จำนวน 5,855 คน ทหาร จำนวน 1,712 นาย ตำรวจ จำนวน 1,173 นาย คนร้าย จำนวน 34 คน และพระ จำนวน 23 รูป เป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเชิงคุณภาพในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง พบว่า ได้ช่วยขยายความเข้าใจในประเด็นที่ว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มส่วนใหญ่เป็นในลักษณะของการรับรู้จากบุคคลใกล้ชิดและสื่อแขนงต่างๆ เช่น การบอกเล่าของคนใกล้ชิดและครอบครัว สื่อโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ และประสบการณ์ตรงของคนใกล้ชิดและคนในครอบครัว ซึ่งการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ให้ข้อมูล ถึงแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะไม่ได้ประสบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงและการรับรู้ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะของการรับรู้ข่าวสารผ่านช่องทางต่างๆ แต่กลับส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจของผู้ให้ข้อมูลในระดับมาก โดยเฉพาะการรับรู้สถานการณ์ความไม่สงบ

ผ่านประสบการณ์ตรงของคนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด เนื่องจากเป็นบุคคลสำคัญและมีความหมายสำหรับนักศึกษา การรับรู้ผ่านประสบการณ์ตรงของคนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดเปรียบเสมือนกับนักศึกษาประสบกับเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง และเป็นเหตุการณ์ที่เกิดในสถานที่ที่นักศึกษาคุ้นเคย เช่น รู้สึกกระแวง กลัวความปลอดภัยในชีวิตของตนเองและคนใกล้ชิด รู้สึกสะเทือนใจ เสียใจ และเจ็บปวดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก และรู้สึกกระแวง ขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในบุคคลแปลกหน้า เช่น คนนอกพื้นที่ คนต่างศาสนา ทหาร เป็นต้น

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษาประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบ (ทั้งทางตรงและทางอ้อม) จะมีผลกระทบทางจิตใจด้านลบดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผลกระทบทางด้านจิตใจ เช่น รู้สึกกระแวง กลัวความปลอดภัย เจ็บปวดจากการสูญเสีย ขาดความไว้วางใจและเชื่อมั่นในคนแปลกหน้า ผลการวิจัยนี้สนับสนุนการศึกษาของ จันทนา รุ่งกลิ่น (2550) ที่พบว่า ผลกระทบด้านจิตใจ เช่น ความเครียดของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีมี ความสัมพันธ์กับประสบการณ์ความไม่สงบในด้านการรับรู้ข่าวสารเหตุการณ์ความรุนแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักศึกษาและกลุ่มบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีใช้ชีวิตอยู่ในพื้นที่เดียวกันจึงอาจมีประสบการณ์และการรับรู้เหตุการณ์ความไม่สงบเหมือนกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสนับสนุนงานของสุวรรณี เนตรศรีทอง และคณะ (2548) ที่พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในเขตพื้นที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ รับรู้ได้ถึงความไม่ปลอดภัยสูงถึงร้อยละ 89.9 และพวกเขายังมีความกังวลใจถึงความไม่ปลอดภัยของสมาชิกในครอบครัวของพวกเขาสูงถึงร้อยละ 80.3 เป็นต้น อีกรงานวิจัยหนึ่งศึกษาโดยสุนีย์ เครานวล (2551) พบว่า พยาบาลผู้ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถานการณ์ความไม่สงบได้สะท้อนความหมายของการปฏิบัติหน้าที่ว่า “เป็นชีวิตที่มีแต่อันตรายเสมือนปฏิบัติงานในสงคราม” อันส่งผลกระทบด้านจิตใจ เช่น การมีความรู้สึกหวาดระแวง เครียด กลัวความปลอดภัยถึงขั้นเป็นอันตรายถึงชีวิต พร้อมทั้งการมีความรู้สึกเสียใจ สลดใจและหดหู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยทั้ง 3 เรื่องระบุตรงกันว่า เหตุการณ์ความไม่สงบได้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว เช่น นักศึกษา บุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติหน้าที่ในเขตพื้นที่ความไม่สงบสามจังหวัดชายแดนใต้

นอกจากผลกระทบด้านจิตใจแล้ว ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพยังระบุถึงผลกระทบในการดำรงชีวิตประจำวันด้วย เช่น การขาดอิสรภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจากเจ้าหน้าที่รัฐ การขาดโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ บุคอรีย์ เพ็ชรหนู (2549) ในประเด็น

ที่ว่า นักศึกษามุสลิมมักขาดโอกาสในการศึกษาต่อระดับสูง การเลือกประกอบอาชีพที่ดีและมีข้อจำกัดด้านการประกอบอาชีพเพียงการเกษตร ซึ่งราคาพืชผลไม่คงที่ส่งผลกระทบต่อรายได้หลัก เป็นต้น

2. การเผชิญปัญหา

การเผชิญปัญหาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลพยายามที่จะจัดการกับปัญหา หรือสิ่งที่มาคุกคามต่อชีวิต ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้ความเครียดหรือสิ่งที่มาคุกคามนั้นคลี่คลายลง (Lazarus & Folkman, 1984) โดยการเผชิญปัญหามี 3 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เป็นต้น (Cook & Heppner, 1997; สุภาพรพรณ โคตรจรัส, 2545) ผลการวิจัยจากข้อมูลเชิงปริมาณบ่งชี้ว่าการเผชิญปัญหาในกลุ่มนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาทั้งหมด กลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่มสูง) และกลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่มต่ำ) มีดังนี้ ด้านการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในกลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและนักศึกษากลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ โดยใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในระดับมาก ($M=3.85, SD=0.44$; $M=3.84, SD=0.42$; $M=3.80, SD=0.41$ ตามลำดับ) ส่วนการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม พบว่า กลุ่มนักศึกษาทั้งหมดและกลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก ($M=4.01, SD=0.69$; $M=3.52, SD=0.62$ ตามลำดับ) นักศึกษากลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ($M=3.45, SD=0.59$) สำหรับการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง พบว่ากลุ่มนักศึกษาที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง และกลุ่มนักศึกษาทั้งหมดเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงในระดับปานกลางค่อนข้างมากโดยมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ($M=3.17, SD=0.55$; $M=3.04, SD=0.56$ ตามลำดับ) ส่วนนักศึกษากลุ่มที่ประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ($M=2.94, SD=0.56$) เป็นต้น

ทั้งนี้อภิปรายได้ว่ากลุ่มนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มมีปริมาณและการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน และประสบการณ์ที่มีมักเป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่เกี่ยวกับการรับรู้

ข่าวสารทั้งจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนรับรู้ข่าวสารจากคนใกล้ชิด ทำให้ได้รับผลกระทบทางตรงค่อนข้างน้อย จึงเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการปัญหาในระดับมาก ส่วนการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและกลุ่มสูง เลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมในระดับมาก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 มีปริมาณและการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมากกว่ากลุ่มต่ำ ซึ่งเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางค่อนข้างมาก เป็นต้น นอกจากนี้พบประเด็นที่น่าสนใจในการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม กล่าวคือ ในกลุ่มสูงและกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงในระดับปานกลางค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มต่ำ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้มีปริมาณและการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมากกว่ากลุ่มต่ำซึ่งเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบหลีกเลี่ยงในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย จึงทำให้สามารถจัดการกับปัญหาได้ดีกว่า เป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเชิงคุณภาพสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ กล่าวคือในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงได้ช่วยขยายภาพในประเด็นดังกล่าวข้างต้น นั่นคือกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง เลือกใช้การเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ โดยการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา คือ การตั้งใจเรียนมากขึ้น การย้ายออกจากพื้นที่เสี่ยงภัย การหลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยงภัย เช่น พื้นที่สีแดง ชุมชนไทยพุทธ ตลาดใต้รุ่ง หรือในบริเวณที่มีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นต้น การเลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย เช่น ภายในมหาวิทยาลัย ภายในตัวบ้าน เป็นต้น และการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการเดินทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ช่วงกลางวัน เป็นต้น นอกจากนี้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาแล้ว กลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงเลือกใช้การเผชิญแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม คือ การเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิดโดยเฉพาะคนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อนสนิท ครูสอนศาสนา การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ เช่น การอ่านอัลกุรอาน ฟังอนาซิดซึ่งเป็นเพลงเกี่ยวกับศาสนา และการนำหลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ส่วนการเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง คือ การหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวัน เนื่องจากทำให้เกิดความเครียด ความกังวลใจ ความระแวงถึงความปลอดภัยของตนเองและคนในครอบครัว ดังนั้นการหลีกเลี่ยงไม่รับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวันจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักศึกษาในกลุ่มนี้

3. ความสุขของนักศึกษา

ความสุขเป็นสภาวะจิตใจที่ประกอบด้วยการมีความรู้สึกทางบวก (เช่น ความยินดี อารมณ์ดี) การไม่มีความรู้สึกทางลบ (เช่น ความซึมเศร้า ความวิตกกังวล) และการมีความพึงพอใจในชีวิตซึ่งเป็นผลจากการมีความสามารถในการเผชิญปัญหาต่างๆ ในชีวิต และการมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป (Argyle, 1987 ; Veenhoven 1995) ผลการวิจัยเชิงปริมาณในด้านความสุขโดยรวม พบว่า กลุ่มต่ำมีคะแนนความสุขโดยเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 138.1 (SD=15.90) รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีคะแนนความสุขโดยเฉลี่ยเท่ากับ 135.66 (SD=16.50) และกลุ่มสูงมีคะแนนความสุขโดยเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 132.81 (SD=16.33) ผลการวิจัยในประเด็นความสุขของนักศึกษาที่สนับสนุนข้อค้นพบของอภิพร อิศระเสนีย์ (2549) ศึกษาเรื่องความสุขและความสามารถในการเผชิญปัญหาของกลุ่มครูอาสาสมัครในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 130 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มครูมีคะแนนความสุขในระดับสูง มีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไปเมื่อเปรียบเทียบตามเกณฑ์ปกติของกรมสุขภาพจิต และมีความสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเผชิญปัญหาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มรายงานว่า พวกเขาประสบเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มไม่มากนัก และยังคงมีคะแนนความสุขค่อนข้างมาก ทั้งนี้เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น อย่างยืดเยื้อ ยาวนาน และต่อเนื่องนานนับ 8 ปี นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ทำให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มมีการปรับตัวและชินต่อเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มดังกล่าว

อย่างไรก็ตามในผลการวิจัยเชิงคุณภาพ นอกจากพบประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบด้านลบจากการประสบเหตุการณ์ความไม่สงบแล้ว นักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงยังได้รายงานถึงการเติบโตมีวุฒิภาวะจากการประสบเหตุ คือ การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกันภายในครอบครัว ชุมชน และในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ ผลจากการปรับตัวปรับใจท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่นักศึกษาประสบมีส่วนร่วมในการเกื้อกูลให้นักศึกษามีความเข้าใจเห็นอกเห็นใจคนในครอบครัว และคนรอบข้างมากขึ้น สามารถลดอคติและเปิดใจยอมรับเพื่อนจากต่างวัฒนธรรมจนเกิดการมุมมองบวกจากปัญหาที่ร้ายล้อมในการเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบสามารถคลี่คลายใจที่ยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง จนนำไปสู่คำตอบของการดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นท่ามกลางภาวะที่เข้มแข็ง ยืนหยัด ต่อสู้ ปล่อยวางจากทุกข์ ก่อเกิดสุขจนงอกงามเป็นเมล็ดพันธุ์ที่เปี่ยมด้วย

คุณภาพและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยในประเด็นความสุขของนักศึกษาที่สนับสนุนข้อค้นพบของรอสานีและคณะ (2551) ที่พบว่าปัจจัยภายในของบุคคล เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ช่วยให้ประชาชนในสามจังหวัด ชายแดนใต้มีความสุข และสนับสนุนข้อค้นพบของเพ็ญประภา ปริญญาพล (2552) ที่พบว่าประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวทางเยียวยาความเครียด ได้แก่ การทำสมาธิ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการรู้จักให้อภัย เป็นต้น ตลอดจนงานวิจัยในต่างประเทศของ Weinstein และคณะ (2009) ที่พบว่า การมีสติช่วยลดความเครียด ความวิตกกังวล และการหลีกเลี่ยงปัญหาทั้งยังช่วยให้มีสุขภาพจิตและสุขภาวะให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากความไม่สงบ การเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ และความสุขของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหา และความสุข นอกจากนี้การศึกษานี้ครั้งนี้มุ่งขยายความรู้ความเข้าใจถึงอิทธิพลของการเผชิญปัญหาในบทบาทที่เป็นตัวแปรส่งผ่านของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุขของกลุ่มนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรทั้งหมดในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่มสูง) และกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่มต่ำ)

ทั้งนี้การศึกษาที่ผ่านมาระบุว่าการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับการเผชิญปัญหา และปัญหาสุขภาพจิต กล่าวคือ ผู้ที่รับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงจะมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหาและแบบแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด ส่วนผู้ที่อาศัยในพื้นที่ที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มสูงเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงปัญหามากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มน้อยกว่า นอกจากนี้ผู้ที่ใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาและแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมส่งผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดี นั่นคือทำให้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกันกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงส่งผลต่อปัญหาสุขภาพจิต นั่นคือทำให้มีความสุขลดลง

การวิจัยในครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ตั้งไว้ 3 ข้อ กล่าวคือ **ข้อที่ 1** (การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา

โดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง) **ข้อที่ 2** (การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข) และ **ข้อที่ 3** (การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลต่อความสุข โดยการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทางบวกต่อความสุข ส่วนการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อความสุข) เมื่อพิจารณาจากจำนวนเส้นอิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ส่งอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่ส่งอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ แต่มีขนาดของเส้นอิทธิพลมากน้อยแตกต่างกัน โดยในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีจำนวนเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางบวกมากที่สุด กล่าวคือ การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มส่งอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ โดยขนาดอิทธิพลของการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมากที่สุด ($SC=.19$) รองลงมาคือการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ($SC=.12$) และการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา ($SC=.10$) นั้นแสดงว่าในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มนักศึกษาเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมากที่สุด รองลงมาคือการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกับการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง พบว่ามีจำนวนเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางบวกอยู่ในลำดับรองลงมา กล่าวคือ การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มส่งอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา 2 รูปแบบ นั่นคือการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มส่งอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง โดยมีขนาดอิทธิพลของการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ($SC=.23$) มากที่สุด รองลงมาคือและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ($SC=.17$) นั้นแสดงว่า ในกลุ่มสูงเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มนักศึกษาเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมากที่สุด รองลงมาคือการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม แต่ไม่พบอิทธิพลของการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา ส่วนในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ พบว่ามีจำนวนเส้นอิทธิพลที่มีนัยสำคัญทางสถิติและมีทิศทางความสัมพันธ์ไปในทางบวกเพียงเส้นเดียว คือ การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มส่งอิทธิพลทางบวกต่อการเผชิญปัญหา

โดยมุ่งจัดการกับปัญหา โดยมีขนาดอิทธิพลของการเผชิญปัญหาปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา เท่ากับ .26 นั้นแสดงว่า ในกลุ่มต่ำเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มนักศึกษาเลือกใช้ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง ระดับเกิดขึ้นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มเลือกใช้การเผชิญปัญหาที่แตกต่างกันโดยในกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดเลือกใช้การเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ ส่วนในกลุ่มสูงเลือกใช้การเผชิญปัญหา 2 รูปแบบ คือ การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้ในกลุ่มต่ำเลือกใช้การเผชิญปัญหาเพียงรูปแบบเดียวคือ การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการ กับปัญหา

เมื่อพิจารณาจากจำนวนเส้นอิทธิพลทางตรงของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ที่ส่งอิทธิพลต่อความสุขในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง ระดับกลุ่มส่งอิทธิพลทางลบต่อความสุขในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แต่มีขนาดของเส้นอิทธิพลมาก น้อยแตกต่างกัน โดยในกลุ่มสูงส่งอิทธิพลทางลบต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มต่ำ และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดน้อยที่สุด โดยมีขนาดอิทธิพลของความสุขเท่ากับ -0.26 , -0.18 และ -0.14 ตามลำดับ นั้นแสดงว่าเมื่อมีการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม นักศึกษาในกลุ่มสูง มีความสุขน้อยที่สุด รองลงมาคือนักศึกษาในกลุ่มต่ำ และนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนจำนวนเส้นอิทธิพลทางตรงของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบที่ส่งอิทธิพลต่อ ความสุขในกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่มพบว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงส่งอิทธิพลทางลบต่อ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แต่มีขนาดเส้นอิทธิพลมากน้อยแตกต่างกัน โดยในกลุ่มต่ำส่งอิทธิพล ทางลบต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มสูง โดยมีขนาดอิทธิพล ของความสุขเท่ากับ -0.66 , -0.58 และ -0.45 ตามลำดับ นั้นแสดงว่าเมื่อนักศึกษาเลือกใช้ การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง นักศึกษาในกลุ่มต่ำมีความสุขน้อยที่สุด รองลงมาคือนักศึกษา ในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และนักศึกษาในกลุ่มสูง ตามลำดับ ส่วนการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการ กับปัญหาส่งอิทธิพลทางบวกต่อความสุขต่อกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แต่มีขนาดเส้นอิทธิพลมาก น้อยแตกต่างกัน โดยในกลุ่มสูงส่งอิทธิพลทางบวกต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และกลุ่มต่ำ โดยมีขนาดอิทธิพลของความสุขเท่ากับ 0.64 , 0.55 และ 0.48 ตามลำดับ นั้นแสดงว่าเมื่อนักศึกษาเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา นักศึกษาใน กลุ่มสูงมีความสุขมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และนักศึกษาในกลุ่มต่ำ ตามลำดับ และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมส่งอิทธิพลทางบวกต่อ ความสุขต่อกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 กลุ่ม และมีขนาดเส้นอิทธิพลมากน้อยแตกต่างกัน โดยในกลุ่ม

สูงส่งอิทธิพลทางบวกต่อความสุขมากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งมีขนาดอิทธิพลของความสุขเท่ากับ 0.21 , 0.55 และ 0.08 ตามลำดับ นั้นแสดงว่าเมื่อนักศึกษาเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม นักศึกษาในกลุ่มสูงมีความสุขมากที่สุด รองลงมาคือนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นที่น่าสังเกตว่า การเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบส่งอิทธิพลต่อความสุขในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกัน โดยในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและกลุ่มสูงมีจำนวนเส้นอิทธิพลของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ ที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความสุขทั้ง 3 รูปแบบ ส่วนกลุ่มต่ำมีจำนวนเส้นอิทธิพลของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ ที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความสุขเพียง 2 รูปแบบ คือการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง

สำหรับการขยายความรู้ความเข้าใจของบทบาทของการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ ที่มีต่อความสัมพันธ์ของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข ผลการวิจัยสนับสนุน **สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4** (การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มมีอิทธิพลต่อความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน) จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 4 เน้นการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ว่าการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ เป็นตัวแปรส่งผ่านของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุขของทั้ง 3 กลุ่ม (กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของโมเดลของทั้ง 3 กลุ่ม โดยผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มนั้นแสดงให้เห็นว่าโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถประยุกต์ใช้ได้กับนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่าในกลุ่มสูงมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) สูงสุดคิดเป็นร้อยละ 69 นั้นแสดงว่าตัวแปรการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรง ระดับกลุ่ม โดยมีการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่านอธิบายความสุขในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงได้มากที่สุด ส่วนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและกลุ่มต่ำมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) คิดเป็นร้อยละ 66 และร้อยละ 65 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่มีการวิเคราะห์พร้อมกันครั้งเดียวทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ในโมเดลของกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงมีค่าสัมประสิทธิ์

การพยากรณ์ (R^2) มากกว่ากลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ เช่นเดียวกัน

ดังนั้นจากผลการวิเคราะห์เส้นอิทธิพลทางตรงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น พบว่าในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการเผชิญปัญหา ทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน ส่วนในกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม ในระดับสูงมีการเผชิญปัญหาเพียง 2 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน คือ การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและแบบการหลีกเลี่ยง แต่ในกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่านเพียงตัวแปรเดียว นั่นแสดงว่า ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีจำนวนรูปแบบการเผชิญปัญหาที่เป็นตัวตัวแปรส่งผ่านแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ($N=1,240$ คน) มีรูปแบบการเผชิญปัญหาที่เป็นตัวตัวแปรส่งผ่านมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มสูง ($N=343$ คน) และกลุ่มต่ำ ($N=410$ คน) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่าในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำประสบกับเหตุการณ์ความไม่สงบค่อนข้างน้อย และเหตุการณ์ที่ประสบส่วนใหญ่อยู่ในหมวดของประสบการณ์การรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการบาดเจ็บและการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจากสื่อต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อมมากกว่าทางตรงจึงส่งผลกระทบต่อจิตใจ และส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตประจำวันค่อนข้างน้อย

ดังนั้นนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่มต่ำ) จึงมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่านเพียงตัวแปรเดียว นั่นคือ เมื่อกลุ่มต่ำรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจะเลือกใช้การเผชิญปัญหาเพียงตัวแปรเดียวเพื่อทำให้มีความสุขเพิ่มขึ้น ซึ่งการเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาของนักศึกษาในกลุ่มต่ำเกิดขึ้นในกรณีที่ตนเองสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการป้องกันปัญหาเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองได้ เพื่อช่วยให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lazarus และ Folkman (1984) ที่ระบุว่าวิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาคือความพยายามของบุคคลที่จะจัดการกับสาเหตุของปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียดโดยตรง มีการวางแผน ตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหาและพิจารณาวิธีแก้ปัญหาหลายๆ วิธี โดยคำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เช่น การวางแผนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา การลงมือแก้ปัญหานั้นโดยตรง หรือมุ่งปรับเปลี่ยนแก้ไขที่ตัวบุคคล คือ การเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาคือใช้ความรอบคอบไม่ด่วนตัดสินใจ และ

การปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนเองใหม่ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการลดระดับความเครียด ดังนั้น นักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับต่ำ (กลุ่มต่ำ) เลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาและส่งผลให้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมพร มั่นเสมอ และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2546) และงานวิจัยของนันทีนี ศุภมงคล และสุภาพรรณ โคตรจรัส (2548) ที่ศึกษาในกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีระดับความเครียดและความวิตกกังวลน้อยและถือว่าอยู่ในระดับปกติ ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มต่ำที่มีผลกระทบด้านจิตใจในระดับน้อยเช่นเดียวกัน โดยผลการวิจัยทั้ง 2 ชิ้นกล่าวตรงกันว่า นิสิตนักศึกษาเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในระดับมากและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความวิตกกังวล เป็นต้น

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูง (กลุ่มสูง) มีการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงเป็นตัวแปรส่งผ่าน นั้นแสดงว่าเมื่อก่อนสูงรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มจะเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมากที่สุด ทำให้ระดับความสุขลดลง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยขยายวิธีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมาก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง คือ การหลีกเลี่ยงการรับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวัน โดยนักศึกษาเล่าว่าในบางครั้ง การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทุกวันๆ ส่งผลให้เกิดความเครียด ความกังวลใจ ความระแวงถึงความปลอดภัยของตนเอง และครอบครัว ดังนั้นการหลีกเลี่ยงไม่รับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวันจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้เพื่อชะลอความทุกข์ที่อยู่ภายในใจ แต่ถึงอย่างไรปัญหาที่เกิดขึ้นก็ยังคงอยู่โดยไม่ได้รับการแก้ปัญหาโดยตรง แต่เป็นการหลบหลีก ไม่รับรู้ ไม่ลงมือแก้ไข ไม่แก้ไขที่สาเหตุของปัญหา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพรรณ โคตรจรัส (2545) ที่รายงานว่า การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง คือ การแสดงถึงการไม่สามารถเผชิญกับปัญหาได้ โดยการหลีกเลี่ยงปัญหา ได้แก่ การไม่แสดงออกทางพฤติกรรม การปฏิเสธ การไม่เกี่ยวข้องทางความคิดการเก็บความรู้สึกไว้คนเดียว การตำหนิตนเอง การเป็นกังวล และการระบายออกทางอารมณ์ ดังนั้นการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นยังคงอยู่และไม่ได้รับการแก้ไข จึงส่งอิทธิพลให้ระดับความสุขลดลง และสอดคล้องกับทฤษฎีของทั้งนี้ Lazarus และ Folkman (1984) ที่ระบุว่า การเผชิญปัญหาแบบหนีปัญหา (Escape-avoidance) คือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงการไม่รู้ ไม่ยุ่งเกี่ยว พยายามคิดถึงเรื่องอื่น พยายามลืม ไม่สนใจปัญหา หรือหนีและหลีกเลี่ยงปัญหาไปชั่วขณะ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของการไม่สู้และไม่แก้ไขปัญหา และการศึกษาของ

Carver, Scheier, และ Weintraub (1989) ที่พบว่า การปฏิเสธหรือการหลีกเลี่ยงปัญหาทำให้มีความเครียดลดลง เพียงเล็กน้อย และอาจทำให้สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การหลีกเลี่ยงปัญหาโดยบุคคลไม่เข้าไปแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทำให้ความเครียดยังคงอยู่และไม่ได้รับการแก้ไข

เมื่อนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมทำให้ระดับความสุขเพิ่มขึ้น ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยขยายผลการวิจัยเชิงปริมาณในประเด็นที่ว่านักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมากเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม คือ การเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิดโดยเฉพาะคนในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ พี่น้อง สนิท ครูสอนศาสนา การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ เช่น การอ่านอัลกุรอาน ฟังอนาซีดซึ่งเป็นเพลงเกี่ยวกับศาสนาเพื่อให้กำลังใจโดยมีหลักคำสอนของศาสนาสอดแทรกอยู่ และการนำหลักคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีความศรัทธาต่อศาสนาเป็นอย่างมากเสมือนศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ทำให้การใช้ชีวิตโดยเฉพาะกิจกรรมที่สนใจมักเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา เพื่อเพิ่มความเข้มแข็ง ของจิตใจจากความเข้าใจและการซึมซับบทบัญญัติ คำสอนของศาสนา ตลอดจนช่วยเพิ่มคลื่นศรัทธาและกำลังใจเพื่อทำให้กลไกสามารถขับเคลื่อนแต่ละฟันเฟืองของชีวิตที่ยากลำบากได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืนกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมาก ไม่กล้าที่จะบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองที่เกิดขึ้นกับผู้ที่ไม่ไว้ใจและบุคคลแปลกหน้า เนื่องจากกลัว ระวังเรื่องความปลอดภัยและอาจเกิดอันตรายถึงขั้นเสียชีวิตต่อตนเองและคนใกล้ชิด แต่ยังมีนักศึกษาบางรายเลือกที่จะปรึกษากับบุคคลไว้ใจ หรือบุคคลที่ประสบเหตุการณ์คล้ายตนเอง เช่น การปรึกษากับเพื่อนสนิท ปรึกษาพ่อแม่ และจากเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครอบครัวและการประกอบอาชีพและรายได้หลักของผู้ปกครอง ในนักศึกษาบางรายที่ต้องสูญเสีย เสพหลักของครอบครัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจและส่งผลกระทบต่อฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอย่างมาก ทำให้นักศึกษากลุ่มนี้เลือกแก้ไขปัญหามาโดยการหาแหล่งสนับสนุนทางการเงิน เช่น การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา และการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ นั้นแสดงว่าการที่นักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมากเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม ในกรณีนี้ที่นักศึกษาพยายามที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ไม่สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

ดังนั้น นักศึกษากลุ่มนี้จึงเลือกการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากผลกระทบทางด้านจิตใจไม่ว่าจะเป็นการเติมเต็มกำลังใจจากคนใกล้ชิด การผ่อนคลายด้วยกิจกรรมที่สนใจ และการนำหลักคำสอนของศาสนามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carver, Scheier, และ Weintraub (1989) ที่ระบุว่า หากบุคคลพยายามหาความช่วยเหลือจากบุคคลในเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ คนในครอบครัว เพื่อน คนในสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้คำแนะนำ การให้สิ่งของ การยอมรับ การเห็นคุณค่า การมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการช่วยเหลือด้านอารมณ์ จะนำไปสู่ความสามารถในการปรับตัวหรือการเผชิญกับความเครียดต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัญ ธีรชกุลและคณะ (2554) ที่ศึกษาในครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบกรณีศึกษาในอำเภอตากใบและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีผลกระทบด้านจิตใจอยู่ในระดับสูงเช่นกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปรับตัวด้วยการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การได้รับกำลังใจจากคนในครอบครัว เพื่อนสนิท และผู้ได้รับผลกระทบด้วยตนเอง บางครั้งได้รับเงินชดเชยจากรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน และงานวิจัยของรอฮานี เจอะอาแซ และคณะ (2551) ที่ศึกษาในนักศึกษามุสลิม 3 จังหวัดชายแดนใต้ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกับงานวิจัยชิ้นนี้ และมีผลกระทบด้านจิตใจ อยู่ในระดับสูงเช่นกัน พบว่าการปฏิบัติศาสนกิจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสุข และงานวิจัยของ Loewenthal และคณะ (2001) ที่พบว่า การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาของชาวมุสลิมมีผลต่อการผ่อนคลายความโศกเศร้าได้

นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยขยายผลการวิจัยเชิงปริมาณในประเด็นที่ว่า นักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมากเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมและการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาไม่เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข แต่ถึงอย่างไรก็ตามผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษามีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมากมีการเลือกใช้การเผชิญโดยมุ่งจัดการกับปัญหาด้วย ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวช่วยขยายภาพผลการวิจัยเชิงปริมาณ ที่ว่าถึงแม้ว่าการเผชิญโดยมุ่งจัดการกับปัญหาจะไม่เป็นตัวแปรส่งผ่านแต่ก็ยังมีการใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมาก คือ การตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อเป็นฐานความรู้ความเข้าใจและการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต การย้ายออกจาก

พื้นที่เสี่ยงภัย การหลีกเลี่ยงการเดินทางสู่พื้นที่เสี่ยงภัยเช่น พื้นที่สีแดง ชุมชนไทยพุทธ ตลาดใต้รุ่งหรือในบริเวณที่มีทหาร เป็นต้น การเลือกพักอาศัยในพื้นที่ปลอดภัย เช่น ภายในมหาวิทยาลัย ภายในตัวบ้าน เป็นต้น และการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการเดินทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่น ช่วงกลางวัน เป็นต้น นั้นแสดงว่าถึงแม้การวิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มนักศึกษาที่มีปริมาณ เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงไม่พบการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่าน แต่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพช่วยขยายภาพของการใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในกลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและมีความสุขมาก เนื่องจากนักศึกษากลุ่มนี้ไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นการเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสมตามสภาพ และเพื่อลดความเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตของตนเอง ซึ่งนักศึกษากลุ่มที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มสูงและมีความสุขมากเลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาในกรณีที่ตนเองสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการป้องกันปัญหาเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นกับตนเองได้ เพื่อช่วยให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ท่ามกลางสถานการณ์ที่รุนแรงได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Larzarus และ Folkman (1984) ที่ระบุว่า วิธีการเผชิญปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหาคือ ความพยายามของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาโดยตรงกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด โดยมีการวางแผน ตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา และพิจารณาวิธีแก้ปัญหาหลายๆ วิธี คำนึงถึงวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เช่น การวางแผนในการดำเนินการแก้ไขปัญหา การลงมือแก้ปัญหานั้นโดยตรง หรือมุ่งปรับเปลี่ยนแก้ไขที่ตัวบุคคล เป็นต้น

สำหรับการขยายความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณประสบการณ์ ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน (กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ) ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขโดยมีการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่าน ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5 (อิทธิพลของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม และการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงที่ส่งอิทธิพลต่อความสุข จะมีความแตกต่างกันระหว่างปริมาณประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในระดับสูงและระดับต่ำ) จากสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 5 เน้นการตรวจสอบว่าจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเป็นตัวแปรกำกับในกลุ่มตัวอย่างที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกัน 3 กลุ่ม ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้เหตุการณ์

ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุขโดยมีการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบ เป็นตัวแปรส่งผ่านพบว่าโมเดลที่ไม่มีการกำหนดเงื่อนไขบังคับในการวิเคราะห์ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล นั่นคือ โมเดลทั้ง 3 โมเดลมีรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรในโมเดลรูปแบบเดียวกัน ดังนั้นอาจสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มซึ่งมีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มแตกต่างกันจึงมีรูปแบบการเผชิญปัญหาซึ่งเป็นตัวแปรส่งผ่านที่แตกต่างกันด้วย โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีรูปแบบการเผชิญปัญหาทั้ง 3 รูปแบบเป็นตัวแปรส่งผ่านของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข ส่วนกลุ่มสูงมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงและการเผชิญแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมเป็นตัวแปรส่งผ่านของการรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มที่มีต่อความสุข ส่วนกลุ่มต่ำมีการเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหาเป็นตัวแปรส่งผ่านเพียงตัวเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Desmonod และ Maclachlan (2006) ที่ศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นทหารผ่านศึกในสหราชอาณาจักรซึ่งได้รับผลกระทบด้านจิตใจค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับกลุ่มสูง โดยผลการวิจัยพบว่า การเผชิญปัญหาเป็นตัวแปรสำคัญในการทำนายการเยียวยาผลกระทบด้านจิตใจ โดยการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางบวกต่อความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า ความก้าวร้าว แต่ในทางกลับกันการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยงมีอิทธิพลทางลบต่อการปรับตัวทางสังคม เป็นต้น และงานวิจัยของ Bal, Crombez และคณะ (2003) ที่ศึกษาในเยาวชนที่มีความรุนแรงทางเพศซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ ในระดับสูงซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มสูง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากกว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความเครียดทั่วไป และกลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ไม่ได้รับผลกระทบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Flannery และคณะ (2003) ที่ศึกษาในเยาวชนที่มีความรุนแรงระดับกลุ่มในชุมชน ซึ่งได้รับผลกระทบด้านจิตใจอยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มสูง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมากที่สุด เช่น การฟังเพลง คิดเป็นร้อยละ 90 ถึง 96 การไปโบสถ์ คิดเป็นร้อยละ 47 ถึง 56 การปรึกษากับคุณครูหรือนักจิตวิทยาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 26 ถึง 34 และเลือกใช้การเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เช่น การดำทอโทษคนอื่น การนอน การดื่มสุราและใช้สารเสพติด ส่วนกลุ่มเยาวชนที่มีความรุนแรงในชุมชนค่อนข้างน้อยหรือไม่มีเลย เลือกใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหามากที่สุด เช่น การแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและช่วยแก้ไขปัญหาก็เพื่อน ๆ เป็นต้น ทั้งนี้หากบุคคลเลือกใช้รูปแบบการเผชิญปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วจะ

สามารถปรับตัวกับภาวะความเครียดได้ และยังช่วยขจัดความเครียดที่เข้ามา จนนำไปสู่สภาวะสมดุลทางจิตใจได้เร็วขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่ามีนักศึกษาจำนวนไม่มากนักเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงหรือบุคคลในครอบครัวได้รับผลกระทบทางตรงจากความรุนแรงระดับกลุ่ม อย่างไรก็ตามในนักศึกษาในกลุ่มนี้พบว่ามีกรรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มในลักษณะของความเครียดระดับสูง เช่น รู้สึกตกใจ กลัว เครียด ระวัง สะเทือนใจ นอกจากนี้นักศึกษาที่ประสบกับความสูญเสียโดยตรงมีความทุกข์ที่เกิดจากการสูญเสียและมีความสุขลดน้อยลง เนื่องจากต้องสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ทำให้ความสุขลดลงจากการขาดโอกาสในการได้อยู่กันพร้อมหน้าของคนในครอบครัว ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้มีความเสี่ยงต่อการมีปัญหสุขภาพจิต ปัญหาทางด้านอารมณ์และพฤติกรรมอื่นๆ ตามมา รวมทั้งโรคทางจิตเวช เช่น วิตกกังวล ซึมเศร้า หรือ PTSD ทั้งนี้นักจิตวิทยาการปรึกษาและนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องควรจะได้มีการบริการด้านจิตวิทยาแก่นักศึกษากลุ่มนี้ เพื่อเยียวยาและฟื้นฟูให้กลับเป็นปกติ เช่น การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล ด้วยการรับฟังเรื่องราวและปัญหาต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษา รู้สึกสบายใจ ผ่อนคลายความวิตกกังวลและความหวาดกลัว เกิดความเข้าใจตนเอง มีกำลังใจ มีความเชื่อมั่น และหาแนวทางในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้นักจิตวิทยาการปรึกษาควรจัดให้มีการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มระหว่างผู้ที่ได้รับผลกระทบด้วยกัน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้มีเวทีแลกเปลี่ยนความรู้สึก ให้กำลังใจ เกิดการเรียนรู้ และสร้างความเข้มแข็งของบุคคลอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

1.2 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจำนวนหนึ่งมีรูปแบบการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมน้อย เช่น นักศึกษาไม่กล้าที่จะบอกเล่าเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงกับผู้ที่ไม่ไว้ใจ เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดอันตรายกับตนเองและคนใกล้ชิดได้ รวมทั้งมีการเผชิญปัญหาแบบการหลีกเลี่ยง เช่น หลีกเลียงไม่รับรู้ข่าวสารความรุนแรงรายวัน ซึ่งการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเพิ่มระดับความสุข ดังนั้นนักจิตวิทยาการปรึกษาควรจัดโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทั้งแบบ

รายบุคคลและแบบกลุ่ม โดยให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะใช้การเผชิญปัญหาโดยมุ่งจัดการกับปัญหา และการเผชิญปัญหาแบบแสวงหาการสนับสนุนทางสังคมที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ส่งผลต่อการเพิ่มระดับความสุขมากขึ้น จนนำไปสู่การประเมินสถานการณ์ที่ประสบได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงและมีความมั่นใจในการจัดการกับปัญหาและแสวงหาแหล่งช่วยเหลือต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักจิตวิทยาการปรึกษาควรมีการจัดโปรแกรมการปรึกษาทางจิตวิทยาทั้งด้านป้องกันปัญหา และพัฒนาบุคคล โดยเน้นความสามารถในการจัดการกับปัญหา เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถปรับตัว ปรับใจให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งฝ่าฟันอุปสรรคและมีศักยภาพในการดำเนินชีวิตตามปกติได้อย่างราบรื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้พบการเติบโตอย่างมีวุฒิภาวะในด้านการมองมุมบวกจากปัญหาที่ร้ายล้นม การพัฒนาความเข้มแข็งภายในที่รวมถึงความเข้าใจโลกและชีวิตทำให้สามารถยอมรับและอยู่กับความเป็นจริงได้ดีขึ้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแบบเปิดใจกว้าง ลดอคติที่มีต่อผู้อื่นที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เพียงครั้งเดียว และศึกษาเฉพาะในนักศึกษาที่มีปริมาณเหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและมีความสุขในระดับสูง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรจะได้ขยายความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเติบโตอย่างมีวุฒิภาวะนี้ โดยอาจจะใช้รูปแบบของการวิจัยคุณภาพแบบสร้างทฤษฎีจากข้อมูล (grounded theory method) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ดำเนินการแบบอุปนัย โดยนักวิจัยสร้างสมมติฐานและคำอธิบายเชิงทฤษฎีขึ้นมาจากข้อมูลที่ได้รวบรวมสำหรับการวิจัยเรื่องนั้นโดยตรง เนื่องรูปแบบการวิจัยแบบนี้ มีข้อดี คือ เน้นวิธีการดำเนินการวิจัยที่เข้มงวดเป็นระเบียบ และเน้นการตีความมากกว่าการพรรณนาเพื่อหาคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์ที่ศึกษา (Stern, 1994 อ้างถึงใน ชาย โพธิ์สิตา, 2550) ซึ่งได้ข้อสรุปเชิงแนวคิดทฤษฎี ที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและมีฐานมาจากข้อมูลโดยตรง (grounded in the data)

2.2 งานวิจัยครั้งนี้พบว่ากรรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงส่งผลทางอ้อมต่อความสุขผ่านการเผชิญปัญหา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรคำนึงถึงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์ในการบริการด้านจิตวิทยาการปรึกษาแก่นักศึกษาผู้มีภูมิลำบากในเขตพื้นที่ความไม่สงบ ทั้งนี้การวิจัยดังกล่าวอาจออกแบบโดยเน้นการพัฒนารูปแบบการเผชิญปัญหาให้เหมาะสม โดยครอบคลุม ทั้ง (1) การส่งเสริมคุณภาพด้านบวกของจิตใจ หรือการส่งเสริมความสามารถในการลดผลกระทบด้านจิตใจอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เป็นการป้องกันในระดับปฐม

ภูมิ (primary prevention) (2) การป้องกันปัญหาด้านจิตใจอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในกลุ่มเสี่ยงต่างๆ ที่เป็นการป้องกันในระดับทุติยภูมิ (secondary prevention) (3) การเยียวยา ลดความรุนแรง และป้องกันความเสียหายที่เกิดจากปัญหาด้านจิตใจอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เป็นการป้องกันในระดับตติยภูมิ (tertiary prevention)

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่านักศึกษาได้รับผลกระทบจากการประสบเหตุ เช่น นักศึกษาเกิดความรู้สึกสับสน ขาดความเชื่อมั่นและไม่ไว้วางใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ของทหารบางรายโดยขาดการตระหนักในความแตกต่างทางพหุวัฒนธรรม และการขาดอิสรภาพจากการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะทหารทั้งทหารเกณฑ์และทหารพรานควรเน้นนโยบายเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทั้งในด้านมวลชนสัมพันธ์และด้านบริบทของพหุวัฒนธรรมเฉพาะในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

2.4 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้เน้นศึกษาในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งอิทธิพลทางศาสนาและวัฒนธรรมอาจมีผลต่อการเลือกใช้อิทธิพลปัญหาในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งส่งผลกระทบต่อระดับความสุขด้วย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่หลากหลายในเขตพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรกวรรณ สุพรรณนวรรษา และ สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2545). การวิเคราะห์การมองโลกในแง่ดี และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัยการประชุมวิชาการศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2, 161-164.

กัณฑ์พร ยอดไธย และคณะ. (2550). ประสบการณ์การบาดเจ็บ ผลกระทบ และการจัดการ การบาดเจ็บของผู้ได้รับบาดเจ็บและครอบครัวจากเหตุระเบิดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่จังหวัด สงขลา. วารสารสงขลานครินทร์เวชสาร, 25, 211-223.

กัณฐิกา ชัยสวัสดิ์. (2546). ภาวะความสุขและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของหญิงตั้งครรภ์ ที่ฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2545). รพ.ปัตตานีตั้งศูนย์ปฐมพยาบาลจิตใจผู้สูญเสีย จากเหตุไม่สงบ. ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000080479>

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2550). ความเชื่อมั่นທຸດความสุขลด. ค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2550, จาก <http://www.dmh.moph.go.th/ma in.asp>.

คณะบุคคลวิอาร์แฮปปี้. (2548). สร้างสรรค์เพื่อการพัฒนา (we are happy). ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2551, จาก http://www.wearehappy.in.th/?page_id=15

งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา. (2553). ข้อมูลสถิตินักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห้า จังหวัดชายแดนใต้. สำนักทะเบียนกลาง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

จันทนา รุ่งกลิ่น. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่คนคิด ความเครียดและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่อยู่ในภาวะเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- จลลี เจริญสรรพ. (2548). การดำเนินช่วยเหลือและฟื้นฟูทางจิตใจกรณีกรณีพิบัติ 6 จังหวัดภาคใต้ ในระยะ 1 เดือน หลังเกิดเหตุ: มุมมองผู้ปฏิบัติงาน. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต.
- จิระสุข สุขสวัสดิ์ และอรัญญา ต้อยคำภีร์. (2553). ประสบการณ์ความรุนแรง การเผชิญปัญหาและความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประเทศไทย : การวิจัยแบบผสมวิธี. วารสารประชากรศาสตร์, 1, 22-48.
- จूरีย์ ธีรชกุล และคณะ. (2554). สภาพชีวิต ความต้องการและการได้รับการเยียวยาในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบจังหวัดนราธิวาส : กรณีศึกษาในอำเภอตากใบและหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง. ศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบ จังหวัดชายแดนใต้ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- ชาญชัย พีระเมธากุล. (2543). ผลของกระบวนการกลุ่มพัฒนาตนต่อความวิตกกังวลต่อสังคมและความสุขในเด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาลินี สุวรรณยศ. (2542). ผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์ต่อภาวะซึมเศร้าของบุคคลที่สูญเสียแขนขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพิธิสิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พรินติ้งฯ.
- ชุตินา พงศ์วรินทร์ (2551). การพัฒนารูปแบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวพุทธเพื่อพัฒนาสุขภาพจิตทางจิตของวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรุนแรง. เอกสารประกอบการสัมมนาในระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2543). โมเดล LISREL เพื่อการวิจัย. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2552, จาก www.measurement.hypermart.net
- ดาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา. (2528). ผลของการใช้ตัวแบบในการลดความวิตกกังวลของนักศึกษา ก่อนการศึกษาระดับปริญญาโทที่วิทยาลัยพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดาราวรรณ ต๊ะปิ่นตา. (2534). การลดความวิตกกังวลของพยาบาลประจำการที่ดูแลผู้ป่วยโรคเอดส์ ด้วยวิธีการปรับเปลี่ยนความคิดร่วมกับการฝึกสติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดวงพร หิรัญรัตน์. (2543). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวโรเจอร์สต่อความสุขของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงหทัย คชเสนี. (2549). ความขัดแย้งระหว่างงานกับครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิตของคู่สมรสที่ทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2538). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Lisrel) : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). สถิติขวนใช้. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นพดล กรรณิกา. (2550). รายงานดัชนีความสุขมวลรวมของประชาชนภายในประเทศในช่วงเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม พ.ศ. 2550. ศูนย์วิจัยเอแบคชนวัตกรรมทางสังคม มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000080479>
- นภาพร ลิ้มปิยากร. (2549). ผ่านันสมองของปราชญ์. ประชาชาติธุรกิจ, ฉบับที่ 3817 (3017) ปีที่ 30. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2551, จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2006q3/2006august07p01.htm>
- นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ. (2546). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสังเคราะห์งานวิจัยด้านความรุนแรงในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- นันทินี ศุภมณฑล และสุภาพรพรณ โคตรจรัส. (2548). ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคม และกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา. รายงานการวิจัยการประชุมวิชาการ ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 5, 175-177.
- นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์แม็ทส์พอยท์ จำกัด.
- บัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้. (2548). พหุวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ค้นเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2554, จาก <http://www.bluesingha.org/2553/ptnmulcul.pdf>

- บุคอรื เพ็ชรหนู. (2549). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความไม่สงบทางสังคมของชุมชนมุสลิมภาคใต้ของประเทศไทย : การศึกษาเฉพาะกรณี ความคิดของนักศึกษามุสลิม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมประยุกต์ คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญยราศรี ช่างเหล็ก. (2549). *การประเมินความเครียด และการเผชิญความเครียดของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยจากสถานการณ์ไม่สงบในภาคใต้ : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เปรมพร มั่นเสมอ และสุภาพรรณ โคตรจรัส. (2546). การปรับตัว กลวิธีการเผชิญปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1. *รายงานการวิจัยการประชุมวิชาการ ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 3, 115-117.
- ประวิทย์ รัตนสมบัติและคณะ. (2547). *การเผชิญปัญหากับความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา และการแนะแนว สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- แผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2557. (2555). ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2555, จาก http://yeawya.prd.go.th/view_ebook.php?id=23
- เพชรดาว ไต้ะมีนา. (2551). *ฝ่าวิกฤตชายแดนใต้ แสงไฟในพายุร้าย*. ข่าวสารธารณสุข ห้องสมุดโรงพยาบาลเลิดสิน.
- เพ็ญประภา ปริญาพล. (2552). *ความเครียดและแนวทางเยียวยาความเครียดของประชาชนในพื้นที่ก่อความไม่สงบ*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 2, 153-161.
- พัชรินทร์ อรุณเรือง และสุภาพรรณ โคตรจรัส. (2546). ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อความสามารถในการฟื้นพลังและกลวิธีการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นตอนต้น. *รายงานการวิจัยการประชุมวิชาการ ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 3, 145-147.
- พรทิพย์ พันธุ์รธา. (2549). *ความเครียดและการเผชิญความเครียดของหญิงม่ายที่สามีเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ กรณีศึกษาหญิงม่ายที่อาศัยอยู่ในศูนย์*

- รอดันบาดู จังหวัดนราธิวาส. สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาล
สุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรวัฒนา ศรีคำภา, นิตยา แก้วเขียว และประวิทย์ รัตนสมบัติ. (2547). การเผชิญปัญหากับความเครียดของนักศึกษาสถาบันราชภัฏมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไพโรศิลป์ ปิ่นทะนา. (2550). จากทฤษฎีสู่แบบจำลองทางสถิติอิสระ. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2552, จาก <http://www.watpon.com>
- ภัทรสุดา ฮามคำไพ. (2538). ผลของการปรึกษาจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารีนี สแลม. (2551). ปัญหาด้านจิตใจและการดูแลตนเองด้านจิตใจในผู้ที่สูญเสียบุคคลในครอบครัวจากสถานการณ์ความไม่สงบภาคใต้ : กรณีศึกษา อำเภอกะพ้อ จังหวัดปัตตานี. สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและ จิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รัชนิย์ แก้วคำศรี และสุภาพรพรรณ โคตรจรัส. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพัน กลวิธีการเผชิญปัญหา และการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตนักศึกษา. รายงานการวิจัยการประชุมวิชาการ ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์จิตวิทยาตะวันออก-ตะวันตก คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 3, 149-151.
- โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์. (ไม่ระบุปีที่พิมพ์). ประสบการณ์การดูแลเยียวยาจิตใจตนเองของครูที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์จังหวัดชายแดนใต้. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.skph.go.th/NEW_skph/admin/upload_km/20110627153507.pdf
- โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์. (2552). การพัฒนาระบบบริการสุขภาพจิตในสถานบริการสาธารณสุข 3 จังหวัดชายแดนใต้ และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.skph.go.th/NEW_skph/admin/upload_km/20110701133008.pdf
- รอฮานี เจอะอาแซ และคณะ. (2551). ความสุขและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบกับเหตุความไม่สงบ. รายงานการวิจัย. นราธิวาส : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.

- ลดาวัลย์ แก้วสีนวล. (2553). การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมกรณีศึกษาชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส). *วารสารสถานีวิทยุกระจ่ายเสียงรัฐสภา*, 9.
- วิวัฒน์ พรหมเพชร และ สุวิมล นราองอาจ. (2551). *ภาวะสุขภาพจิตของครูในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2549). *เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). *จิตวิทยาการวิจัยแบบผสม กระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. ขอนแก่น : สำนักพิมพ์อักษรวิวัฒน์.
- วิณา มิ่งเมือง. (2540). *ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวคิดพิจารณาความเป็นจริงต่อการกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2541). *โมเดลเชิงสาเหตุ : การสร้างและการวิเคราะห์, รวมบทความทางจิตวิทยาการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ดิเรก ศรีสุข และทวิวัฒน์ ปิตยานนท์. (2535). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ เน้นสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริบุญรัตน์ สายโกสุ่ม. (2550). *Happy health. วารสารการประชุมใหญ่สามัญ. สมาคมสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- ศรีสมภพ จิตรภักดิ์ศรี. (2553). *สรุปหกปีไฟใต้ : พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจิตกรรมของการก่อความไม่สงบ*. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2555, จาก http://www.deepsouthwatch.org/sites/default/files/Srisompob_six_year.pdf
- ศรีสมภพ จิตรภักดิ์ศรี. (2555). *ไฟใต้ปี 55 สงบหรือไม่*. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. ค้นเมื่อ 26 มกราคม 2555, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/2682>

- ศูนย์ข่าวอิศรา. (2549). *เปิดงานวิจัย 2 ปีไฟใต้ ตอนที่ 1 ปริศนาแห่งความรุนแรง*. ศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.
- ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2554). *8 ปีไฟใต้ยอดตายทะลุ 5 พัน ละลายงบประมาณ 1.6 แสนล้าน*. สถาบันข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. ค้นเมื่อ 26 มกราคม 2555, จาก <http://www.isranews.org>
- ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2549). *ประเมินความสุขมวลรวมของคนไทยภายในประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (2551). *รายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (Violence-related Injury Surveillance - VIS) ประจำเดือนกันยายน พ.ศ. 2551*. ค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2551, จาก http://medipe2.psu.ac.th/~vis/report/VIS_Report_Sep08.pdf
- ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้. (2553). *8 ปีไฟใต้ยอดตายทะลุ 5 พัน ละลายงบประมาณ 1.6 แสนล้าน*. สถาบันข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. ค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2554, จาก <http://www.isranews.org>
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2555). *สรุปสถานการณ์ความรุนแรงภาคใต้ : มกราคม พ.ศ. 2547 ถึงกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555*. ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2555, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/3077>
- เสวตาภรณ์ เพชรบุญวรรณ. (2551). *การดูแลตนเองด้านจิตใจของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สถานการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ : กรณีศึกษาอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สถาบันวิจัยสังคม. (2552). *ศึกษาความรุนแรงภาคใต้ : บริบททางนโยบาย ความรู้ การรับรู้ รายงานการศึกษาความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย จักรพันธุ์. (2549). *ดัชนีความสุข ทางรอดของสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต.
- สมชาย จักรพันธุ์. (2551). *ฝ่าวิกฤตชายแดนใต้ แสงไฟในพายุร้าย*. ข่าวสารธารณสุขห้องสมุด. โรงพยาบาลเลิดสิน. ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000080479>

- สมบุญ จารุเกษมทวี. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบความผูกพัน ความวิตกกังวล และ กลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาจิตวิทยา การปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัชย์ พิศาลบุตร. (2544). *วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : วิทยพัฒน์.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2550). *สัมมนาวิชาการเรื่องการจัดการความรู้เพื่อสันติสุขภาวะ พื้นที่ภาคใต้*. ค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2551, จาก <http://www.hsri.or.th/achieve/km-seminar-southern-of-thailand.html>
- สิทธิ์ ธีรสรณ์. (2010). *การออกแบบการวิจัยแบบวิธีผสม: ความเป็นมาและประเด็นขัดแย้ง*. ค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2553, จาก http://acad.vru.ac.th/form/var_4.pdf
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). *การใช้สถิติในงานวิจัยอย่างถูกต้องและได้มาตรฐานสากล*. กรุงเทพมหานคร: เพ็ญฟ้าพรินติ้ง.
- สุภาวค์ จันทวานิช. (2551). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2539). *ความเครียดและการบริหารความเครียด*. เอกสารการประชุม วิชาการประจำปีของสมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย เรื่องเทคนิคทางจิตวิทยาในการพัฒนา คุณภาพคน, วันที่ 6-7 กรกฎาคม 2536.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2543). *แบบสำรวจตนเอง*. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2544). *การวัดการเผชิญปัญหา*. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2545). *การวัดการเผชิญปัญหาและการจัดการความเครียด*. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส และ ชุมพร ยงกิตติกุล. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรม เลี้ยงดูและพฤติกรรมส่วนบุคคลของวัยรุ่นไทย*. รายงานการวิจัย. คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2552). *สุขภาพจิต*. กรุงเทพมหานคร : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ เครานวล. (2550). *ประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลในสถานการณ์ความไม่สงบ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการพยาบาล ผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรัชย์ หวันแก้ว. (2550). *กำเนิดไฟใต้*. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณณี เนตรศรีทอง และปฐมมามาศ โชติบัณฑิต. (2548). การประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 4 เรื่อง "การศึกษาผลกระทบต่อการจัดบริการสุขภาพ และกำลังขวัญของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในภาวะวิกฤต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้". กรุงเทพมหานคร : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

อภิชัย มงคลและคณะ. (2547). รายงานการวิจัยการพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับใหม่. ขอนแก่น : โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.

อภิพร อิศระเสนีย์. (2549). ความสุขและความสามารถในการเผชิญปัญหาของกลุ่มครูอาสาสมัครในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อรอุมา อุดมเศรษฐี. (2549). ความเครียดและการจัดการความเครียดของวัยรุ่นในสถานศึกษาต่อสถานการณ์ความไม่สงบ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาษาอังกฤษ

Adnett, N., Coe, r., Davies, P., Hutton, D., & Telhaj, S. (2006). *Competition within schools: Representativeness of Yellis sample schools in a study of subject enrollment of 14-16 Year Olds*. Retrieved August 30, 2009, from www.staffs.ac.uk/schools/business/iepr/docs/Working-paper11.doc

Andrews, F. M., & Withey, S. B., (1976). *Social indicators of well being*. New York: Plenum Press.

American Psychological Association (APA). (2008). *Reasons for violence*. Retrieved February 02, 2008, from <http://www.apahelpcenter.org>

Argyle, M. (1987). *The psychology of happiness*. New York: Methuen.

Argyle, M., & Crossland, J. (1987). The dimentions of positive emotions. *British Journal of Social Psychology*, 26, 127-137.

Argyle, M., & Crossland. J. (1991). The dimensions of positive emotions. *British journal of Social Psychology*, 26, 127-137.

- Argyle, M., & Martin, M. (1991). *The psychology causes of happiness*. In F. stack, M. Argyle & N. Schwarz (Eds), *Subjective well-being* (pp. 77-95). Great Britain: BPCC Wheatons.
- Argyle, M., & Peter, H. (2001). *The Oxford Happiness questionnaire: A compact scale for the measurement of psychology well-being*. Headington Campus: Gipsy Lane, UK.
- Bal, S., Crombez, G., Van Oost, P., & Debourdeaudhuij, I. (2003). The role of social support in well-being and coping with self-reported stressful events in adolescents. *Child Abuse & Neglect, 27*, 1377–1395.
- Bal, S., Van Oost, P., De Bourdeaudhuij, I., & Crombez, G. (2003). Avoidant coping as a mediator between self-reported sexual abuse and stress-related symptoms in adolescents. *Child Abuse & Neglect, 27*, 883–897.
- Billings, A. G. & Moos, R. H. (1981). The role of coping responses and social resources in attenuating the stress of life events. *Journal of Behavioral Medicine, 4*, 139–157.
- Cairns, E., & Wilson, R. (1989). Coping with political violence in Northern Ireland. *Social Science Medicine, 28*, 621-624.
- Campbell, D. T., & Fiske, D. (1959). Convergent and discriminant validation by the multitraitmulti method matrix. *Psychological Bullentin, 56*, 81-105.
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, I. K. (1989). Asserting coping strategies: A theoretically based approach. *Journal of Personality and Social Psychology, 56*, 267-283.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and social Psychology, 58*, 644-663.
- Cook, S. W., & Heppner, P. P. (1997). A psychometric study of three coping measures. *Educational and Psychological Measurement, 57*, 906-923.
- Coyne, J. C., Aldwin, C., & Lazarus, R. S. (1981). Deperssion and coping instressfuk episodes. *Journal of Abnormal Psychology, 90*, 439-447.

- Creswell, J. W. (2003). *Educational research : Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative approaches to research*. Upper Saddle River, NJ : Merrill/Pearson Education.
- Derogatis, L. R. (1993). *Brief symptom inventory: Administration, scoring and procedures manual*. Minneapolis, MN: National Computer Systems.
- Desmonod, M. D. & MacLachlan, M. (2006). Coping strategies as predictors of psychosocial adaptation in a sample of elderly veterans with acquired lower limb amputations. *Journal of Social Scienc and Medicine*, 62, 208-216.
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95, 542-575.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1990). Multidimensional assessment of coping: A critical evaluation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 844-854.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1990). Stress and anxiety: Conceptual and assessment issues. *Stress Medicine*, 6, 243-248.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1990). State and trait anxiety, depression and coping styles. *Australian Journal of Psychology*, 42, 207-220.
- Endler, N. S., & Parker, J. D. A. (1990). *The Coping Inventory for Stressful Situations (CISS): Manual*. Toronto: Multi-Health Systems, Inc.
- Endler, N. S. & Parker, J. D. A. (1994). Assessment of multidimensional coping: Task, emotion and avoidance strategies. *Psychological Assessment*, 6, 50-60.
- Endler, N. S., Kantor, L., & Parker, J. D. A. (1994). State-trait coping, state-trait anxiety and academic performance. *Personality and Individual Differences*, 16, 663-670.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity, Youth, and crisis*. New York: Norton.
- Fao, E. B., Riggs, D. S., Dancu, C. V., & Rothbaum, B. O. (1993). Reliability and validity of a brief instrumnt for assessing posttraumatic stress disorder. *Journal of Traumatic Stress*, 6, 459-473.
- Flannery, D. J., Vazsonyi, A. T., Liau, A. K., Guo, S., Powell, K. E., Atha, H., Vesterdal, W., & Embry, D. (2003). Initial behavior outcomes for the Peace Builders Universal School-Based Violence Prevention Program. *Developmental Psychology*, 39, 292-308.

- Figure: Description and interrater reliability. *The Clinical Neuropsychologist*, 8, 309-322.
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1980). An analysis of coping in a middleaged community sample. *Journal of Health and Social Behavior*, 21, 219-239.
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1985). If it changes it must be a process: A study of emotion and coping during three stages of a college examination. *Journal of Personality and Social Psychology*, 48, 150-170.
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1988a). Coping as a mediator of emotion. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 466-475.
- Folkman, S., & Lazarus, R. S. (1988b). *Manual for the Ways of Coping Questionnaire*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Frydenbegr, E., & Levis, R. (1993). Boys play sport and girls turn to others: Age, gender and ethnicity as determinant of coping. *Journal of Adolescent*, 16, 253-266.
- Frydenberg, E. (1997). *Adolescent coping: theoretical and research perspectives*. London: Routledge.
- Frydenberg, E., & Lewis, R. (1993). *Adolescent Coping Scale Administrator' s Manual*. The Australian Council for Education Research Ltd.
- Gallops, M., Laufer, R. S., & Yager, T. (1981). *The combat scale revised*. New York; Center for Policy Research, 125-129.
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1988). Do inquiry paradigms imply inquiry methodologies? In D. M. Fetterman (Ed.), *Qualitative approaches to evaluation in education*. (pp 89-115). New York; Praeger Publishers.
- Hair, J. F. Jr., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed). New Jersey: Prentice Hall.
- Hanson, W. E., Creswell, J. W., Plano Clark, V. L., Petska, K. S., & Creswell, J. D. (2005). Mixed methods research designs in counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 52, 224-235.
- Hauser, S. T., & Bowlds, M. K. (1990). Stress, Coping, and Adaptation. In S. Feldman, & G.R. Elliot (Eds.), *At the Threshold* (pp. 388-413). Massachusetts: Cambridge.

- Hauser, S. T., & Bowlds, M.K. (1990). Stress, Coping, and Adaptation. *The developing adolescent*. Harvard University Press; Cambridge.
- Hill, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire: A compact scale for the measurement of psychological well-being. *Personality and Individual Differences*, 33, 1073-1082.
- Hollifield, M., Eckert, V., Warner, T. D., Jenkins, J., Krakow, B., Ruiz, J., & Westermeyer, J. (2005). Development of an inventory for measuring war-related events in refugees. *Comprehensive Psychiatry*, 46, 67-80.
- Hobfoll, S. K., Canetti-Nisim, D. & Johnson, J. (2006) Exposure to terrorism, stress-related mental health symptoms, and defensive coping among Jews and Arabs in Israel. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74, 207-218.
- Jensen, P. S. (1996). Practical approaches to research with children in violent setting. In R. J. Apfel, & B. Simon (Eds.), *Minefields in their hearts: The mental health of children in war and communal violence* (pp. 206-226). New Haven: Yale University Press.
- Joreskog, K. G., & Sorbom, D. (1996). *LISREL 8: User's reference guide*. Chicago: Scientific Software International.
- Kimhi, S., & Shamai, M. (2004). Community resilience and the impact of stress: Adult response to Israel withdrawal from Lebanon. *Journal of Community Psychology*, 32, 439-451.
- Lazarus, R. S., Averill, J. R., & Opton, E. M. Jr. (1974). The psychology of coping: Issues of research and assessment. In G. V. Coelho, D. A. Hamburg, & J. E. Adams (Eds.), *Coping and Adaptation* (pp. 249-315). New York: Basic Books.
- Lazarus, R. S. (1976). *Pattern of adjustment* (3rd ed). Tokyo: McGraw-Hill Kogakusha.
- Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer Publishing.
- Lazarus, R. S., & Launier, R. (1978). Stress-related transactions between person and environment. In L. A. Pervin & M. Lewis (Eds.), *Perspectives in Interactional Psychology* (pp. 287-327). New York: Plenum.

- Loewenthal K. m., Cinnirella M, Evdoka G, Murphy P. (2001). Faith conquers all. Beliefs about the role of religious factors in coping with depression among different cultural religious groups in the UK. *British Journal of Medical Psychology*, 74, 293-303.
- Lu, L., Shih, J. B., Lin, Y. Y., & Ju, L. S. (1997). Personal and environmental correlates of happiness. *Personality and Individual Differences*, 23, 453-462.
- McCrae, R. R. (1984). Situational determinants of coping responses: Loss, threat, and challenge. *Journal of personality and Social Psychology*, 76, 117-122.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. Jr. (1986). Personality, coping, and coping effectiveness in an adult sample. *Journal of personality and Social Psychology*, 54, 385-405.
- Moos, R. (1990). *Coping responses inventory manual*. Palo Alto, CA: Stanford University and Department of Veterans Affairs Medical Centers.
- Norris, F. H., Friedman, M. J., Watson, P. J., Byrne, C. M., Diaz, E., & Kaniasty, K. (2002). 60,000 disaster victims speak: Part I. An empirical review of the empirical literature, 1981-2001. *Psychiatry*, 65, 207-239.
- Pearlin, L. I. & Schooler, C. (1978). The structure of coping. *Journal of Health and Social Behavior*, 19, 2-21.
- Punamaeki, R. L. (1996). Can ideological commitment protect children's psychological well-being in situations of political violence. *Child Development*, 67, 55-69.
- Randall, J. L. (1996). Evolution of the new paradigm. *Primary Care*, 23, 183-198.
- Sarason, I. G., Sarason, B. R., Shearin, E. N., & Pierce, G. R. (1987). A brief measure of social support: Practical and theoretical implications. *Journal of Social and Personal Relationships*, 4, 497-510.
- Sagy, S. (1998). Effects of personal, family, and community characteristics on emotional reactions in a stress situation: The Golan Heights negotiations. *Youth & Society*, 29, 311-329.
- Shalev, A. Y., & Freedman, S. (2005). PTSD Following terrorist attacks: a prospective evaluation. *American Journal of Psychiatry*, 162,1189-1191.

- Shamai, M., & Kimhi, S. (2006). Exposure to threat of war and terror, political attitudes, stress, and life satisfaction among teenagers in Israel. *Journal of Adolescence, 29*, 165-176.
- Sharansky, E. J., King, D. W., King, L. A., Wolfe, J., Erickson, D. J., & Strokes, L. R. (2000). Coping with Gulf war combat stress: mediating and moderating effects. *Journal of Abnormal Psychology, 109*, 188-197.
- Slavin, L. A., Rainer, K. L., McCreary, M. L., & Gowda, K. K. (1991). Toward a multicultural model of the stress process. *Journal of Counseling and Development, 70*, 156-163.
- Slone, M., & Shoshani, A. (2006). Evaluation of preparatory measures for coping with anxiety raised by media coverage of terrorism. *Journal of Counseling Psychology, 53*, 535-542.
- Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., & Lushene, R. E. (1997). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Spitzer, R. L., Kroenke, K., & Williams, J. B. W. (1999). Validation and utility of a self-report version of Prime-MD: The PHQ primary care study. *Journal of the American Medical Association, 282*, 1737-1744.
- Stack, F. Argyle, M., & Schwarz, N. (1991). *Subjective well-being*. Great Britain: BPCC Wheatons.
- Stern, P. N. (1994). *Eroding Grounded Theory*. In J. M. Morse (Ed.), *Critical Issues in Qualitative Research* (pp. 212 – 223). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stone, A. A., & Neale, J. M. (1984). New measure of daily coping: Development and preliminary results. *Journal of Personality and Social Psychology, 46*, 892-906.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (Eds.). (2003). *Handbook of mixed methods in social and behavioral research*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tobin, D. L., Holroyd, K. A., Reynolds, R. V., & Wigal, J. K. (1984). *User is manual for the Coping Strategies Inventory* Athens. OH: Ohio University: Department of Psychology.

- Tobin, D. L., Holroyd, K. A., Reynolds, R. V., & Wigal, J. K. (1989). The hierarchical factor structure of the Coping Strategies Inventory. *Cognitive Therapy and Research, 13*, 343-361.
- U.S Department of Health and Service. (1990). *Healthy people 2000: National health*. Washington D.C.: U.S Government Printing Office.
- Veenhoven, R. (1995). The cross-national pattern of happiness: Test of prediction implied in three theories of happiness. *Social Indicators Research, 34*, 33-51.
- Weinstein, N., Brown, W. K., & Ryan, M. R. (2009). A multi-method examination of the effects of mindfulness on stress attribution, coping, and emotion well-being. *Journal of Research in Personality, 43*, 374-385.
- World Health Organization (WHO). (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization (WHO). (2007). *Third milestones of a global campaign for violence prevention report*. Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization. (2008). *What is the WHO definition of health?*. Retrieved August 14, 2008, from <http://www.who.int/suggestions/faq/en/index.html>
- Wu, Y. (1992). Source of inner happiness. *Taipei: Tong Da Books*. Retrieved August 14, 2008, from <http://www.wearehappy.in.th/?p=49>
- Watts, J. (2000). Japan's hibakusha battle the effects of US nuclear bombs. *Journal of Nursing, 16*, 1009.
- Xin hua dictionary (1987). The definition of happiness. *Beijing: Business publications*. Retrieved August 14, 2008, from <http://www.wearehappy.in.th/?p=49>
- Yamada, M., & Izumi, S. (2002). Psychiatric sequel in atomic bomb survivors in Hiroshima and Nagasaki two decades after the explosions. *Social Psychiatrist Epidemiology, 37*, 409-15.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบข้อกระทงของมาตรฐานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
ในการวิจัยครั้งนี้

ลำดับที่	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1.	นายแพทย์ดำรงค์ แวอารี	จิตแพทย์	โรงพยาบาลศูนย์ยะลา
2.	พญ. ดร. รัศมี สังข์ทอง	อาจารย์ประจำหน่วย ระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
3.	อาจารย์อุบล วุฒินุญาสิทธิ์	นักจิตวิทยา	โรงเรียนพะตงประชานคีรีวัฒณ์

ภาคผนวก ข

เอกสารรับรองคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

AF 01-11

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสถาบัน ชุตที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารสถาบัน 2 ชั้น 4 ซอยจุฬาลงกรณ์ 62 ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์: 0-2218-8147 โทรสาร: 0-2218-8147 E-mail: eccu@chula.ac.th

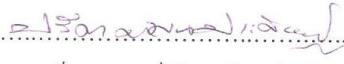
COA No. 101/2553

ใบรับรองโครงการวิจัย

โครงการวิจัยที่ 070.1/53 : ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญ
ปัญหาและความสุขของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่
ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: การวิจัยแบบผสมวิธี

ผู้วิจัยหลัก : นางสาวจิระสุข สุขสวัสดิ์
หน่วยงาน : คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสถาบัน ชุตที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ได้พิจารณา โดยใช้หลัก ของ The International Conference on Harmonization – Good Clinical Practice
(ICH-GCP) อนุมัติให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวได้

ลงนาม...
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ปรีดา ทັນประดิษฐ์)
ประธาน

ลงนาม...
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิ ชัยชนะวงศาโรจน์)
กรรมการและเลขานุการ

วันที่รับรอง : 20 ตุลาคม 2553

วันหมดอายุ : 19 ตุลาคม 2554

เอกสารที่คณะกรรมการรับรอง

- 1) โครงการวิจัย
- 2) ข้อมูลกำกับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยและใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย
- 3) ผู้วิจัย
- 4) แบบสอบถาม

เลขที่โครงการวิจัย 070.1/53
วันที่รับรอง 20 ต.ค. 2553
วันหมดอายุ 19 ต.ค. 2554

เงื่อนไข

1. ข้าพเจ้ารับทราบว่าเป็นการผิดจริยธรรม หากดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยก่อนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยฯ
2. หากใบรับรองโครงการวิจัยหมดอายุ การดำเนินการวิจัยต้องยุติ เมื่อต้องการต่ออายุต้องขออนุมัติใหม่ล่วงหน้าไม่ต่ำกว่า 1 เดือน พร้อมส่งรายงานความก้าวหน้าการวิจัย
3. ต้องดำเนินการวิจัยตามที่ระบุไว้ในโครงการวิจัยอย่างเคร่งครัด
4. ให้เอกสารข้อมูลสำหรับกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ใบยินยอมของกลุ่มประชากรหรือผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และเอกสารเชิญเข้าร่วมวิจัย (ถ้ามี) เฉพาะที่ประทับตราคณะกรรมการเท่านั้น แล้วส่งสำเนาใบแรกที่ใช้เอกสารดังกล่าวมาที่คณะกรรมการ
5. หากเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ร้ายแรงในสถานที่เก็บข้อมูลที่ขออนุมัติจากคณะกรรมการ ต้องรายงานคณะกรรมการภายใน 5 วันทำการ
6. หากมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการวิจัย ให้ส่งคณะกรรมการพิจารณารับรองก่อนดำเนินการ
7. โครงการวิจัยไม่เกิน 1 ปี ส่งแบบรายงานสิ้นสุดโครงการวิจัย (AF 03-11) และบทคัดย่อผลการวิจัยภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น สำหรับโครงการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ให้ส่งบทคัดย่อผลการวิจัย ภายใน 30 วัน เมื่อโครงการวิจัยเสร็จสิ้น

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ชุดที่ 1

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา โดยเติมคำลงในช่องว่าง
หรือทำเครื่องหมาย X ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับนักศึกษา

1. อายุ.....ปี
2. เพศ ชาย หญิง
3. คณะ..... สาขาวิชา..... ชั้นปี.....
4. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ (ระบุ).....
5. ภูมิลำเนา อำเภอ..... จังหวัด.....

ชุดที่ 2

มาตรวัดความสุข จำนวน 34 ข้อ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย X ในช่องที่มีข้อความตรงกับตัวนักศึกษามากที่สุดเพียงช่องเดียวเท่านั้น

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขเกี่ยวกับตนเอง ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามนี้เป็นความลับ ไม่มีการนำเสนอผลการวิจัยเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอในภาพรวม และใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น

คำถามต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักศึกษา ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ให้นักศึกษาสำรวจตัวนักศึกษาเองและประเมินเหตุการณ์ ความคิด หรือความรู้สึกของตัวนักศึกษาเอง ว่าอยู่ในระดับใด แล้วตอบลงในช่องคำตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของตัวนักศึกษามากที่สุด เนื่องจากคำตอบที่ครบถ้วนและตรงตามความเป็นจริงของนักศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า โดยคำตอบจะมี 6 ตัวเลือก ดังนี้

ไม่เป็นด้วยมากที่สุด หมายถึง ไม่เคยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ เลย

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ไม่เคยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ

ค่อนข้างไม่เห็นด้วย หมายถึง ไม่ค่อยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือไม่ค่อยเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ เพียงเล็กน้อย

ค่อนข้างเห็นด้วย หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ เพียงเล็กน้อย

เห็นด้วย หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ

เห็นด้วยมากที่สุด หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ ความรู้สึก หรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้นๆ มากที่สุด

ข้อความ	ระดับความรู้สึก					
	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างไม่เห็นด้วย	ค่อนข้างเห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด
1. ฉันไม่พอใจสภาพที่ฉันเป็นอยู่						
2. ฉันใส่ใจผู้อื่นอย่างจริงจัง						
3. ฉันรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่าอย่างยิ่ง						

ชุดที่ 3

มาตรวัดการเผชิญปัญหา จำนวน 39 ข้อ

คำชี้แจง เมื่อนักศึกษาพบกับสภาพเหตุการณ์ที่ยุ่งยากและเป็นปัญหาชีวิต เป็นสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด นักศึกษาย่อมมีวิธีการมากมายหลายวิธีในการได้ตอบสนองต่อความเครียด ข้อคำถามต่อไปนี้ถามเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาทำและรู้สึกเมื่อนักศึกษาประสบกับเหตุการณ์ดังกล่าว

ขอให้นักศึกษารับอ่านข้อความทีละข้อ แล้วเลือกตอบคำถามที่ ตรงกับตัวนักศึกษามากที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงว่าคนส่วนใหญ่จะทำหรือคิดอย่างไร กรุณาใส่เครื่องหมาย X ลงในช่องตามลำดับความมากน้อยที่สุดของนักศึกษามากที่สุด ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด โปรดตอบทุกข้อ

1 = ไม่เคยทำเลย	หมายถึง โดยทั่วไปฉันจะไม่ทำเช่นนั้นเลย
2 = ไม่ค่อยได้ทำ	หมายถึง โดยทั่วไปฉันจะทำเช่นนั้นบ้างนานๆ ครั้ง
3 = ทำและไม่ทำพอๆ กัน	หมายถึง โดยทั่วไปฉันจะทำเช่นนั้นบ้างในระดับปานกลาง
4 = ทำค่อนข้างบ่อย	หมายถึง โดยทั่วไปฉันจะทำเช่นนั้นเป็นส่วนมาก
5 = ทำบ่อยมาก	หมายถึง โดยทั่วไปฉันจะทำเช่นนั้นเป็นประจำ

วิธีการใช้	ทำบ่อยมาก	ทำค่อนข้างบ่อย	ทำและไม่ทำพอๆ กัน	ไม่ค่อยได้ทำ	ไม่เคยทำเลย
1. ฉันลงมือแก้ไขที่สาเหตุของปัญหา					
2. ฉันพยายามทำงานให้ทันตามกำหนด					
3. ฉันพยายามทำตัวให้เข้ากับเพื่อนๆ ได้ดี					

ชุดที่ 4

มาตรวัดประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่ม

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ต่างๆ อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขอให้นักศึกษาสำรวจตัวนักศึกษาเองว่ามีประสบการณ์ดังกล่าวหรือไม่ หากนักศึกษามีประสบการณ์ดังกล่าว ขอให้นักศึกษาตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของตัวนักศึกษามากที่สุด และหากนักศึกษาไม่มีประสบการณ์ดังกล่าวให้นักศึกษาเลือกตอบเฉพาะประสบการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มเท่านั้น

เนื่องด้วยคำตอบที่ครบถ้วนและตรงตามความเป็นจริงของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อเยียวยา และช่วยเหลือผู้ที่ประสบเหตุการณ์ความไม่สงบในลำดับต่อไป ขอให้ศึกษาประเมินประสบการณ์และความรู้สึกที่มีต่อประสบการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นต่อตัวนักศึกษาว่าอยู่ในระดับใด

ข้อคำถาม	ประสบการณ์		ความรู้สึกต่อประสบการณ์ที่นักศึกษาประสบ			
	ไม่เคย	เคย	รู้สึกกลัวเล็กน้อย	รู้สึกกลัวปานกลาง	รู้สึกกลัวมาก	รู้สึกกลัวมากที่สุด
1. ฉันเห็นเหตุการณ์ความรุนแรงจากโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เช่น การวางระเบิดในตลาด การลอบวางเพลิง หรือการลอบยิง						
2. ฉันได้ยินข่าวจากเพื่อน หรือคนใกล้ชิดเกี่ยวกับการลอบวางระเบิด การลอบวางเพลิง หรือการลอบยิง						
3. ฉันอยู่ในสถานการณ์ที่สมาชิกในครอบครัว หรือญาติสนิทได้รับบาดเจ็บจนต้องพบแพทย์ เนื่องจากการลอบวางระเบิด การลอบวางเพลิง หรือการลอบยิง						

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (แนวคำถามสัมภาษณ์รายบุคคล)

แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นเริ่มสนทนา

ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ กระบวนการสัมภาษณ์ และสิทธิของผู้ให้ข้อมูล สร้างสัมพันธภาพ พูดคุยด้วยความเป็นกันเอง ชักถามเรื่องทั่วไปเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ พร้อมทั้งขออนุญาตในการบันทึกเสียงและจดบันทึกอย่างย่อ โดยมีแนวคำถามเริ่มต้นดังนี้

- ปัจจุบันนักศึกษาเรียนคณะอะไร สาขาอะไร เอกอะไร
- นักศึกษาอาศัยอยู่จังหวัดอะไร และย้ายมาเมื่อไหร่

2. ขั้นเข้าสู่ประเด็นที่ต้องการศึกษา ตัวอย่างแนวคำถามหลัก เช่น

- นักศึกษามองว่าเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นอย่างไรบ้าง
- ในระหว่างเหตุการณ์ความไม่สงบ นักศึกษาได้รับผลกระทบ หรือไม่ อย่างไร และนักศึกษารู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ความไม่สงบนี้ นักศึกษาจัดการกับความเครียดหรือความกดดันต่างๆ จากผลกระทบของเหตุการณ์นี้อย่างไรบ้าง
  - หลังจากเหตุการณ์ความไม่สงบ นักศึกษาได้รับผลกระทบหรือไม่ อย่างไรบ้าง และนักศึกษามีกระบวนการจัดการกับปัญหาและความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไรบ้าง (ตนเอง ครอบครัว ชุมชน)
  - นักศึกษาเรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น

3. ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- นักศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ
การรับรู้เหตุการณ์ความรุนแรงระดับกลุ่มและความสุข โดยมีการเผชิญปัญหาเป็น
ตัวแปรส่งผ่าน

DATE: 12/23/2011

TIME: 15:55

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\AKI\Desktop\All\All.LPJ:

TI All1240
DA NI=5 NO=0 MA=CM
RA FI=C:\Users\AKI\Desktop\All\All.psf
MO NX=1 NY=4 NK=1 NE=4 BE=FI GA=FI LY=FI LX=FI PS=SY PH=SY TE=SY TD=SY
LE
C1 C2 C3 H
LK
VF
FR BE(4,1) BE(4,2) BE(4,3)
FR GA(1,1) GA(2,1) GA(3,1) GA(4,1)
FI TE(1,1)
VA 0.924 LY(1,1)
VA 0.076 TE(1,1)
FI TE(2,2)
VA 0.887 LY(2,2)
VA 0.113 TE(2,2)
FI TE(3,3)

VA 0.922 LY(3,3)
 VA 0.078 TE(3,3)
 FI TE(4,4)
 VA 0.925 LY(4,4)
 VA 0.075 TE(4,4)
 FI TD(1,1)
 VA 0.959 LX(1,1)
 VA 0.041 TD(1,1)
 FR TE(2,1) TE(3,2)
 PD
 OU AD=OFF SS SC SE TV RS EF MI ND=3

TI AII1240

Number of Input Variables 5
 Number of Y - Variables 4
 Number of X - Variables 1
 Number of ETA - Variables 4
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 1240

TI AII1240

Covariance Matrix

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H	M_VF
M_C1	0.175				
M_C2	0.109	0.477			
M_C3	0.006	0.082	0.310		
M_H	0.065	0.014	-0.113	0.235	
M_VF	0.019	0.045	0.056	-0.047	0.432

TI AII1240

Parameter Specifications

BETA

	C1	C2	C3	H
C1	0	0	0	0
C2	0	0	0	0
C3	0	0	0	0
H	1	2	3	0

GAMMA

VF

C1 4
C2 5
C3 6
H 7

PHI

VF

8

PSI

C1	C2	C3	H
-----	-----	-----	-----
9	10	11	12

THETA-EPS

M_C1	M_C2	M_C3	M_H
-----	-----	-----	-----
M_C1	0		
M_C2	13	0	
M_C3	0	14	0
M_H	0	0	0

TI AII1240

Number of Iterations = 10

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
-----	-----	-----	-----	-----
M_C1	0.924	--	--	--
M_C2	--	0.887	--	--
M_C3	--	--	0.922	--

M_H -- -- -- 0.925

LAMBDA-X

VF

M_VF 0.959

BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	--	--
C2	--	--	--	--
C3	--	--	--	--
H	0.697 (0.054) 13.005	0.052 (0.025) 2.094	-0.479 (0.029) -16.477	--

GAMMA

VF

C1 0.052
(0.021)
2.488

C2 0.126
(0.035)
3.544

C3 0.149
(0.027)
5.463

H -0.096
(0.023)
-4.231

Covariance Matrix of ETA and KSI

	C1	C2	C3	H	VF
C1	0.116				
C2	0.003	0.462			
C3	0.003	0.008	0.273		
H	0.078	0.017	-0.134	0.189	
VF	0.022	0.053	0.063	-0.053	0.425

PHI

VF
0.425
(0.019)
22.527

PSI

Note: This matrix is diagonal.

C1	C2	C3	H
0.115	0.455	0.264	0.064
(0.008)	(0.024)	(0.014)	(0.009)
14.034	18.994	18.412	7.220

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

C1	C2	C3	H
0.010	0.015	0.035	0.660

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

C1	C2	C3	H
0.010	0.015	0.035	0.035

Reduced Form

VF

C1 0.052
 (0.021)
 2.488

C2 0.126
 (0.035)
 3.544

C3 0.149
 (0.027)
 5.463

H -0.125
 (0.024)
 -5.249

THETA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_C1	0.076			
M_C2	0.106	0.113		
	(0.009)			
	12.431			
M_C3	--	0.073	0.078	
		(0.010)		
		7.187		
M_H	--	--	--	0.075

Squared Multiple Correlations for Y - Variables

M_C1	M_C2	M_C3	M_H
0.567	0.763	0.749	0.683

THETA-DELTA

M_VF

 0.041

Squared Multiple Correlations for X - Variables

M_VF

0.905

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1

Minimum Fit Function Chi-Square = 0.264 (P = 0.608)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 0.264 (P = 0.608)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 4.487)

Minimum Fit Function Value = 0.000213

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.00362)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0602)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.905

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.0234

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.0234 ; 0.0270)

ECVI for Saturated Model = 0.0242

ECVI for Independence Model = 0.537

Chi-Square for Independence Model with 10 Degrees of Freedom = 654.957

Independence AIC = 664.957

Model AIC = 28.264

Saturated AIC = 30.000

Independence CAIC = 695.572

Model CAIC = 113.984

Saturated CAIC = 121.843

Normed Fit Index (NFI) = 1.00

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.011

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.1000

Comparative Fit Index (CFI) = 1.000

Incremental Fit Index (IFI) = 1.001

Relative Fit Index (RFI) = 0.996

Critical N (CN) = 31193.815

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00119

Standardized RMR = 0.00462
 Goodness of Fit Index (GFI) = 1.00
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.999
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.0667

TI All1240

Fitted Covariance Matrix

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H	M_VF
M_C1	0.175				
M_C2	0.108	0.476			
M_C3	0.003	0.080	0.310		
M_H	0.066	0.014	-0.114	0.236	
M_VF	0.019	0.045	0.056	-0.047	0.432

Fitted Residuals

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H	M_VF
M_C1	0.000				
M_C2	0.001	0.001			
M_C3	0.003	0.002	0.000		
M_H	-0.001	0.000	0.001	-0.001	
M_VF	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.001
 Median Fitted Residual = 0.000
 Largest Fitted Residual = 0.003

Stemleaf Plot

```

- 1|2
- 0|941000000
  0|8
  1|03
  2|0
  3|3

```

Standardized Residuals

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H	M_VF
M_C1	--				

```

M_C2  0.513  0.513
M_C3  0.513  0.513  --
M_H   -0.513 -0.513  0.513 -0.513
M_VF  -0.514 -0.513 -0.514 -0.513  --
    
```

Summary Statistics for Standardized Residuals

```

Smallest Standardized Residual = -0.514
Median Standardized Residual =  0.000
Largest Standardized Residual =  0.513
    
```

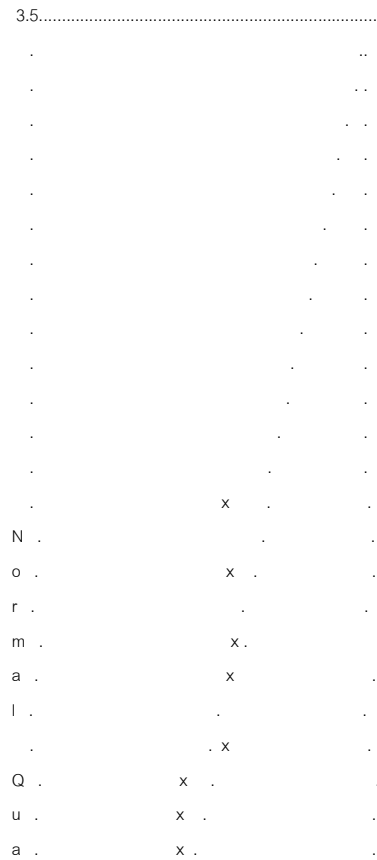
Stemleaf Plot

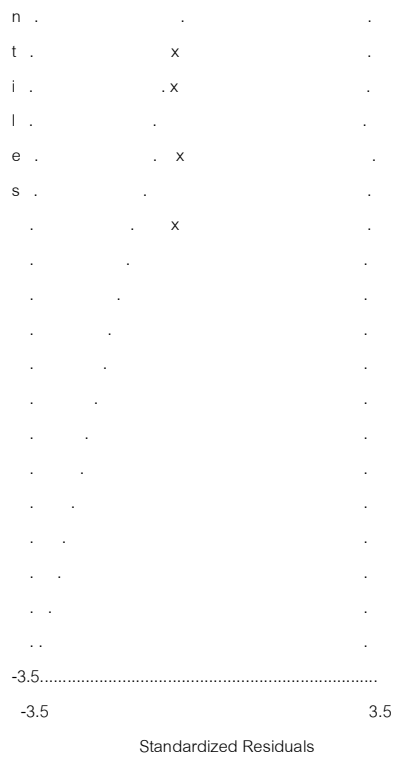
```

-0|5555555
-0|000
 0|
 0|55555
    
```

TI All1240

Qplot of Standardized Residuals

TI All1240

Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	0.264	0.264
M_C2	--	--	--	--
M_C3	0.264	--	--	0.264
M_H	--	--	--	--

Expected Change for LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	0.014	-0.029
M_C2	--	--	--	--
M_C3	0.031	--	--	0.045
M_H	--	--	--	--

Standardized Expected Change for LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	0.007	-0.013
M_C2	--	--	--	--
M_C3	0.011	--	--	0.020
M_H	--	--	--	--

Completely Standardized Expected Change for LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	0.017	-0.030
M_C2	--	--	--	--
M_C3	0.019	--	--	0.035
M_H	--	--	--	--

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

Modification Indices for BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	0.264	0.264
C2	--	--	--	--
C3	0.264	--	--	0.264
H	--	--	--	--

Expected Change for BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	0.015	-0.031
C2	--	--	--	--
C3	0.034	--	--	0.049
H	--	--	--	--

Standardized Expected Change for BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	0.084	-0.210
C2	--	--	--	--
C3	0.192	--	--	0.216
H	--	--	--	--

No Non-Zero Modification Indices for GAMMA

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	C1	C2	C3	H
C1	--			
C2	--	--		
C3	0.264	--	--	
H	--	--	--	--

Expected Change for PSI

	C1	C2	C3	H
C1	--			
C2	--	--		
C3	0.004	--	--	
H	--	--	--	--

Standardized Expected Change for PSI

	C1	C2	C3	H
C1	--			
C2	--	--		
C3	0.022	--	--	
H	--	--	--	--

Modification Indices for THETA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_C1	--			
M_C2	--	--		
M_C3	0.264	--	--	
M_H	--	--	--	--

Expected Change for THETA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_C1	--			
M_C2	--	--		
M_C3	0.003	--	--	
M_H	--	--	--	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_C1	--			
M_C2	--	--		
M_C3	0.014	--	--	
M_H	--	--	--	--

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_VF	0.264	--	0.264	--

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_VF	-0.023	--	-0.068	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	M_C1	M_C2	M_C3	M_H
M_VF	-0.085	--	-0.185	--

Modification Indices for THETA-DELTA

M_VF

0.264

Expected Change for THETA-DELTA

M_VF

0.470

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

M_VF

1.089

Maximum Modification Index is 0.26 for Element (1, 1) of THETA DELTA-EPSILON

TI AII1240

Standardized Solution

LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	0.315	--	--	--
M_C2	--	0.603	--	--
M_C3	--	--	0.482	--
M_H	--	--	--	0.402

LAMBDA-X

	VF
M_VF	0.625

BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	--	--
C2	--	--	--	--
C3	--	--	--	--
H	0.548	0.082	-0.576	--

GAMMA

	VF
C1	0.098
C2	0.121
C3	0.186
H	-0.144

Correlation Matrix of ETA and KSI

	C1	C2	C3	H	VF
C1	1.000				
C2	0.012	1.000			
C3	0.018	0.022	1.000		
H	0.524	0.058	-0.591	1.000	
VF	0.098	0.121	0.186	-0.188	1.000

PSI

Note: This matrix is diagonal.

	C1	C2	C3	H
	0.990	0.985	0.965	0.340

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

VF

C1	0.098
C2	0.121
C3	0.186
H	-0.188

TI AII1240

Completely Standardized Solution

LAMBDA-Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	0.753	--	--	--
M_C2	--	0.873	--	--
M_C3	--	--	0.865	--
M_H	--	--	--	0.826

LAMBDA-X

VF

M_VF	0.951
------	-------

BETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	--	--
C2	--	--	--	--
C3	--	--	--	--
H	0.548	0.082	-0.576	--

GAMMA

VF

```

-----
C1  0.098
C2  0.121
C3  0.186
H   -0.144

```

Correlation Matrix of ETA and KSI

```

      C1   C2   C3   H   VF
-----
C1  1.000
C2  0.012  1.000
C3  0.018  0.022  1.000
H   0.524  0.058 -0.591  1.000
VF  0.098  0.121  0.186 -0.188  1.000

```

PSI

Note: This matrix is diagonal.

```

      C1   C2   C3   H
-----
0.990  0.985  0.965  0.340

```

THETA-EPS

```

      M_C1  M_C2  M_C3  M_H
-----
M_C1  0.433
M_C2  0.368  0.237
M_C3  --  0.191  0.251
M_H   --  --  --  0.317

```

THETA-DELTA

```

      M_VF
-----
0.095

```

Regression Matrix ETA on KSI (Standardized)

```

      VF
-----
C1  0.098
C2  0.121
C3  0.186
H   -0.188

```

TI All1240

Total and Indirect Effects

Total Effects of KSI on ETA

	VF
C1	0.052 (0.021) 2.488
C2	0.126 (0.035) 3.544
C3	0.149 (0.027) 5.463
H	-0.125 (0.024) -5.249

Indirect Effects of KSI on ETA

	VF
C1	--
C2	--
C3	--
H	-0.029 (0.021) -1.388

Total Effects of ETA on ETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	--	--

C2 -- -- -- --

C3 -- -- -- --

H 0.697 0.052 -0.479 --
 (0.054) (0.025) (0.029)
 13.005 2.094 -16.477

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 0.718

Total Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	0.924	--	--	--
M_C2	--	0.887	--	--
M_C3	--	--	0.922	--
M_H	0.645	0.048	-0.443	0.925
	(0.050)	(0.023)	(0.027)	
	13.005	2.094	-16.477	

Indirect Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	--	--
M_C2	--	--	--	--
M_C3	--	--	--	--
M_H	0.645	0.048	-0.443	--
	(0.050)	(0.023)	(0.027)	
	13.005	2.094	-16.477	

Total Effects of KSI on Y

VF

M_C1 0.048
(0.019)
2.488

M_C2 0.111
(0.031)
3.544

M_C3 0.138
(0.025)
5.463

M_H -0.116
(0.022)
-5.249

TI All1240

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of KSI on ETA

VF

C1 0.098
C2 0.121
C3 0.186
H -0.188

Standardized Indirect Effects of KSI on ETA

VF

C1 --
C2 --
C3 --
H -0.044

Standardized Total Effects of ETA on ETA

	C1	C2	C3	H
C1	--	--	--	--
C2	--	--	--	--

C3	--	--	--	--
H	0.548	0.082	-0.576	--

Standardized Total Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	0.315	--	--	--
M_C2	--	0.603	--	--
M_C3	--	--	0.482	--
M_H	0.220	0.033	-0.231	0.402

Completely Standardized Total Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	0.753	--	--	--
M_C2	--	0.873	--	--
M_C3	--	--	0.865	--
M_H	0.453	0.068	-0.476	0.826

Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	--	--
M_C2	--	--	--	--
M_C3	--	--	--	--
M_H	0.220	0.033	-0.231	--

Completely Standardized Indirect Effects of ETA on Y

	C1	C2	C3	H
M_C1	--	--	--	--
M_C2	--	--	--	--
M_C3	--	--	--	--
M_H	0.453	0.068	-0.476	--

Standardized Total Effects of KSI on Y

	VF
M_C1	0.031
M_C2	0.073
M_C3	0.090
M_H	-0.075

Completely Standardized Total Effects of KSI on Y

VF

M_C1	0.074
M_C2	0.105
M_C3	0.161
M_H	-0.155

Time used: 0.031 Seconds

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลถอดรหัสข้อความ (coding)
2. ขั้นตอนการจัดกลุ่มข้อมูลตามลักษณะที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน
ให้เป็นหมวดหมู่ (categories) และการจัดเป็นประเด็นย่อย
(sub themes)

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลถอดรหัสข้อความ (coding)

บรรทัด	ID	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	ถอดรหัสข้อความ
18	A1	คะ ช่วงนั้นแม่ก็ไม่ได้กินไม่ได้หลับไม่วางแต่ไปค่ายโน้นค่ายนี้เพื่อจะหาตัวพี่ ติดต่อชาวคราว มีพี่ใหม่ มีญาติเราใหม่ พอผ่านไปหลายวันพี่ใหม่คะ สัปดาห์หนึ่งกว่าเขาจะให้ติดต่อมาทางญาติ ว่าลูกอยู่ตรงนี้ ตรงนี้	VF ก็ที่ล่องเงือก
19	Q	กว่าทางโน้นจะรู้เหมือนกันว่าคนที่ไปร่วมชุมนุมที่บ้านอยู่ที่ไหนบ้าง เป็นใครบ้าง	
20	A1	คะใช่ ก็พอแม่ไป แม่เล่าให้ฟังว่า เธอพี่นี่แบบหน้าตานี้แบบบวมหมดเลย ข้างหลังนี่มีรอยแบบบวมซ้ำเต็มไปหมด หน้านี้แบบจะไม่ได้ว่านี่คือพี่ชายเรา แบบถูกทุบตีอะไรแบบนี้ เล็บก็ไม่มี เขาให้ถอดเสื้อ มีแต่กางเกงตัวเดียวคะ ก็ช่วงนั้นก็ช่วงเดือนบวชพี่ใหม่คะ ก็แต่ละคนก็โทรมกัน ไม่ได้รับอาหารด้วยแล้วยังมาเจออะไรที่มันเป็นแบบนี้ด้วยก็ทำให้ร่างกายมันอ่อนแอเพิ่มมากขึ้น พอผ่านไปหลายวันนะคะ <u>บ้านะคะ</u> ลูกชายเขาหาตัวไม่เจอนะคะ คือพอพิสูจน์หลักฐานอะไรเรียบร้อยแล้วเขาก็เสียชีวิตแล้ว ก็บ้านเขาก็คือแบบไม่มีใครแล้วคะ เขาลำบากคะ ตอนนั้นเขาก็ยังลำบากอยู่เออมืออะไร มีเงินช่วยเหลือจากเหตุการณ์นะคะ คือเขาให้มา พอช่วยได้บ้าง	VE ลูกก็ใส่รังสี 1.1.1 3.1.1 เงินช่วยเหลือจากเหตุการณ์
21	Q	แล้วตอนนั้นพอเจอเหตุการณ์ ใจน้องเป็นยังไงบ้างคะ พอรู้อ่าว	
22	A1	คือตอนนั้นแบบหวาดกลัวคะ หลังจากที่เหตุการณ์ตากใบแล้วใช้ใหม่คะ ผ่านไปประมาณ 2-3 สัปดาห์ ก็มีทหารพลานมาล้อมหมู่บ้านคะ ในหมู่บ้านหนูจะประกอบด้วยชุมชนไทยพุทธ แล้วก็มุสลิมอยู่ด้วยกันคะ แต่ว่าชุมชนไทยพุทธนี้เขาไม่ล้อมคะ มาล้อมชุมชนมุสลิมคะ ก็แปลกใจอยู่เหมือนกันว่า เขาจะมาทำอะไรกันแน่ ก็คือตอนนั้นจากคนที่ไปตากใบจับไปหมดเลยรวมทั้งพี่ชายหนูเขาก็จับไปหมดเลย ไปชุมนุมเหตุการณ์ตากใบ อยู่ประมาณ 1 สัปดาห์ เขาก็ปล่อยออกมาคะ ตอนที่เขามาล้อมคะ ตอนเช้ามีคะ พ่อแม่ก็ไม่อยู่ มีแต่หนูมีน้องแล้วก็มีพี่สาว นอนอยู่ที่เขาเคาะประตู ว่าเธอเปิดประตูๆ เขาเข้ามาค้นในบ้าน คือตกใจมากเลยคะ พ่อแม่ก็ไม่อยู่ ปิดประตูกันหมดเลย ก็แบบ มีแต่ทหาร ก็กลัวว่าเขาจะมายิงเรา เขาจะมาจับเราไปหรือป่าว 2.2.2	VF ตากใบ (เรื่องตากใบ) วัฏจักรความกลัว VE ทัศนคติของตำรวจ 1.1.1 โล่งๆ 1.1.1

บรรทัด	ID	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	ถอดรหัสข้อความ
27	Q	แล้วตัวน้องเองคิดว่ายังไงบ้าง	
28	A1	ก็ตอนแรกๆ ก็คิดว่าอย่างนั้นเหมือนกัน เพราะว่าดูเหตุการณ์เข้ามา ล้อมหมู่บ้านอะไรแบบนี้ พอหลังๆ เขาก็แบบเขาก็เริ่มเข้ากับคนในหมู่บ้าน จัดกิจกรรมให้คนในหมู่บ้านร่วมทำกับทหารอะไรแบบนี้ มีการมอบอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์กีฬาให้กับคนในหมู่บ้าน ก็มีเหมือนตอนนั้นคือจัดกิจกรรมแบบว่าให้คนไทยพุทธ มุสลิมแล้วก็ทหารทำร่วมกัน กีฬาอบต. ทหารก็จะเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้แบบคนใน	ช่วงที่ดู วุฒิจำ ไม่ ตอน จริงพวกนี้ 4.3
29	Q	แล้ว ณ ปัจจุบันเป็นไงบ้างนะ	
30	A1	ปัจจุบันก็ทหารกับคนในหมู่บ้านก็จะเข้าใจกันมากขึ้นนะคะ ทำงานร่วมกันได้มากขึ้น	4.3
31	Q	แล้ว ณ ปัจจุบันนี้ตั้งแต่เหตุการณ์จากวันนั้นถึงวันนี้ ที่น้องเล่ามาตั้งแต่ที่ตากใบ ที่พี่ชาย ณ ตอนนี้พี่ชายเป็นไงบ้าง	
32	A1	พี่ชายก็ แบบจะมีอคติกับทหารกับข้าราชการของรัฐ แบบหนูก็ไม่เข้าใจเหมือนกันคะ	
33	Q	แล้วตัวน้องเองละ	
34	A1	คิดว่าแบบถ้าเกิดว่าทหารหรือว่าข้าราชการของรัฐที่ส่งลงมาถ้าเขาลงมาเพื่อที่จะปฏิบัติภารกิจของเขาเพื่อสามจังหวัดนี้สงบสุข ก็คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีนะคะ แต่ว่าถ้าเขาลงมาแล้วเหตุการณ์ยิ่งเพิ่มมากขึ้นแบบเขาไม่ได้ช่วยอะไรเลยหนูคิดว่าปล่อยให้มันอยู่เหมือนเดิม เหมือนตอนที่ไม่มีทหารจะดีกว่าไหม เพราะว่าแบบบางที่เหตุการณ์มันเพิ่มมากขึ้นเพราะคนในหมู่บ้านอาจไม่ชอบทหารก็เลยแบบมีเหตุการณ์เพิ่มมากขึ้นก็อาจเป็นไปได้	V ≠ อคติขั้วทหาร - 09.2.3
35	Q	แล้ว ณ ตอนนี้อยู่ทหารลงมาหลายปีแล้วเนอะเหตุการณ์มันเป็นไงบ้าง	
36	A1	ก็เหตุการณ์มันไม่ค่อยมีแล้วนะคะ ยิ่งกันอะไรแบบนี้ก็จะมีแบบระเบิดบ้าง ก็จะมีแบบบ้านอยู่ในอำเภอแวง แต่ว่าไม่ได้อยู่ในตัวอำเภอจะอยู่ใกล้ๆ กับสโงโกลกคะบางที่ก็มีเหตุการณ์ระเบิดตรงนั้น ตรงนี้	V E ระเบิด 1.2.2

บรรทัด	ID	ตัวอย่างบทสัมภาษณ์	ถอดรหัสข้อความ
37	Q	นอกจากเหตุการณ์ที่น้องเคยเจอตอนตากใบแล้วน้องเคยเจอเหตุการณ์ อย่างอื่นอีกบ้างไหม	
38	A1	ก็ตอนนั้น <u>สามีของญาติโดนยิงนะคะ</u> แล้วก็ก็มีเหตุการณ์หนึ่งคือ <u>ครูที่</u> <u>สอนอยู่ตอนมัธยม คือเขาสอนศาสนา</u> แล้วก็เขาก็เคยไปตากใบ เหมือนกันแล้วก็วันนั้น คือมีคนตามหลังเขาเหมือนกับว่าจะลอบยิงเขา นะคะ หนูก็ซั่มมอไซด์ตามเขา ก็แบบเหมือนคนร้ายเขาเห็นว่าเราไม่ได้ อยู่กับสองคนนะ มีอยู่กับหลายคน เขาก็เลยแบบไม่ได้เกิดอะไรขึ้น เขา ก็เล่าให้ฟังว่ามีคนตามหลังเขา ก็ทุกทีที่ไปไหนมาไหนกับครูก็เสียวคะ ก็คือกลัวว่าเราจะโดนลูกหลงไปด้วยอะไรแบบนี้	VE 1.1.1 2) 1.1.1 3) 2.2.1 VF ก่อถูกถูกพล
39	Q	แล้ว ณ ตอนนี้ใจน้องเป็นไงบ้าง จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาหลายปี ได้มาเรียนที่นี้และตอนนี้น้องก็อยู่ปีสามแล้วเนอะ เป็นไงบ้าง	
40	A1	<u>ก็บางทีก็แอบคิดว่าถ้าเดินไปตามท้องถนนแบบนี้ ไปซื้อของ เจอกล่อง</u> <u>เจอะอะไร ก็จะไม่เข้าไปใกล้ กลัวว่าจะเป็นระเบิด</u> 3.1.2 1)	VF ก่อถูกถูกพล ๕ ไม่เข้าใกล้
41	Q	เหมือนก็ยังไม่ระแวงอยู่นะว่า มันจะมีอะไรไหม	
42	A1	คะ <u>ระวังตัวมากขึ้น ไม่ประมาทมากขึ้น พอเวลาซั่มมอไซด์ไปตามถนน</u> <u>พอเจอรถของทหาร มีทหารก็พยายามชะลอๆ รถ ไม่เข้าใกล้ กลัวจะ</u> <u>โดนลูกหลงอะไรแบบนี้</u> ถ้าเป็นกลางคืนก็จะไม่ออกไปไหน หลังจาก ถ้า อยู่ที่นี้ประมาณ 3 หุ่ 2 หุ่ มันยังเลียงไม่ได้เพราะมีกิจกรรม ดึกคณะ รับน้องมันก็ขึ้นแล้วคะ ถ้าอยู่บ้านประมาณ 3 หุ่ แม่ห้ามไม่ให้ออกไป นอกบ้านแล้วคะ ถ้า 1 หุ่ มันขึ้นนอนแล้วคะ ละหมาดเสร็จ กินข้าวก็ นอนแล้วคะ	๘ ระวังรถทหาร ไม่ออกไปไหน ทหารขึ้น ชะลอรถ ไม่เข้าใกล้ทหาร 3.1.2 1)
43	Q	กลับบ้านบ่อยไหม	
44	A1	ก็ ถ้ามีกิจกรรมก็ไม่ค่อยกลับบ้านเดือนหนึ่งประมาณ 1-2 ครั้ง	Go home 1-2 ครั้ง/เดือน รถไฟ / รถเมล์
45	Q	แล้วระหว่างทางที่กลับเป็นไงบ้าง ใจเราเป็นไงบ้าง	
46	A1	<u>ถ้าแว้งนี้ก็ไกลเหมือนกัน บางทีก็มากลับรถไฟ รถเมย์ ถ้ามากับรถไฟ</u> <u>คือข้างทางมันจะเป็นป่าไซ้ใหม่คะ ก็ มันจะมีข่าวว่าอาจระเบิดรถไฟ</u>	VE ภาวะเปิดรถไฟ

3.1.2 1)

1.2.2

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย

1. ตัวอย่างจดหมายขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลวิจัยในคณะต่างๆ

ที่ ศช. 0512.7/ สศ

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ ชั้น 16 สยามสแควร์
ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

10 มกราคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน คณบดี คณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วยนางสาว จิระสุข สุขสวัสดิ์ นิสิตคุุณภูิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความรุนแรงระดับกลุ่ม อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: การวิจัยแบบผสานวิธี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ค้อยคำภีร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้ คณะจิตวิทยาใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นางสาว จิระสุข สุขสวัสดิ์ สามารถเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์นักศึกษาในหน่วยงานของท่าน โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการศึกษาวิจัย ทั้งนี้หากท่านมีข้อสงสัยต้องการทราบรายละเอียดของงานวิจัยเพิ่มเติม ท่านสามารถติดต่อนิสิตได้ที่หมายเลข โทรศัพท์ 081-246-5056

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัตนางค์ มณีศรี)

คณบดีคณะจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ 02-218-9923 โทรสาร 02-218-9923

2. ตัวอย่างจดหมายขอแสดงความขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ที่ให้นิสิตเข้าเก็บข้อมูล

ที่ ศธ. 0512.7/ ๒๑๖

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 16 สยามสแควร์
ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

๒1 มีนาคม 2554

เรื่อง ขอแสดงความขอบพระคุณในความอนุเคราะห์

เรียน กณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตามที่ท่านได้อนุเคราะห์ให้ นางสาว จิระสุข สุขสวัสดิ์ นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต
แขนงวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และ
สัมภาษณ์นักศึกษาในหน่วยงานของท่าน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาใน
พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

บัดนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว คณะจิตวิทยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอแสดงความขอบพระคุณท่าน และบุคลากรในหน่วยงานของท่านที่ได้ให้
ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกแก่นิสิตในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อแสดงความขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คິณางค์ มณีศรี)

กณบดีคณะจิตวิทยา

3. ตัวอย่างจดหมายขอความอนุเคราะห์สรุปรายชื่อนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ ศธ. 0512.7/ มศ ๑

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 16 สยามสแควร์
ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

๑๐ มกราคม 2554

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สรุปรายชื่อนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เนื่องด้วยนางสาว จิระสุข สุขสวัสดิ์ นิสิตคุยภูมิจิต สาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความรุนแรงระดับกลุ่ม อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย: การวิจัยแบบผสานวิธี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ตูย์คำภีร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ วชิร ทรัพย์มี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ในการนี้คณะจิตวิทยาใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านกรุณาสรุปรายชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4 ทุกคน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา คือ อำเภอนาทวี อำเภอจะนะ อำเภอเทพา และ อำเภอสะบ้าย้อย โดยแยกเป็นคณะและสาขาวิชาทุกคณะ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและการศึกษาวิจัย ทั้งนี้หากท่านมีข้อสงสัยต้องการทราบรายละเอียดของงานวิจัยเพิ่มเติม ท่านสามารถติดต่อนิสิตได้ที่ หมายเลขโทรศัพท์ 081-246-5056

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณนงก์ มณีสรี)

คณบดีคณะจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทรศัพท์ 02-218-9923 โทรสาร 02-218-9923

4. จดหมายตอบกลับส่งรายชื่อนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ ศธ ๐๕๑๑.๒.๐๒/.....๐๖๕

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๑๘๑ ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลสุระสมิเ
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ๙๕๐๐๐

๑๓ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ส่งข้อมูลรายชื่อนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

เรียน คณบดีคณะจิตวิทยา

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๕๑๑.๗/๔๗ ลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๔

ตามที่ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ขอความอนุเคราะห์สรุปรายชื่อนักศึกษาที่มี
ภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความรุนแรงระดับกลุ่มอันเนื่องมาจาก
เหตุการณ์ความไม่สงบ การเผชิญปัญหา และความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่ ๕
จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย” ของนางสาวจิระสุข สุขสวัสดิ์ นิสิตดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการ
ปรึกษา มานั้น

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดทำข้อมูลดังกล่าว เรียบร้อยแล้ว เนื่องจากข้อมูล
มีจำนวนมาก จึงได้จัดส่งไฟล์ข้อมูลดังกล่าว ผ่านทาง E-mail : sjirasuk@gmail.com

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย รัตนคช)

ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษาวิทยาเขตปัตตานี

สำนักงานอธิการบดี
กองบริการการศึกษาวิทยาเขตปัตตานี
งานทะเบียนและสถิตินักศึกษา
โทรศัพท์/โทรสาร ๐ ๗๓๓๑ ๓๑๗๔

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวจิระสุข สุขสวัสดิ์ เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2526 ที่จังหวัดระนอง และเติบโตที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต วิชาโทสังคมสงเคราะห์การแพทย์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2548 และในปีการศึกษา 2550 ได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (โท-เอกต่อเนื่อง) แขนงวิชาจิตวิทยาการปรึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ : หากผู้อ่านท่านใดมีความต้องการใช้มาตรวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ สามารถติดต่อได้ที่ SJIRASUK @ GMAIL.COM